ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

2011

Януари | 2012

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ I. ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 1

I. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО СТРУКТУРНИТЕ И КОХЕЗИОННИЯ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 2007 – 2013 г. 8

ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ” 8
- ОП „ТРАНСПОРТ” 2007 – 2013 г. 8
- ОП „ОКОЛНА СРЕДА” 2007 – 2013 г. 18
- ОП „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ” 2007 – 2013 г. 27
- ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013 г. 38
- ОП „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ” 2007 – 2013 г. 43
- ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ” 2007 – 2013 г. 55
- ОП „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ” 2007 – 2013 г. 61

ПРОГРАМИ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО” 66
- ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г. 66
- ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г. 68
- ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ” 2007 – 2013 г. 69
- ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ” 2007 – 2013 г. 70
- ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ” 2007 – 2013 г. 72

II. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ЕЗФРСР И ЕФР 2007-2013 г. 74
- ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г. 74
- ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР “РИБАРСТВО” 82

III. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 87
- Инструмент “ШЕНГЕН” 87
- ФМ на ЕИП и НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО 90
- ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ 92

IV. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ НА ЕС 93
- ПРОГРАМА ФАР 93
- ПРОГРАМА ИСПА 94
- ПРОГРАМА САПАРД 97

V. ИНСТРУМЕНТЪТ ЛОТАР И ИСУН 100
- Инструментът “ЛОТАР” 100
- ИСУН 103

ЧАСТ II. АНАЛИЗ НА КЕВКЕФ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2011 Г. 104

I. ЦЯЛОСТЕН НАПРЕДЪК В УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2011 Г. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА и ПРЕПОРЪКИ 104

II. НАПРЕДЪК ПО ОТДЕЛНИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ. ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ 114

ЧАСТ III: ВИЗИЯ И ПРИНОС НА КЕВКЕФ В ПОДГОТОВКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЗА УЧАСТИЕ В ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2014-2020 Г. 138

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АМ	*Автомагистрала*
ББР	*"Българска банка за развитие" АД*
БФП	*Безвъзмездна финансова помощ*
ДАМТН	*Държавна агенция за метрологичен и технически надзор*
ДФЗ – РА	*Държавен фонд "Земеделие" – Разплащателна агенция*
ДППИ	*Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура"*
ЕИБ	*Европейска инвестиционна банка*
ЕИП	*Европейско икономическо пространство*
ЕИФ	*Европейски инвестиционен фонд*
ЕЗФРСР	*Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони*
ЕК	*Европейска комисия*
ЕС	*Европейски съюз*
ЕСФ	*Европейски социален фонд*
ЕФР	*Европейски фонд за рибарство*
ЕФРР	*Европейски фонд за регионално развитие*
ИА	*Изпълнителна агенция*
ИАППД	*Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав"*
ИГРП	*Индикативна годишна работна програма*
ИПП	*Инструмент за предприсъединителна помощ*
ИСУН	*Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България*
ИСУТС	*Информационна система за управление на териториалното сътрудничество*
КЕВКЕФ	*Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове*
КФ	*Кохезионен фонд*
КН	*Комитет за наблюдение*
МЗ	*Междинно звено*
МОМН	*Министерство на образованието, младежта и науката*
МТИТС	*Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията*
МС	*Министерски съвет*
МСП	*Малки и средни предприятия*
НИП	*Национална индикативна програма*
НКП	*Национален координатор на помощта*
НКЖИ	*Национална компания "Железопътна инфраструктура"*
НПО	*Национален партниращ орган*
НПС	*Норвежка програма за сътрудничество*
НР	*Национален ръководител на Програма ФАР*
НС	*Народно събрание*
НСОРБ	*Националното сдружение на общините в Република България*
НСРР	*Национална стратегическа референтна рамка*

НФ	*Дирекция "Национален фонд" към Министерство на финансите*
ОВОС	*Оценка на въздействието върху околната среда*
ОО	*Одитен орган*
ОП	*Оперативна програма*
ОПАК	*Оперативна програма "Административен капацитет"*
ОПОС	*Оперативна програма "Околна среда"*
ОПРКБИ	*Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика"*
ОПРР	*Оперативна програма "Регионално развитие"*
ОПРСР	*Оперативна програма "Развитие на сектор Рибарство"*
ОПРЧР	*Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"*
ОПТ	*Оперативна програма "Транспорт"*
ОПТП	*Оперативна програма "Техническа помощ"*
ОСП	*Обща селскостопанска политика*
ПМС	*Постановление на Министерския съвет*
ПО	*Приоритетна ос*
ПРСР	*Програма за развитие на селските райони*
РМС	*Решение на Министерския съвет*
СКН	*Съвместен комитет за наблюдение*
СКФ	*Структурни и Кохезионен фонд*
СНК	*Съвместен направляващ комитет*
СО	*Сертифициращ орган*
СП	*Сметна палата*
СКУСЕС	*Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС*
ТГС	*Трансгранично сътрудничество*
УО	*Управляващ орган*
УП	*Устройствен правилник*
ФГР	*Фондове за градско развитие*
ФМ	*Финансов механизъм*
ЦЗФД	*Централно звено за финансиране и договориране*
ЦКЗ	*Централно координационно звено*

Настоящият Годишен доклад за усвояването на средствата от Европейския съюз в Република България за 2011 г. е изготвен в съответствие с чл. 3. ал. 1 т. 3 от Правилата за организацията и дейността на КЕВКЕФ в 41-то НС. Документът е разработен на базата на информация за изпълнението на отделните програми и инструменти, финансирани с европейски средства, предоставена от съответните структури в държавната администрация, отговорни за тяхното управление или координация.

Докладът отразява статуса при управлението на средствата от Европейския съюз към 31 декември 2011 г., като предлага обстоен преглед върху общо 21 програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, в т.ч.:

- 7 Оперативни програми по Цел 1 ”Сближаване”
- 5 Оперативни програми за Трансгранично сътрудничество по Цел 3 “Европейско териториално сътрудничество”
- 2 Програми финансирани от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство
- Инструмента Шенген, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежката програма за сътрудничество и Преходния финансов инструмент
- 3 Пред-присъединителни програми (ФАР, ИСПА и САПАРД)

Докладът е структуриран в три части – статистическа, аналитична и стратегическа:

1. Част първа - Преглед на програмите, финансирани със средства от ЕС:

В началото на част първа от доклада е представена графично текущата система за управление, координация и контрол на европейските средства в Република България. Обобщено са представени и предприетите през 2011 г. мерки за подобряване на координацията и изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС, в т.ч. извършени институционални и нормативни промени, мерки за оптимизация на процедурите, оценка на ефективността на системите за управление и контрол на програмите от страна на Одитните органи (ИА ОСЕС и Сметна палата) и др.

Прегледът по отделните програми и инструменти е извършен на база постъпилата информация от ресорните административни структури, както и на база проведените през годината изслушвания пред КЕВКЕФ. Представената в тази част информация включва:

- постигнат физически и финансов напредък - кумулативно за целия период от началото на програмата до момента, напредък само за периода 01.01-31.12. 2011 г., както и напредък по отделните приоритетни оси (след представянето на всяка програма е включена таблица за постигнатия финансов напредък по данни от съответния управляващ орган);
- проведени заседание на Комитета за наблюдение и взети решения, както и евентуални настъпили промени в програмата;
- идентифицирани трудности от страна на управляващия орган и предприети мерки за преодоляването им;
- планирани дейности за 2012 г., вкл. планирани процедури по ИГРП на съответната програма;
- основни изводи от проведените изслушвания пред КЕВКЕФ.

Предвид стремежа на КЕВКЕФ да насърчи управляващите органи да отделят все по-голямо внимание върху ефекта от изпълнението на програмите и подготовката за предстоящия нов програмен период, в тази част на доклада е включена информация и относно:

- осъществявани реформи в секторната политика с подкрепата на съответната програма;
- напредъка в процеса на формулиране на приоритети в секторната политика, покривана от съответната оперативна програма, в контекста на програмирането за Кохезионната политика 2014-2020 г. и Стратегията „България 2020".

С оглед постигане на съпоставимост на данните в настоящия доклад, постъпилите финансови данни от структурите на изпълнителната власт, предоставени в националната валута на Република България, са трансформирани в евро – по курс 1,95583. Преобразуването на валутите и закръгленията е възможно на места да са довели до минимално изменение на изходните данни за анализа.

Цялостният финансов напредък по седемте оперативни програми към 31.12.2011 г. е представен в табличен вид, по данни на Сертифициращия орган – дирекция „Национален фонд" в Министерството на финансите.

В тази част на доклада е включена информация, предоставена от Централното координационно звено към Министерския съвет, по отношение на изпълнението на прогнозите, направени от управляващите органи на оперативните програми чрез Инструмента за финансово планиране и прогнозиране – ЛОТАР.

Представено е и постигнатото през 2011 г. функционално развитие на Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН).

2. Част втора – Анализ на КЕВКЕФ за управлението на европейските средства в България през 2011 г.

Втората част от доклада представя в обобщен вид постигнатия цялостен напредък в управлението на средствата от ЕС през 2011 г. На база констатираните слабости в системата, КЕВКЕФ извежда някои препоръки и предизвикателства към изпълнителната власт за подобряване на управлението на европейските средства до края на настоящия програмен период. Същевременно, КЕВКЕФ отбелязва, че отправените препоръки могат да бъдат възприети от страна на отговорните институции като полезен опит и отправна точка за подготовката на България за периода 2014-2020 г.

В тази част от доклада КЕВКЕФ анализира всяка от наблюдаваните програми и инструменти от гледна точка на реализирания напредък, идентифицираните проблемни области и дава своите препоръки за преодоляването им. КЕВКЕФ отчита положителния ефект от упражняването на парламентарно наблюдение и контрол върху управлението на европейските средства в България, посредством проследеното в тази част изпълнение на голяма част от отправените от КЕВКЕФ препоръки в Междинния й доклад за 2011 г.

3. Част трета - Визия и принос на КЕВКЕФ в подготовката на България за участие в програмния период 2014-2020 г.

КЕВКЕФ следи отблизо дейността на изпълнителната власт и допринася за подготовката на България за следващия програмен период на Кохезионната политика 2014-2020 г.,

посредством правомощията на националните парламенти предвидени в Договора от Лисабон и неформалния политически диалог с европейските институции. Приносът на КЕВКЕФ се изразява в провокирания широк дебат по темата с участието на всички заинтересовани страни – парламент, изпълнителна власт, граждански сектор, бизнес, научни среди.

В част трета на доклада е представен цялостният принос на КЕВКЕФ в дебата за бъдещето на Кохезионната, Общата селскостопанска политика и Общата политика в областта на рибарството, разглеждани като част от по-общия контекст на дискусиите по новата Многогодишна финансова рамка на ЕС. Представени са основните моменти от приетите становища на КЕВКЕФ по тези теми. На база изразените позиции е обобщена визията на КЕВКЕФ за подхода, който следва да бъде приложен в процеса на програмиране на Кохезионната политика след 2013 г. В тази връзка, КЕВКЕФ изразява своята ангажираност и в предстоящите доклади за усвояването на европейските средства в страната да продължава да следи и анализира процеса на програмиране, както и да дава своите препоръки по темата, за да не бъдат повтаряни грешки от настоящия програмен период.

КЕВКЕФ благодари за съдействието от страна на структурите на изпълнителната власт за предоставената информация при подготовката на настоящия доклад, както и за активното им участие в редовните заседания на Комисията, посветени на темата. КЕВКЕФ изразява увереността си, че установеното ползотворно сътрудничество ще бъде успешно продължено и задълбочено, особено в контекста на подготовката на България за новия програмен период.

ЧАСТ I. ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Текуща система за управление, координация и контрол на европейските средства в Република България

Функциониращата в МС структура за координация при управлението на средствата от ЕС в Република България е представена графично на Схема № 1, а участниците като цяло в процеса по управление, наблюдение контрол и координация на средствата по ОП на национално ниво са изобразени графично на Схема № 2.

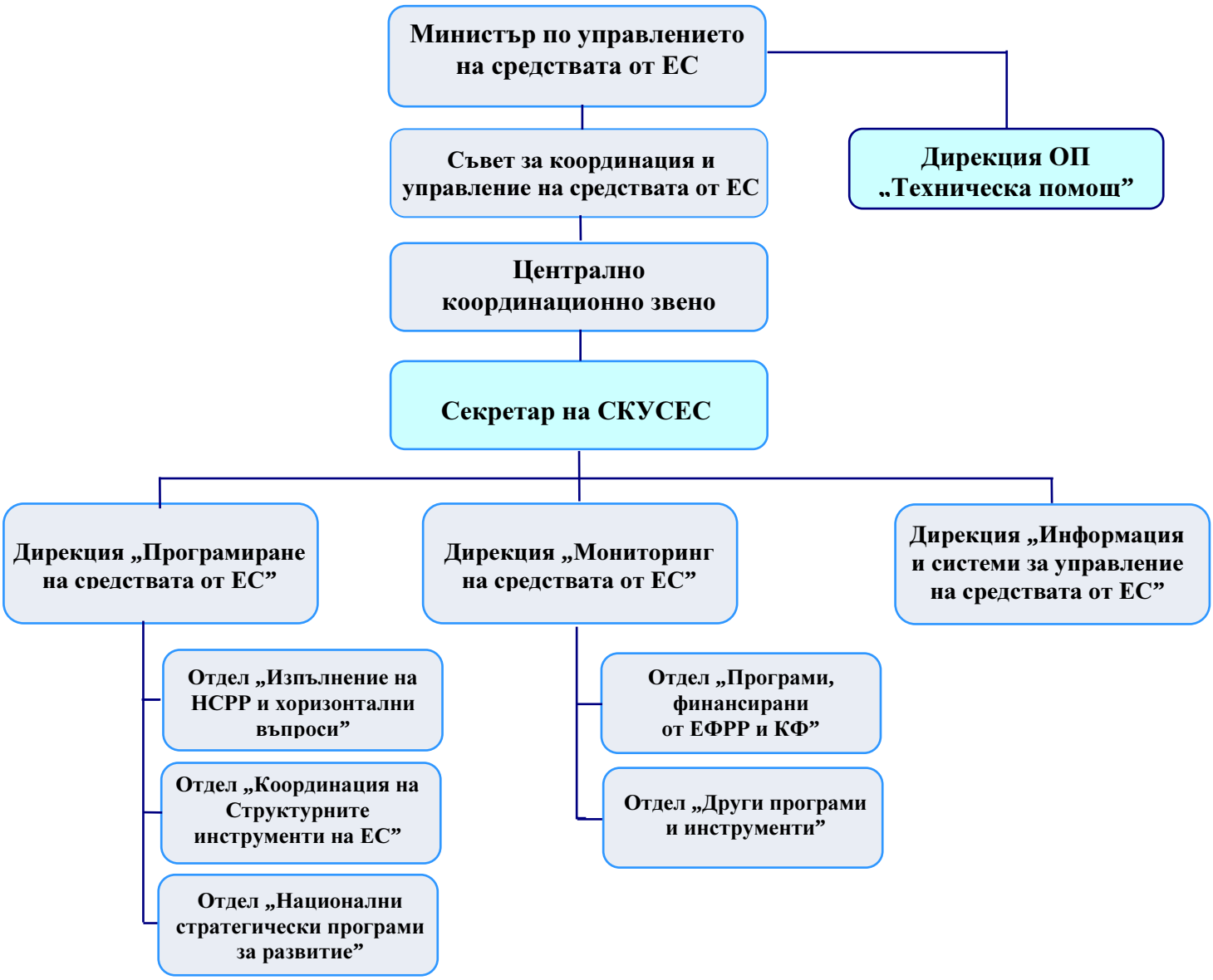

СХЕМА №1: Органиграма на изградената структура за координация в МС

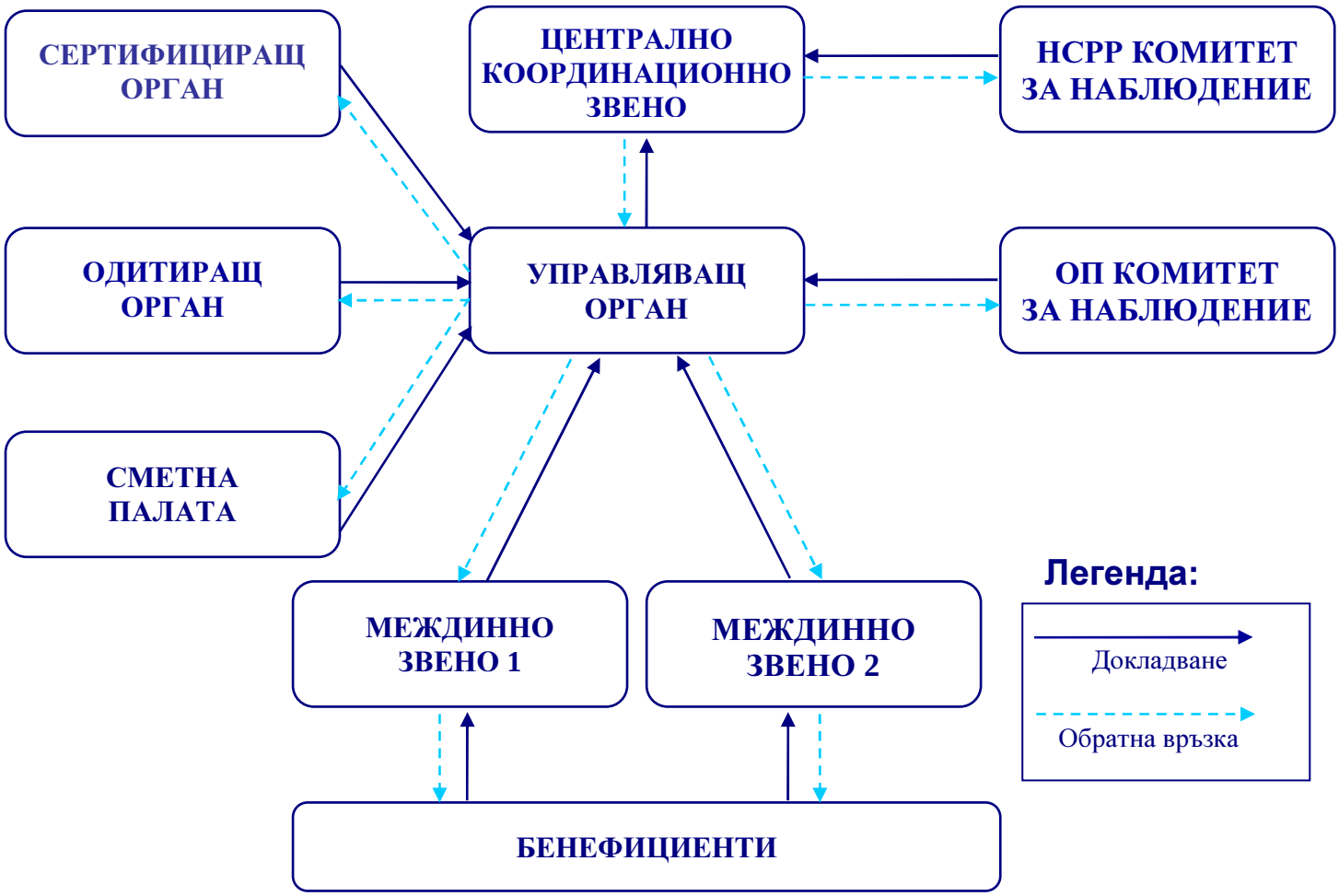

СХЕМА № 2 Участници в процеса по управление, наблюдение, контрол и координация на средствата по ОП на национално ниво

Предприети мерки през 2011 г. за подобряване на координацията и изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС

В периода 1 януари – 31 декември 2011 г. са настъпили институционални промени в част от органите, включени в системата за координация на европейските средства в Република България, насочени към по-доброто й функциониране. Сред по-съществените от тях могат да бъдат посочени следните:

- **Създаване на национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти"** – с промените в Закона за пътищата (Обн. ДВ, бр. 55 от 19 юли 2011 г.) се създава Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти" със статут на държавно предприятие по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Основен предмет на дейност на бъдещата компания е проектиране, изграждане, поддържане и ремонт на автомагистралите „Струма", „Хемус" и „Черно море". В тази връзка, се предвижда прехвърляне към Националната компания на правата и задълженията на Агенция „Пътна инфраструктура" по подготовката и изграждането на посочените по-горе автомагистрали с цел ускоряване реализацията на стратегическите инфраструктурни проекти. Създаването на държавното предприятие представлява пилотен проект за ефективна и ефикасна подготовка за изпълнение на пътни проекти през новия програмен период 2014-2020 г. Предвижда се държавното предприятие да бъде включено като бенефициент по Оперативна програма „Транспорт". В допълнение, през първата половина на 2012 г. предстои осъществяване на проект по приоритетна ос „Техническа помощ" на програмата за обезпечаване на разходи, свързани с институционализирането, структурирането и стартиране на работа на Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти".

  Приетите промени имат за цел да доведат до ефективно и ефикасно усвояване на средствата от Кохезионния фонд и от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз, предназначени за финансиране чрез Оперативна програма „Транспорт" на пътни проекти от трансевропейските транспортни мрежи, преминаващи през Република България, и на приоритетни пътни проекти с национално значение.

- **Създаване дирекция „Жилищна политика"** в Министерството на регионалното развитие и благоустройството – с промени в Устройствения правилник на МРРБ (Обн. ДВ. бр. 52 от 8 юли 2011 г.) се създава дирекция „Жилищна политика" с цел подпомагане на министъра на регионалното развитие и благоустройството при разработването и провеждане на държавната жилищна политика. Дирекцията е определена за конкретен бенефициент по ОПРР за изпълнение на схема за безвъзмездна финансова помощ с предмет – подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради. Изпълнението на схемата е част от провеждането на цялостна политика за енергийна ефективност на страната.

Освен създаването на нови структури за осъществяване на стратегически дейности с помощта на европейските средства, с приетите нормативни промени през 2011 г., са създадени условия за осъществяване на важни за страната реформи във водния сектор (чрез прехвърляне на функции от МОСВ към МРРБ), в сферата на здравеопазването и деинституционализацията на грижите за деца (чрез прилагане на интегриран подход между ангажираните ведомства) и др.

С оглед оптимизиране на системите за управление и координация на европейските средства в Република България са предприети следните по-важни нормативни промени:

- **Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки** (Обн. ДВ, бр. 93 от 25.11.2011 г. Влиза в сила от 26 февруари 2012 г.) – съществена част от безвъзмездното финансиране по линия на европейските фондове от страна на бенефициентите - публичноправни организации се разходва, посредством процедури за възлагане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП) и свързаните с него подзаконови нормативни актове. Това обстоятелство поставя реализацията на финансирания с европейски средства проект в пряка зависимост от успешното провеждане в срок на процедурите по обществени поръчки. От ключово значение за изпълнение на проектите и намаляване на риска от финансови корекции е възлагането на обществени поръчки да се извършва по начин, който да бъде максимално ефективен и освободен от излишна административна тежест.

  Препоръките[1], свързани с процедурите по възлагане на обществени поръчки в България, включени в Доклада на ЕК за напредъка по механизма за сътрудничество и проверка от юли 2010 г., довеждат до приемането през януари 2011 г. от Министерския съвет на Концепция за промени в законодателството по обществени поръчки през 2011 г. Основна цел на Концепцията е да бъдат набелязани мерки за подобряване процеса на възлагане на обществени поръчки и да се създадат предпоставки за повишаване ефективността на усвояване на средства от европейските фондове.

  В изпълнение на Концепцията, Министерският съвет одобрява в началото на месец юни 2011 г. проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки. Основна цел на предложените промени е опростяване на законодателството в сектора, облекчаване на процеса на възлагане на обществени поръчки в страната и усъвършенстване на предварителния контрол върху процедури за възлагане на поръчки, финансирани от европейските фондове. Законът предвижда засилени функции по предварителния контрол на поръчките да се осъществяват от Агенцията по обществени поръчки, с оглед прилагане на унифициран подход, облекчаване на бенефициентите и значително намаляване на административната тежест за УО.

  Законопроектът е разгледан в ресорните парламентарни комисии, вкл. от КЕВКЕФ. В доклада на КЕВКЕФ[2] са отправени конкретни препоръки, свързани с осигуряване на качеството на извършвания от Агенцията по обществени поръчки предварителен контрол чрез укрепване на капацитета й.

  В Доклада на ЕК относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка от 20 юли 2011 г. е отбелязан постигнатият напредък в борбата с корупцията чрез изготвените промени в ЗОП, чиято цел е *inter alia* да се опростят и ускорят процедурите за възлагане на обществени поръчки. ЕК също така приветства планираните промени в Закона за Агенцията за държавна финансова инспекция, с които се цели да се даде възможност за извършването на ex-officio проверки на публичните търгове и за разработването на проверки въз основа на оценка на риска. Препоръката на ЕК в сферата на обществените поръчки, съвпада с изразената от КЕВКЕФ визия за подобряване на административния капацитет и на качеството на административните действия.

---

[1] Основните препоръки на ЕК са свързани с: качеството на контрола (предварителен и последващ) при възлагането на обществени поръчки; необходимостта от постоянна оценка на риска; увеличаване капацитета на компетентните административни органи при изпълнение на контролните функции, както и за установяване и предотвратяване на конфликт на интереси; системно сътрудничество между компетентните административни органи и съдебните органи.

[2] Докладът на КЕВКЕФ може да бъде разгледан на интернет-страницата на Комисията: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/reports/ID/2848

КЕВКЕФ приветства и предложението на министъра по управление на средствата от ЕС, в подкрепа на бенефициентите, за създаване на типова тръжна документация за провеждане на процедурите по ЗОП. Това предложение съвпада с отправените от КЕВКЕФ препоръки за унифициране на документите и създаване на типови образци във връзка с необходимостта от оптимизиране на процесите по управление и наблюдение на средствата от ЕС.

КЕВКЕФ изразява очакване, че с прилагането на приетите изменение в ЗОП ще се повиши качеството на осъществявания контрол върху поръчките и в резултат ще намалеят случаите на нарушения от страна на възложителите, както и броят и размерът на наложените финансови корекции по оперативните програми.

- **Изменения в Постановление № 70 на Министерския съвет от 14.04.2010 г.** за координация при управлението на средствата от ЕС, насочени към:
  - оптимизиране на механизма за координация на програмите, финансирани от ЕС и повишаване на ефективността при тяхното управление и наблюдение;
  - детайлизиране на функциите и правомощията на министъра по управление на средствата от ЕС;
  - определяне на механизъм за координиране на техническата помощ, предоставена от международните финансови институции;
  - извършване на промени в състава и функциите на Съвета за координация при управлението на средствата от ЕС.

- **Изменение в Постановление № 121 на МС от 31 май 2007 г.** за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз (Обн. ДВ, бр. 34 от 29.04.2011 г. и бр. 54 от 15.07.2011 г.). Измененията предвиждат:
  - въвеждане на унифицирана процедура за разглеждане на възражения,
  - създаване на възможност за увеличаване на размера на отпуснатата помощ при процедури на директно предоставяне,
  - въвеждане на ред за провеждане на процедура за подбор на проекти със съкратени срокове,
  - изготвяне на унифицирани образци на формуляра за кандидатстване.
- **Актуализиране на типовите образци на документи –** във връзка с осъществените през 2010 г. промени в процедурите за избор на изпълнител, съгласно Постановление № 55 на МС от 12 март 2007 г.[3], са актуализирани типовите образци на документи.
- **Приемане на промени в националните и детайлни правила** за допустимост на разходите по оперативните програми

[3] Постановление № 55 на МС от 12 март 2007 г. за условията и реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на договорена безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество „Черно море 2007 - 2013 г.” и от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (Загл. изм. и доп. - ДВ, бр. 68 от 2009 г., в сила от 25.08.2009 г., изм., бр. 93 от 2010 г.)

Предприети са и редица други мерки, свързани с подобряване на координацията и изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС:

- **Осъществени одитни ангажименти за оценка на ефективността на функциониращите системи за управление и контрол на европейските средства в Република България през 2011 г.** – на база проведени изслушвания пред КЕВКЕФ на председателя на Сметната палата на Република България – г-н Валери Димитров и на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз" – г-жа Добринка Михайлова, за оценката на одитните органи по отношение функционирането на системите за управление и контрол на европейските средства в България, КЕВКЕФ констатира следното:
    - Наблюдава се засилено взаимодействие между Одитния орган и одитираните структури за преодоляване на констатираните слабости и подобряване на системите за управление и контрол. В резултат, може да бъде отчетено, че всички препоръки от одитните доклади са взети под внимание от Управляващите органи. Одитният орган е изпратил до ЕК положителни Годишни контролни доклади по всички ОП;
    - Управляващите органи, Междинните звена и Сертифициращия орган са предприели мерки за извършване на задълбочени проверки и засилен контрол по отношение на обществените поръчки, което съществено намалява риска от допускане на нередности по ОП;
    - Процентът на грешки по всички ОП е под прага на същественост и е значително под средния за ЕС;
    - Създадени са условия за повишено качеството на одитната дейност, посредством внедрения софтуер за управление на одиторската дейност. Всички одити на системите и на операциите ще бъдат управлявани (планирани, изпълнявани, докладвани) чрез специализирания одитен софтуер. Контролът на качеството на работните документи също ще се документира в него.
- **Техническа помощ от Международните финансови институции (МФИ) –** през ноември 2010 г. правителството пое инициатива за създаване на система на сътрудничество с МФИ. След проведени координационни срещи и изразената на политическо ниво воля за използване на експертизата на МФИ за подкрепа на усвояването на СКФ, през 2011 г. са подготвени проекти на Меморандуми за разбирателство между България и МФИ в лицето на Световна банка и Европейска инвестиционна банка[4]. Очертан е обхватът на стратегическо сътрудничество с българските власти и демаркацията между помощта, оказвана от отделните МФИ:
    - Световна банка – ще подпомага структурирането и укрепването на административните и политически ресурси, с което да се осигури от страна на администрацията адекватно стратегическо планиране и ефективно управление на мерки;
    - Европейска инвестиционна банка – изключително проектно ориентирана помощ за подготовка и изпълнение на големи инфраструктурни проекти във водния, пътен и железопътен сектор през следващия програмен период.

[4] На 22 януари 2012 г. са подписани меморандумите за разбирателство, партньорство и оказване на техническа подкрепа във връзка с изпълнението на Структурните инструменти на ЕС между правителството на Република България, Световната банка и Европейската инвестиционна банка. През месец март 2012 г. се очаква да бъде финализиран и Меморандумът за разбирателство с Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР).

- **Консултативен механизъм във връзка с налагането на финансови корекции** – през месец октомври 2011 г. е създаден консултативен механизъм под формата на експертна работна група за осъществяване на анализ на казуси, свързани с налагането на финансови корекции по седемте ОП, по ПРСР и ОПРСР. Тя включва представители на договарящите органи по всички програми, Централното координационно звено в администрацията на МС, Одитния орган, Сертифициращия орган, Сметната палата, Агенцията за държавна финансова инспекция и Агенцията по обществени поръчки. Основната цел на консултативния механизъм е уеднаквяване на практиката при налагането на финансови корекции от страна на Договарящите органи на ОП за нарушения, свързани, както с изпълнението на договорите/заповедите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, така и с прилагането на Методологията за определяне на финансови корекции (приета с ПМС № 134/2010г.). Предвижда се оказване на методическа подкрепа за договарящите органи във връзка с оценяването на тежестта на отделните случаи на установени нарушения и определянето на конкретните размери на финансовите корекции по тях.
- **Редовни координационни срещи по ОП** – под ръководството на министъра по управление на средствата от ЕС регулярно се провеждат срещи на Управляващите органи, Сертифициращия орган и Одитния орган за обсъждане на казуси и въпроси с хоризонтален характер за всички програми, както и с цел координиране на дейностите за качествено изпълнение на стари и успешно стартиране на нови схеми по оперативните програми.

През 2011 г. продължава утвърдената добра практика за месечни срещи с Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ). Реализирани са и срещи с браншови организации и социално икономически партньори. Получените по време на тези срещи предложения за оптимизиране на процесите по договаряне, разплащане и контрол, са взети предвид при изготвянето на промени или предложения за промени в нормативната уредба.

Във връзка с координацията на изпълнението на Комуникационните планове на Оперативните програми, през 2011 г. продължава функционирането на постоянната междуведомствена работна група на служителите по информация и публичност на УО.

I. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО СТРУКТУРНИТЕ И КОХЕЗИОННИЯ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 2007 – 2013 г.

ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ”

ОП „ТРАНСПОРТ” 2007 – 2013 г.

Постигнат напредък

Общо за периода от 01.01.2007 г. до 31.12.2011 г. по Оперативна програма „Транспорт” (ОПТ) по данни на УО са сключени/издадени 65 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в размер на 1 744,2 млн. евро или 87% от общия бюджет на програмата. Към края на 2011 г. в изпълнение са 51 проекта. Сключени са 11 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за инфраструктурни проекти на обща стойност 1 710,6 млн. евро, 7 от които са големи инфраструктурни проекти (над 50 млн. евро). Одобрени от УО на ОПТ и изпратени до ЕК са 8 формуляра за кандидатстване за големи инфраструктурни проекти, от които 6 са одобрени от ЕК.

През 2011 г. са сключени/издадени 20 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 1 144,5 млн. евро. През годината са сключени договори за 8 инфраструктурни проекта на обща стойност 1 137, 9 млн. евро, 5 от които са големи инфраструктурни проекти (над 50 млн. евро). През 2011 г. към ЕК са изпратени за окончателно одобрение 5 формуляра за кандидатстване за големи инфраструктурни проекти и 4 са одобрени от страна на ЕК.

За периода 01.01-31.12.2011 г. на бенефициентите по програмата е изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 341,6 млн. евро или 17,05 % от бюджета на програмата. Верифицираните разходи през 2011 г. са 406,7 млн. евро, а сертифицираните – 457,7 млн. евро.

Към 31.12.2011 г. на бенефициентите по програмата е изплатена БФП в размер на 454,2 млн. евро, което представлява 22,67 % от бюджета на програмата. Общият размер на верифицираните разходи по ОПТ към края на 2011 г. е 501,1 млн. евро, а сертифицираните разходи към ЕК възлизат на 457,7 млн. евро. Към 31.12.2011 г. ЕК е извършила междинни плащания по ОПТ в размер на 374,6 млн. евро.

Към 31.12.2011 г. по ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси” са сключени 6 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Общата стойност на сключените договори е 1 056,6 млн. евро, като предоставената безвъзмездна финансова помощ по тях е в размер на 93,9 % от бюджета на оста. Изплатената към 31.12.2011 г. безвъзмездна финансова помощ по ПО 1 е в размер на 141,1 млн. евро – 22,04 % от бюджета на оста. Общият размер на верифицираните разходи по приоритетната ос към края на 2011 г. възлиза на 188,1 млн. евро.

В процес на изпълнение са следните инфраструктурни проекти:

- „Електрификация и реконструкция на железопътната линия Свиленград – турска граница” (Физическото изпълнение по проекта е 85 %, а финансовото – 59,78 %);
- „Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив-Бургас” (По проекта са изплатени 11,69 % от одобрената безвъзмездна финансова помощ, а верифицираните разходи са в размер на 16,7 млн. евро);

- „Модернизация на железопътен участък Септември - Пловдив – част от Транс-европейската железопътна мрежа” (Финансовото изпълнение възлиза на 6,91 %, а верифицираните разходи са в размер на 7,1 млн. евро);
- „Разширение на метрото в София етап II, лот 1 „ж.к „Обеля” – пътен възел „Надежда” и лот 2 „ж.к. „Младост” I – ж.к.”Младост” III – бул.”Цариградско шосе” (По проекта са изплатени 36,24 % от одобрената безвъзмездна финансова помощ, а верифицираните разходи са в размер на 141,9 млн. евро).

По ПО 2 „Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални оси” към 31.12.2011 г. са сключени 7 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Общата стойност на сключените договори е 951,9 млн. евро, представляваща 97,8 % от бюджета на оста. Към 31.12.2011 г. по ПО 2 е изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 157,4 млн. евро – 16.93 % от бюджета на оста. Общият размер на верифицираните разходи по приоритетната ос към края на 2011 г. е 125,7 млн. евро. В процес на изпълнение са следните инфраструктурни проекти:

- „Доизграждане на АМ „Тракия”, лотове 2, 3 и 4” (Към края на 2011 г. финансовото изпълнение възлиза на 35,63 %, а верифицираните разходи са в размер на 104,5 млн. евро);
- „Изграждане на автомагистрала „Марица”, лот 1 и лот 2” (По проекта са изплатени 10,98 % от одобрената безвъзмездна финансова помощ, а верифицираните разходи са в размер на 15,7 млн. евро);
- „Път Е-85 (I-5) „Кърджали-Подкова” (Финансовото изпълнение възлиза на 8.47 %, а верифицираните разходи са в размер на почти 2 млн. евро);
- „Автомагистрала „Хемус”, участък „СОП-пътен възел Яна” (По проекта са изплатени 8,01 % от одобрената безвъзмездна финансова помощ);
- „Автомагистрала „Струма”, лот 1, лот 2 и лот 4” (На 01.12.2011 г. е подписан договорът за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Към 31.12.2011 г. финансовото изпълнение възлиза на 1,21 %, а верифицираните разходи са в размер на 3,6 млн. евро).

Към 31.12.2011 г. по ПО 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари” са сключени два договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Общата стойност на сключените договори е 379,4 млн. евро, а предоставената безвъзмездна финансова помощ е в размер на 87,9 % от бюджета на оста. До края на 2011 г. по приоритетната ос е изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 142,9 млн. евро – 67,71 % от бюджета на оста. Общият размер на верифицираните разходи по ПО 3 към 31.12.2011 г. е 178,2 млн. евро. В процес на изпълнение е проект ”Разширение на софийското метро – I етап „Пътен възел „Надежда”-бул. „Черни връх” (Към края на 2011 г. са изплатени 77.17 % от одобрената безвъзмездна финансова помощ за проекта, а верифицираните разходи са в размер на 178,1 млн.евро).

По ПО 4 „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешни водни пътища” са сключени 2 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, единият от които е прекратен (за техническа помощ). Общата стойност на сключените договори е около 21,9 млн. евро, а предоставената безвъзмездна финансова помощ е в размер на 11,7 % от бюджета на оста. Към 31.12.2011 г. по ПО 4 е изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 2,6 млн. евро – 1.66 % от бюджета на оста. В процес на изпълнение е проект

„Създаване на речна информационна система в българската част на р. Дунав” (Към края на 2011 г. финансовото изпълнение на проекта е 14.43 %).

Към 31.12.2011 г. по ПО 5 „Техническа помощ” са сключени/издадени 48 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 32,7 млн. евро, като по този начин са контрактувани 46,3 % от бюджета на оста. Проектите по приоритетна ос „Техническа помощ” могат да бъдат класифицирани в следните категории:

- Повишаване на административния капацитет на бенефициентите и предоставяне на експертиза за подобряване на процеса им на работа;
- Подготовка и провеждане на Комитети за наблюдение на Програмата;
- Дейности, свързани с визуализация и публичност;
- Изработване на стратегически документи;
- Оценка на изпълнението на ОПТ;
- Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти.

Към края на 2011 г. по ПО 5 са изплатени 10,2 млн. евро – 15,48 % от бюджета на оста.

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПТ по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., могат да бъдат изведени следните показатели:

- 59% изпълнение на прогнозата за договорените средства;
- 69% изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи;
- 94% изпълнение на прогнозата за сертифицираните разходи.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТ – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 1 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПТ през 2011 г.

През 2011 г. са проведени две заседания на комитета за наблюдение на ОП „Транспорт”, както следва:

- Десето заседание на КН на ОПТ (07- 08.06.2011 г.) – заседанието е разделено на експертна сесия (07.06.2011) и официална част (08.06.2011 г.). По време на експертната сесия е обсъден напредъкът по изпълнението на отделните проекти по приоритетни оси, което включва физически и финансов напредък, статус на формулярите за кандидатстване за отделните проекти и сътрудничество с JASPERS, статус на провежданите тръжни процедури от бенефициентите. Обсъден е още процесът на разплащане към бенефициентите и искане на средства за възстановяване от ЕК, подготовката на проекти за следващия програмен период. Двата на-големи бенефициента – АПИ и НКЖИ са предложили списък с проекти за изпълнение в периода 2014-2020 г., който значително надвишава очаквания ресурс на бъдещата ОП „Транспорт”. По време на официалната част на заседанието е приет Годишният доклад за изпълнение на ОПТ за 2010 г. УО на ОПТ докладва общото финансово изпълнение на програмата, предприетите мерки за мониторинг и оценка, извършени дейности по предварителен контрол, както и изпълнението мерки за информация и публичност.
- Единадесето заседание на КН на ОПТ (07- 08.12.2011 г.) – по време на експертната сесия (07.12.2011 г.) е обсъден напредъкът в изпълнението на отделните проекти, по приоритетни оси, като бенефициентите са докладвали за физическото и финансово

изпълнение, статуса на формулярите за кандидатстване и сътрудничеството с JASPERS, етапа на провеждане на тръжни процедури. По време на официалната част на заседанието (08.12.2011 г.) са приети критерии за оценка и избор на проекти за Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти по ОПТ, обсъдена е Индикативната годишна работна програма за 2012 г., подготовката на бъдещата Оперативна програма „Транспорт" и връзката й с изготвения Стратегически инвестиционен план за транспорта. По предложение на УО, КН приема основните насоки за изменение на ОП „Транспорт", свързани с:

- Прехвърлянето на 110 млн. евро от приоритетна ос 4 „Подобряване на корабоплаването по морските и вътрешните водни пътища" в приоритетна ос 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари". В резултат ПО 4 остава с бюджет в размер на 47 млн. евро, като ще се изпълняват проектите БУЛРИС, VTMIS фаза 3 и подготовка за изпълнение през следващия програмен период на проекта „Батин – Белене", който отпада за изпълнение през настоящия период;
- В ПО 3 ще се изпълняват проектите за разширение на метрото в София, участък "Цариградско шосе – Летище София", като по ОПТ се предвижда да бъдат предоставени около 140 млн. евро; проект за рехабилитиране на ж.п гари, като по ОПТ се предвижда да се предоставят около 20 млн. евро; проект за изграждане на Интермодален терминал в гр. Пловдив, като по ОПТ се предвижда да бъдат предоставени около 7.5 млн. евро и проект за проектиране на Интермодален терминал в гр. Русе, като по ОПТ се предвижда да бъдат предоставени около 2.5 млн. евро. Решено е проектът за изграждане на Интермодален терминал в София да отпадне, поради забавената подготовка и невъзможността да бъде завършен в настоящия програмен период.

По време на официалната част представителите на ЕК са запознали участниците с предложенията за Кохезионната и транспортната политика на ЕС за програмния период 2014-2020 г. Представени са и резултатите от извършените три оценки на ОПТ, както и предприетите дейности в изпълнение на Комуникационния план.

Идентифицирани проблемни области и констатации от извършените оценки през 2011 г.

През юни 2011 г. стартира извършването на три оценки на ОПТ, които обхващат периода от началото на 2007 г. до 30.06.2011 г.

Първата – „Изследване на процеса на изпълнение на проекти на ниво крайни бенефициенти" има за цел да изследва ефективността на изпълнението на проекти и капацитета на крайните бенефициенти. Предварителните резултати от оценката показват, че всички бенефициенти имат изградени системи за управление и контрол, като при АПИ и НКЖИ те са оценени като комплексни и усложнени. С най-висока оценка за ефективност е оценен „Метрополитен" ЕАД, препоръка за повишаване на ефективността е отправена към АПИ, НКЖИ и Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура" (ДППИ). По отношение качеството на изпълнение на отделните фази на изпълнение и управление на проектите с най-висока оценка е оценен „Метрополитен" ЕАД, отправени са препоръки за подобрение към АПИ и НКЖИ, а ДППИ и Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав" (ИАППД) са оценени с незадоволително качество. Извършената оценка показва значително текучество на служителите в УО, НКЖИ и АПИ, като е отбелязана необходимостта от допълнителни обучения на бенефициентите, в зависимост от индивидуалните нужди.

Трудностите, които срещат бенефициентите са свързани със законодателството, предимно ЗУТ и ЗОП, забавянето на отчуждителните процедури, капацитета за изготвяне на формуляри

за кандидатстване, проблеми свързани с осигуряването на оборотни средства и средства за съфинансиране (НКЖИ и „Метрополитен” ЕАД). Констатирани са проблеми свързани с недостатъчна проектна готовност при стартиране на програмата още от началото на настоящия програмен период.

Втората – „Междинна оценка на напредъка и цялостното изпълнение на програмата” - има за цел да оцени цялостния напредък по програмата към средата на 2011 г., по отношение на физическото и финансово изпълнение. Основните заключения показват, че изпълнението на програмата е започнало трудно, със забавяне, но постепенно то е наваксано. В случай, че се запази настоящата тенденция, програмата ще бъде успешно изпълнена. Същевременно изпълнението на отделните приоритети на програмата не е равномерно, като не е постигнат голям напредък по отношение на подобряване превоза на товари (ПО 3) и подобряване на корабоплаването (ПО 4). Оценителят препоръчва да се дефинират нови проекти в тези две области с цел постигане очакваното социално и икономическо влияние на програмата. В резултат на извършеното изменение на ОПТ през 2010 г. се наблюдава значително подобрение в изпълнението на ПО 1, благодарение на етап 2 от проекта за разширение на метрото. С изпълнението на проектите за изграждане на АМ „Марица” и АМ „Струма” ще се постигне значителен напредък в изпълнението и на ПО 2.

Препоръките на оценителя са свързани с подобряване на административния капацитет на УО и бенефициентите чрез обучения и наемане на външни експерти, както и създаване на система за определяне на възнагражденията, която да се базира на постигнати резултати. Препоръчва се още да се инвестира в подготовката на проекти, както за настоящия, така и за следващия програмен период. Отчетени са проблеми свързани с отчуждителните процедури, получаване на разрешителни за строеж и завършването на археологически проучвания. Констатирани са проблеми свързани с финансирането на отделни проекти, свързани с недостатъчни авансови плащания и трудности при осигуряване на средства за покриване на ДДС от страна на бенефициентите.

По отношение на финансовото изпълнение на програмата е констатирано, че по ПО 1 нивото на предоставената безвъзмездна финансова помощ е задоволително. Като незадоволителна е определена степента на реално разплащане, но е констатирана положителна тенденция към ускоряване на процеса. Установени са трудности, които НКЖИ изпитва във връзка с необходимостта от осигуряване на съфинансиране.

Степента на договаряне по ПО 2 е определена като незадоволителна. Отчетена е положителна тенденция за изпълнението на оста, при изпълнение на подготвените проекти.

Финансовото изпълнение на приоритетна ПО 3 е определено като добро. Констатиран е риск от загуба на средства по оста, ако не се изпълни проект за изграждане на интермодален терминал.

По отношение на ПО 4 е отчетен сериозен риск от загуба на средства, тъй като към средата на 2011 г. няма одобрен проект и изплатени на бенефициентите средства.

Степента на договорени средства по ПО 5 е определена като пропорционална на изминалото време от началото на програмния период, а степента на изплатените средства е оценена като ниска.

Основните проблеми, които са свързани с усвояването на средства по програмата са – недостиг на финансови ресурси при бенефициентите за съфинансиране и осигуряване на ДДС; липса на достатъчно опит и капацитет за управление на инфраструктурни проекти; проблеми от институционално и организационно естество; проблеми свързани с прилагането на ЗУТ, получаване на разрешителни за строеж, отчуждителни процедури, ОВОС и археологически проучвания.

Цялостната оценка показва, че целите на програмата са актуални.

Третата – „Оценка на системата за наблюдение на Оперативна програма „Транспорт” 2007-2013 г.” – има за цел да изследва ефективността на общата рамка за наблюдение на ОПТ и на капацитета на УО за извършване на мониторинг на програмата. Резултатите от оценката показват, че системата за наблюдение покрива целия проектен цикъл, но частично покрива проектите, които са на етап подготовка. Като цяло системата работи добре, но има нужда от подобрение в следните области: докладване, използване на Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН) мониторингови цели, управление на риска на ниво бенефициент. По отношение на функционирането на системата за наблюдение на ОПТ не са констатирани сериозни проблеми. Отправени са препоръки за актуализиране и подобряване на системата от индикатори по отношение на техните стойности и методология за изчисляване. В тази връзка на УО е препоръчано да изготви специален наръчник за отчитане на индикаторите по програмата. Констатирано е, че като цяло опитът на експертите в двата отдела, които участват в наблюдението на изпълнението на програмата отговаря на нуждите, но са необходими допълнителни обучения.

Основните изводи от извършената оценка са, че системата за наблюдение на ОПТ има ясно установена структура, участници, правила и отговорности, които като цяло отговарят на изискванията на регламентите на Европейската комисия за управление на Структурните фондове и Кохезионния фонд и на националните нормативни документи.

Качеството на набираната и докладвана информация е различно и зависи от участниците в системата за наблюдение. Отправени са препоръки за пълно разделяне на отговорностите за наблюдение на ниво проекти и ниво оперативната програма; оптимизиране на формата на месечните доклади, по-добро използване на ИСУН; по-активна роля на Централното координационно звено (ЦКЗ) в процеса на наблюдение, като звеното поеме инициатива за координиране и обсъждане на хоризонтални въпроси и проблеми и по-задълбочено коментира качеството на подаваната към него информация от УО.

На 29.12.2011 г. стартира извършването на оценка на програмата на тема „Оценка на интегрирането на хоризонталните принципи в управлението, мониторинга и изпълнението на Оперативна програма „Транспорт” 2007 – 2013 г.”, която ще продължи до пролетта на 2012 г.

Въз основа на идентифицираните проблеми по програмата, са предприети следните корективни мерки и са отправени следните препоръки:

- Наличие на достатъчен финансов ресурс за изпълнение на ОПТ 2007 – 2013 г. като бъде потвърдено кои проекти над бюджета на програмата ще бъдат финансирани;
- Укрепване капацитета на бенефициентите за управление на проектите в процес на изпълнение;
- Осъществяване на стриктен контрол от страна на бенефициентите при изпълнение на сключените договори с изпълнители;
- Финализиране на Апликационните форми за останалите проекти в пътния сектор и представянето им в ЕК за одобрение преди средата на 2012 г., както и своевременното провеждане на обществените поръчки с цел завършване на проектите до края на 2014 г. - началото на 2015;
- Успешното изпълнение на проектите за БУЛРИС и VTMIS, както и подготовката на проекта Батин-Белене за изпълнение през следващия програмен период, с оглед изпълнение целите на ПО 4 на ОПТ;
- Приоритизиране на проектите за изпълнение през следващия програмен период;
- Проектните предложения за инвестиционни проекти за периода 2014 - 2020 г. трябва да бъдат съобразени с приоритетите, дефинирани от Общия генерален план за транспорта,

актуалните насоки за развитие на транспортната мрежа в ЕК и с приоритетите в съответните секторни стратегии.

Планирани дейности през 2012 г., подготовка за следващия програмен период 2014-2020

Индикативната годишна работна програма (ИГРП) за 2012 г. по Оперативна програма „Транспорт" предвижда през 2012 г. да бъдат подготвени и представени 23 формуляра за кандидатстване за проекти по петте приоритетни оси, на общо стойност 795,5 млн. евро, което представлява 39,7% от общия бюджет на програмата. От тях 12 са инфраструктурни (7 пътни проекта, 1 проект за разширение на Софийското метро; 1 за изграждане на интермодален терминал в Пловдив; 1 за рехабилитация на ж.п. гари София и Пловдив; 2 за подобряване на условията за корабоплаване), 4 са за подготовка на проекти за следващия програмен период (2 за подготовка на 5 ж.п. инфраструктурни проекта; 1 за подготовка на проект за интермодален терминал в Русе; 1 за подготовка на проект „подобряване на корабоплаването на река Дунав – участък Батин-Белене) и 7 са за повишаване на административния капацитет на бенефициентите на ОПТ и за подобряване на материално техническите условия за административно управление на ОПТ.

През първата половина на 2012 г. се предвижда подаването на 20 Формуляра за кандидатстване на обща стойност 680,5 млн. евро, което представлява 33,96% от общия бюджет на програмата. Планираните дейности и проекти за първата половина на 2012 г. по приоритетни оси включват:

- ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по трансевропейските и основните национални транспортни оси" – 2 проекта (подготовка на проекти за строителство) на обща стойност 57,2 млн. евро с бенефициент НКЖИ;
- ПО 2 „Развитие на пътната инфраструктура по трансевропейските и основните национални оси" – 6 проекта на обща стойност 395 млн. евро за изграждане и развитие на базисната инфраструктура. Още 1 проект е предвиден за втората половина на годината. Бенефициент е по всички проекти е АПИ;
- ПО 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари" – 4 проекта (3 за строителство и 1 за подготовка на проект) на обща стойност 188,7 млн. евро. Бенефициенти са „Метрополитен" ЕАД и НКЖИ. Допълнително, УО е взел решение гаров комплекс Пловдив да отпадне от ОПТ и да се изпълнява чрез концесия;
- ПО 4 „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешни водни пътища" – 1 инвестиционен проект за подобряване на условията за движение на плавателните съдове по р. Дунав и българските морски пространства на обща стойност над 28 млн. евро Останалите 2 проекта са предвидени за края на годината. Бенефициенти са ДППИ и ИАППД;
- ПО 5 „Техническа помощ" – 7 проекта за повишаване на административния капацитет на бенефициентите по ОПТ и подобряване на материално техническите условия за административно управление на ОПТ на обща стойност 11,5 млн. евро. Поради коментари от последния Комитет за наблюдение на ОПТ по отношение на проектите по ПО 5, предстои допълнително съгласуване с Управляващия орган на програмата.

Пренасочени от ИГРП за 2011 г. и включени в ИГРП за 2012 г. са следните проекти: „Модернизация на участък София – Септември – част от Транс-европейската железопътна мрежа (Подготовка на проекта за строителство)" по ПО 1; „Модернизация на участък от път I – 1 (Е-79) „Враца – Ботевград" по ПО 2; „Изграждане на система за управление на корабния трафик VTMIS – трета фаза", „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Подобряване на корабоплаването в българо – румънския участък на река Дунав от км 530 до

км 520 – Батин и от км. 576 до км. 560 – Белене” и „Подобряване на системите за навигация и топографните измервания по р. Дунав” по ПО 4. В ИГПР 2012 г. не са прехвърлени от 2011 г. проектите за подготовка на Лот 3 на АМ „Струма” и за модернизация на пътния участък „Видин-Монтана” поради недостатъчна проектна готовност. Проектът за подготовка на Лот 3 на АМ „Струма” се очаква да бъде включен в ИГРП за следващата 2013 година, докато проекта „Видин-Монтана” ще отпадне за изпълнение в този програмен период и се предвижда за следващия.

Информация за напредъка в процеса по формулиране на приоритети в секторната политика, покривана от ОПТ, в контекста на програмирането за Кохезионната политика 2014 – 2020 г. и Стратегията „България 2020”

УО на ОПТ е подготвил като работен документ Стратегическия инвестиционен план за развитие на транспортната инфраструктура на Република България през програмния период 2014-2020 г. с дефинирани към момента следните приоритети:

- Развитие на пътната и железопътната инфраструктура по “основната” Трансевропейска транспортна мрежа;
- Развитие на пътната и железопътната инфраструктура по “разширената” Трансевропейска транспортна мрежа;
- Подобряване на условията за корабоплаване по вътрешните водни пътища – река Дунав (основна мрежа);
- Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт;
- Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

През 2011 г. са проведени 2 изслушвания по ОПТ пред КЕВКЕФ – на 13 април и на 2 ноември. Сред участниците в редовното заседание на КЕВКЕФ от 13 април 2011 г. от страна на изпълнителната власт бяха г-н Александър Цветков – министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията (към този момент), г-н Ивайло Московски – заместник-министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията и г-н Сергей Михалев – председател на Управителния съвет на Агенция „Пътна инфраструктура”. В заседанието на КЕВКЕФ участва и г-н Иван Вълков – председател на Комисията по транспорт, информационни технологии и съобщения в Народното събрание на Република България. В рамките на проведеното изслушване бе отчетен постигнатият сериозен ръст в договарянето в последните месеци. Обърнато бе внимание на осезателния напредък в подготовката на апликационни форми по ключови проекти в пътния и железопътния сектор. Коментира се също така и липсата на договори по ПО 4 на Програмата. В отговор на препоръките, отправени в писмото от председателя на ЕК г-н Жозе Барозу до премиера на Република България г-н Бойко Борисов в средата на месец декември 2010 г., бе отчетено предприемането на редица действия за успешно справяне с предстоящите предизвикателства. Обсъдена бе темата за използването на външна експертна помощ от международните финансови институции, в т.ч. бяха очертани направленията, по които страната ни получава експертиза в сектора от експертите на Световната банка и Европейската инвестиционна банка. Засегнат бе и въпросът за реформите в Агенция „Пътна инфраструктура” и административния капацитет на този конкретен бенефициент по ОПТ за успешно справяне с предстоящите сериозни предизвикателства.Обсъдена бе възможността за въвеждането на пълен електронен документооборот и архив в Агенцията. Укрепването на административния

капацитет в структурата бе споделено, че се търси чрез умело комбиниране на наличните човешки ресурси с новите информационни технологии.

На 2 ноември 2011 г. в редовното заседание на КЕВКЕФ от страна на изпълнителната власт участват: г-н Ивайло Московски – министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията, г-н Лазар Лазаров – председател на Управителния съвет на Агенция „Пътна инфраструктура”, г-н Христо Алексиев – заместник-генерален директор на Национална компания „Железопътна инфраструктура” и други представители на изпълнителната власт. В заседанието участва и г-н Иван Вълков – председател на Комисията по транспорт, информационни технологии и съобщения в Народното събрание на Република България. По време на изслушването се коментират ключови въпроси, касаещи процеса по управление на европейските средства в сектор „Транспорт” в страната. На преден план могат да бъдат изведени следните по-важни акценти:

- От началото на 2011 г. съществено са ускорени темповете на реализация на Оперативна програма „Транспорт” 2007 – 2013 г. и в реален етап на изпълнение са вече десет инфраструктурни проекта.
- Отчетена е препоръката на КЕВКЕФ в Междинния доклад за усвояване на европейските средства през 2011 г. за обмислянето от страна на Управляващия орган на възможността за финансиране на проекти с висока степен на проектна готовност, адресиращи реални обществени потребности, за сметка на проекти, в чиято подготовка е акумулирано сериозно забавяне. Подготвя се предложение за прехвърляне на средствата, предвидени за реализацията на проект „Подобряване на корабоплаването в българо-румънския участък на р. Дунав при островите Батин - Белене”, към Етап III на проекта за разширение на софийското метро („Цариградско шосе – летище София”).

КЕВКЕФ приветства представителите на изпълнителната власт за сериозния подем при управлението на европейските средства в сектор „Транспорт” в последните месеци.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н., могат да бъдат открити на официалната интернет-страница на УО http://www.optransport.bg/ и на единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС http://www.eufunds.bg/.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПТ (13 април и 2 ноември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ:

http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПТ КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА №1 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ПО 5	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	512 000 000	743 669 892	179 429 731	133 322 500	56 057 500	1 624 479 623
Бюджет – национално финансиране	128 000 000	185 917 473	31 664 070	23 527 500	9 892 500	379 001 543
Общ бюджет – евр. и национални средства	640 000 000	929 587 365	211 093 801	156 850 000	65 950 000	2 003 481 166
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2011 – 31.12. 2011	129 478 057	144 956 273	61 936 952	2 609 751	2 631 293	341 612 324
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	141 072 124	157 360 141	142 941 186	2 609 751	10 207 736	454 190 938
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	261 728 181	315 011 171	161 783 562	5 931 340	11 579 357	756 033 610
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	3	4	0	1	7	15
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	6	7	2	2	48	65
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	11	13	6	3	64	97
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	570 870 305	548 955 427	0	18 088 951	6 560 969	1 144 475 653
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	600 704 170	909 134 117	185 449 447	18 385 501	30 526 353	1 744 199 588
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	657 864 141	1 304 134 117	374 172 104	46 476 184	60 066 218	2 442 712 763
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	3	2	0	1	7	13
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	7	3	2	2	48	62
Брой текущи процедури	1	2	0	0	1	4
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	2	6	4	1	15	28

Реализиран напредък

По данни на УО на ОПОС към 31 декември 2011 г. по оперативната програма са сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 958,6 млн. евро или близо 53,23 % от общия размер на средствата по програмата. Плащанията по вече сключените договори, по данни на УО, са в размер на 198,1 млн. евро или 11 % от общия ресурс на програмата. Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПОС по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., могат да се изведат следните показатели:

- 85 % изпълнение на прогнозата за договорените средства (дял ЕС);
- 67% изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи (дял ЕС) и
- 97 % изпълнение на прогнозата за сертифицираните пред ЕК разходи (дял ЕС).

През периода 01.01.2011 – 31.12.2011 г. са разплатени нови 72,7 млн. евро (по данни от ИСУН), с което е постигнат 58 % ръст в разплащанията по програмата в сравнение с размера на общо платените средства към 31 декември 2010 г. (125,4 млн. евро). По данни от ИСУН през 2011 г. са договорени средства в размер над 468 млн. евро[5], което представлява ръст в договарянето от 95 % спрямо предходната година (общ размер на договорените средства към 31 декември 2010 г. – 490,6 млн. евро).

Реализираният физически напредък по отделните приоритетни оси на ОПОС е както следва:

ПО 1 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали

По приоритетната ос се изпълняват 97 договора/заповеди за предоставяне на БФП (55 само за техническа помощ, 23 за изграждане на ВиК инфраструктура, 1 заповед за Басейнова дирекция – Благоевград, 16 за подготовка и изграждане на ВиК инфраструктура по процедура BG161PO005/10/1.11/03/19 и 2 за изграждане на ВиК инфраструктура по процедура BG161PO005/10/1.11/02/16) на обща стойност 724,5 млн. евро.

Пуснати в експлоатация са 15 инвестиционни обекта, финансирани от ОПОС, в следните общини: Приморско, Сопот, Белослав, Благоевград, Казанлък, Хисаря, Бургас, Троян, Столична община, Перник, Каварна и Главиница.

Успешно са приключени всички проектни дейности и са извършени окончателни плащания по 63 договора по процедурата за техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти. Общата усвоена безвъзмездна финансова помощ по тези проекти възлиза на близо 22,3 млн. евро. По процедурата за инфраструктура са приключили 3 договора за БФП на общини Бургас (кв. Долно Езерово), Вълчи Дол и Приморско с общ размер на усвоена безвъзмездна финансова помощ от 15,5 млн. евро.

По процедура № BG161PO005/10/1.11/03/19 „Подготовка и изпълнение на проекти за подобряване и развитие на инфраструктура за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10 000 е. ж.” до изтичане срока за подаване на проектни предложения (30.06.2011 г.) са представени 27 проектни предложения на стойност 502,1 млн. евро. Сключени са договори с

[5] По данни на УО стойността на сключените договори през отчетния период достига 501,6 млн. евро. Разликата се обяснява с отчетените в ИСУН прекратени договори, намалени суми по вече сключени договори и др.

16 общини – Айтос, Балчик (кк Албена), Бургас (кв. Сарафово), Варна (кк Златни пясъци), Дряново, Елин Пелин, Ихтиман, Левски, Пазарджик, Попово, Радомир, Разград, Разлог, Смолян, Чирпан и Тутракан на обща стойност 292,5 млн. евро. Одобрени с решение на Ръководителя на УО са проектите на община Бургас (кв.Меден рудник) (близо 12 млн. евро) и Каварна (9,89 млн. евро). Останалите 9 проекта са в процес на оценка (Дулово, Нова Загора, Елхово, Балчик (за града), Гълъбово, Приморско (Китен), Кюстендил, Сандански и Столична община), на обща стойност 187,56 млн. евро.

По процедура BG161PO005/10/1.11/02/16 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10 000 е. ж." до 31.12.2011 г. са подадени 31 проектни предложения на стойност 638,1 млн. евро. От тях в процес на изпълнение са 2 договора за БФП с общини Трявна и Тервел за 15,19 млн. евро. Одобрени са проектите на Средец (4,86 млн. евро) и Козлодуй (12,1 млн. евро). В оценка са 26 проектни предложения на общините: Кнежа, Пирдоп, Хисаря, Кричим, Пещера, Ловеч, Монтана, Велики Преслав, Провадия, Стамболийски, Раковски, Варна, Карлово, Бяла (Русе), Бяла Слатина, Бургас (Горно Езерово), Бургас (Банево, Ветрен и Бургаски минерални бани), Столична община (Суходол), Шумен, Червен бряг, Банско, Гоце Делчев, Свищов и новите големи проекта в сектор „води" – Пловдив, Асеновград и Добрич. Отхвърлен е проектът на община Първомай.

С цел гарантиране на качество на подготвяните за финансиране проекти, от 2010 г. УО е въвел практиката за провеждане на ежеседмични предварителни консултации между експерти и сътрудници на УО с потенциални бенефициенти, подготвящи проектни предложения във връзка с обявените процедури в сектор „Води". В резултат от проведените консултации УО на ОПОС предоставя на всеки кандидат еднократно писмено становище за съгласуване на основните параметри на проектното предложение, което впоследствие е предмет на оценка в рамките на експертна работна група. В периода 15 юли 2010 г. - 31 декември 2011 г. са проведени над 250 предварителни консултации. Към 31 декември 2011 г. са издадени 38 становища, въз основа на които общините отразяват промени в проектите, след което предстои представянето им за оценка. В УО на ОПОС са представени още 47 документации, за които предстои преглед и издаване на становище, и които след отразяване на дадените коментари ще могат да подадат проекти преди крайния срок по процедурата - 20 февруари 2012 г.

На 9 ноември 2011 г. УО е обявил покана за „Изграждане на ВиК мрежи и пречиствателни станции за агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж.". Общият размер на БФП по процедурата е 153,4 млн. евро (300 млн. лв.) Допустими бенефициенти са 147 общински администрации, на чиято територия попадат допустимите по процедурата 236 агломерации. Ще се финансират проекти в напреднала фаза на подготовка, по които предстои да започнат или вече са започнали строителни дейности. Крайният срок за подаване на проектни предложения е 15 август 2012 г. УО очаква засилен интерес от страна на общините, като акцентът ще бъде поставен върху проекти с висока степен на готовност.

ПО 2 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци

По приоритетната ос се изпълняват 17 договора на стойност 181,9 млн. евро (12 договора за Техническа помощ и 5 договора за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците в региони Ботевград, Видин, Бургас, Столична община – I етап, Перник). Успешно изпълнени са 16 проекта по процедурата за техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти. Общата усвоена БФП по тези проекти възлиза на 3,5 млн. евро.

Проектното предложение за завода за механично-биологично третиране на отпадъците, част от интегрирания проект за управление на битовите отпадъци на София е представено на 04 ноември 2011 г. в ЕК за оценка. Стойността на тази фаза на проекта, е около 102,3 млн. евро.

В оценка са 14 проектни предложения – Малко Търново, Габрово, Левски, Луковит, Панагюрище, Плевен, Самоков, Ямбол, Бяла (Русе), Варна, Велико Търново, Добрич, Разлог и Стара Загора, на обща стойност близо 192 млн. евро.

ПО 3 – Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие

По приоритетната ос се изпълняват 23 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по 8 процедури на обща стойност 24,4 млн. евро, както следва:

- по процедура № BG161PO005/08/3.0/01/05 „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие в Република България" се изпълняват 3 заповеди за отпускане на БФП и 14 договора на обща стойност 7,6 млн. евро;
- по процедура № BG161PO005/09/3.1/01/08 „Развитие на мрежата НАТУРА 2000" - се изпълняват 3 заповеди на министъра на околната среда и водите за отпускане на БФП на стойност близо 14 млн. евро;
- по процедура BG161PO005/09/3.2/02/10 „Разработване на План за управление на Природен парк Българка" е сключен договор за предоставяне на БФП на стойност 1,02 млн. евро;
- по процедура BG161PO005/09/3.2/03/11 „Разработване на План за управление на Природен парк Беласица" е сключен договор за предоставяне на БФП на стойност 0,59 млн.евро;
- по процедура BG161PO005/09/3.2/04/12 „Актуализиране на План за управление на Национален парк Централен Балкан" се изпълнява заповед на министъра на околната среда и водите за предоставяне на БФП на стойност 1,21 млн.евро.

Одобрени са проектите по следните процедури:

- по процедура BG161PO005/11/3.0/03/24 „Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна - I фаза" е одобрен проектът на Изпълнителна агенция по околна среда на стойност близо 5,11 млн. евро;
- по процедура BG161PO005/10/3.0/2/20 „Дейности за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие в Република България" са одобрени за финансиране 23 проекта;
- по процедура BG161PO005/11/3.1/02/23 „Разработване на планове за управление на защитени зони за опазване на птици, които не се припокриват със зони за опазване на местообитания" - одобрени за финансиране са 5 проекта.

До края на месец януари 2012 г. предстои подписване на договори с бенефициентите.

На 2 декември 2011 г. са обявени 2 процедури за директно предоставяне на БФП по приоритетната ос:

- BG161PO005/11/3/3.2/05/26 „Изпълнение на дейности за устройство и управление на национални паркове и резервати". Общият размер на БФП по процедурата е 46,2 млн. евро. Допустими бенефициенти са национални паркове, поддържани резервати и резервати на територията на Република България. Целта на процедурата е устойчиво управление на защитени територии (национални паркове и резервати) и изпълнение на дейности, предвидени в планове за управление. Крайният срок за кандидатстване е 23 януари 2012 г.

- BG161PO005/11/3/3.2/06/27 „Изпълнение на дейности за устройство и управление на природни паркове". Общият размер на БФП по процедурата е 17,7 млн. евро. Допустими бенефициенти са природните паркове на територията на Република България. Целта на процедурата е устойчиво управление на защитени територии (природни паркове) и

изпълнение на дейности, предвидени в планове за управление. Крайният срок за кандидатстване е 23 януари 2012 г.

Успешно изпълнен е проект за „Опазване на лешоядите в Източните Родопи” на „Българско дружество за защита на птиците”.

ПО 4 – Техническа помощ

Броят на договорените проекти по приоритетната ос е 69 на обща стойност 24,3 млн. евро. От тях в процес на изпълнение са 33 проекта на стойност 22,3 млн. евро, 36 проекта са приключили, като са усвоени близо 4 млн. евро.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПОС – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, са представени в Таблица № 2 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПОС през 2011 г.

На 10-то заседание на КН на ОПОС, проведено на 10 юни 2011 г., членовете на комитета са разгледали и одобрили Годишния доклад за напредък по ОПОС за 2010 г. С цел подпомагане на реформата на ВиК сектора е прието допълнение в оперативната програма, съгласно което допустим за финансиране по ОПОС е конкретен бенефициент в лицето на Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Финансираните дейности включват: създаване на специално звено към министерството, укрепване на капацитета на ВиК асоциациите и операторите и изготвянето на стратегически документи за развитие на ВиК сектора.

На 11-то заседание на КН на ОПОС, проведено на 6 декември 2011 г., са одобрени предложения за промени в Механизма за управление на приоритетна ос 2, чрез които се включват допустими дейности като рекултивацията на общинските депа за отпадъци и дейности, свързани с надграждане и доизграждане на регионални системи за управление а отпадъците, извън 23-те, включени в документа. Финансов ресурс за изпълнение на тези дейности се освобождава от реализираните икономии по приключващи проекти. С одобрените изменения се цели пълното усвояване на предвидените в бюджета средства за сектор „Отпадъци”.

Изготвяне на междинна оценка – обществената поръчка за избор на изпълнител за извършване на оценка на изпълнението на програмата е обявена през месец август 2011 г. В обхвата на заданието за извършване на оценката е включено извършването на междинна оценка, ежегодни текущи оценки и мониторинг на Комуникационния план на ОПОС. Крайният срок за работа на оценителната комисия е 24 април 2012 г. След като оцени офертите, Комисията ще излезе с решение за избор на изпълнител за поръчката.

Идентифицирани проблеми при реализацията на ОПОС и предприети корективни мерки

През отчетния период, УО е идентифицирал проблемните области и е предприел поредица от действия за преодоляването им – допълнителен преглед на проекти, сключване на допълнителни споразумения, оттегляне на финансиране от неприоритетни проекти, изменение и допълнение на системите за управление и контрол. В резултат от предприетите корективни мерки, Сертифициращият орган и ИА ОСЕС констатират наличието на ефективни и функциониращи системи за управление и контрол на ОПОС, които дават разумна увереност за точността на представените пред ЕК отчети на разходите и от там за законосъобразността и редовността на съпътстващите ги транзакции. В Годишния контролен доклад и Годишното становище за ОПОС (от 29.12.2011 г.), ИА ОСЕС декларира, че нивото на грешка на програмата е 0,11 %, което спрямо резултатите от 2009 г. е индикация за качествен напредък (6,9 %). Признание за положените усилия е своевременното възстановяване на средствата от страна на Европейската комисия.

Усилията на МОСВ по отношение качеството на представяните проектни предложения за финансиране от ОПОС, се изразяват в провеждане на постоянни срещи и консултации с бенефициентите на програмата. Тъй като новите процедури по ОПОС са процедури на директно предоставяне на БФП, липсва конкурентният елемент, което от своя страна позволява по-активен диалог с бенефициентите на всеки етап от проекта – подготовка на по-качествени проектни предложения, както и изпълнение на предвидените в тях мерки.

С цел предотвратяване на риска от загуба на средства са предприети редица мерки, насочени към преодоляване забавянето на оценката на проектите и ускоряване на плащанията по програмата.

За да се ускори процесът на оценка на нови проекти, от май 2011 г. УО прилага подход чрез въведения минимум от изисквания. В случай, че проектното предложение не отговаря на този минимум, не се издава становище, а се изисква преработка в съответствие на предложението. По този начин се намалява времето за преглед на документи и се избягват излишни административни усилия. С изменения във Вътрешните правила за директно предоставяне на БФП, от септември 2011 г., е въведена възможността при неотразяване на коментарите на Експертната работна група, проектното предложение да може да бъде отхвърляно. За същото, бенефициентите са информирани чрез съобщение на страницата. С изменение на Вътрешните правила за работа на КИКП, е въведена възможността членовете на КИКП да преглеждат цялостно проектните предложения с цел елиминиране на несигурност по отношение обхвата на дейностите, предвидени в тях. В допълнение, при липса на достатъчно данни, е регламентирана възможността да бъде издаден доклад с риск от двойно финансиране, като впоследствие мерки за проверката се предвиждат в Договора за БФП.

Въз основа извършения анализ на причините за допусканите нарушения при възлагане на обществени поръчки, УО и МЗ са предприели мерки за минимизиране на риска при провеждането им, сред които: проведени са обучения на бенефициенти, на които се обръща внимание на най-често допусканите грешки; редовно се публикува информация на интернет страницата на ОПОС относно грешките, допуснати от конкретни бенефициенти по програмата и предложения за предотвратяване на повторното им допускане; опростени са правилата за предварителен и последващ контрол – по нови договори такъв се изисква само за процедури за строителство, надзор, одит и над праговете, за всички останали се представя одитно мнение.

Оптимизиран е процесът на верификация (опростяване на документалната проверка и засилен контрол при проверки на място) с цел ускоряване на възстановяването на средства към бенефициентите и създаване на устойчива среда, в която те да могат правилно да планират финансовото изпълнение. В УО и МЗ са назначени сътрудници, които да подпомагат подготовката и изпълнението на проектите.

Предприети са редица мерки за избягване на проблеми в отчитането и верификацията на разходи, свързани с възнагражденията за управление и изпълнение на проекти по ПО 3 на ОПОС. В тази връзка, на страницата на оперативната програма е публикуван примерен образец на Заповед за определяне на екип за управление за бенефициенти – административни структури. За улеснение на бенефициентите са предоставени указания и списък на документи, които са необходимите за отчитане на разходи, свързани с работата на доброволци.

С цел намаляване на административната тежест за бенефициентите и оптимизиране управлението на информацията, е опростен и процесът на докладване. Премахнати са месечните справки, които не са дали необходимата добавена стойност, поради формалния характер на представената в тях информацията. При новия начин на докладване, акцентът е поставен върху качеството на докладите за напредък и тримесечните справки, които да дават пълна информация за физическия напредък на проектите, дори тогава когато не е представено искане за средства.

Продължава да стои на дневен ред осигуряването на собствения принос от общините по проекти, финансирани със средства от фондовете на ЕС. Следва да се обърне внимание, че общините не разполагат с достатъчно собствени приходи, за да финансират собственото си участие в инфраструктурните проекти. По отношение на проекти, генериращи приходи, доходността се формира от цената на услугата, която се събира от ползвателите, но от страна на оператора, а не собственика на инфраструктурата. Макар това да отговаря на методологията за изготвяне на Анализа разходи-ползи, ангажира със задължение за осигуряване на собственото участие общината, която не събира приходите от инвестицията.

С цел засилване на капацитета на структурите, участващи в процеса на реформиране и постигане на устойчивото управление на водния сектор, е предприето осигуряване на финансиране по ОПОС в рамките на процедура с конкретен бенефициент МРРБ на обща стойност 6,1 млн. евро. МОСВ поддържа изискването в подготовката и изпълнението на проектите активно да участват ВиК операторите, обслужващи съответната агломерация. Обсъжда се въпросът за участието на операторите във финансирането на проектите, което би могло да подпомогне осигуряването на собственото участие на бенефициентите, особено като се има предвид това собствено участие, че се формира на база събираните при експлоатацията на изградената инфраструктура приходи. За целта е сформирана междуведомствена работна група със Заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството, в която УО на ОПОС участва.

Едно от основните предизвикателства за изпълнение на инвестиционните проекти по ОПОС представляват отчуждителните процедури на имоти/терени частна собственост. Промяната на предназначението на земята (в повечето случаи – земеделска) е друга честа причина за забавяне на стартирането на проектите. С цел разрешаването на тези проблеми и подпомагане на бенефициентите при издаването на разрешителни, УО на ОПОС е в пряк контакт, както с други дирекции в рамките на МОСВ, така и с други администрации и подпомага общините за по-бързо прецизиране на преписките.

Планирани дейности през 2012 г.

УО планира да обяви две процедури по ПО 1 на ОПОС:

- процедура „Разработване на планове за управление на риска от наводнения” с конкретен бенефициент Басейнови дирекции на стойност 10,5 млн. евро (20,5 млн. лв.)и
- процедура „Стратегическо планиране и укрепване на капацитета на структурите, ангажирани в процеса на реформиране на ВиК сектора, за осигуряване устойчиво управление на ВиК инфраструктурата” на обща стойност 6,1 млн. евро (12 млн. лв.).

По ПО 2 е планирано обявяването на процедура „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци в региони Пазарджик, Провадия, Благоевград, Дупница и на претоварна станция Своге в регионална система Костинброд” на обща стойност 44,8 млн. евро. Обявяването на процедурата е тясно свързано с готовността на общините. МОСВ ги подпомага чрез организиране на регулярни срещи, даване на експертни становища и др.

Въз основа на постигнатите темповете на договориране и проектите в оценка УО на ОПОС прогнозира до края на 2012 г. да бъдат сключени договори на стойност, покриваща всички средства по ОПОС.

Реформи в секторната политика, осъществявани с подкрепата на ОПОС

Реформата във водния сектор – по отношение на мерките за завършването на реформата във ВиК сектора са предприети стъпки за включването на МРРБ, в качеството му на отговорна институция за реализиране на реформата, като нов бенефициент по ПО 1 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води” на ОПОС. В

резултат на тясна комуникация между двете ведомства, УО на ОПОС планира да обяви процедура „Стратегическо планиране и укрепване на капацитета на структурите, ангажирани в процеса на реформиране на ВиК сектора, за осигуряване устойчиво управление на ВиК инфраструктурата" на обща стойност 6,1 млн. евро (12 млн. лв.). Очаква се проектът да бъде изпълнен не по-късно от 2014 г. По проекта се предвижда:

- Изготвяне на подзаконови нормативни актове, предвидени в Закона за водите;
- Изготвяне на отраслова стратегия за ВиК сектора;
- Създаване на Единна информационна система за ВиК услугите;
- Повишаване капацитета чрез организиране на обучения на представители на МРРБ, асоциации по ВиК и ВиК оператори в съответствие с идентифицираните нужди и техническо обезпечаване асоциациите по ВиК.

Управление на отпадъците – във връзка с необходимостта от по-добро прилагане на законодателството в областта на управлението на отпадъците по ПО 4 „Техническа помощ" на ОПОС, през август 2011 г. е приключило изпълнението на проект „Въвеждане в националното законодателство на изискванията на директива 2008/98/ЕО за отпадъците и за отмяна на определени директиви".
Към момента се изпълнява проект с наименование „Техническа помощ в областта на управление на отпадъците". Предвижда се разработване на следните стратегически документи:

- Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, която да бъде използвана от местната власт-общините при вземане на стратегически решения за избора на технология или определяне капацитета на съоръженията за третиране на отпадъците;
- Проучване на възможности за въвеждане на депозитни системи и системи за обратно връщане на определени видове опаковки и отпадъци от опаковки в Република България;
- Изготвяне на писмени становища в частта „Геотехника и фундаментални конструкции" със съдържанието на идейни или работни проектни предложения за предоставяне на БФП по ос 2 на ОПОС;
- Разработване на нормативната уредба за управление на биоотпадъците, и създаване на система и Национална организация за осигуряване качеството на получения компост;

Резултатът от изпълнението на проекта следва да спомогне за постигането на съответствие на българското законодателство в областта на управлението на отпадъците с изискванията на ЕС, както и да допринесе за предотвратяване и минимизиране на евентуални предварителни условности за следващия програмен период.

Информация за напредъка в процеса на формулиране на приоритети в секторната политика, покривана от ОПОС, в контекста на програмирането за Кохезионната политика 2014-2020 г. и Стратегията „България 2020"

УО на ОПОС е идентифицирал първоначално няколко тематични области в сектор „околна среда", които да бъдат финансирани в периода 2014 - 2020 г. Като хоризонтални тематични области са определени: 1) подобряване на качеството на въздуха и намаляване на емисиите на парникови газове и 2) подобряване на ефективното управление и използване на ресурсите. Втората тематична област следва да се постигне чрез повишаване на енергийната ефективност, ефективното управление на водните ресурси и подобряването на управлението на отпадъците. Като секторна тематична област е идентифицирано по-нататъшното изграждането на ВиК инфраструктурата и опазването на водните ресурси, както и опазването и възстановяване на биологичното разнообразие, включително развитие на мрежата НАТУРА 2000.

Новите аспекти в Кохезионната политика и основните насоки за развитие на европейското екологично законодателство в сферата на изменението на климата са представени в рамките на семинар (6.12.2011 г.), организиран от УО на ОПОС, с участието на представители на Генерални дирекции „Околна среда", „Регионална политика" и „Действия по климата" в Европейската комисия и на Европейския институт за политики по околна среда. Акцент е поставен върху необходимостта от хоризонтална интеграция на политиката по околна среда във всички сектори/политики на национално ниво. Тази нужда е подчертана и от факта, че с оглед интегрирането изменението на климата в Кохезионната политика, в следващия програмен период е предвиден ресурс в размер на 6 % от ЕФРР за специфични мерки в областта на енергийната ефективност и ВЕИ.

Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2011 г.

През 2011 г. КЕВКЕФ проведе две изслушвания за напредъка по ОПОС, съответно на 9 март и на 9 ноември 2011 г. В рамките на проведените изслушвания, преглед на статуса по изпълнението и предстоящото по отделните приоритетни оси на оперативната програма беше направен от Ивелина Василева – заместник-министър на околната среда и водите.

Разчетите на МОСВ предвиждат постигането на пълно договаряне на средствата по ОПОС до средата на 2012 г. Управляващият орган планира да следва подход на над-договаряне (over-booking). В тази връзка, заместник-министър Василева определи 2011 г. като „година на договарянето" и изрази амбиция 2012 г. да бъде „година на изпълнението".

КЕВКЕФ отчете напредъка по препоръките, отправени към УО, в редовните доклади на Комисията за усвояването на европейските средства в страната, по отношение на необходимостта от ускоряване на процеса по извършване на Междинна оценка на програмата и за предоставяне на подкрепа по линия на ОПОС за т.нар. „малки агломерации" (под 10 000 еквивалентни жители).

От страна на УО бяха очертани основните проблеми, както и предприетите мерки за допълнително подобряване качеството на управление на ОПОС, в т.ч.: укрепване на административния капацитет на звената, ангажирани с управлението на програмата, както и капацитета на бенефициентите, опростяване на процедурите за кандидатстване и управление на проектите, ускоряване процесите на разплащане, поддържане на постоянен диалог и обратна връзка с бенефициентите като ключов фактор за успех на програмата. В последвалата дискусия отговор намериха редица конкретни въпроси, в т.ч. за реформата във водния сектор, за реалистичността на направените прогнози за договаряне и разплащане през 2012 г. и др.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на официалната интернет-страница на УО http://ope.moew.government.bg/, както и на единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС http://www.eufunds.bg/.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПОС (9 март и 9 ноември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПОС КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА №2 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	1 091 576 665	311 732 038	87 811 841	39 515 329	1 530 635 872
Бюджет – национално финансиране	192 631 176	55 011 536	15 496 207	6 973 293	270 112 213
Общ бюджет – евр. и национални средства	1 284 207 841	366 743 574	103 308 048	46 488 622	1 800 748 085
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2011 – 31.12. 2011	43 333 545	25 473 106	2 982 233	1 912 968	73 701 852
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	156 896 454	29 612 435	7 578 936	3 973 763	198 061 589
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	190 226 105	70 408 093	16 132 167	5 476 962	282 243 327
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	18	4	0	14	36
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	179	33	24	69	305
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ст. на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	307 776 648	171 473 061	0	22 345 547	501 595 256
Ст. на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	724 541 887	185 388 822	24 421 499	24 253 588	958 605 794
Индикативна ст. на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	1 040 642 808	451 130 183	40 836 923	27 321 339	1 559 931 253
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	1	2	3	N/A	6
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	6	8	9	N/A	23
Брой текущи процедури	2	0	2	N/A	4
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	2	1	1	N/A	4

Реализиран напредък по Програмата

Обективните показатели за постигнатия напредък от стартиране на програмата (05.11.2007 г.) до 31.12.2011 г., по данни на УО на ОПРР, са както следва:

- публикувани са 43 схеми на обща стойност 1,575 млрд.евро или приблизително 98 % от бюджета на ОПРР;
- подадени са 1654 проектни предложения;
- сключени са 750 договора на обща стойност на БФП 1,137 млрд. евро, което представлява 71 % от бюджета на програмата;
- разплатени са средства в размер на 323 млн. евро, което представлява 28,4 % от размера на договорените средства и 20 % от бюджета на програмата.

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПРР по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., могат да бъдат изведени следните показатели:

- 83 % изпълнение на прогнозата за договорените средства (дял ЕС);
- 49 % изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи (дял ЕС) и
- 53 % изпълнение на прогнозата за сертифицираните пред ЕК разходи (дял ЕС).

През периода 01.01.2011 – 31.12.2011 г. са разплатени нови 137,8 млн. евро (по данни от ИСУН), с което е постигнат 74 % ръст в разплащанията по програмата в сравнение с размера на общо платените средства към 31 декември 2010 г. (185,4 млн. евро). Ръстът в договарянето през 2011 г. е в размер на 293,6 млн. евро[6], което представлява 35 % спрямо предходната година (общ размер на договорените средства към 31 декември 2010 г. – 843,4 млн. евро).

В изпълнение на ИГРП по ОПРР за 2011 г. през отчетния период са обявени 10 нови схеми за БФП на обща стойност 336 млн. евро в подкрепа за деинституционализацията на социални институции за деца, реконструкция и оборудване на общински лечебни заведения, енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради, осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение, интегриран градски транспорт в столицата и петте големи града, надеждна обществена ИКТ инфраструктура, реставрация и консервация на дворец "Евксиноград", развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите.

През отчетния период са сключени 280 договора на обща стойност на БФП 385 млн. евро. Договорите са насочени към реконструкция, обновяване и оборудване на държавни и общински лечебни и здравни заведения; деинституционализация на социални институции за деца, подкрепа за развитие на туристически атракции държавна и общинска собственост, организиране на иновативни културни събития и събития с регионален и национален обхват и въздействие, дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения на територията на цялата страна, изготвяне на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие в 36 общини, центрове на градски агломерации; подкрепа за интегриран столичен градски транспорт; подкрепа за подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия, рехабилитация и реконструкция на

[6] По данни на УО стойността на сключените договори през отчетния период достига 385 млн. евро. Разликата се обяснява с отчетените в ИСУН прекратени договори, намалени суми по вече сключени договори (анекси) и др.

второкласни и третокласни пътища, техническа помощ за Управляващия орган и укрепване капацитета на бенефициенти.

По отношение на системите за управление и контрол на ОПРР, в Годишния контролен доклад и Годишното становище за 2011 г., Одитният орган декларира, че установените системи за управление и контрол за ОПРР работят ефективно и дават разумна увереност за точността на представените пред Комисията отчети на разходите и оттам за законосъобразността и редовността на съпътстващите ги транзакции. Единствено по някои аспекти от контрола върху обществените поръчки при процедурите по верификация на УО, Одитният орган е установил някои несъответствия и е отправил препоръки за промени в контролите върху процедурите за обществени поръчки. УО е предприел съответни корективни действия и в резултат Одитният орган е потвърдил ефективността на актуализираните контроли и ниското ниво на грешки в одитите на операциите по програмата, което остава под допустимия 2 % праг на същественост.

Постигнатият напредък по ключови приоритети на ОПРР е както следва:

Интегриран градски транспорт – с Решение на Европейската комисия C(2011)5988 от 16.08.2011 г. е одобрен първият голям проект по смисъла на чл. 39 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 - проект 2010BG161PR003 “Интегриран градски транспорт на Бургас”. Договор за предоставяне на БФП по ОПРР (№ BG161PO001-1.5.01-0001-C0001) е подписан на 26 ноември 2010 г. и е с продължителност 36 месеца. Общата му стойност е 67 млн. евро, от които 51,8 млн.евро представляват БФП по линия на ОПРР, а останалите 15,2 млн.евро - съфинансиране от бенефициента. Целта на проекта е модернизиране на системата на обществения транспорт в град Бургас.

УО е одобрил втория голям проект по смисъла на чл. 39 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 - „Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община” (BG161PO001-1.5.02-0001) с конкретен бенефициент Столична община. Договорът за предоставяне на БФП по ОПРР (BG161PO001-1.5.02-0001-C0001) е подписан на 23 август 2011 г. Общият размер на проекта възлиза на 62,6 млн.евро, от които размерът на предоставената БФП по ОПРР възлиза на 50 млн.евро и 12,6 млн.евро собствен принос на Столична община. Предвижда се набор от мерки за подобряване качеството на обществения транспорт и насърчаване на екологично чист градски транспорт. На 26 юли 2011 г. проектът е изпратен за одобрение от Европейската комисия през системата SFC2007 под номер CCI No.2011BG161PR005. Понастоящем се осъществява оценка по реда на чл. 41 от Регламент (ЕО) №1083/2006.

В рамките на Операция 1.5 „Устойчиви системи за градски транспорт” е предвидено изпълнението на проекти за модернизиране на градския транспорт и на останалите пет големи града на България: Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе и Плевен. Общата стойност възлиза на 104 млн. евро. Схемата за предоставяне на БФП е публикувана на 15.11.2011 г. с краен срок за подаване на проектни предложения 15.03.2012 г.

В рамките на проект по ПО 5 „Техническа помощ” на ОПРР се изготвят предпроектните проучвания за 5-те града с цел маркиране на обхвата и съдържанието на проектите, изготвяне на транспортни стратегии, изготвяне на финансово-икономически анализи, проучване за собствеността на подвижния състав на градския транспорт, включително и проучвания за съпровождащата инфраструктура за градски транспорт.

Звеното за управление на проектите за интегриран градски транспорт, създадено в УО на ОПРР с оглед управление и администриране на цялостния процес, със съдействието на експерти от JASPERS, продължава да подпомага седемте големи града на България при подготовката и изпълнението на проектите по операция 1.5. Регулярно се провеждат

координационни съвместни срещи с представителите на седемте града, където всеки град е домакин на ротационен принцип и се докладва пред ЕК напредъкът общо на проектите.

Инициативата JESSICA – с подписването в края на 2010 г. на Финансово споразумение между Правителството на Република България и Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ), стартира изпълнението на инициативата JESSICA в България. Европейска инвестиционна банка е определена за Холдингов фонд по JESSICA, който управлява средства за финансиране на фондове за градско развитие (ФГР), разпределени индикативно както следва: 12,5 млн. евро за София; и 18,8 млн. евро за Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора, Плевен. Договорените с финансовото споразумение средства за Холдинговия фонд по JESSICA в размер на 31,3 млн. евро са депозирани в Българска народна банка на 25.03.2011 г.

През месец февруари 2011 г. консултантска фирма "Делойт" извърши проучване за потенциални проекти от типа JESSICA в 7-те големи града на България. Представители на консултантската фирма и МРРБ провеждат редица срещи и промоционални събития в целевите общини, с оглед разясняване на критериите към проектите, които могат да бъдат финансирани по линия на JESSICA.

На 31.03.2011 г. ЕИБ обявява Покана за изразяване на интерес от ФГР. До крайния срок за кандидатстване – 23.05.2011 г. са получени три оферти, като разпределението по лотове е както следва – 3 оферти за лот 1 (София) и 2 оферти за лот 2 (Пловдив, Стара Загора, Бургас, Варна, Русе и Плевен). Европейската инвестиционна банка класира две от офертите и за двата лота. В резултат на проведени преговори в периода юни-ноември 2011 г. с избрания на първо място кандидат по Лот 2 - консорциум с водещ партньор Сосиете Женерал Експресбанк, последният е одобрен за Фонд за градско развитие за 6-те големи града – Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен. Така на 29 декември 2011 г. е подписано Оперативно споразумение между ЕИБ и консорциума с водещ партньор Сосиете Женерал Експресбанк, в качеството му на ФГР за посочените 6 големи града. Споразумението е на стойност 36,9 млн. лева (18,9 млн. евро), като с осигуреното от ФГР съфинансиране, до средата на 2015 г. ще бъдат инвестирани общо 110 млн. лева (56,2 млн. евро).

В отчетния период е подготвена и нотификация на държавни помощи по JESSICA със съдействието на ЕИБ. Предварителната нотификация за държавна помощ е изпратена за становище до Министерството на финансите, като след получаване на становището официалната нотификация ще бъде изпратена до Европейската комисия.

Подкрепа за рехабилитация на второкласна и третокласна пътна мрежа – през отчетния период продължава успешното изпълнение на друга ключова мярка за подкрепа за рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища. Основната цел на схемата е да бъде насърчена достъпността, взаимосвързаността и сближаването вътре в регионите чрез подобряване и ремонт на регионални пътища. Конкретен бенефициент по схемата е Агенция „Пътна инфраструктура". На 07 декември 2011 г. са сключени нови 15 договора за БФП, с което изпълняваните към момента договори са 44 на обща стойност на БФП 251 млн. евро, от които към края на отчетния период са разплатени общо 60,2 млн. евро.

Подкрепа за деинституционализация на децата в България – в плана за действие към националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България" се предвижда разработването на голям брой социални услуги в България, които да заменят съществуващите 130 институции за деца. От съществено значение за качественото постигане на очакваните резултати е изграждането на подходяща инфраструктурата, в която ще се предоставят разработените услуги в общността – малки групови домове, защитени жилища и дневна грижа, преходни и наблюдавани жилища, центрове за детско и майчино здраве, за

консултации и др. За изграждането им по линия на ОПРР са предвидени средства в размер на 55 млн. евро.

Схема BG161PO001/1.1.12/2011 „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск” е публикувана на 26 януари 2011 г. Конкретни бенефициенти по схемата са 62 общини в градските агломерации, съгласно Националната карта на планираните резидентни грижи, одобрена от работната група по деинституционализация към министъра по управление на средствата от ЕС. Определени са три крайни срока за подаване на проектни предложения – 30 юни 2011 г., 30 септември 2011 г. и 17 април 2012 г. В рамките на първия срок са подадени 26 проектни предложения, а в рамките на втория срок – 32 проектни предложения. На 28.12.2011 г. са сключени договори по 24 от одобрените проектни предложения от първата вълна, като общата стойност на предоставената БФП по ОПРР възлиза на 15 млн. евро. Към края на отчетния период се осъществява оценка на проектните предложения от втората вълна.

По отношение деинституционализацията на Домовете за медико-социални грижи за деца от 0-3 г. (ДМСГД), по линия на ОПРР са предвидени 5 млн. евро в рамките на схема BG161PO001/1.1-08/2010 „Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации” с конкретен бенефициент Министерство на здравеопазването. На 21.07.2011 г. е подписан договор за БФП за преструктуриране на 8 пилотни ДМСГД с оглед разкриване на иновативни интегрирани услуги за деинституционализация и превенция на изоставянето на деца от 0 до 3 г.

Подкрепа за осигуряване на социални жилища за маргинализирани групи – в рамките на ПО 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” по линия на ОПРР са предвидени приблизително 8 млн. евро за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на групи в неравностойно положение, чрез обновяване и промяна на предназначението на съществуващи сгради, собственост на публични власти или на сдружения с нестопанска цел, както и ново строителство на жилища за целите на маргинализираните групи.

На национално ниво се осигурява интегриран подход чрез съвместна инициатива между два фонда - ЕФРР и ЕСФ, като освен изграждане на социални жилища по линия на ОПРР, следва да се създадат програми за квалификация и работа, подобряване на качеството на образование на децата, мерки за повишаване на степента на самоорганизация на хората от квартала и др. по линия на ОП „Развитие на човешките ресурси”.

С цел успешното изпълнение на инициативата е създадена работна група под ръководството на министъра по управление на средствата от ЕС за изработване на концепция за интегрирани проекти за изграждане на жилища за групите в неравностойно положение и за изработване на механизъм за координация с други хоризонтални политики, финансирани със средства от ЕС. Междуведомствената работна група е определила 4 пилотни проекта – на общините Бургас, Видин, Девня и Дупница, както и 3 резервни – на общините Варна, Пещера и Тунджа. Същите са определени като конкретни бенефициенти и съответно резерви по схема BG161PO001/1.2-02/2011 „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” по ОПРР. Схемата е официално публикувана на 30 август 2011 г. с краен срок за подаване на проектни предложения 01 март 2012 г.

Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради – УО предвижда мерките за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради да се изпълняват чрез комбинация от БФП и инструмент на финансов инженеринг, като отчита необходимостта от създаване на дългосрочен механизъм за осигуряване на допълнително финансиране под формата на революиращ капитал за подобряване на енергийната ефективност на жилищните

сгради. Средствата от ОПРР за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради възлизат на 32 млн. евро и са разпределени както следва:

- По схема „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради”(BG161PO001/1.2-01/2011) – 26 млн. евро. Схемата е обявена на 18.07.2011 г. с конкретен бенефициент дирекция „Жилищна политика” в МРРБ. Териториалният обхват на интервенциите включва 36-те градски центрове. До 31.01.2012 г. конкретният бенефициент следва да подаде проектно предложение и цялостна методология за изпълнение на проекта и реализиране процеса по обновяване на многофамилни жилищни сгради, с приложени към нея разработени образци/документи, които трябва да се попълват от собствениците на жилища при кандидатстване за финансиране по схемата. В своята работа дирекция „Жилищна политика” ще бъде подпомагана от Интегрирано звено за изпълнение на проекта. В рамките на проекта ще бъдат избрани по реда на ЗОП проектни мениджъри, които ще имат задача да идентифицират допустимите жилищни сгради за обновяване, ще подпомагат сдруженията на собствениците при подготовката за цялостната документация за получаване на финансиране по ОПРР, както и ще изготвят обследванията за енергийна ефективност и др.

  За всяка одобрена за финансиране жилищна сграда собствениците ще получат като БФП максимум до 50 % от стойността за обновяване на сградата, останалите 50 % се осигуряват от собствениците със собствени или заемни средства. Допустимите дейности за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради включват: извършване на обследване за енергийна ефективност, топлоизолация, подмяна на дограма и външни врати, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване и др.

- Предоставяне под формата на нисколихвени заеми и банкови гаранции от инструмент за финансов инженеринг – Фонд за жилищно обновяване – 6 млн. евро. Инструментът за финансов инженеринг следва да предоставя заеми на сдружения на етажните собственици или на самите собственици на самостоятелни обекти, както и гаранции по кредитни линии, осигурени от кредитиращи институции. Той ще бъде избран чрез възлагане на обществена поръчка по ЗОП, съгласно разпоредбите на чл. 44, ал. а) от Регламент 1083/2006 г. На 16.11.2011 г. е обявена процедурата за избор на изпълнител.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРР – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 3 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПРР през 2011 г.

По-важните решения, взети в рамките на проведените през 2011 г. заседания на КН на ОПРР/писмени процедури [7], могат да бъдат обобщени, както следва:

- Одобрен е Годишният доклад за изпълнение на ОПРР за 2010 г.;
- Одобрена е Индикативната годишна работна програма за 2012 г.;
- Одобрено е пренасочването на финансов ресурс между приоритетните оси, както и в рамките на самите приоритетни оси (между съответните операции), с оглед успешната реализация на програмата, в т.ч. на провежданите чрез нея важни политики и реформи, като процеса на деинституционализация на децата в България. Част от пренасочените

[7] На 7 юни 2011г . е проведено VIII-то заседание на КН на ОПРР. На 01 декември 2011г. е проведено IX-то заседание на КН на ОПРР. През 2011 г. са проведени общо 4 писмени процедури в рамките на КН на ОПРР.

ресурси са в подкрепа на създаването на зелена и достъпна градска среда чрез новата схема за подобряване на градската среда, както и за изграждане на ефективна държавна културна инфраструктура. Одобрено е пренасочване на освобождаващия се периодично финансов ресурс и към проектни предложения, които успешно са преминали оценка, но за които не е достигнал финансов ресурс (за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура, за рентабилна инфраструктура на висшите училища, за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения; за новата схема за зелена и достъпна градска среда);

- Одобрени са критериите за избор на операция по Съвместната европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони (JESSICA) за подбор на Фондове за градско развитие (ФГР);
- Одобрени са нови конкретни бенефициенти на програмата – дирекция „Жилищна политика" в МРРБ, дирекция „Вътрешен одит" в МРРБ, Фонд - мениджър по жилищна политика, пилотните общини, определени за участие в схемата за подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища на маргинализирани групи, конкретни бенефициенти – държавни институции, по линия на Приоритетна ос 5 „Техническа помощ".

Междинната оценка на ОПРР е успешно извършена в края на месец февруари. Основните изводи от проведената средносрочна оценка на ОПРР са представени подробно в Междинния доклад на КЕВКЕФ за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2011 г.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

- Констатирани са пропуски/слабости при провеждане на тръжните процедури от страна на бенефициентите, вследствие на което са предприети и следните конкретни мерки:
  - Извършена повторна проверка/последващ контрол на проведените тръжни процедури от бенефициентите – проверени процедури по 190 договора за БФП, регистрирани 60 сигнала за нередности свързани предимно с - въведени дискриминационни критерии; неправомерно разделяне на поръчки с цел преминаване на по-лека процедура; неправилно намаляване на крайния срок за получаване на оферти; нарушения и грешки при формулиране на критерии за подбор, показатели за оценка; нарушения в работата на оценителните комисии; конфликт на интереси;
  - Започнат е процес на укрепване на административния капацитет на УО – с изменение на Устройствения правилник на МРРБ (ПМС 289/20.10.2011г.) е увеличена числеността на УО с 10 допълнителни бройки за предварителен/последващ контрол върху процедурите за възлагане на обществени поръчки, както и за администриране и докладване на нередности. Предстои провеждане на конкурси и назначаване на съответните експерти до 31.01.2012 г.

- Констатирана е необходимост от подобряване качеството на физическото изпълнение на инфраструктурните проекти от бенефициентите. В тази насока са предприети следните мерки:
  - Разработени са методически указания относно определяне на размера на финансови корекции за нарушения при изпълнението на проекти, съфинансирани

по ОПРР, утвърдени от министъра на регионалното развитие и благоустройството на 08.07.2011 г.

- На 17.05.2011 г. е обявена процедура по ЗОП за избор на външни изпълнители (специализирани фирми) за оказване на експертна помощ на УО при проверките на място по отношение на качеството на изпълнение и съответствие със стандартите за качество (инвеститорски контрол). На 14.11.2011 г. е сключен договор за една от обособените позиции, обхващаща проектите за рехабилитация на пътна мрежа, подобряване на градската среда и градски транспорт.
- До 31.01.2012 г. предстои обявяване на процедура по реда на ЗОП и избор на изпълнители за инвеститорски контрол и за останалите обособени позиции, обхващащи други типове проекти по програмата – подобряване на туристически атракции, превенция от наводнения и свлачища, образователна, културна и социална инфраструктура.

Планирани дейности през 2012 г.

През 2012 г. е планирана една схема за предоставяне на БФП – „Зелена и достъпна градска среда" (BG161PO001/1.4-09/2012) с индикативен размер 92 млн. евро. Индикативният бюджет е заложен въз основа на прогнозни данни на УО на ОПРР относно свободните средства по програмата към месец май 2012 г. Схемата ще бъде публикувана след освобождаване на целия планиран ресурс. Конкретни бенефициенти ще бъдат 36 общини, центрове на агломерационните ареали. Максимален размер на БФП по проект – 2,5 млн.евро.

Очакваният размер на договорените средства към 30.06.2012 г. е приблизително 1,331 млрд. евро с натрупване или 83 % от бюджета на ОПРР, а очакваният размер на плащанията към тази дата, съответно 491 млн. евро.

През първото полугодие на 2012 г. предстои също така финализиране на преговорите за сключване на Оперативно споразумение с Фонд за градско развитие по Лот 1 – гр. София, както и реално стартиране на финансирането на проекти за градско развитие и проекти за публично-частно партньорство.

Реформи в секторните политики, осъществявани с подкрепата на ОПРР

Дейностите по ОПРР се изпълняват в съответствие със секторните политики на национално ниво с цел осигуряване на стратегически подход и устойчивост на резултатите. В подкрепа на осъществяваните в страната реформи в периода 2010-2011 г. са публикувани 4 схеми в областта на здравната и социалната инфраструктура:

Здравна инфраструктура – в тясно сътрудничество между Министерството на здравеопазването и УО на ОПРР са публикувани 3 схеми за БФП, насочени към реконструкция, обновяване и оборудване на държавни и общински лечебни и здравни заведения. Схемите подкрепят изцяло реформата в сектора на здравеопазването. Обхватът на допустимите дейностите и лечебните заведения, обект на интервенция, са дефинирани изцяло на база националните приоритети в Националната здравна стратегия 2008-2013 г. и Концепцията за преструктуриране на системата за болнична помощ на Република България за периода 2010-2017 г. Безвъзмездната финансова помощ по линия на ОПРР е разпределена, както следва:

- 1 схема с конкретен бенефициент Министерството на здравеопазването – „Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации". По схемата са сключени 14 договора на стойност на БФП 72 млн. евро. Средствата са насочени към ремонт, реконструкция, обновяване на

сградите/помещенията на държавни лечебни заведения (включително закупуване на линейки), доставка на модерно медицинско оборудване и апаратура за иновативни технологии и оборудване за ранна диагностика и лечение на онкологични заболявания; внедряване на мерки за енергийна ефективност, подобряване достъпа за хора с увреждания до сградите на лечебните заведения; преструктуриране на домове за медико-социални грижи за деца от 0-3 г.

- 2 схеми с конкретни бенефициенти общините съгласно анекс 1 „Болници с възможност за финансиране от ЕК по ОП „Регионално развитие" към Допълнението към Концепцията за преструктуриране на системата на болнична помощ. Към края на отчетния период са одобрени за финансиране 18 проекта на общини от градските агломерации на обща стойност на БФП 45 млн. евро. Със средствата ще бъдат модернизирани 9 комплексни онкологични центъра и специализирани болници за онкологични заболявания и 9 големи общински болници. Сключени са също така 7 договора с общини извън агломерационните ареали на обща стойност на БФП 15 млн. евро. Помощта е насочена към реконструкция и оборудване на болници за активно лечение с възможност да предлагат услуги за долекуване.

Деинституционализацията на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск – схема „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск" (BG161PO001/1.1-12/2011) по ОПРР подкрепя реформата в сферата на социалните грижи. Схемата е изготвена в съответствие с Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България" и плана за действие към нея.

Схемата има за цел да осигури подходяща и ефективна социална инфраструктура, допринасяща за предоставяне на нов вид резидентни и съпътстващи услуги в общността, които да заменят институционалната грижа. Към настоящия момент са сключени 24 договора на обща стойност на БФП 15 млн. евро, през 2012 г. предстои да бъдат усвоени още 35 млн. евро. Средствата са насочени към изграждане, ремонт, оборудване и обзавеждане на центрове за настаняване от семеен тип и защитени жилища. На база изградената по ОПРР инфраструктура, с подкрепата на ОПРЧР поетапно ще се разкриват социалните услуги, които са идентифицирани като подходящи да удовлетворяват нуждите на всяко едно от децата.

Информация за напредъка в процеса на формулиране на приоритети в секторната политика, покривана от ОПРР, в контекста на програмирането за Кохезионната политика 2014-2020 г. и Стратегията „България 2020"

След проведена открита процедура за възлагане на обществена поръчка на 19.09.2011 г. е сключен договор с избрания изпълнител за услуга „Разработване на социално-икономически анализ за нуждите на оперативна програма за регионално развитие за периода 2014 – 2020 г.". В периода 07-15.12.2011 г. са проведени обсъждания с Регионалните съвети за развитие (ниво 2) на първоначалните резултати от 1-вия етап „Изготвяне на социално-икономически анализ на настоящата ситуация пред регионалното развитие и териториалното сближаване на България". В началото на месец януари предстои провеждане на семинар за представяне и обсъждане на резултатите от първия етап на изготвяне на социално-икономически анализ. В рамките на семинара ще бъдат обсъдени първоначалните изводи от анализа и посредством обмяна на мнения между ключовите заинтересовани страни, ще бъдат оформени препоръки за фокусиране на анализа по тематични направления, които са най-подходящи за финансиране по линия на ОПРР 2014-2020 г.

На 23.12.2011 г. е обявена процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет: **„**Разработване на Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г." Същевременно изготвената концепция ще се използва при разработването на Национална

стратегия за регионално развитие и Регионални планове за развитие, които ще се прилагат през програмния период 2014-2020 г. Дейностите по разработване на концепцията ще включват и мерки по съгласуване със заинтересованите страни и обществеността, както и приемане на документа от Министерски съвет.

На 29.12.2011 г. е обявена процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет: „Закупуване на софтуер за географска информационна система за нуждите на оперативна програма за регионално развитие за програмен период 2014-2020 г.”

Към 31.01.2012 г. предстои обявяване на процедури за възлагане на обществени поръчки със следните предмети:

- „Предварителна оценка на оперативната програма за регионално развитие за периода 2014-2020 г.”;
- „Осъществяване на стратегическа оценка на въздействието върху околната среда на ОПРР 2014-2020 г.”;
- „Формулиране на име, слоган, изготвяне на лого и разработване на презентационни материали за нуждите на ОПРР за програмен период 2014-2020 г.”.

През първата половина на 2012 г. предстои сформиране на работна група за разработване на ОПРР за периода 2014-2020 г. Ще продължи процеса по програмиране за следващия програмен период с изпълнение на следващите етапи в разработването на социално-икономическия анализ за нуждите на ОПРР 2014-2020 г., като до 19.06.2012 г. предстои внасяне на втори междинен доклад по Етап-2 „Фокусиране на анализа”. Същевременно до края на юни 2012 г. предстои да бъде разработен първи вариант на бъдещата оперативна програма. УО е идентифицирал възможни сектори/области на интервенции, попадащи в социално-икономическия анализ на Национална програма за развитие „България 2020”, които биха могли да се финансират със средства от ОПРР 2014-2020 г., а именно:

- регионална политика;
- жилищна политика;
- превенция и ограничаване на свлачищните процеси, ерозията и абразията.

В процеса на програмиране, УО сътрудничи активно на Централното координационно звено в Министерския съвет при подготовката на позиции на страната за следващия програмен период и участва в работни групи за подготовка на Национална програма за реформи, Национална програма за развитие, подкомитет към комитета за координация на фондовете „Териториално сближаване и градски въпроси”, Работна група на страните членки „Градско развитие” и др.

Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2011 г.

През 2011 г. КЕВКЕФ проведе две изслушвания по ОПРР, съответно на 6 април и на 15 декември 2011 г. КЕВКЕФ поздравява екипа на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за добрата организация на работа, за качеството на предоставяната информация и за традиционно доброто представяне на статуса по отделните източници на финансиране по време на изслушванията. КЕВКЕФ приветства изключително устойчивите темпове на договаряне и усвояване по Програмата, както и постигнатия осезаем ефект за обществото от реализираните до момента проекти.

Акцент в проведените изслушвания бе поставен върху подготовката за следващия програмен период 2014-2020 г. Извършените дейности във връзка с програмирането на ОПРР 2014-2020 г. дават основание на УО да очаква до края на месец март 2012 г. да бъдат готови резултатите от социално-икономическия анализ, с определяне на приоритетни агломерации за следващия

програмен период. УО извежда на преден план значението на интегрирания подход за градско развитие с концентриране на ресурсите в градовете и градските райони. В тази връзка се обмисля потенциално разширяване обхвата на ОПРР през следващия програмен период, с включване на екологична и водна инфраструктура. Основна цел, която МРРБ си поставя за новия програмен период, е повишаване на добавената стойност от оперативната програма и засилено използване на лостовия ефект на инструмента за финансов инженеринг в градските райони – JESSICA.

КЕВКЕФ отчита приноса на Програмата като инструмент за провеждане на реформи в страната със средства от ЕС, вкл. и по отношение на социалната и здравна инфраструктура. Програмата поставя акцент върху конкурентните фактори на бъдещето - устойчивото развитие и в частност енергийната ефективност.

В рамките на изслушванията, отговор намериха редица конкретни въпроси, отправени от страна на народните представители към министъра на регионалното развитие и благоустройството – г-жа Лиляна Павлова по отношение на широколентовия достъп до малките населени места, участието на регионалното ниво в процеса на програмиране, както и възможността за финансиране на проекти, попадащи в обхвата на Дунавската стратегия.

Подробности относно същността на програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на официалната интернет-страница на УО http://www.bgregio.eu/, както и на единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС http://www.eufunds.bg/

Докладите и стенограмите от проведените през 2011 година изслушвания на УО на ОПРР (6 април и 15 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРР КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА №3 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ПО 5	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	730 207 777	340 270 886	168 379 580	76 220 679	46 004 623	1 361 083 545
Бюджет – национално финансиране	128 860 196	60 047 803	29 714 043	13 450 708	8 118 464	240 191 214
Общ бюджет – евр. и национални средства	859 067 973	400 318 689	198 093 623	89 671 387	54 123 087	1 601 274 759
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2011 – 31.12. 2011	68 485 472	52 594 108	7 517 119	6 546 770	2 988 127	138 131 597
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	168 681 537	108 675 393	9 692 735	30 396 663	5 828 697	323 275 025
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	266 753 146	140 058 879	34 821 393	39 308 692	9 783 433	490 725 544
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	158	17	48	46	11	280
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	362	76	67	200	45	750
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	459	76	89	235	56	915
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	183 497 872	83 569 262	76 884 794	33 412 907	7 213 040	384 577 874
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	601 608 187	313 790 763	111 515 254	81 272 584	28 868 805	1 137 055 592
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	733 769 380	313 790 763	153 739 165	96 523 451	33 364 083	1 331 186 843
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	5	2	3	1	0	11
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	16	3	4	5	0	28
Брой текущи процедури	8	1	3	1	1	14
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	1	0	0	0	0	1

ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013 г.

Напредък по Програмата

По данни на УО през 2011 г. е постигнат значителен напредък по отношение на договорените и разплатени средства, както и при броя на отворени схеми – само за отчетния период е даден старт на 50 процедури за БФП на приблизителна стойност 510 млн. евро, или 42% от целия бюджет на ОП.

През 2011 г. са сключени 149 договора на обща стойност 264,89 млн. евро, като с тях, по данни от ИСУН, общият размер на договорените средства от старта на Програмата достига 702 819 605 евро[8] или 65% от разполагаемия бюджет. По отношение на разплащането дирекция “Национален фонд” към Министерство на финансите отчита като платени 196 819 226 евро, или 16% от бюджета на ОП, което е почти двойно нарастване в сравнение с края на 2010 г.

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПРЧР по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., могат да бъдат изведени следните показатели:

- 76 % изпълнение на прогнозата за договорените средства (дял ЕС);
- 59 % изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи (дял ЕС) и
- 77 % изпълнение на прогнозата за сертифицираните пред ЕК разходи (дял ЕС).

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРЧР – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица №4 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПРЧР

В началото на месец юни 2011 г. е назначен нов заместник-министър на труда и социалната политика и ръководител на УО на ОПРЧР – Деяна Костадинова. По време на отчетния период са проведени и две заседания на КН на ОПРЧР, съответно на 13 април и на 15 ноември 2011 г.

По време на Деветото заседание на КН (ноември 2011 г.) са одобрени критерии за избор на 22 операции. Сред тях попадат 8 напълно нови операции на стойност 36,1 млн. евро, които ще са насочени към подобряване условията на пазара на труда и като цяло, към подобряване качеството на висшето образование в съответствие с изискванията на този пазар. Извън тези 22 операции на КН са представени три концепции от Междинно звено - Министерството на образованието, младежта и науката, като в периода до края на месец януари 2012 г. ще бъдат разработени критериите за избор на операции, които да бъдат приети чрез писмена процедура.

По време на Деветото заседание на КН е взето и решение, (на базата на задълбочени анализи от УО и МЗ за ефективността на определени операции, необходимостта от корекции и неоползотвореният финансов ресурс, с цел стартиране на нови операции, отговарящи на нуждите на бенефициентите), за релокиране на финансов ресурс в размер на близо 56 млн.евро между отделните операции.

[8] По данни на УО договорените средства са в размер на 790 768 007 евро, при отчитане на прекратените договори, неверифицираната безвъзмездна финансова помощ и възстановените суми от страна на бенефициентите.)

Във връзка с гореизложеното, може да се направи обобщение, че в следствие на взетите решения на КН и така формулираната ИГРП 2012 г., разполагаемите финансови средства по ОПРЧР вече са програмирани на 100%.

Междинна оценка

В своя Междинен доклад, отразяващ статуса по програмите и инструментите на ЕС за първата половина на 2011 г., КЕВКЕФ препоръча да се ускори процесът по финализиране на Междинната оценка.

Договорът за извършване на „Оценка на постигането на стратегическата и специфичните цели на ОПРЧР за периода 2007-2010 г." е подписан на 29.08.2011 г. и крайният срок за финализирането й е 30.06.2012 г. Към края на отчетния период е приключила встъпителната фаза по проекта, в т.ч. изготвени са работни варианти на инструментите за оценка. Към края на отчетния период е изготвена оценката на първите шест схеми, които са стартирали по оперативната програма, като резултатите са докладвани на последния КН на ОПРЧР.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

На база подадената от УО информация, както и от получените данни по време на изслушвания пред КЕВКЕФ, може да се направи заключението, че през отчетния период не се наблюдават сериозни затруднения пред управлението на Програмата. В тази връзка УО на ОПРЧР изключва риск от автоматично връщане на средства (с оглед на правилото N+3/N+2) през 2011 и 2012 г. Като цяло, обаче има определени трудности, които са най-често срещни от УО и бенефициентите:

- прилагане на нормативната уредба в областта на обществените поръчки;
- планиране, организиране и отчитане на дейностите по договорите от страна на бенефициентите.

УО има за цел да облекчи процедурите за бенефициентите, с оглед по-бързият достъп до финансовите средства. В тази връзка, ОПРЧР е една от първите програми, стартирали електронното кандидатстване. Първоначално услугата е била насочена към конкретните бенефициенти за директно предоставяне на БФП, но с успешното приключване на тестовия период, вече е възможно кандидатстване и по процедури с подбор на проекти. УО има намерение да разшири обхвата на предлаганите електронни услуги, като дигитализира и отчитането за схемите, към които е приложимо.

Според УО добра практика са и проверките на място, с които се осъществява обратна връзка с бенефициентите и им се дава възможност да съобщят за евентуални затрудненията предварително, с което да се избегне допускането на грешки. Директният контакт, освен това дава възможност да се проследи ефектът от постигнатите резултати чрез средствата от ОПРЧР.

Успешна крачка, която УО е предприел, е заедно с поканата за кандидатстване за всички нови схеми, предварително да се публикува ръководството за изпълнение, за да могат потенциалните бенефициенти да са наясно с условията за кандидатстване на по-ранен етап.

Като ефективен механизъм за гъвкав подход при определянето на схемите по ОПРЧР, УО отчита възможността, предвидена в ПМС 121 за предварително обсъждане на насоките за кандидатстване с всички заинтересовани страни.

Планирани дейности през 2012 г., подготовка за следващия програмен период: 2014-2020

ИГРП на ОПРЧР за 2012 г. отразява стремежа на УО за 100% програмиране на разполагаемите средства още през следващата година.

През първото полугодие на 2012 г. УО предвижда да бъде даден старт на 12 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност около 102,25 млн. евро. Фокусът на тези операции ще бъде поставен върху подкрепа на държавната политика по заетостта в посока намаляване на безработицата и повишаване конкурентоспособността на българската работна сила. С друга част от операциите ще бъдат реализирани инвестиции за подобряване съответствието между висшето образование и изискванията на пазара на труда. Също така, ще продължи процесът на деинституционализация на децата от специализираните институции, както и приносът на ОПРЧР за осигуряване на независим живот за хората с увреждания. Предвидени са и средства, насочени към модернизирането на институциите на пазара на труда, социалните и здравните услуги и изграждането на нужния им административен капацитет.

За второто шестмесечие на 2012 г., УО предвижда да бъдат одобрени още четири операции, както следва: три операции в сферата на образованието и обучението на обща стойност около 7,4 млн. евро, както и една операция, благодарение на която ще бъде подкрепена интегрираната интервенция за осигуряване на съвременни социални жилища за най-маргинализираните групи от населението по ОПРР, с бюджет около 5,1 млн.евро.

В заключение, през февруари 2012 г. ще станат ясни резултатите от възложеното от УО на ОПРЧР специализирано изследване за установяване на базови данни по индикаторите, посочени в глава 6 „Сфери на действие по отношение на ромската общност" на Оперативната програма. Основната цел на изследването е да се събере, систематизира и анализира информация за предприетите мерки, насочени към представителите на ромската общност, по отношение на: интеграция на пазара на труда, достъп до образование и обучение, достъп до социални и здравни услуги. Обект на изследването са мерки, финансирани от националния бюджет, Програма ФАР, ОПРЧР, както и от други източници. Резултатите от изследването ще подпомогнат процеса на подобряване приноса на Европейския социален фонд за социалното включване на ромите.

Това допълнитено ще допринесе за повишаване на отчетността на средствата, предназначени за интегриране на маргинализираните общности. В становището си относно Рамката на ЕС за национални стратегии за интеграция на ромите до 2020 г. КЕВКЕФ насърчава подхода за определяне на мерки за финансиране, които не са само и изключително насочени към ромите, за да не се стига до сегрегация. Такъв подход използва УО на ОПРЧР, като подчертава, че представителите на ромската общност на практика могат да участват във всички интервенции по ОП. По този начин се налага полезната практика за насърчаване на активност на всички заинтересовани страни в процесите, по-висока степен на интеграция и насрещен ангажимент за постигане на видими резултати. В становището си КЕВКЕФ приветства засилената координационна роля на ЕК по отношение на „измерването на напредъка", като споделя мнението, че задълбоченото наблюдение на прилагането на националните стратегии за интегриране на ромите от страна на държавите-членки и на заинтересованите страни е добър метод за увеличаване на прозрачността и отчетността с цел да се гарантират най-ефективни резултати от интегрирането на ромите. За целта КЕВКЕФ отбелязва, че би било целесъобразно да се изготвят доклади за разходването на средствата по мерките, касаещи и ромската интеграция и да се докладва реално постигнатото в тази посока, тъй като до момента на национално ниво, а и на ниво ЕС липсват конкретни данни.

По отношение на дискусиите за следващия програмен период 2014-2020, Министерството на труда и социалната политика, съвместно с другите заинтересовани министерства, е направило своите предложения във връзка с начина на използване на средствата от Европейския социален фонд с оглед реализация на заложените приоритети.

Предложенията включват конкретни области на интервенции със съответните мерки, очакваните резултати, срок за изпълнение и необходим финансов ресурс. След одобряването на тази рамка от Междуведомствената работна група към Съвета за развитие, тя ще послужи за изготвянето на съответните оперативни програми (след одобряване на тяхното наименование, брой и обхват).

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

По време на отчетния период КЕВКЕФ проведе две изслушвания на УО по ОПРЧР, съответно на 23 февруари и 23 ноември 2011 г.

В рамките на първото изслушване, министърът на труда и социалната политика г-н Тотю Младенов обобщава финансовия и физическия напредък по програмата. Отчетени са добрите темпове на договаряне и разплащане, като не са идентифицирани сериозни проблеми пред изпълнението на ОПРЧР. По време на изслушването е поставен акцент върху действията по ОПРЧР в подкрепа на Националния план по заетостта.

КЕВКЕФ приветства УО за изпълнението на отправената препоръката за постигане на синергия с други източници на финансиране за подкрепа в сферата на деинституционализацията на грижите за деца.

Като акцент, в рамките на второто изслушване, бе поставен постигнатият физически напредък в трите направления на действие на Програмата най-общо: пазар на труда, образование и обучение и социално включване.

В областта на пазара на труда, УО отбелязва, че броят на безработните лица, включени в заетост след участие в обучение, финансирано от ОП, се е увеличил 5 пъти, спрямо 2010 г.

По отношение на образованието и обучението се наблюдава равномерно изпълнение на индикаторите по отделните области на интервенция. Спрямо 2010 г., в мерки за повишаване на квалификацията са включени два пъти повече преподаватели. Силен напредък се наблюдава и по отношение на лицата, включени в мерки, насочени към докторантите, постдокторантите, специализантите и младите учени, студентите и учениците.

В областта на социалното включване, три пъти е увеличен броят на лицата, започнали работа в сектора на социалната икономика и два пъти – лицата, ползващи социални услуги в общността. Разгърнати са дейностите по реинтеграция на лица, настанени в специализирани институции, като се наблюдава постоянен темп на създаване на нови и подкрепени съществуващи форми на социални услуги. По данни на УО значително е увеличен броят на лицата, преминали от сектора на социалната икономика към реалния пазар на труда, вследствие на предоставени интегрирани социални услуги и др.

Информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др. може да се намери на:

- *Официалната интернет-страница на УО: http://ophrd.government.bg/*
- *Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС: http://eufunds.bg/*

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПРЧР (на 23 февруари и 23 ноември 2011 г.) – достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРЧР КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН

ТАБЛИЦА №4

(сумите са в евро)

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ПО 5	ПО 6	ПО 7	ПО 8	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	216 675 719	185 722 045	206 357 828	165 086 262	144 450 479	51 589 457	20 635 783	41 271 566	1 031 789 139
Бюджет – национално финансиране	38 236 892	32 774 478	36 416 087	29 132 870	25 491 261	9 104 022	3 641 609	7 283 217	182 080 436
Общ бюджет – европейски и национални средства	254 912 611	218 496 523	242 773 915	194 219 132	169 941 740	60 693 479	24 277 392	48 554 783	1 213 869 575
Разплатени средства от УО: 01.01.2011 -31.12. 2011	27 179 115	12 890 324	2 246 938	13 589 276	25 904 263	1 756 877	0	3 141 081	86 707 874
Разплатени средства от УО: 01.01.2007 - 31.12.2011	31 268 085	32 129 304	19 224 446	42 409 979	60 730 878	3 752 463	0	7 071 370	196 586 525
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 - 30.06.2012	47 327 617	40 566 529	45 073 921	54 846 795	61 411 820	11 268 480	1 227 101	9 014 784	270 737 045
Бр. на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	0	2	2	80	46	15	0	4	149
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	18	350	157	530	630	23	0	18	1 726
Индикативен брой на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	61	370	173	545	630	27	47	18	1 871
Стойност на скл. договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	0	44 439 564	94 587 156	89 181 672	13 146 312	21 790 459	0	1 747 172	264 892 335
Стойност на скл. договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	196 857 729	128 066 274	135 350 870	128 471 061	104 964 870	54 691 978	0	42 365 224	790 768 007
Индикативна ст. на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	203 248 878	128 945 749	228 033 446	154 035 655	111 792 565	59 621 139	6 135 503	42 365 224	934 178 158
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Бр. текущи процедури:	9	20	18	16	17	26	6	18	130
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	3	0	3	1	3	2	1	0	13

Реализиран напредък по Програмата

Към 31.12.2011 г. реално са договорени около 487,5 млн. евро или близо 42% от бюджета на Оперативна програма “Развитие конкурентоспособността на българската икономика” (ОПРКБИ), без отчитане на прекратените договори, и разплатени около 271 млн. евро, като по този начин финансовото изпълнение на Програмата достига 23,3 %. През 2011 г. са сключени 633 нови договора на стойност над 161 млн. евро (близо 14 % от целия бюджет на ОПРБКИ), с които общият брой договори по Програмата достига 1 392, а са разплатени близо 45 млн. евро (приблизително 4 % от целия бюджет на ОПРКБИ). Напредъкът по отделните приоритетни оси е както следва:

ПО 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности” – в рамките на ПО 1 към 31.12.2011 г. са обявени девет процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, от които процедура BG161PO003-1.2.01 „Подкрепа за създаване на технологични паркове” е прекратена поради липса на интерес от страна на потенциални бенефициенти. Останалите осем процедури са на различен етап от своето изпълнение. През 2011 г. са сключени 46 нови договора на стойност близо 18,6 млн. евро, като по този начин общият брой договори по оста достига 86. Към 31.12.2011 г. финансовото изпълнение по оста е в размер на повече от 3,9 млн. евро, като само за 2011 г. са разплатени над 2,6 млн. евро от тях.

Извършените до 31.12.2011 г. дейности по процедура „Изграждане на технологични паркове” включват следното: изготвена е детайлна концепция на процедурата, идентифицирани са потенциални партньори за изграждането на технологичен парк, форми на сътрудничество, както и потенциални локации за изграждането на парка. Проведени са редица срещи с представители на научните среди, бизнеса и други заинтересовани страни и участници в иновативния процес в страната с цел изясняване на най-подходящата структура и фокус на технологичния парк. Предприети са действия за съгласуване на съвместимостта на мярката с правилата за държавни помощи с представители на Генерална дирекция „Конкурентоспособност” на Европейската комисия, като в резултат на проведените срещи е определена правната форма, вида на собствеността и начина на управление на технологичния парк.

В рамките на деветото си редовно заседание, провело се на 13 декември 2011 г., КН е одобрил изготвените критерии за избор на операции по процедура на директно предоставяне „Създаване на научно-технологичен парк”, както и предложението за изменение в текста на ОП, което има за цел безвъзмездната финансова помощ за изграждането на технологичен парк да бъде предоставена на конкретен бенефициент.

Предвид факта, че изпълнението на процедурата е свързано с осъществяването на редица подготвителни дейности, е предвидено самото изграждане на парка да стартира през 2012 г.

ПО 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда” - по ПО 2 към 31.12.2011 г. са обявени шестнадесет процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, от които процедура BG161PO003-2.1.09 „Предоставяне на консултантски услуги на предприятия в затруднение” е прекратена. Останалите петнадесет

процедури са на различен етап от изпълнението си. През 2011 г. са сключени 582 нови договора на стойност близо 141 млн. евро. Така общият брой договори по оста достига 1281.

В рамките на съвместната дейност на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и Европейската банка за възстановяване и развитие за изпълнение на подписания на 2 март 2011 г. Меморандум за разбирателство за реализация на „Програмата за енергийна ефективност и зелена икономика" са предприети следните действия: Пълната документация за изпълнение на програмата (проект на Насоки за кандидатстване и Формуляр за кандидатстване, критерии за оценка на проектните предложения по процедурата за подбор на проекти, технически задания за избор на Асистент по проекта и Асистент по верификацията), разработена от Консултанта по програмата, е приета от Консултативния комитет (отговорен за цялостното наблюдение на подготовката и изпълнението) на заседание, провело се на 21.11.2011 г. На 9-то заседание на КН са приети и гласувани разработените Критерии за избор на операции по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Енергийна ефективност и зелена икономика". През декември 2011 г. са проведени серия от обучения от страна на Консултанта с цел повишаване на административния капацитет на енергийните одитори, като последното от тях е предвидено да се проведе на 20 януари 2012 г. Предвидено е процедурата да бъде обявена за подбор на проекти през първото тримесечие на 2012 г.

ПО 3 „Финансови ресурси за развитие на предприятията" – на 17.01. 2011 г. приключва набирането на Заявления за интерес на Финансови посредници, които да получат средства от Холдинговия Фонд по JEREMIE, България за прилагането на финансови инструменти по покани за заявяване на интерес: Гаранции, покриващи загуби на портфейл от заеми; Фондове, инвестиращи в компании в етап на растеж и Мецанин Фондове.

Подадени са 11 Заявления за интерес по финансовия инструмент Гаранции, покриващи загуби на портфейл от заеми. Европейският Инвестиционен Фонд (ЕИФ) ги анализира и на 14.07.2011 г. са официално обявени избраните кредитни институции, с които са сключени гаранционни споразумения по процедурата - Обединена българска банка, Райфайзен Банк, Прокредит Банк, СИБАНК и УниКредит Булбанк. Към 31.12.2011 г. са отпуснати около 70 кредита за МСП при облекчени условия.

На 29.08.2011 г. е публикувана и Покана за заявяване на интерес № JER-009/5 за подбор на Финансови посредници за прилагане на Инструмент за промотиране на предприемачеството и предоставяне на първоначално финансиране с краен срок за подаване на Заявления 12.10.2011 г. До изтичането му са подадени 11 заявления за интерес, които понастоящем са в процес на оценка. От страна на Холдинговия Фонд по JEREMIE в този инструмент ще бъдат инвестирани до 20 млн. евро.

В края на септември 2011 г. ЕИФ съобщи, че е избрал мениджърите на три от рисковите фондове. Neveq Capital Partners ще управлява Фонда за рисков капитал, Axxess Capital е избран за мениджър на Фонда, инвестиращ в компании в етап на растеж, а Bulgaria Mezzanine Capital – за смесения инструмент между дялови инвестиции и заеми – Мецанин фонд. Трите компании са избрани след преглед на 29 оферти. Очаква се фондовете да стартират реалната си инвестиционна дейност през първото тримесечие на 2012 г. Фондът за рисков капитал ще започне дейността си с капитал от 30 млн. евро. За сметка на JEREMIE са 21 млн. евро от тази сума, а останалите средства трябва да бъдат осигурени от фонд мениджъра. Останалите два фонда ще бъдат с капитал от по 60 млн. евро. Половината от тази сума е осигурена за сметка на JEREMIE.

В рамките на 9-то заседание на КН на ОПРКБИ е одобрено разширяване на обхвата на област на въздействие 3.1. „Подобряване на достъпа до финансиране на микро, малки и средни

предприятия чрез използване на инструментите от финансовия инженеринг“ чрез въвеждане на нов финансов продукт „Инструмент за предоставяне на финансиране чрез поделяне на риска”. За целта се предвижда да бъде увеличен ресурса на ПО 3 със 150 милиона евро.

ПО 4 „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика” – в периода септември-ноември 2009 г. по ПО 4 са сключени 6 договора за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ със следните бенефициенти: Българска агенция за инвестиции, Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН), Български институт за стандартизация, Български институт по метрология, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация”. Към 31.12.2011 г. в изпълнение са 5 договора. Във връзка с Решение № 560 от 29.07.2010 г. на Министерски съвет за приемане на план за изпълнение на мерките за оптимизация на държавната администрация, договорът за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с бенефициент ДАМТН първоначално временно е спрян от Договарящия орган поради промяна във функциите на агенцията, а впоследствие - прекратен, считано от 13.09.2011 г. Разплатени по оста към 31.12.2011 г. са близо 7,5 млн. евро, представляващи около 8,6 % от нейния разполагаем ресурс.

ПО 5 „Техническа помощ” – от началото на действие на ОПРКБИ до 31.12.2011 г. са сключени/издадени 18 договори/заповеди за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като размерът й възлиза на близо 23,7 млн. евро (около 68% от разполагаемия ресурс по ПО). През 2011 г. са сключени/издадени 5 от тези договори/заповеди, на обща стойност от близо 1,9 млн. евро. Към 31.12.2011 г. са разплатени близо 1,4 млн. евро, а кумулативният обем на разплащанията достига над 4,1 млн. евро (около 11,8% от алокирания финансов ресурс по ПО 5).

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПРКБИ по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., са характерни следните показатели:

- 91% изпълнение на прогнозата за договорените средства;
- 105% изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи и
- 110% изпълнение на прогнозата за сертифицираните разходи.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРКБИ – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, са представени в Таблица № 5 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПРКБИ през 2011 г.

През 2011 г. са проведени 2 заседания на КН на ОПРКБИ, както следва:

- Осмо заседание (11 май 2011 г.) - след обсъждане от Комитета е одобрен Годишният доклад за изпълнението на ОП за 2010 г., както и предложение за увеличаване общия бюджет на процедура BG161PO003-2.1.07 „Технологична модернизация в големи предприятия” с 681 968,27 евро. Взето е решение предложените от УО промени в общите критерии по процедура BG161PO003-2.1.12 „Покриване на международно признати стандарти и въвеждане на системи за управление в предприятията” да бъдат представени за одобрение чрез писмена процедура.

- Девето заседание (13 декември 2011 г.) - приети са Индикативната годишна работна програма и Годишен комуникационен план за 2012 г., както и критерии за избор на операции по процедури „Създаване и развитие на регионални бизнес инкубатори", „Създаване на технологичен парк" и „Енергийна ефективност и зелена икономика".

Обсъдени и одобрени са следните промени в ОПРКБИ, предложени от Управляващия орган в две направления:

Промени, които не са свързани с преразпределение на бюджет:

- Промяна в допустимите бенефициенти по операция 1.2.1. „Създаване на нова и укрепване на съществуваща про-иновативна инфраструктура" чрез определяне на конкретен бенефициент по отношение на дейностите, свързани с технологичния парк.
- Допускане на възможност в рамките на ПО 1 да се финансират иновации, които не са разработени от кандидатите.
- Обединяване на индикативни операции 2.3.1. и 2.3.2. в една индикативна операция 2.3.1. "Въвеждане на енергоспестяващи технологии в предприятията и подкрепа за инвестиции в зелена индустрия".
- Област на въздействие 3.2. „Подкрепа за създаване или разширяване на дейността на мрежи от бизнес ангели в България" да бъде преформулирана на „Подкрепа за инициативи, свързани с дейността на Фонда за промотиране на предприемачеството", създаден в рамките на индикативна операция 3.1.3. „Подкрепа за рисково инвестиране основно в МСП".
- Актуализиране на индикаторите и категориите разходи по ОП „Конкурентоспособност", налагащо се от предвидените изменения в оперативната програма.

Промени, свързани с преразпределение на бюджет:

- Промени, водещи до разширяване на обхвата и увеличаване на ресурса на област на въздействие 2.3. „Въвеждане на енергоспестяващи технологии и използването на възобновяеми енергийни източници" чрез включването на нова индикативна операция 2.3.2 „Подобряване на енергийната инфраструктура".
- Промени, водещи до разширяване на обхвата и увеличаване на ресурса на предвидените инструменти за финансов инженеринг (JEREMIE) за подобряване достъпа до финансиране на МСП чрез въвеждане на нов финансов продукт „Инструмент за предоставяне на финансиране чрез поделяне на риска" като се увеличи ресурсът на ПО 3 „Финансови ресурси за развитие на предприятията".

През 2011 г. са проведени 5 писмени процедури за неприсъствено вземане на решения от КН, включващи решения за:

- Изменение на Годишния комуникационен план за 2011 г;
- Промяна в критериите за избор на операции по процедура BG161PO003-2.1.12 „Покриване на международно признати стандарти и въвеждане на системи за управление в предприятията";
- Увеличаване на определения бюджет в рамките на операция 3.1.1. "Подкрепа за гаранционни фондове" с 4.4. млн. евро;

- Одобряване на критерии за избор по операция 3.1.3. "Подкрепа за фондове за рисков капитал, инвестиращи предимно в МСП" за прилагане на Инструмент за промотиране на предприемачеството и предоставяне на първоначално финансиране;
- Промяна на Индикативна годишна работна програма за 2011 г.;
- Промени в критериите за избор на операции по процедури "Подкрепа за научноизследователската и развойна дейност на българските предприятия" и „Развитие на приложните изследвания в изследователските организации в България";
- Одобряване на критерии за избор на операции по процедура "Технологична модернизация в МСП", процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПО 4 „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика" и процедура „Инвестиции в „зелена индустрия".

Междинна оценка

На 01.06.2011 г. е подписан Договор за възлагане на обществена поръчка с предмет: "Междинна оценка на изпълнението на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПО 1 и ПО 2 на ОПРКБИ". На 21.09.2011 г. изпълнителят е представил финален доклад по Договора за възлагане на обществената поръчка, който е одобрен в необходимия срок с подписан между страните приемо-предавателен протокол. Резултатите от представения доклад ще бъдат ползвани при предприемане на необходимите мерки за оптимизиране на процедурите по ефективно изпълнение на ОП като цяло. Сред важните изводи от Междинната оценка могат да се открият следните:

- Изпълнението на Финансовия план по Приоритетни оси 1 и 2 на Оперативната програма към 30.06.2011 година изостава спрямо предварително планираните стойности.
- Наблюдава се известно разминаване с предварително планираните в Оперативната програма индикатори, вследствие както на промените във външната среда, така и на липса на съгласуваност с достигнатите стойности на тези базови индикатори по време на планирането и обявяването на нови процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
- В първите обявени процедури за подбор на проекти по ОП „Конкурентоспособност" се наблюдават редица слабости по отношение на залагането на индикаторите за изпълнение на напредъка на проектите. Тези слабости са отстранени в последните разгледани процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
- Наблюдава се известна "кампанийност" при обявяването на процедури за предоставяне на БФП от гледна точка на времеви аспект.
- При анализа на процеса на програмиране на повечето от схемите за предоставяне на БФП се наблюдават положителни подобрения, и по-специално промени, свързани с осигуряване на обратна връзка и вземане под внимание на предложения, направени от страна на потенциалните бенефициенти и други заинтересовани страни.
- При прегледа на периодите от момента на одобрение на Критериите за избор на операции до обявяване на Насоките за кандидатстване по отделните процедури се констатира широк времеви диапазон, който варира в порядъка от половин година до година и половина.
- Не са взети под внимание (с някои изключения) различията в развитието на икономическите отношения в отделните райони на планиране. Особено валидна за първите обявени процедури.

- Не всички процедури имат фокус към конкретни сектори от Националния класификатор на икономическите дейности. Констатацията е особено валидна за първите обявени процедури.
- По всички процедури не се признават вече извършени разходи/изпълнени дейности (с изключение на разходи за консултантски услуги във връзка с разработване на проектното предложение) преди подаване на проектното предложение. (Тези трудности са минимизирани с приемането на ПМС №258/07.09.2011г. за изменение на ПМС № 236/2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по ОП „Конкурентоспособност")
- По отношение на дизайна на пакета документи за кандидатстване по анализираните процедури се констатира липсата на достатъчна яснота по отношение на определени аспекти на Насоките за кандидатстване, което би могло да създаде затруднения на кандидатите и да доведе до отпадане на проектни предложения по формални причини.
- Използване на различен подход в прилагането на възможността за изискване на допълнителни документи и разяснения от кандидатите по отделните процедури.
- Основното заключение от анализа на процеса по подбор и оценка на проекти по анализираните процедури, от гледна точка на ефективността на времевите параметри е, че продължителността на процеса по оценка на проектни предложения варира от 4 месеца до повече от една година.
- При анализа на разделите за процедурите за избор на проекти и Критериите за оценка на проектни предложения в пакетите документи за кандидатстване, наричани по-долу методология за оценка, в анализираните процедури се идентифицира положителна тенденция в качеството на приложимите методологии, като установените дефицити в първите стартирали процедури са преодолявани постепенно. В последните обявени процедури качеството на методологията за оценка е значително подобрено по отношение изясняване на приложимите методи за оценка.
- Липсват конкретни процедурни правила и контролни мерки относно процеса по разработване, приложение и актуализиране на индикаторите на ОПРКБИ, както и за събиране и обобщаване на данните за индикаторите на ОПРКБИ.
- При анализа на изпълнението на стартиралите процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е установена устойчива тенденция за забавяне на плащанията към бенефициентите.
- Постигнатите резултати отговарят на актуалните (към момента на кандидатстване и приключване на проектите) нужди на бенефициентите. Това е добър индикатор за общата насоченост на областите, покрити при програмирането на процедурите.
- Ключов проблем за бенефициентите е осигуряването на съфинансиране.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода през 2011 г.

Управляващият орган на ОП „Конкурентоспособност" е превърнал в свой основен приоритет навременното и максимално усвояване на предвидените по ОПРКБИ средства и въвеждане на мерки за оптимизиране на процеса на кандидатстване за безвъзмездна финансова помощ и изпълнение на финансираните по програмата проекти с цел облекчаване на бенефициентите.

Предприети са мерки за оптимизиране на структурите и процедурите, намаляване на административната тежест и премахване на трудностите пред българските предприятия в процеса на подготовка, кандидатстване и изпълнение на финансираните по ОПРКБИ проекти.

За период от една година срещите, съвместната работа, дискусиите и обмяната на мнения с широк кръг представители на социално-икономическите партньори и бизнеса са основен момент в усилията на УО в посока подкрепата по Оперативната Програма да бъде максимално близка и отговаряща на нуждите на българските предприятия, промененото състояние на националната икономика, рецесията и свития пазар.

Междинната оценка на изпълнението на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ допринася за идентифициране на проблемните области и предлага основни насоки за тяхното отстраняване. Като един от основните проблеми на ОПРКБИ е посочен проблемът с продължителността на процеса по оценка на проектни предложения. Като корективна мярка в тази посока е приемането на промени в Системите за управление и контрол, разработения нов Наръчник на ОП „Конкурентоспособност" (вариант 10) и подписването на ново Междуинституционално споразумение между УО и МЗ. С влизането в сила на тези промени процесът по оценка на проектни предложения се извършва от Управляващия орган.

Друг ключов проблем, който е идентифициран както от страна на УО на ОПРКБИ, така и от екипа, извършил Междинната оценка, е свързан с осигуряването на съфинансиране от бенефициентите. С цел преодоляване на този проблем УО инициира процес по промяна на ОПРКБИ в посока разширяване на обхвата и увеличаване на ресурса на предвидените в нея инструменти за финансов инженеринг. Предложенията за изменение на Програмата са представени за одобрение и гласувани от членовете на КН по време на 9-тото му заседание, провело се на 13.12.2011 г.

Във връзка със закъсненията при одобряване на плащания към бенефициентите, в момента УО обмисля предстоящи промени в системите за управление и контрол на Оперативната програма.

Ефект от осъществени реформи и действия в страната с подкрепата на ОПРКБИ, както и при взаимодействие с други програми

Приоритетите на ОПРКБИ са в пряка връзка с приоритетите на Оперативна Програма "Развитие на човешките ресурси". ОПРЧР подкрепя развитието на човешките ресурси като създава умения и качества на работната сила, които да отговарят на нуждите на предприемачите. По този начин тя подкрепя и допълва целите на ОП "Конкурентоспособност" като допринася за наличието на добре подготвени, притежаващи умения и квалификация кадри за предприятията. От друга страна ОПРКБИ засилва резултатите, които се постигат по ОПРЧР като подпомага подобряването на условията на труд, създаването на повече и по-добри работни места, засилва търсенето на работна ръка и подкрепя поддържането на създадените работни места.

В рамките на ПО 2 на ОПРЧР се предвиждат целеви инвестиции за подобряване на условията на труд в предприятията. ОПРКБИ допълва тези мерки чрез въвеждане на международно признати стандарти, финансирайки закупуване на нужното за това оборудване и самата сертификация.

Друг пример за синергичен ефект между двете оперативни програми е област на въздействие 2.3. „Въвеждане на енергоспестяващи технологии и използването на възобновяеми енергийни източници" по ОПРКБИ, която се допълва с дейностите по наемане на висококвалифицирани специалисти с умения в областта на възобновяемите енергийни източници и преквалификация на кадри необходими в сектора на енергоспестяващите технологии по операция 2.1 „Подобряване адаптивността на заетите лица" на ОПРЧР.

По ПО 3 на ОПРКБИ чрез финансови посредници са насочени средства за финансиране на високорискови инвестиции в микро, малки и средни предприятия, както и за разработване на иновации от стартиращи предприятия в рамките на ПО 1 на Програмата. По ПО 1 „Насърчаване стартирането на проекти за развитие на самостоятелна стопанска дейност" на ОПРЧР е заложено специализирано обучение за безработни с цел стартиране на бизнес и получаване на малки грантове за финансирането на проекти. По този начин се създава се предпоставка за взаимно допълване при създаването и финансирането на микро и малки предприятия по двете програми.

Връзката между научните и образователните институции и бизнеса е намерила отражение в два основни аспекта на двете ОП. ОПРКБИ подкрепя всички елементи на иновационната система – от инвестиционна подкрепа за стартиращи технологични фирми, през стимулиране на сътрудничеството чрез общи проекти на предприятията и научните организации, до подобряване на про-иновативната инфраструктура. ПО 3 на ОПРЧР ще се фокусира върху образователните функции на обучителните институции, оказвайки им подкрепа за създаване на среда за засилване на интелектуалния потенциал на училищата и университетите, чрез разработване на нови образователни програми, организиране на приложни практика и предоставяне на стипендии и др.

В обхвата на ПО 2 на ОП „Конкурентоспособност" е включена и процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG161PO003-2.1.10 "Подкрепа за предприятия и кооперации на хора с увреждания", чиято основна цел е да допринесе за повишаване на конкурентоспособността на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания в България чрез насърчаване на инвестициите в съвременни технологии и оборудване и предоставяне на достъп до професионални съвети и консултации, свързани с новите технологии, процеси, продукти и услуги, която допълва мерките по ОПРЧР в тази насока и по-специално дейностите, осъществявани от Агенцията за хората с увреждания.

Планирани дейности през 2012 г.

Предстои да бъдат обявени следните процедури, включени в ИГРП за 2012:

- Процедура „Енергийна ефективност и зелена икономика" с общ бюджет 150 млн. евро. Насочена е към МСП и се изпълнява съвместно с ЕБВР, която ще отпусне кредитни линии до 150 млн. евро чрез български търговски банки за мостово финансиране на проектите. Предвидено е да се финансират дейности за закупуване на оборудване за внедряване на енергоспестяващи производствени технологии, намаляване на отпадъците и насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници.
- Процедура „Създаване на регионални бизнес инкубатори" с общ бюджет от 10 млн. евро. Насочена е към създаване на нови и укрепване на съществуващи регионални бизнес инкубатори. Процедурата е предвидено да бъде обявена през второто тримесечие на 2012 г.

В допълнение, през 2012 г. предстои да бъдат обявени и следните процедури в продължение на планираните за 2011 г. процедури:

- Процедура „Развитие на приложните изследвания в изследователските организации в България" с общ бюджет от 10 млн. евро. Процедурата е насочена към инвестиционна подкрепа за модернизиране на изследователското и развойно оборудване на българските научни организации с цел развитие на техния потенциал за разработване

на иновативни продукти. Процедурата ще бъде обявена като открита процедура на конкурентен подбор с няколко крайни срока за кандидатстване.

- Процедура „Създаване на научно-технологичен парк” с общ бюджет от 50 млн. евро с конкретен бенефициент.
- Процедура „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика” с общ бюджет от 3 млн. евро.

Подготовка за следващия програмен период 2014-2020 г.

За следващия програмен период 50% от инвестициите по линия на ЕФРР или 2.22 милиарда евро се концентрират в ОП, която ще замени ОПРКБИ. Идентифицирана е необходимост от по-голям финансов ресурс за постигане на по-ефикасно въздействие основно в областите на енергийната ефективност и развитие на зелена икономика и повишаване на ресурсната ефективност. Индикативните приоритети, към които ще бъде насочена подкрепата по новата ОП, са:

1. **Развитие на предприемачеството основано на научните изследвания, растежа и иновациите,** с индикативен бюджет 1 490 млн. евро и със следните области на въздействие:
   1.1. Насърчаване на приложните научни изследвания;
   1.2. Инвестиции в иновационната и развойната инфраструктура;
   1.3. Подкрепа за стимулиране на НИРД и иновациите в предприятията;
   1.4. Финансови инструменти за стартиране и растеж на предприятията.

2. **Повишаване конкурентоспособността на МСП,** с индикативен бюджет 640 млн. евро и със следните области на въздействие:
   2.1. Развитие на зелена икономика и повишаване на ресурсната ефективност;
   2.2. Подпомагане на предприемачеството и инфраструктура за развитие на МСП;
   2.3. Позициониране на българските продукти и повишаване атрактивността за инвестиции.

3. **Изграждане на адекватна енергийна инфраструктура и намаляване на енергийната зависимост,** с индикативен бюджет 305 млн. евро и със следните области на въздействие:
   3.1.Подобряване на енергийната инфраструктура (ефикасни интелигентни електроразпределителни и газопреносни мрежи);
   3.2.Повишаване на енергийната ефективност (индустрия, производство).

4. **Общо за ОП, която ще замени ОПРКБИ, заедно с техническата помощ за нейното управление и изпълнение се предвижда ресурс от 2 525 млн. евро**.

Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ

В рамките на 2011 г. са проведени 2 изслушвания по ОПРКБИ пред КЕВКЕФ – на 1 юни и на 30 ноември. В заседанието на Комисията на 1 юни 2011 г., като представители на изпълнителната власт, участват: г-н Евгени Ангелов – заместник-министър на икономиката, енергетиката и туризма, г-жа Жулиета Хубенова – съветник по европейски програми на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, г-жа Грета Добрева – директор на дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност” в Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (УО на Програмата), г-жа Мариана Велкова –

изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (в чиято структура е включено МЗ по ОПРКБИ) и г-н Цветан Стоевски - главен директор на Главна дирекция „Конкурентоспособност и иновации” в Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия. Съгласно установената практика в КЕВКЕФ, изслушването по темата е проведено с участието и на представителите на бизнеса в страната, сред които Българската търговско-промишлена палата, Българската стопанска камара, Асоциацията на индустриалния капитал в България, с оглед запознаване структурите на изпълнителната и законодателната власт със становищата на бизнеса относно ефективността при управлението и изпълнението на ОПРКБИ. Дискутирани са основни теми, свързани с реализацията на ОПРКБИ, сред които:

- Подготвяното преструктуриране на администрацията, с цел по-адекватно посрещане реалните потребности на бизнеса;
- Новият подход за финансиране изграждането на технологични паркове в страната съобразно стратегическите национални приоритети;
- Напредъкът по съвместната дейност с Европейската банка за възстановяване и развитие в областта на енергийната ефективност, в контекста на ОПРКБИ, развиваща се до момента с добри темпове. На практика това е своеобразен пилотен проект за ЕС като цяло и от успешното му реализиране в Република България зависи неговото прилагане в други страни-членки като добра практика. Усилията са насочени към насърчаване въвеждането на екологично чисти, ниско емисионни и енергоспестяващи производствени технологии;
- Предстоящото обявяване на процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за покриване на международно признати стандарти. Това е първата процедура за обявяване през 2011 г., по която са отразени всички предложения в резултат от коментарите и диалога на УО с бизнеса.

В заседанието на КЕВКЕФ на 30 ноември 2011 г. от страна на изпълнителната власт участват: г-н Трайчо Трайков – министър на икономиката, енергетиката и туризма, г-н Евгени Ангелов – заместник-министър на икономиката, енергетиката и туризма, г-жа Жулиета Хубенова – съветник по европейски програми на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, г-жа Антония Доросиева – директор на дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност” в Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, г-жа Мариана Велкова – изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия и г-н Цветан Стоевски - директор на дирекция „Конкурентоспособност и иновации” в Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия.

В заседанието участваха и представители на бизнеса в страната, с оглед значимостта на ОПРКБИ като източник на безвъзмездно финансиране за фирмите, в лицето на г-н Камен Колчев - член на Консултативния съвет на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България, г-н Бойко Недялков - член на Управителния съвет на Асоциацията на индустриалния капитал в България и г-н Камен Колев – заместник-председател на Българската стопанска камара и председател на Съвета за обществени консултации към КЕВКЕФ.

Обсъдени са редица важни въпроси, касаещи реализацията на ОПРКБИ, и са направени следните констатации:

- Няма опасност от загуба на средства за 2011 г., а за 2012 г. се очаква ускоряване темпа на плащанията;
- Верификацията и сертификацията по ОПРКБИ напредва с добри темпове;
- Предприети са редица действия с цел ускоряване изпълнението на ОПРКБИ- оптимизирани са структури и процедури, подобрени са прозрачността и общественият контрол при усвояване на средствата, внедрени са предложения от страна на бизнеса и социално-икономически партньори с цел по-точно отговаряне на нуждите на икономиката, максимална гъвкавост и облекчаване условията за кандидатстване;
- Осигурява се улеснен достъп до средствата по програмата за бенефициентите посредством опростени и улеснени процеси и стандартизирани процедури за оценка и верификация, запазва се непрекъснат фокус върху процедурите и дисциплината при плащанията, организират се седмични срещи на всички заинтересовани страни за обсъждане на напредъка и разрешаване на специфични проблеми;
- През 2012 г. Управляващият орган на ОПРКБИ предвижда стартиране на два нови фонда– Фонд за кредитиране, целящ осигуряването на достъпен кредитен ресурс на ниска цена и Фонд стартиращи предприятия, който ще предоставя средства преди стартиране изпълнението на проектите, за да се гарантира съфинансирането;
- Работи се в посока създаване на нова система за предоставяне на финансови ресурси – срещу заявени нужди, а не според наличните средства. Това се налага поради обстоятелството, че Управляващият орган констатира невъзможността на много от бенефициентите да си набавят необходимото съфинансиране;
- През 2012 г. предстои работа по четвъртата фаза на проекта „София Тек Парк“, а именно – сключване на договор с изпълнител, стартиране изграждането, конкретизиране модела на управление. Този проект се реализира в широка дискусия с всички заинтересовани страни – образование, бизнес, научноизследователски организации. „София Тек Парк“ ще подкрепи консолидирането на иновативната екосистема.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет, институционална рамка и т.н. могат да бъдат открити на:

- *Официалната интернет-страница на УО - http://www.opcompetitiveness.bg/*
- *Официалната интернет-страница на МЗ - http://www.ibsme.org/*
- *Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС - http://www.eufunds.bg/*

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПРКБИ (01 юни и 30 ноември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРКБИ КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА №5 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ПО 5	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	209 525 000	504 762 113	170 000 000	73 960 090	29 636 016	987 883 219
Бюджет – национално финансиране	36 975 000	89 075 667	30 000 000	13 051 780	5 229 885	174 332 332
Общ бюджет – евр. и национални средства	246 500 000	593 837 780	200 000 000	87 011 870	34 865 901	162 215 551
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2011 – 31.12. 2011	2 629 280	40 934 235	0	-57 649	1 366 366	44 872 232
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	3 925 616	56 237 038	199 000 000	7 497 995	4 103 595	270 764 244
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	6 500 000	110 000 000	199 000 000	10 000 000	5 000 000	330 500 000
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	46	582	0	0	5	633
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	86	1 281	1	6	18	1 392
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	200	2 100	1	6	20	2 327
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	18 588 320	140 860 082	0	0	1 878 827	161 327 229
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	34 735 045	272 013 655	199 000 000	37 778 219	23 692 737	567 219 656
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	111 000 000	357 000 000	199 000 000	37 778 219	25 000 000	729 778 219
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	2	6	1	3	3	15
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	3	10	1	3	10	27
Брой текущи процедури	6	5	0	0	8	19
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	1	2	0	1	2	6

ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ” 2007 – 2013 г.

Напредък по Програмата

От стартирането на програмата през октомври 2007 г. до края на 2011 г. са отворени общо 54 процедури, като броят на подадените проектни предложения към 31 декември 2011 г. възлиза на 1726. Сключени са 295 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с повече от 240 различни бенефициента по Програмата. Над 200 са приключилите проекти.

По данни на УО, размерът на договорените средства по ОПАК към 31.12.2011 г. възлиза на 107 102 184 евро, или повече от половината (59,24%) от финансовата помощ по Програмата, а към бенефициентите са изплатени 50 535 366 евро (27.95 %). За периода 01.01.2011 г. – 31.12.2011 г. са сключени, респ. издадени 37 договора и заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 27 958 199 евро. За същия период са изплатени средства в размер на 5 588 414 евро. Общо сертифицираните разходи са в размер на 36 854 961 евро, в т.ч. 5 337 546 евро за доклади, подадени октомври и ноември 2011 г.

Изпълнението по отделните приоритетни оси е както следва:

- По ПО 1 „Добро управление” са договорени 62,42 % и са разплатени 41.11 % от средствата;
- По ПО 2 „Управление на човешките ресурси” - договорени са 38,22 %, а са разплатени 25,15 % от бюджета на ПО;
- По ПО 3 „Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление” – УО информира, че са договорени 82,59 % и са разплатени 22,29 % от средствата;
- По ПО 4 „Техническа помощ” са договорени 74,67 %, а са разплатени 21,66 %.

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПАК по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР, към 31 декември 2011 г., могат да бъдат изведени следните показатели:

- 86 % изпълнение на прогнозата за договорените средства (дял ЕС);
- 42 % изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи (дял ЕС) и
- 53 % изпълнение на прогнозата за сертифицираните пред ЕК разходи (дял ЕС).

В края на първото шестмесечие на 2011 г. са направени някои изменения в ИГРП 2011 г. Включени са 2 нови процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – по подприоритет 1.2. „Прозрачна и почтена държавна администрация” и по подприоритет 2.2. „Компетентна и ефективна държавна администрация”. Увеличен е бюджетът на една процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”. С тези изменения общият размер на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за 2011 г. е увеличен с близо 7 млн. евро и възлиза на 40,1 млн. евро.

Подробна информация за физическото и финансово изпълнение на ОПАК – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, е представена в Таблица № 6 на настоящия доклад.

Извършени (предвидени за извършване) промени в ОПАК

На 17 януари 2011 г. е осъществена промяна в управлението на Програмата. Новият директор на дирекция „ОПАК” в МФ, е г-жа Моника Димитрова. В допълнение, е реформирана структурата на дирекцията. Новата структура е факт от 24.03.2011 г. Актуализирани са

вътрешните правила и процедури в УО, както и е оптимизирана работата по договаряне и верифициране на разходите. Прилагат се мерки за засилването на контрола върху изразходваните от бенефициентите средства по проектите, обръща се необходимото внимание и на предварителния контрол за законосъобразността на процедурите за избор на изпълнител. В резултат на извършените промени, годишният контролен доклад за ОПАК, изготвен от ИА „ОСЕС“ констатира, че установените системи за управление и контрол на ОПАК са в съответствие с изискванията на регламентите и „работят ефективно, така че да дават разумна увереност за точността на представените пред комисията отчети на разходите и оттам за законосъобразността и редовността на съпътстващите ги транзакции“.

По време на отчетния период се провеждат съответно Осмо и Девето заседание на КН на ОПАК – на 10.06 и на 10.11.2011 г. На Деветото заседание се одобрява ИГРП на Програмата за 2012 г. Тя предвижда 9 бр. процедури на обща стойност 22 млн. евро. Характерен за ИГРП 2012 е стратегическият подход, насочен към договаряне на целия ресурс по приоритетни оси I и III и на почти целия ресурс и по ПО II. Също така, основният фокус е върху постигането на индикаторите на Оперативната програма и максимално удовлетворяване на нуждите на бенефициентите както от администрацията, така и от съдебната система за постигането на целите на ОПАК. В резултат от решенията, взети на Деветото заседание на КН са включени два нови конкретни бенефициенти – Националното сдружение на общините в Република България по подприоритет 2.2, с оглед укрепване капацитета на местните структури, и МФ по подприоритет 1.2.

Междинна оценка

В своя Междинен доклад за усвояване на средствата от ЕС за 2011 г., КЕВКЕФ изразява препоръка да се ускорят процесите по изготвяне на Междинната оценка на ОПАК, която към края на отчетния период, е изпълнена. Основните изводи и препоръки от проведената Междинна оценка показват, че резултатите на Програмата са добри и не се налагат промени в стратегията и целите на ОПАК. Част от по-важните заключения в Междинната оценка са следните:

- Приоритетите на ОПАК са актуални, попадат в обхвата на разгледаните стратегически документи и отговарят на целите на административната и съдебната реформа.
- От гледна точка на финансовото изпълнение, спрямо останалите 6 оперативни програми, които се изпълняват в България, в процентно изражение ОПАК е с най- добри показатели.
- Управляващият орган е установил процедура за изготвяне на ИГРП, която осигурява възможност за съответствие с актуалните нужди на целевите групи. Процедурата е ясна и ефективна, но могат да бъдат направени допълнителни оптимизации.
- До голяма степен ОПАК успява своевременно да отговори на нуждите на бенефициентите и целевите групи.
- Като препоръка може да се изведе продължаването на тенденцията на увеличаване на броя и съответно бюджета на процедурите за съдебната система.
- По отношение на напредъка на програмата, на първо място следва да се има предвид, че индикаторите на ОПАК не са добре формулирани. За повечето от тях се препоръчва прилагане на промени/разширяване на дефинициите и/или актуализиране на целевите стойности. Паралелно, би следвало да се разработи Наръчник за индикаторите, който да включва прецизни дефиниции, източници на информация, логически връзки между макроиндикатори и микроиндикатори.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2011 г. – 31 декември 2011 г.

В процеса на изпълнение на ОПАК, както и в резултат на осъществените проверки и извършени одити от национални и европейски контролни органи и в изготвената Междинна оценка, са констатирани следните проблемни области:

- УО посочва, че все още капацитетът на бенефициентите за управление на проектите не е на необходимото ниво. В Междинната оценка този проблем също се потвърждава, като е обърнато внимание на конкретните проблеми на бенефициентите при кандидатстване що се отнася до планиране на бюджета и формулиране индикаторите по проектите; бенефициентите срещат определени трудности и при отчитането. Като цяло забавянето в изпълнението на определени проекти се дължи на недобро планиране на дейностите в проектите.
- Забавянията в извършване на плащанията при вече приключили проекти затруднява също бенефициентите.
- УО посочва като едно от слабите звена при реализиране на проектите нарушения в провеждането на процедури за избор на изпълнители по реда на ЗОП, НВМОП и ПМС № 55/2010 г.

В тази връзка са предприети корективни мерки свързани с:

- Укрепване на административния капацитет на УО на ОПАК: от 24.03.2011 г. е в сила нова структура на УО на ОПАК, като дирекцията се състои от четири отдела. Щатната численост на дирекцията е 44 служители.
- На 18.05.2011 г. е актуализиран Наръчникът за изпълнение на ОПАК и приложенията му (актуализирани са Насоките/Указанията за кандидатстване, актуализирана е Методиката за оценка на качеството на проектните предложения; включени подробни контроли за проверка на изразходваните от бенефициентите разходи по проекти при верификацията на разходите (в т.ч. документална и на място при бенефициента), засилен е предварителният контрол за законосъобразност върху процедурите за възлагане на обществени поръчки, разработени са детайлни Инструкции за оценителите по ОПАК)
- Актуализирано е Ръководството за бенефициенти по ОПАК, като са взети предвид настъпилите промени на законодателството на национално и европейско ниво.
- Подготвен и изпратен е План за действие за изпълнение на дадените препоръки от окончателен Одитен доклад от извършен Системен одит на ИТ системите, използвани за управление, наблюдение и счетоводство на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
- Във връзка с констатирани проблеми и пропуски от системен характер, се извършва повторна проверка на верифицирани през 2010 г. разходи. Проверката се извършва по новите правила с цел гарантиране на законосъобразността и коректността на разходите.
- С ПМС 282/17.10.2011 г. са приети изменения и допълнения на ПМС № 231 от 2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския социален фонд, за финансовата рамка 2007-2013 година. Направените промени допринасят за постигане на правилно изразходване и отчитане на безвъзмездната финансова помощ, предоставяна по ОПАК, както и осигуряването на одитна пътека от бенефициентите и спазване на принципите на добро финансово управление в изпълнението на проекти.

Планирани дейности през 2012 г., подготовка за следващия програмен период 2014-2020

В заключенията, залегнали в Междинната оценка на ОПАК се подчертава, че приоритетите на Програмата са актуални не само към момента на оценката, но се очаква да бъдат актуални и след 2013 г. Програмата има специфични цели, обхват и типове дейности, които не се покриват по други програми на ЕС и на други чуждестранни донори. В Междинната оценка се прави заключение, че ОПАК се очаква да бъде необходим финансов инструмент и през следващия програмен период.

Индикативната годишна работна програма (ИГРП) на ОПАК за 2012 г. предвижда 9 процедури на обща стойност приблизително 22 млн. евро. Тя е разработена с цел изпълнение на стратегическите цели на Оперативната програма, приоритетите на Съвета за административна реформа и на Съвета за електронно управление, както и постигането на индикаторите на ОПАК. Процедурите по групи бенефициенти имат следното разпределение:

- За администрацията: 5 процедури на обща стойност 12,8 млн. евро;
- За съдебната система: 4 процедури на обща стойност 9,2 млн. евро.

УО изразява увереност, че до м. март 2012 г. по-голяма част от процедурите по ИГРП 2012 г. ще бъдат отворени, след което ИГРП ще бъде актуализирана, с цел постигане на пълно договаряне на разполагаемия бюджет по Програмата.

През 2012 г. фокусът по ОПАК ще бъде върху изпълнението на трите проекта с бенефициент Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС).

Тези проекти са на стойност 16 185 300 евро и като цяло са насочени към изграждане на функциониращо електронно правителство, оптимизиране на електронния обмен на данни в рамките на администрацията, създаване на условия за по-ефективно публично управление; усъвършенстване на централните системи на електронното управление; усъвършенстване на процесите за предоставяне на електронни административни услуги; усъвършенстване на оперативната съвместимост и осигуряване на възможности за интеграция на европейско ниво; и улесняване на достъпа на гражданите и бизнеса до електронни услуги.

В процес на изпълнение са четири проекта на Съвета за административна реформа на стойност 4 054 192 евро. Те най-общо са насочени към модернизиране на държавното управление чрез преструктуриране на административни структури, звена, и подобряване на работните процеси. В рамките на ПО 2 стартира проект с наименование „Създаване на капацитет за бъдещето – провеждане на студентски стажове в държавната администрация”. В същата ПО в изпълнение е и проект, насочен към подобряване на политиката по управление на човешките ресурси в държавната администрация. Към качественото административно обслужване и развитие на електронното управление е насочен и четвъртият от посочените проекти.

В рамките на планираните процедури по ОПАК през 2012 г. ще се реализират проекти за оптимизиране на структурата на централни, областни и общински администрации за постигане на по-голяма ефективност и избягване на дублиращи се функции; повишаване на квалификацията на служителите на общинско ниво чрез обучения, координирани от НСОРБ; привличане на млади и образовани хора в неравностойно положение за работа в администрацията; усъвършенстване на информационно-комуникационната среда с цел по-добро административно обслужване.

По отношение на съдебната система мерките ще бъдат насочени основно към подобряване на организацията на работа и повишаване на ефективността на съдилищата, повишаване на

квалификацията на заетите в системата, усъвършенстване на централизирания портал за е-правосъдие.

Информация за напредъка в процеса по формулиране на приоритети в секторната политика, покривана от ОПАК, в контекста на програмирането за Кохезионната политика 2014 – 2020 г. и Стратегията „България 2020”

В предложението на Европейската комисия за нов Регламент за Европейския социален фонд за програмния период 2014-2020 г., една от четирите основни цели на ЕСФ е подобряване на институционалния капацитет и ефикасна публична администрация. Мерките, включени в приоритета за укрепване на административния капацитет, са свързани с инвестиции в институционалния капацитет и ефикасността на публичните администрации и публичните услуги с оглед на реформи, по-добро регулиране и добро управление.

Процесът по подготовката за следващия програмен период 2014-2020 г. на национално ниво се координира от администрацията на Министерския съвет. Работата по формулиране на приоритети в областите, покривани от ОПАК за следващия период ще започне след определянето на приоритетите на стратегическо ниво.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

През 2011 г. се проведоха две изслушвания на УО пред КЕВКЕФ съответно на 11 май и на 14 декември 2011 г., които бяха посветени на постигнатия напредък, констатираните проблеми и предстоящите цели на ОПАК. Като основен акцент от изслушванията може да се посочи доброто изпълнение на Програмата, но и целенасочените усилия на УО за предотвратяване на акумулираните забавяния при реализиране на отделни проекти през 2010 г. В резултат на усилената работа на УО за решаването на тези затруднения, е подобрен значително диалогът с бенефициентите по проблемните проекти. УО поставят акцент и върху изпълнението на Индикативната годишна работна програма (ИГРП) 2011 г., а при изслушването през декември обсъди и ИГРП за 2012 г.

Допълнителна информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата може да бъде получена от официалната интернет-страница на УО: www.opac.government.bg и единният информационен портал за Структурните фондове на ЕС http://eufunds.bg/bg/page/10

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПАК (11 май и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПАК КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА №6 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	36 880 974	63 004 997	47 637 924	6 146 829	153 670 724
Бюджет – национално финансиране	6 508 407	11 118 529	8 406 693	1 084 734	27 118 363
Общ бюджет – евр. и национални средства	43 389 381	74 123 526	56 044 617	7 231 563	180 789 087
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2011 – 31.12. 2011	1 511 331	600 562	2 983 375	493 147	5 588 414
Разплатени средства от УО за периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	17 837 798	18 640 254	12 491 316	1 565 998	50 535 366
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	19 116 027	19 356 063	16 070 359	1 923 903	56 466 352
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	11	9	12	5	37
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	96	122	65	12	295
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	134	147	75	15	371
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	3 145 488	1 698 753	17 105 292	2 551 788	24 501 322
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	27 085 670	28 331 472	46 285 295	5 399 746	107 102 184
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	36 595 963	44 650 382	59 675 350	6 195 851	147 117 545
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	4	3	4	0	11
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	21	18	11	0	50
Брой текущи процедури	2	2	0	1	5
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	3	4	2	0	9

Напредък по Програмата:

По данни на УО към 31 декември 2011 г. сключените договори по ОПТП са 84 и възлизат на 28 654 489 евро, или над 50% от бюджета на ОП. По данни на УО стойността на сключените договори само през 2011 г. е 14 344 018 евро. По данни на дирекция “Национален фонд” (НФ) към Министерство на финансите разплатените средства по ОПТП от стартирането на Програмата до 31 декември 2011 г.са 12 156 310 евро или 21% от бюджета на Програмата, като според УО само за отчетния период те са 6 256 591 евро. По отделните приоритетни оси на ОПТП напредъкът е както следва:

- ПО 1: Подкрепа за изпълнението на дейностите, извършвани от Централното координационно звено, Сертифициращия орган, Одитиращия орган, Комитета за наблюдение на НСРР и Комитета за наблюдение на ОПТП – договорените средства са близо 44%, а разплащането достига 25% от бюджета на тази ПО;
- ПО 2: По-нататъшно развитие и подпомагане на функционирането информационна система за управление и наблюдение – договорени са 39%, а разплатени – 20,44%;
- ПО 3: Популяризиране на европейската Кохезионна политика в България и осигуряване на обща и статистическа информация – договорени 70%, разплатени – 22%.

Следва да се отбележи, че съгласно постъпилите данни от Централното координационно звено за ОПТП, по отношение степента на изпълнение на прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31 декември 2011 г., могат да бъдат изведени следните показатели:

- 67 % изпълнение на прогнозата за договорените средства (дял ЕС);
- 49 % изпълнение на прогнозата за верифицираните разходи (дял ЕС) и
- 62 % изпълнение на прогнозата за сертифицираните пред ЕК разходи (дял ЕС).

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТП – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 7 на настоящия доклад.

Извършени промени в ОПТП през 2011 г.

По време на отчетния период не се наблюдават извършени промени в управлението на Програмата.

Проведени заседания на Комитети за наблюдение

На Деветото заседание на Комитета за наблюдение на ОПТП (КН на ОПТП) на 12.12.2011 г. са одобрени предприетите от Управляващия орган (УО) на ОПТП действия за определяне на нови конкретни бенефициенти, а именно – Държавна агенция „Архиви”, Агенция по обществени поръчки и Държавна агенция за закрила на детето.

Междинна оценка

Дейностите, свързани с Извършване на средно-срочна оценка на ОПТП, са предмет на проект по ПО 1, Мярка на подкрепа 4 - BG161PO002-1.4.01-0014. Стартирали са дейностите по

изработка на тръжна документация, за процедура по наемане на външен изпълнител за извършване на междинната оценка.

В годишния контролен доклад по ОПТП за 2010 г. на ИА „Одит на средствата от ЕС“ цялостната оценка на системите за управление и контрол на УО по ОПТП е категоризирана на ниво 2 „Работи, но са необходими някои подобрения”, а нивото на грешка общо за програмата е 0,85%. Установените слабости нямат съществено влияние върху функционирането на ключовите изисквания/ системи /органи.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

Наблюдава се забавяне в изпълнението на предвидените дейности в отделните проекти в следствие на редица фактори, като с най-голяма относителна тежест се откроява процеса по възлагане на обществени поръчки. Установени са повтарящи се пропуски при бенефициентите в резултат от извършените управленски проверки: непопълване на всички необходими реквизити по разходооправдателните документи; непредставяне на пълни комплекти от разходооправдателни документи (копия); грешки при попълването на отчетните документи, по-конкретно в техническата и финансова част на междинните отчети и пр.

УО е анализирал подробно причините, довели до допуснатите пропуски от бенефициентите. Основната от тях е неспазването от страна на бенефициентите на изискванията на Общите условия за изпълнение на проекти по Програмата, както и Постановление № 215/05.09.2007 г. на Министерския съвет относно приемането на детайлни правила за допустимост на разходите по ОПТП. В тази връзка, УО е изготвял и изпращал уведомителни писма до бенефициентите за отстраняване на допуснатите пропуски.

Планирани дейности през 2012 г., подготовка за следващия програмен период 2014-2020

ИГРП на ОПТП служи за изготвяне на прогноза за броя, вида и стойността на очакваните през съответната календарна година проекти. Съгласно ИГРП за 2012 г. се предвиждат 19 проекта, на обща индикативна стойност 18 457 738 евро, които са насочени в подкрепа на изпълнението на традиционните цели на ОПТП, като по-различен фокус, който предлага УО, е чрез проекти по програмата, да се гарантира осигуряването на подходящи статистически и сравнителни данни през периода 2007-2013 г. и данни за стратегическите програмни документи (без конкретизация по сектори) за периода 2014-2020 г.

В същото време, ОПТП е програмата, с чиито средства се извършва подготовката за следващия програмен период. В тази връзка, предстои реализация на проект „Подпомагане на цялостния процес по изготвяне на Договора за партньорство на Република България за периода 2014 – 2020 г.”. Основната цел на проекта е да подпомогне Централното координационно звено при подготовката на българския Договор за партньорство с ЕК за следващия програмен период.

Поради специфичната особеност на заложените цели в ОПТП, а именно укрепване на необходимия капацитет и функциониране на структурите на централната и местни администрации, участващи в усвояването на СКФ и подобряване на информираността и осведомеността на обществото за ефективното и ефикасно използване на СКФ, в България в следващия програмен период, не се предвижда коренна промяна в тематичните области покривани от ОПТП.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

В рамките на отчетния период КЕВКЕФ е провела две изслушвания на УО на ОПТП, съответно на 15 юни 2011 г. и на 11 януари 2012 г. Като най-съществени акценти биха могли да се изведат включването на 3 нови конкретни бенефициенти по Програмата, както следва: Държавна агенция „Архиви" – с оглед изграждане на специализиран архив за централизирано съхранение на документацията по проекти, финансирани с европейски средства; АОП – с оглед изграждане на капацитет за прилагане на новия ЗОП; ДАЗД – за укрепване на капацитета й, с оглед провеждане на политиката по деинституционализация на децата в България.

Като значителен физически напредък през 2011 г., УО е докладвал пред КЕВКЕФ изградената нова функционалност на ИСУН, даваща възможност за електронно кандидатстване и отчитане по електронен път на проекти за всички оперативни програми. Така УО е изпълнил и една от препоръките на КЕВКЕФ за увеличаване броя на електронните услуги за бенефициентите.

Информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата може да бъде намерена на единен информационен портал за Структурните фондове на ЕС – http://www.eufunds.bg/bg/page/15

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на УО на ОПТП (15 юни 2011 г. и 11 януари 2012 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ – http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПТП КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА УО

ТАБЛИЦА № 7 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	25 000 000	9 659 303	13 637 210	48 296 513
Бюджет – национално финансиране	4 411 765	1 704 583	2 406 566	8 522 914
Общ бюджет – европейски и национални средства	29 411 765	11 363 886	16 043 776	56 819 427
Разплатени средства от УО: 01.01.2011 – 31.12. 2011	3 520 641	489 038	2 246 912	6 256 591
Разплатени средства от УО: 01.01.2007 - 31.12.2011	6 801 796	1 991 666	3 362 848	12 156 310
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	7 696 557	2 410 925	4 487 690	14 595 172
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	16	3	32	51
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	39	6	39	84
Индикативен брой на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	21 945 479	8 834 374	15 777 610	46 557 462
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	2 857 538	2 479 408	9 007 072	14 344 018
Стойност на сключените договори в периода: 01.01.2007 - 31.12.2011	12 849 677	4 469 422	11 335 391	28 654 490
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	N/A	N/A	N/A	0
Брой приключили процедури: 01.01.2011 - 31.12.2011	N/A	N/A	N/A	0
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	N/A	N/A	N/A	0
Брой текущи процедури	N/A	N/A	N/A	0
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	N/A	N/A	N/A	0

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ И КОХЕЗИОННИЯ ФОНД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ТАБЛИЦА № 8

(сумите са в евро)

Оперативна програма (Фонд)	**Бюджет на ОП** (средства от ЕС)	**Бюджет на ОП** (нац. средства)	**Получени траншове от ЕК**	**Платено** (средства от ЕС)	**Платено** (нац. средства)	**Общо платено**
ОПТ /ЕФРР и КФ/	1 624 479 623	379 001 543	539 677 312	371 012 414	83 027 618	454 040 032
ЕФРР	368 809 731	65 084 070	187 406 744	132 266 602	23 341 165	155 607 767
КФ	1 255 669 892	313 917 473	352 270 568	238 745 812	59 686 453	298 432 265
ОПОС /ЕФРР и КФ/	1 466 425 481	334 322 604	216 520 611	160 507 965	37 554 138	198 062 104
ЕФРР	439 059 208	77 481 036	54 458 679	34 990 802	6 174 847	41 165 650
КФ	1 027 366 273	256 841 568	162 061 932	125 517 163	31 379 291	156 896 454
ОПРР /ЕФРР/	1 361 083 545	240 191 214	274 458 368	274 760 500	48 487 147	323 247 647
ОПРЧР /ЕСФ/	1 031 789 139	182 080 436	191 783 134	167 296 342	29 522 884	196 819 226
ОПРКБИ /ЕФРР/	987 883 219	174 332 333	293 802 740	230 152 604	40 615 165	270 767 769
ОПАК /ЕСФ/	153 670 724	27 118 363	45 149 762	42 954 440	7 580 195	50 534 635
ОПТП /ЕФРР/	48 296 513	8 522 914	9 935 947	10 332 863	1 823 446	12 156 310
ОБЩО:	**6 673 628 244**	**1 345 569 407**	**1 571 327 874**	**1 257 017 129**	**248 610 594**	**1 505 627 724**

ПРОГРАМИ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”

Европейското териториално сътрудничество е предназначено да подкрепя хармоничната и балансирана интеграция на територията на ЕС чрез подпомагане на сътрудничеството в области, които са от значение за общността на трансгранично, транснационално и междурегионално равнище. В доклада са разгледани програмите за трансгранично сътрудничество по вътрешните граници на Европейския съюз (Гърция-България и Румъния-България) и програмите за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз (България–Сърбия, България–Република Македония и България–Турция).

Допълнителна информация за програмите и документите за кандидатстване и изпълнение на проекти може да се намери на интернет-страницата на МРРБ - http://www.mrrb.government.bg/. Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МРРБ във връзка с програмите за трансгранично сътрудничество (06.04 и 15.12.2011) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.

Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси

През 2011 г. Съвместният направляващ комитет (СНК) по Програмата е одобрил за финансиране 2 стратегически проекта с общ бюджет от 22,7 млн. евро и 3 проекта от втората покана за набиране на проектни предложения с междинен срок юли 2009 г. с общ бюджет 10 млн. евро. Вече е приключила оценката на 117 проектни предложения на стойност 171 млн. евро, подадени в рамките на втората покана с краен срок на подаване 30.10.2009 г. Бюджетите на българските партньори в договорираните проекти по Програмата към 31.12.2011 г. са както следва:

(сумите са в евро)

ОБЛАСТ	Брой партньори	Бюджети на българските партньори
Добрич	19	10 146 766
Силистра	20	3 457 542
Разград	1	54 339
Русе	48	15 992 844
Велико Търново	10	5 370 766
Плевен	30	7 917 344
Враца	7	2 056 998
Монтана	6	1 172 234
Видин	20	2 216 020
София*	9	16 515 888
Варна*	1	1 053 266
ОБЩО:	**171**	**65 954 008**

**Бенефициенти са административни структури на централната изпълнителна власт, като дейностите се изпълняват в избираемата територия по Програмата.*

Обобщена информация за напредъка по програмата е даден в следната таблица:

ТАБЛИЦА №9

(сумите са в евро)

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ПО 4*	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	80 594 790	76 238 315	47 921 227	13 069 425	217 823 757
Бюджет – национално финансиране	14 832 151	13 646 018	8 577 497	7 124 118	44 179 784
Общ бюджет – европейски и национални средства	95 426 941	89 884 333	56 498 724	20 193 543	262 003 541
Разплатени средства от НПО: 01.01.2011 – 31.12. 2011	1 238 062	762 072	1 094 512	181 614	3 276 260
Разплатени средства от НПО: 01.01.2007 - 31.12.2011	2 171 159	1 473 160	1 931 420	486 064	6 061 802
Очакван размер на плащанията от НПО: 01.01.2007 – 30.06.2012	3 524 898	2 519 831	2 144 088	686 064	8 874 881
Бр. на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	13	17	52	360	442
Брой на сключените договори: 01.01.2007 – 31.12.2011	23	35	106	448	612
Индикативен брой на скл. дог.: 01.01.2007 - 30.06.2012	180			550	730
Стойност на скл. договори от НПО за нац. съфинансиране: 01.01.2011 - 31.12.2011	2 769 232	1 045 859	1 370 638	236 503	5 422 232
Стойност на скл. договори от НПО за нац. съфинансиране: 01.01.2007 - 31.12.2011	3 148 482	1 627 286	2 064 117	632 248	7 472 133
Индикативна стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	4 406 123	3 149 789	2 680 110	686 064	10 922 086
Брой приключили процедури: 01.01.2011 - 31.12.2011	1			1	2
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	6			10	16
Брой текущи процедури	0	0	0	1	1
Брой предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	0	0	0	3	3

По Приоритетна ос 4 данните за разплатените средства са към 30.11.2011 г.

В качеството си на Национален партниращ орган (НПО), Министерството на регионалното развитие и благоустройството има ангажимент да осигури средствата за националното съфинансиране на всички български партньори участващи в одобрени проекти по програмата.

Резутати от проведени заседания на СНК и СКН

На 28 ноември 2011 г. в гр. Плевен се проведе заседание на СНК, на което бяха одобрени проектни предложения, които ще бъдат финансирани от програмата. На 29 ноември 2011 г се проведе и заседание на Съвместния комитет по наблюдение (СКН), на което се разгледа и одобри Годишна стратегия за Техническа помощ за 2012 г., План за действие във връзка с препоръките от междинната оценка на програмата, Годишен план за 2012 г. за оценка на програмата, Техническо задание за втора междинна оценка през 2012 г.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

Сред основните идентифицирани проблеми са:

- забавяне на възстановяването на средства на бенефициенти по проекти от Управляващия орган (УО). В тази връзка са предприети действия за повишаване на капацитета на бенефициентите при отчитане на разходите и оптимизиране на процедурите от страна на УО;
- забавяне на одобрения на договорни промени по време на изпълнение на проектите от страна на УО. Предприети са действия за опростяване на процедурите от страна на УО;
- необходимост от оптимизиране на децентрализираната система за първо ниво на контрол. Предприети са действия за систематизиране на правилата за осъществяване на първо ниво на контрол по програмите, управлявани от Главна дирекция "Управление на териториалното сътрудничество" към МРРБ;

ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ" 2007 – 2013 г.

Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата

На 20.07.2010 г. ЕК даде положителна оценка на съответствието на описанието на системите за управление и контрол на програмата. Проектът на Меморандум за разбирателство е одобрен от МС на 30.03.2011 г. като основа за водене на преговори от министъра на РРБ. Меморандумът е подписан на 30.05.2011 г. С Решение № 525 от 14 юли 2011г. Меморандумът е одобрен от МС и предложен на Народното събрание за ратифициране със закон което от своя страна, на 27 юли 2011 г. приема на второ четене Закон за ратифициране на Меморандума. Законът за ратификация е обнародван в Държавен вестник бр. 61 от 9 август 2011 г. МВнР е нотифицирало гръцката страна за влизането в сила на закона за ратификация. Очаква се получаването на нота от правителството на Република Гърция и обнародването в ДВ на текста на Меморандума за разбирателство.

Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси

По данни на МРРБ, към 31.12.2011 г. по първата покана за набиране на проектни предложения, УО е сключил 64 договора на обща стойност 64,3 млн. евро, от които общият бюджет на българските партньори възлиза на близо 30 млн. евро, а националното съфинансиране за българските партньори - на 4,5 млн. евро.

Резутати от проведеното заседание на СНК

На 18.11.2011 г. е проведено заседание на СНК по Програмата за одобрение на проекти по втората покана за набиране на проектни предложения. Одобрени са общо 26 проекта на обща стойност 48,8 млн. евро, както следва:

ТАБЛИЦА №10 *(сумите са в евро)*

Приоритетна ос	Брой одобрени проекти	Стойност
ПО 1: Качество на живот	12	13 377 753
ПО 2: Достъпност	4	39 132 882
ПО 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси	10	6 287 522
ОБЩО:	**26***	**48 798 157**

** СНК одобри и проекти в резервен списък, с които да бъдат сключени договори в случай, че е налице свободен финансов ресурс по програмата.*

ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ" 2007 – 2013 г.

Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата

Меморандумът за разбирателство е подписан на 18 март 2011 г. Предвид изменението с Решение С(2011) 3397 от 18 май 2011 г. на Европейската комисия на Оперативната програма за ТГС България – Сърбия, с която сръбското съфинансиране се предоставя от всеки сръбски партньор и не представлява национално публично съфинансиране, се налага да бъде подписан Протокол за изменение на Меморандума преди провеждането на процедурата по неговата ратификация. Проектът на Протокол е съгласуван от българска страна и има Решение на МС за упълномощаване на министъра на регионалното развитие и благоустройството за неговото подписване. В момента се провежда съгласувателната процедура от страна на Националния партниращ орган в Сърбия.

Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси

По данни на МРРБ, към 31.12.2011 г. са сключени договори за финансиране на общо 55 проекта на обща стойност 12,5 млн. евро и са разплатени авансовите плащания в размер на 20% към водещите партньори по проектите. Общият финансов и технически напредък е обобщен в таблицата по-долу:

ТАБЛИЦА №11 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	17 253 465	10 979 478	3 136 993	31 369 936
Бюджет – национално финансиране	3 044 729	1 937 555	553 587	5 535 871
Общ бюджет – европейски и национални средства	20 298 194	12 917 033	3 690 580	36 905 807
Разплатени средства от УО: 01.01.2011 – 31.12. 2011	1 189 951	843 739	0	2 033 690

Разплатени средства от УО: 01.01.2007 – 31.12.2011	1 189 951	843 739	0	2 033 690
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	4 181 148	2 886 239	433 308	7 500 695
Брой на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	15	38	2	55
Брой на сключените договори: 01.01.2007 – 31.12.2011	15	38	2	55
Индикативен брой на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	35	75	3	113
Стойност на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	6 968 579	4 810 398	762 750	12 541 727
Стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 31.12.2011	6 968 579	4 810 398	762 750	12 541 727
Индикативна стойност на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	12 000 000	8 000 000	1 300 000	21 300 000
Брой приключили процедури: 01.01.2011 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой текущи процедури	1	1	1	3
Предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	0	0	0	0

На 21 ноември 2011 г. е обявена втората покана за набиране на проектни предложения по Оперативната програма за ТГС между България и Сърбия, с краен срок за кандидатстване 20 февруари 2012 г.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 01.01.2011 г. – 31.12.2011 г.

През 2011 г. са идентифицирани проблеми свързани с извършване на плащанията към бенефициенти, които налагат извършването на промяна в подписания меморандум. В тази връзка е и инициираното изменението на подписания меморандум.

ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ” 2007 – 2013 г.

Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси

Към 31.12.2011 г. са сключени договори за финансиране на общо 37 проекта на обща стойност 6,8 мл. евро и са разплатени авансовите плащания в размер на 20% към водещите партньори по проектите. Общият финансов и технически напредък е обобщен в таблицата по-долу:

ТАБЛИЦА №12 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	7 161 473	8 951 841	1 790 368	17 903 682
Бюджет – национално финансиране	1 263 790	1 579 737	315 948	3 159 475
Общ бюджет – европейски и национални средства	8 425 263	10 531 578	2 106 316	21 063 157
Разплатени средства от УО: 01.01.2011 – 31.12. 2011	549 981	684 580	0	1 234 561
Разплатени средства от УО: 01.01.2007 – 31.12.2011	549 981	684 580	0	1 234 561
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	1 800 000	130 000	399 718	2 329 718
Брой на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	20	15	2	37
Брой на сключените договори: 01.01.2007 – 31.12.2011	20	15	2	37
Индикативен брой на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	50	40	3	93
Стойност на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	2 924 785	3 422 899	472 749	6 820 433
Стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 31.12.2011	2 924 785	3 422 899	472 749	6 820 433
Индикативна стойност на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	6 500 000	6 700 000	900 000	14 100 000
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой текущи процедури	1	1	1	3
Предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	0	0	0	0

Втората покана за набиране на проектни предложения стартира на 14 юни 2011 с краен срок за подаване на проектни предложения 14 септември 2011. В рамките на регламентирания срок са постъпили 122 проектни предложения и 4 са подадени след него. Процесът на оценка на проектните предложения е започнал на 29 септември 2011.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

Като основни проблеми са очертани:

- Забавяне на авансови и междинни плащания, поради липса на осигурено съфинансиране от страна на партниращата държава;
- Съществено забавяне в процеса на верифициране на средства на български партньори поради реално съществуващи проблеми в процеса на верифициране на разходи в страната партньор.

ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ" 2007 – 2013 г.

Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата

Законът за ратификация на Меморандума за разбирателство по програмата е обнародван на 08 февруари 2011 г. (ДВ бр. 12/2011).

Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси

От одобрените проектни предложения са сключени 50 договора за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност – 10,1 млн. евро. Към 15 ноември 2011 г. са разплатени авансовите средства в размер на 20% към водещите партньори по проектите:

ТАБЛИЦА №13 *(сумите са в евро)*

ПРИОРИТЕТНА ОС	ПО 1	ПО 2	ПО 3	ОБЩО
Бюджет – европейско финансиране	10 908 840	13 636 050	2 727 210	27 272 100
Бюджет – национално финансиране	1 925 089	2 406 362	481 272	4 812 723
Общ бюджет – европейски и национални средства	12 833 929	16 042 412	3 208 482	32 084 823
Разплатени средства от УО: 01.01.2011 – 31.12. 2011	896 363	1 004 153	167 170	2 067 686
Разплатени средства от УО: 01.01.2007 – 31.12.2011	896 363	1 004 153	167 170	2 067 686
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 – 30.06.2012	2 689 090	3 012 458	405 420	6 106 968
Брой на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	29	19	2	50
Брой на сключените договори: 01.01.2007 – 31.12.2011	29	19	2	50
Индикативен брой на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	60	45	3	108
Стойност на сключените договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	4 580 195	5 020 763	489 175	10 090 133
Стойност на сключените договори: 01.01.2007 - 31.12.2011	4 580 195	5 020 763	489 175	10 090 133

Индикативна стойност на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	9 000 000	10 000 000	1 000 000	20 000 000
Брой приключили процедури в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой приключили процедури: 01.01.2007 - 31.12.2011	1	1	1	3
Брой текущи процедури	1	1	1	3
Предвидени процедури за стартиране: 01.01.2012 – 30.06.2012	0	0	0	0

На 8 септември 2011 е обявена втората покана за набиране на проектни предложения по Програмата, съфинансирана от Инструмента за предприсъединителна помощ. Предвиденият бюджет за поканата за набиране на предложения от двете партниращи страни възлиза на 8,9 млн. евро.
Поради провеждането на местните и президентските избори на територията на Република България, част от потенциалните бенефициенти, е поискано удължаване срока на обявената втора покана за набиране на проектни предложения. С решение на СКН срокът за набиране на проектни предложения е удължен до16 януари 2012 г.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки през 2011 г.

- Забавяне в стартирането на проектите по първата покана поради визови проблеми на екипите на турските партньори. В тази връзка УО е направил необходимите запитвания до МВнР за подпомагане на турските партньори.
- Съществено забавяне в процеса на верифициране на средства на български партньори, поради реално съществуващи проблеми в процеса на верифициране на разходи в страната партньор.

II. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ЕЗФРСР И ЕФР 2007-2013 г.

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.

Реализиран напредък по Програмата за развитие на селските райони

Общият бюджет на Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. е 3, 279 млрд. евро (ЕС – 2, 642 млрд. евро; национално съфинансиране – 637 млн. евро). През 2011 г. в ДФЗ – РА са постъпили общо 49 207 проекта на обща стойност 637 млн. евро, а субсидията, за която се кандидатства е в размер на 430 млн. евро. По оси и мерки разпределението е както следва:

Приети проекти по ПРСР за периода 01.01.2011 – 31.12.2011 г.

ТАБЛИЦА №14 *(сумите са в евро)*

Мярка	Брой приети заявления	Разходи, за които се кандидатства	Субсидия, за която се кандидатства
Ос 1 “Подобряване на конкурентоспособността на земеделския и горския сектори”	3 094	329 367 436	169 584 257
Ос 2 “Подобряване на околната среда и природата”	45 113	1 985 043	1 937 971
Ос 3 “Качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика”	799	168 049 397	121 054 070
Ос 4 “Лидер”	71	126 360 119	126 360 119
Мярка 511 "Техническа помощ"	130	11 394 506	11 394 506
ОБЩО:	**49 207**	**637 156 501**	**430 330 923**

През 2011 г. ДФЗ РА преодоля изключителното забавяне в разглеждането и оценяването на проектните предложения, натрупани от предходните години. В резултат на това, през годината са сключени 85 818 договора с обща стойност на одобрената субсидия – 456,7 млн. евро, с това общия процент на договорираните средства достига 52% от общия бюджет (с включени оторизирани суми по мерките, по които не се извършва договаряне), а на разплатените – 31,7%. В таблица 15 е обобщена информацията за сключените договори, тяхната стойност и извършени плащания към 31.12.2011 г:

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРСР КЪМ 31.12.2011 Г., ПО ДАННИ НА МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ТАБЛИЦА №15 *(сумите са в евро)*

ОС	ОС 1	ОС 2	ОС 3	ОС 4	Мярка 511	Мярка 611	ОБЩО*
Бюджет – европейско финансиране	972 231 513	637 463 170	727 039 751	61 590 645	98 545 031	145 472 817	2 642 342 927
Бюджет – национално финансиране	241 843 803	139 930 940	178 251 933	15 397 661	24 636 258	36 368 204	636 428 799
Общ бюджет – евр. и национални средства	1 214 075 316	777 394 110	905 291 684	76 988 306	123 181 289	181 841 021	3 278 771 726
Разплатени средства от УО за периода**: 01.01.2011 - 31.12. 2011	204 645 415	47 541 018	85 526 506	3 693 141	4 184 495	-305 284	345 285 291
Разплатени средства от УО за периода**: 01.01.2007 - 31.12.2011	397 033 208	93 546 435	211 879 677	4 252 229	7 268 186	123 192 294	837 172 029
Очакван размер на плащанията от УО: 01.01.2007 - 30.06.2012	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2011 - 31.12.2011	2 658	82 316	731	16	97	0	85 818
Брой на сключените договори в периода: 01.01.2007 – 31.12.2011	9 702	187 433	1 345	107	238	N/A	198 825
Индикативен брой на скл. договори: 01.01.2007 - 30.06.2012	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ст. на скл. договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	209 048 031	62 612 719	282 089 756	31 453 036	6 504 529	0	591 708 071
Одобрена субсидия по сключени договори: 01.01.2011 - 31.12.2011	117 435 639	62 529 015	238 847 503	31 453 036	6 504 529	0	456 769 722
Ст. на скл. договори: 01.01.2007 - 31.12.2011	970 491 846	125 407 918	685 297 988	39 037 231	16 411 363	155 038 922	1 991 685 268
Одобрена субсидия по сключени договори: 01.01.2007 - 31.12.2011	572 770 976	125 204 456	623 087 049	39 037 231	16 411 363	155 038 922	1 531 549 997

**В таблицата не е включено 7% авансово плащане от страна на ЕК получено при стартиране на Програмата в размер на 182 636 902 евро. Изплатените суми по схемите за финансов инженеринг са включени към съответните мерки.*

***Средства на Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони.*

Проведени заседания на Комитета за наблюдение през 2011 г. и взети решения. Статус на текущата оценка на програмата

През периода 17 - 24 юни 2011 г. бе проведена съгласувателна процедура, с която КН одобри текста на Годишния доклад за напредъка в изпълнението на ПРСР за 2010 г. и упълномощи Управляващия орган (УО) да го изпрати официално, по съответния ред на ЕК.

На присъственото заседание на КН, проведено на 19 юли 2011 г., са проведени дискусии и са взети решения по следните основни въпроси: информация за финансовия напредък по прилагане на ПРСР, „правило n+2" и усвояване на бюджета на ПРСР; напредъка по обработката на заявления 2009-2011г.; информация за статуса на изпратените на ЕК предложения за 6-то и 7-мо изменение на ПРСР; информация за дейностите по информираност и публичност във връзка с изпълнението на Комуникационния план на ПРСР; информация за дейностите финансирани по линия на Техническата помощ на ПРСР през 2011 година.

Комитетът по наблюдение одобри Националната Асоциация на зърнопроизводителите, Националната служба за съвети в земеделието и Националната Асоциация на младите фермери в България като членове на Комитета по наблюдение на ПРСР.

На 2 ноември 2011 г. е сключен договор с № РД51-119/02.11.2011 г. между Консорциум „АгриКонсулт" и Министерството на земеделието и храните с предмет на договора: „Изготвяне на текуща оценка на изпълнението на Програмата за развитие на селските райони за 2011 г., 2012 г. и 2013 г.". На 16 ноември 2011 г. изпълнителят е представил Встъпителен доклад, изготвен съгласно разпоредбите на чл. 7, т. 4 от договора. Пълният доклад за текущата оценка за 2011 г. следва да бъде изготвен до м. април 2012 г. съгласно сроковете в сключения договор с фирмата изпълнител.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на ПРСР и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2011 г. – 31 декември 2011 г.

Въз основа направения анализ на напредъка по ПРСР (2007-2013 г.), извършен от УО както и въз основа на заключенията и препоръките на проведената през периода м. юни 2009 – м. декември 2010 г. Междинна оценка на Програмата, са предприети редица мерки за преодоляване на проблемите с оглед постигането на стратегическите цели на ПРСР (2007-2013 г.) както следва:

- **Мерки намаляващи изискванията към бенефициентите и подобряващи усвояемостта по Програмата:**
  - Изготвени са изменения в нормативната уредба, с които се увеличава размерът на авансовите плащания от 20 % на до 50 %, приложими за заявления за подпомагане, одобрени със заповед на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие" - РА, издадена след 31 декември 2010 г.;
  - Въвежда се възможност по инвестиционните мерки за гарантиране на авансовите плащания на кандидатите да бъде сключван договор за поръчителство с двама поръчители;
  - Въвежда се нова мярка – мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори". Целта на новата Мярка 114 от ПРСР е да подкрепи фермерите и собствениците на гори да подобрят устойчивото управление на техните стопанства чрез използването на консултантски услуги;

- За сектори производство на краве мляко и отглеждане на кокошки носачки интензитета на помощта по мярка 121 се увеличава с между 5 % - 25% За инвестиции по мярката в тези два сектора се предоставя възможност за ползване на кредити от ДФ „Земеделие" на референтен лихвен процент /6%/;
- Извършени са изменения в нормативната уредба по мерките от ПРСР през 2011 г. с цел облекчаване условията за кандидатстване и намаляване на административната тежест – по определени мерки са премахнати изисквани документи;
- През изминалата година са предприети широк кръг от мерки и действия, с оглед усвояване на средствата по мерките от оперативна ос 2 и постигане на екологичните цели на Програмата. Създаден бе сектор „Агроекология" в рамките на отдел „Директни плащания на площ" в ДФЗ – РА, който е пряко отговорен за прилагането на мярка 214 „Агроекологични плащания";
- С 6-тото изменение на ПРСР са одобрени нови, по-високи нива на компенсаторните плащания по мерки 211, 212 и 214. Това допринесе за създаването на нови, реални предпоставки за повишаване на интереса на земеделските производители към мерките от ос 2. Одобрен е и текста на мярка 213 „Плащания по Натура 2000 – за земеделски земи", която стартира за първи път през 2011 г. Действията на администрацията, както на служителите в дирекция „Развитие на селските райони" в Министерството на земеделието и храните, така и в отдел „Директни плащания на площ" в ДФЗ-РА, позволиха за пръв път от стартирането на ПРСР, през 2011 г. компенсаторните плащания по мерки 211, 212 и 214 да бъдат изплатени в рамките на календарната година и то по новите, по-високи нива, одобрени с 6-та нотификация на ПРСР;
- През 2011 г. е прието Постановление № 59 от 11 март 2011 г. за условията и реда за отпускане на безлихвени заеми на общините от централния бюджет за финансиране на разходи за окончателни плащания по одобрени проекти по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. и за тяхното възстановяване.

- **Предприети изменения на ПРСР (2007 – 2013 г.)** – с цел актуализиране прогнозните разчети за необходимите средства за някои по-неатрактивни мерки (до края на програмния период), както и въз основа на извършените от УО анализи за хода на прилагане на ПРСР, констатациите и препоръките от Междинната оценка, са предприети следните действия:
  - **Шесто изменение на ПРСР (2007 – 2013 г.)** – на 23.12.2010 г., чрез електронната система SFC 2007 е изпратено официално на ЕК предложението за 6-то изменение на Програмата, основните акценти на което са:
    - По мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства" с прехвърлянето на над 27 милиона евро от мярка 611, приоритетите на мярката се пренасочват към инвестиции в сектори плодове и зеленчуци и към земеделски стопани, получили финансиране по мярка 141;
    - По мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на преструктуриране" се въвеждат изменения, които да облекчат кандидатстването като отпадат или се облекчават някои от изискванията към бенефициентите;

- По мярка 142 „Създаване на организации на производители” се разширяват възможностите за членуване и регистрация на членовете в организациите и се увеличават допустимите сектори за създаване на такива организации, което ще облекчи организирането на кандидатите и създаването на такива организации;
- По мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния” – се разширява кръгът на съветнически услуги и размерът на плащанията за предоставяните услуги;
- Променя се размерът на помощта, както и нивата на компенсиране по Мерки 211 ”Плащания на земеделски стопани за природни ограничения в планинските райони и 212 ”Плащания на земеделски стопани в райони с ограничения, различни от планинските”;
- Разработен е текстът на мярка 213 „Плащания по Натура 2000 и плащания, свързани с Директива 2000/60/ЕС”, която има за цел да насърчи опазването на традиционния ландшафт и биологичното разнообразие чрез предоставяне на компенсаторни плащания за пропуснатите доходи и направени разходи от страна на земеделските стопани за наложени забрани за земеделска дейност в земеделски земи, попадащи в зоните на Натура 2000;
- Повишават се нивата на компенсаторни плащания по мярка 214 „Агроекологични плащания”;
- По мерки 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи” и 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности” се разширява обхвата на териториите със среден риск от горски пожари, като 25% от териториите с нисък риск преминават към териториите със среден риск;
- По мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” се създава възможност за кандидатстване за инвестиции в изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”.

Европейската комисия е одобрила Шестото изменение на ПРСР на 21.12.2011 г.

- **Прехвърляне на средства със седмото изменение на ПРСР** – с цел компенсиране дисбаланса в усвояването на ПРСР (2007-2013 г.), УО в сътрудничество с ДФЗ-РА, Постоянните работни групи към Комитета по наблюдение и неправителствените организации, представени чрез Комитета по наблюдение, подготви предложение за прехвърляне на средства между мерки и оси от Програмата, дефинирано като 7-мо изменение на ПРСР, както следва:

ТАБЛИЦА №16 *(сумите са в евро)*

Мерки, по които се планира да бъдат прехвърлени средства	Сума
112 „Създаване на стопанства на млади фермери”	40 000 000
121 „Модернизиране на земеделските стопанства”	141 669 548
321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони”	122 686 668
ОБЩО:	**304 356 216**

ТАБЛИЦА №17 *(сумите са в евро)*

Мерки, от които се планира да бъдат прехвърлени средства	Сума
122 „Подобряване на икономическата стойност на горите”	12 500 000
124 „Сътрудничество за разработване на нови продукти, процеси и технологии в земеделието, хранително преработвателния и горския сектор”	24 097 340
126 „Възстановяване на селскостопанския производствен потенциал, разрушен от природни бедствия и въвеждане на превантивни дейности”	12 048 670
141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на преструктуриране”	88 023 538
214 „Агроекологични плащания”	32 500 000
341 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии с оглед на подготовката и прилагането на стратегия за местно развитие”	61 436 668
511 „Техническа помощ”	73 750 000
ОБЩО:	**304 356 216**

Предложението е изпратено официално на ЕК, чрез електронната система SFC2007 на 28.04.2011 г.

- **Създаване на Гаранционен фонд за подобряване достъпа до финансиране на бенефициенти по ПРСР (осмо изменение на ПРСР)** – с цел преодоляване на проблемите за осигуряване на собствени финансови ресурси и реализирането на проектите по ПРСР за частните бенефициенти по мерки 121, 122 и 123 от Програмата е създаден Гаранционен Фонд, чрез който ще се улесни достъпа до финансиране на малките и средни предприятия, посредством компенсиране липсата на достатъчно обезпечение при кандидатстване за кредит.

  Гаранционният Фонд ще издава гаранции за допълване на обезпечението по заеми на предприятията по смисъла на Закона за малки и средни предприятия (ЗМСП) и гаранции за авансово плащане на предприятията по смисъла на ЗМСП, с одобрени проекти по ПРСР, съфинансирани от мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”, мярка 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите” и мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти”.

  Гаранционният Фонд по ПРСР е учреден като отделен финансов блок в рамките на „Национален гаранционен фонд” ЕАД (част от Българска Банка за Развитие) с капитал в размер на 171 290 000 евро, от които приносът на Общността е в размер на 137 032 000 евро, а националният принос е в размер на 34 258 000 евро. Очаква се Гаранционният Фонд да обезпечи кредити за над 650 млн. евро.

- **Предприети вътрешноорганизационни промени в ДФ “ЗЕМЕДЕЛИЕ” с цел подобряване на работата:**
  - ДФЗ-РА извършва оптимизиране на заложените срокове на обработка и пренасочване на административен капацитет, включително приключване на извършения от ДФЗ-РА последващ контрол по обществени поръчки.

- Отдел „Договориране по прилагане на мерки за развитие на селските райони” (ПМРСР) е претърпял структурни реорганизация, като са създадени 16 екипа за работа с цел децентрализация вземането на решения, както и създаване на по-гъвкава системата за обработка на проекти. Непосредствен резултат е въвеждането на индивидуални графици за обработка на заявленията за подпомагане, което ще съкрати сроковете за работа по отделните проекти. В работата на отдел „Договориране по ПМРСР” вече е наложена процедурната възможност да се ползват външни експерти, когато е необходимо. За всеки казус, разход, не влязъл във вътрешните заповеди за лимити, се свикват оценителни комисии по компетенция, в които се използват външни експерти
- ДФЗ-РА предприе редица действия за подобряване на комуникацията с бенефициентите, като реализирани, приемни дни и други. Създаден е контактен център, чиято цел е да подобри комуникацията с крайните бенефициенти, да централизира информационния поток и да осигури добро качество на информираност на бенефициентите по отношение на прилагането на програмата, както и по отношение на конкретни казуси, възникващи по проектите на дадените бенефициенти
- Отдел „Оторизация на плащанията по ПМСРС” е предприел промяна на правилата си на работа като процедурата за извършване на риск анализ е изтеглена напред в процеса на обработка. Направената промяна по никакъв начин не нарушава създадената система за контрол, както и принципите за контрол, но дава възможност да се съкратят значителен брой действия, които в последствие биват повторени което отежнява прилаганата до момента процедура. Направените промени дават възможност да се намалят извършваните посещения на място с броя на извършваните проверки на място, съгласно чл. 24 и чл. 25 от Регламент 65/2011, което ще спести време и ресурси на ДФЗ-РА.
- Укрепване на административния капацитет – с цел укрепване на административния капацитет през 2011 г. са назначени на срочни трудови договори (до 2013 г.) допълнително 80 служителя.

- **Информираност, публичност и подобряване комуникацията с бенефициентите по ПРСР** – в рамките на мярка „Техническа помощ” на ПРСР в периода март – юни, 2011 г. е проведена целенасочена (по групи бенефициенти) информационна кампания, по мерките по Ос 1 и Ос 2, по които се отчита по-слаб интерес и усвояемост. Проведена е и кампания за повишаване на информираността на земеделските производители за възможностите и видовите инвестиции, подпомагани в рамките на „гарантираните бюджети” по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”.
  - В изпълнение на Комуникационния план на ПРСР (2007-2013 г.), чрез специализирани радио и телевизионни излъчвания, публикации в национални и регионални печатни издания, видео материали за добри практики, представяния на изложения и т.н. се провежда активна кампания за информиране както на широката общественост, така и на целеви групи – бенефициенти, журналисти и др. относно въведени изменения на Програмата, нормативни промени облекчаващи кандидатстването и други дейности, целящи повишаване интереса към Програмата.
  - С цел своевременна подготовка на потенциалните кандидати, в началото на 2011 г., УО и ДФЗ-РА е публикувал индикативен график за прием на заявления за кандидатстване.
  - В ДФ „Земеделие” е създаден информационен център, чиято основна цел е оптимизиране комуникацията между ДФ „Земеделие” и бенефициентите, както и

кандидатите за подпомагане. На разположение на бенефициентите са телефони за връзка с експерти от всеки един отдел, който работи пряко с тях, като естествено най-засилен е интересът към Програмата за развитие на селските райони и следователно двата отдела, които работят по нея – ДПМРСР и ОППМРСР, както и към отдел „Директни плащания на площ". За да могат бенефициенти да получат цялостна, бърза и конкретна информация по въпросите които ги интересуват, телефоните са разделени и специализирани в две основни направления: общински и частни, каквито са и основните направления в самата Програма.

- Специализираните електронни страници – http://prsr.government.bg и http://www.prsr.bg предоставят актуална и широко достъпна информация за възможностите за безвъзмездно европейско финансиране по линия на ПРСР (2007-2013 г.), в т.ч. конкретна информация на земеделските производители за текущото състояние на отделните мерки за финансово подпомагане по Програмата, хода на прием и движението на проектите на кандидатите, настъпилите промени в нормативната база и др., при спазването на принципите на публичност и прозрачност. Предоставя се възможност на бенефициенти да направят бърза и лесна проверка на текущото състояние на своите проекти чрез въвеждане на Уникалния регистрационен номер (УРН) на проектите им. За улеснение на кандидати и бенефициенти в електронните страници на ДФЗ-РА и ПРСР са създадени електрони адреси, на които те могат писмено да зададат своите въпроси, като отговори се получават в рамките на 5 дни.

Напредък в планирането на следващия програмен период

На 12 октомври 2011 г. Европейската комисия представи пакет от регламенти за определяне на законодателната рамка за Общата селскостопанска политика на Европейския съюз за периода 2014 - 2020 г. Предложената с новия законодателен пакет реформа на ОСП поставя фокус върху по-целенасочено и равностойно подпомагане на доходите в сектора за засилване на растежа и заетостта, по-ефективни и адаптирани инструменти за управление на кризи, допълнителни инвестиции за научни изследвания и иновации, по-конкурентоспособна и балансирана верига за доставки на храни, чрез подпомагане на организациите на производителите и на междупрофесионалните организации, насърчаване на агроекологичните инициативи, стимулиране на младите земеделски производители, стимулиране на заетостта и предприемачеството в селските райони, повече внимание към районите с неблагоприятни природни условия, и като цяло по-опростена и по-ефективна ОСП. Реформата предвижда запазване структурата на ОСП, изградена около два стълба, а предложението за Многогодишна финансова рамка на ЕС (МФР) за периода 2014 - 2020 г. предвижда бюджетът за всеки стълб на ОСП в номинално изражение се запази на своето равнище от 2013 г.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

Постигнатият напредък и моментният статус по ПРСР са представени по време на две съвместни заседания на Комисията по земеделието и горите и КЕВКЕФ, проведени на 23 март 2011 г. и 14 декември 2011 г. На първото, заместник-министъра на земеделието и храните г-жа Светла Боянова информира народните представители, че е договорен около 33 % от бюджета на Програмата, а около 19 % от разполагаемия ресурс за периода 2007 – 2013 г. вече е разплатен. На второто заседание беше докладван постигнатия напредък към 12.12.2011 г. - договорени средства по всички мерки в размер на 1 472,3 млн. евро или 44,9 % от бюджета на програмата и разплатени 801,7 млн. евро, с което усвояването по програмата достига 24,32 %.

Като съществен напредък е посочено преодоляването на натрупаното през предходни периоди забавяне в обработката на постъпилите заявления. ДФ „Земеделие” вече работи в предвидените в наредбите срокове, като е приключил обработката на всички забавени проекти от 2009 и 2010 г. (с изключение на проектите на Българската православна църква, поради известни затруднения при представянето на документите, свързани със собствеността).

Подробности относно същността на Програмата за развитие на селските райони, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на официалната интернет-страница на програмата – www.prsr.bg или единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС – www.eufunds.bg.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МЗХ (23 март и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР “РИБАРСТВО”

Постигнат напредък по ОПРСР

През 2011 се отчита подобряване на усвояемостта на средствата – през годината са договорирани общо 17,22% от общия бюджет по програма (106,7 млн. евро) с което размерът на договорираните средства по програмата към 31.12.2011 г. достига 29,11 %. Разплащанията към 31.12. 2011 г. възлизат на 11.88 % от бюджета на програмата. Прогнозата е тази тенденция да се запази, с оглед на значително нарасналия брой на одобрените проекти, по които плащанията на безвъзмездна финансова помощ ще бъдат извършвани основно в рамките на следващата календарна година. Постигнатият физически и финансов напредък е обобщен в таблиците по-долу:

Напредък при изпълнението на ОПРСР за периода 01.01.2011 – 31.12.2011 г.

ТАБЛИЦА №18 *(сумите са в евро)*

Приоритетна ос от Програмата	Брой сключени договори	Стойност на сключените договор	Изплатени средства
Приоритетна ос 1 „Развитие на аквакултурното производство, преработвателната промишленост и маркетинга”	10	1 015 642	811 233
Приоритетна ос 2 Мярка 2.1 „Производствени инвестиции в аквакултурата”	15	6 311 468	752 763
Приоритетна ос 2, Мярка 2.7 „Схема за финансов инженеринг"		-	4 687 519
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области”	3	10 795 369	1 079 200
Приоритетна ос 5 „Техническа помощ”	10	251 143	268 700
ОБЩО:	**38**	**18 373 622**	**7 599 415**

Напредък при изпълнението на ОПРСР – от стартирането на Програмата до 31.12.2011 г.

ТАБЛИЦА №19 *(сумите са в евро)*

Приоритетна ос от Програмата	Брой сключени договори	Стойност на сключените договори	Стойност на извършените плащания
Приоритетна ос 1 „Развитие на аквакултурното производство, преработвателната промишленост и маркетинга”	11	1 045 951	816 140
Приоритетна ос 2 , Мярка 2.1 “Производствени инвестиции в аквакултурата"	28	10 644 210	2 572 521
Приоритетна ос 2, Мярка 2.6. "Инвестиции в преработка и маркетинг на продукти от риболов и аквакултура"	1	155 563	-
Приоритетна ос 2, Мярка 2.7 "Схема за финансов инженеринг"	1	7 755 318	7 755 318
Приоритетна ос 4 „Устойчиво развитие на рибарските области”	3	10 795 369	1 079 200
Приоритетна ос 5 "Техническа помощ"	31	657 145	456 455
ОБЩО:	**75**	**31 053 556**	**12 679 634**

Проведени заседания на Комитета за наблюдение и взети решения, в т.ч. статус на междинната оценка

Междинната оценка на ОПРСР е финансирана по Мярка 5.1 „Техническа помощ” на ОПРСР. Проектът на окончателен доклад за междинната оценка е разгледан и одобрен без забележки от страна на Управителния комитет на междинната оценка на ОПРСР, състоящ се от представители на основните неправителствени организации в сектор “Рибарство”. Окончателният доклад е приключен на 15 юни 2011 г.

През 2011 г. са проведени две редовни заседания на Комитета за наблюдение на ОПРСР. На седмото редовно заседание на КН на ОПРСР от страна на ЕК са направени следните препоръки: в отговор на заявен интерес и решение на КН на ОПРСР за увеличаване на Местните инициативни рибарски групи по ПО 4 “Устойчиво развитие на рибарските области” е необходима реалокация на финансови средства към приоритетната ос за гарантиране на бюджета на новите одобрени местни стратегии за развитие; Неправителствените организации в сектора подкрепят препоръката на ЕК за опростяване на правната рамка, регламентираща условията и реда за кандидатстване по ОПРСР; Акцентирано е върху ускоряването на темпа на усвояване на средствата от Оперативната програма, с оглед на минимализиране на риска от загуба на такива в края на 2011 г.

На 2 декември 2011 г. е проведено Осмото редовно заседание на КН на ОПРСР. Отбелязано е забавяне в прилагането на Оперативната програма, като от страна на ЕК е препоръчано освен стартиралата инициатива за ревизиране на подзаконовата нормативна уредба в насока облекчаване на процеса на кандидатстване по Програмата, УО да предприеме и мерки за промяна на действащите процедури по оценка на проектните предложения, включително и евентуалното делегиране на определени етапи от тази оценка на външни организации като напр. банкови институции. Основният аргумент за подобен трансфер на функции е последващото по-лесно кредитиране на проектните предложения по Програмата, доколкото това е и един от основните фактори, влияещи върху степента на усвояване на средствата по нея. От страна на ЕК е обърнато внимание и върху факта, че облекчаването на

административната процедура по оценка на проектите пряко ще се отрази и върху намаляване риска от загуба на средства през 2012 г. По отношение на изразения интерес за създаване на нови Местни инициативни рибарски групи, ЕК изразява становище, че подобна инициатива може да се реализира ефективно в следващия програмен период доколкото изграждането на подобни дългосрочни публично-частни партньорства, изработването на обоснована и приложима местна стратегия за развитие и нейното ефикасно прилагане изискват технологично време и съответно периодът до 2013 г. не гарантира постигането на ефективни резултати от одобрени през 2012 г. местни стратегии за развитие.

Идентифицирани проблеми и предприети корективни мерки през 2011 г.

Съгласно Междинната оценка на ОПРСР основните трудности и специфични проблеми, свързани с прилагането на ОПРСР са:

- намирането на финансиране отнема време, което от своя страна забавя изпълнението на проектите или води до тяхното спиране;
- липса на достатъчно кандидати;
- значителен брой стартиращи инвестиции на нови фирми, които банките разглеждат като високо рискови;
- по отношение на стойностите в производството на аквакултура България не само е постигнала първоначално заложените стойности, но дори те са завишени;
- нисък процент усвояване на средствата по Оперативната програма и съответното възстановяване на бюджетни задължения към бюджета на Общността;
- непостигане на заложените цели;
- затруднения в процеса на изпълнение на одобрените проекти;
- незадоволително качество на проектите.

Затруднение за кандидатите представлява и подготвителната процедура, свързана с изготвянето, придобиването и съгласуването на изискуеми документи, които не са в компетентността на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА). Пример за това е сложната нормативна уредба, регулираща лицензионния режим при изграждането и модернизирането на пристанища и лодкостоянки по Мярка 3.3. „Инвестиции за реконструкция и модернизация на рибарски пристанища, места за разтоварване и закрити лодкостоянки”.

Поради тази причина независимо от отварянето на мярката на 6 декември 2010 г. към края на 2011 г. няма регистриран проект по нея. Визираната нормативна уредба включва изменения на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България. Други закони, чиито разпоредби са свързани с процеса на изготвяне на проектната документация по отделните мерки на ОПРСР и които са извън компетенциите на ИАРА са Закона за концесиите, Закона за храните, Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост.

За да се оптимизира изпълнението на Оперативната програма следва да се направят изменения и допълнения в изброените закони, което пряко ще се отрази върху съкращаването на набора от нормативно изискуемите лицензионни документи и разрешителни и свързаните с това срокове, което може да се постигне посредством координираното и едновременно тяхно издаване от ресорните ведомства. Предприемането на мерки в тази насока съществено ще съкрати и сроковете на подготвяне на проектната документация, което ще намери отражение основно в две направления – повишаване на интереса към програмата, респективно по-голям брой проекти на нови бенефициенти и развиване на вече одобрените инвестиции, както и свързаните с това по-висока степен на усвояване на средствата от ОПРСР и намаляването на риска от загубата на тези средства. С оглед на обстоятелството, че

Република България се намира в своя първи програмен период, подобна необходимост от синхронизиране на националното законодателство, свързано с отделни аспекти от изпълнението на проекти по ОПРСР не е възниквала, като следователно не са и идентифицирани отделните правни режими, които в настоящия момент представляват най-съществена пречка за бързото и ефективно изготвяне и изпълнение на проектите по ОПРСР.

Основната последица от забавянето на изпълнението на ОПРСР би била за заинтересованите страни и общото състояние на сектор „Рибарство", поради неусвояване на необходимия финансов ресурс за развитието на този сектор, който би подобрил неговата конкурентоспособност на вътрешния и международен пазар, неговата привлекателност, перспектива и устойчивост на трудовия пазар.

В резултат от направени препоръки от страна на заинтересованите страни за оптимизиране на процеса на кандидатстване в УО се извършва ревизия на наредбите по мерките от ОПРСР с най-голям интерес от страна на бизнеса, като част от конкретните промени в определени разпоредби от подзаконовите нормативни актове, включват:

- отпадане на горния праг за финансово подпомагане за един проект;
- повишаване размера на авансовото плащане с 10 % (до 40%);
- съкращаване на сроковете за оценка на проектните предложения от три на два месеца.

През 2011 г. стартира и ефективното функциониране на Националния Гаранционен Фонд (НГФ) посредством сключването на споразумения с няколко от основните банки в България. Основните параметри на сключеното споразумение с НГФ са:

- гаранции за инвестиционни кредити и кредити за оборотен капитал за стартиращи и действащи предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия, които са бенефициенти по ОПРСР;
- контра-гаранции по банкови гаранции за авансови плащания към бенефициенти по ОПРСР;
- финансова подкрепа чрез плащане от страна на НГФ на част от разходите на предприятията за обслужване на гарантираните кредити и банкови гаранции.

Предвид малкия брой кандидати по Оперативната програма и значителния дял на некачествените проекти, УО е стартирал инициатива за откриването на информационните центрове по Програмата, като същевременно изготвя Указания и Насоки, тълкуващи определени текстове от подзаконовата нормативна уредба.

Планирани дейности за 2012 г.

През 2012 г. индикативната годишна работна програма на ОПРСР предвижда стартирането на единствената неотворена до момента мярка – мярка 4.1.Б. "Помощ за осъществяването на съвместни дейности" по ПО 4 „Устойчиво развитие на рибарските области". УО планира да организира обучения на бенефициентите и кандидат-бенефициентите по Програмата, посредством които фокусът в комуникацията със заинтересованите страни ще бъде изместен в насока от активно говорене към активно слушане – насочено търсене на обратна връзка от заинтересованите страни с цел засилване на интереса към ОПРСР и подобряване на усвояването на средствата по ОПРСР. Съгласно получено от ЕК разрешение за дерогация от чл. 23 (4) от Регламент на Комисията 498/2007, УО трябва одобри регистрираните три нови МИРГ и местни стратегии за развитие в срок до 31.03.2012 г. През 2012 г. се предвижда да бъдат регистрирани и първите проекти за изграждане и/или модернизирането на пристанища и лодкостоянки по мярка 3.3. „Инвестиции за реконструкция и модернизация на рибарски пристанища, места за разтоварване и закрити лодкостоянки".

Напредък в планирането следващия програмен период

През последните няколко години Европейската Комисията извърши анализ на функционирането на общата политика в областта на рибарството (ОПОР) и след осъществената обществената дискусия още през 2010 г. всички страни-членки се обединиха около мнението, че е необходима основна реформа на общата политика в областта на рибарството чрез отмяна на действащия в момента Регламент (ЕО) № 2371/2002 на Съвета от 20 декември 2002 г. относно опазването и устойчивата експлоатация на рибните ресурси в рамките на общата политика в областта на рибарството, който трябва да бъде заменен с нова ОПОР от 1 януари 2013 г.

Общата цел на предложението за реформа е да гарантира, че дейностите, свързани с риболова и аквакултурата, осигуряват условия за дългосрочна устойчивост на околната среда и допринасят за наличността на хранителните доставки. Целта на политиката е най-късно до 2015 г. да се постигне експлоатация на живите морски биологични ресурси, която възстановява рибните запаси и ги поддържа на нива, позволяващи максимален устойчив улов.

В началото на декември 2011 г. в ИАРА е получен първият работен вариант на проекта за регламент на Европейския парламент и Съвета за Европейския морски и рибарски фонд за програмен период 2014 - 2020 г. С цел изготвянето на рамкова позиция по представения проект на Регламент към Работна група 8 “Рибарство” е сформирана под-група. Изготвена е рамковата позиция на ИАРА по предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Общата политика в областта на рибарството и по предложението на регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

През 2011 г. са проведени 2 изслушвания във връзка с напредъка на програмата пред КЕВКЕФ – на 23 март и на 14 декември 2011 г. На първото изслушване е представена информация относно статуса на проектите по ОПРСР. Към 15.03.2011 г. по програмата са отворени 13 мерки за подаване на проектни предложения, като са регистрирани 133 проекта и са одобрени 46 проекта. Договорен е ресурс от над 9,7 млн. евро (9,16 % от разполагаемия бюджет) и са разплатени над 4,1 млн. евро или 3,94% от разполагаемия ресурс. На второто изслушване е изнесен доклад за напредъка по програмата към 30 ноември 2011 г. Общо договорираните средства към тази дата са 25,5 млн. евро (23.91 %), а общо изплатените средства са 7,8 млн. евро, което представлява 7.27 % усвояемост. На 05.10.2011 г. пред КЕВКЕФ е представена Реформата на общата политика в областта на рибарството и позицията на Република България. Вследствие проведеното изслушване, КЕВКЕФ и КЗГ приеха становище относно реформата на Общата политика в областта на рибарството (вж. част трета от доклада).

Подробности относно същността на Оперативна програма за развитие на сектор рибарство, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на официалната интернет-страница на програмата http://oprsr.government.bg/

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МЗХ (23 март и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

III. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Инструмент "ШЕНГЕН"

Постигнат напредък

Към крайния срок за договаряне на средства по Инструмента Шенген (31.03.2010 г.) са сключени договори на стойност 133,30 млн. евро без ДДС, с което са договорени наличните средства по Инструмента Шенген в целия им размер. Към крайния срок за изпълнение и разплащане (31.12.2010 г.) са изпълнени и изплатени средства по договорите, сключени до 31.03.2010 г. в размер на 129,64 млн. евро без ДДС. Общо по всички сключени договори, към 31.12.2010 г. са изплатени 132,80 млн. евро без ДДС.

Допълнителни дейности свързани с присъединяването на Република България към Шенгенското пространство

В допълнение на финансираните от ЕС средства в частта Шенген в размер на 128,96 млн. евро, българското правителство приема ПМС № 17 от 15.02.2010 г., чрез което осигурява допълнителни средства в размер на 14,81 млн. евро без ДДС за реализирането на проекти по Националната Индикативна Програма на Инструмент Шенген, свързани с изпълнението на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство. Общият размер на всички сключени договори в изпълнение на Националната Индикативна Програма 2007-2009 възлиза на 143,68 млн. евро без ДДС.

В процес на изпълнение са 6 договора на обща стойност 11,59 млн.евро без ДДС, финансирани по ПМС № 17 от 15.02.2010 г., от които 3 договора с предмет текуща поддръжка и строително-ремонтни работи, 1 договор за проектиране и извършване на строително-монтажни работи, 1 за строителен надзор и 1 за доставка на оборудване и изграждане на интегрирана система за контрол и наблюдение на българо-турската граница.

Договорът за доставка на оборудване и изграждане на интегрирана система за контрол и наблюдение на българо-турската граница е със срок на изпълнение декември 2011 г. Поради забавени процедури по придобиване на имоти, в които е предвидено изграждане на системата, строително-монтажни работи и свързани с тях дейности закъсняват спрямо графика. Предвидено е приемане на I и II етапи да се извърши до 16.12.2011 г., а III етап и окончателното приемане да приключат до края на м. февруари 2012 г. Подписани са Предавателно-приемателни протоколи за етап I и етап II от Изпълнителя и Получателя, които все още не са представени на Възложителя. Очаква се протоколите да бъдат представени в началото на януари 2012 г. и след приключване на необходимите проверки да бъде извършено междинно плащане.

За периода 1 януари – 31 декември 2011 г. са направени плащания по четири договора в размер на 0,67 млн. евро без ДДС със средства по ПМС № 17 от 15.02.2010 г.

С ПМС № 320 от 27.12.2010 г. е одобрено финансирането на проекти, свързани с изпълнението на неотложни мерки за присъединяването на Република България към Шенгенското пространство. За изпълнението на мерките по ПМС № 320/2010г. са отпуснати 15,57 млн. евро. От посочените в постановлението 124 мерки към настоящия момент не са приключени 35.

С ПМС № 373 от 29.12.2011 г. е осигурено финансиране на неприключените 35 мерки, както и на други допълнителни дейности, надхвърлящи общите изисквания за техническа готовност за присъединяване към Шенген. В постановлението са предвидени 7,67 млн. евро за изпълнение през 2012 г. на 56 допълнителни мерки.

Дейности по приключване на Инструмент Шенген

В изпълнение на установените процедури Секретариатът на Комитета за управление, наблюдение и контрол - дирекция „Международни проекти" на МВР и Междинното звено - дирекция „Централно звено финансиране и договориране" на Министерство на финансите са верифицирали разходи в размер на 128,42 млн. евро. На базата на докладите от верификацията на разходите, Сертифициращият орган - Дирекция „Национален фонд" при Министерство на финансите е сертифицирал разходи в размер на 128,33 млн. евро, което представлява 99.50 % от цялата сума отпусната на Република България за финансиране на дейности по Инструмент Шенген. След извършен одит на извадков принцип Одитният орган - Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС" към министъра на финансите, е изразил становище, че върху сертифицираните разходи по четири договора следва да бъде приложена финансова корекция в размер на 132 182,56 евро.

В изпълнение на Решение C(2007)1417 на 29 юни 2011 г. Република България е изпратила на Европейската комисия Окончателен доклад за изпълнението на Инструмент Шенген, в който е декларирана сумата от 128 194 211,77 евро. Докладът съдържа информация за цялостното изпълнение на Националната индикативна програма (НИП) 2007-2009 по Инструмент Шенген; постигнатите окончателни резултати; управлението на средствата по Инструмента; описание на техническото и финансово изпълнение на НИП 2007-2009, резултатите от процесите на верифициране и сертифициране на разходите, както и резултатите от дейността на Одитния орган.

В периода 29 август - 16 септември 2011 г. е проведена одитна мисия от страна на Европейската комисия по цялостното изпълнение на Инструмент Шенген. Одитът включва финансова проверка на извадка от процедурите за възлагане на обществени поръчки, извадка от финансови досиета и одитни доклади, както и оперативна проверка на място по договори свързани с Шенгенската информационна система, Визовата информационна система и на оборудването доставено по външните граници на Р България. Проект на доклада от одита е изготвен с дата 23.11.2011 г. Европейската комисия не е установила нередности както при проведените от дирекция "ЦЗФД" обществени поръчки, така и при извършените плащания. ЕК е признала за допустими 125,49 млн. евро, представляващи 98 % от общо декларираните разходи на стойност 128,19 млн. евро. Одитният екип е констатирал, че част от доставеното оборудване на стойност 2,71 млн. евро е недопустимо за финансиране със средства по Инструмента Шенген. Получателят, Министерство на вътрешните работи, следва да представи коментари във връзка с направените в доклада констатации. В двумесечен срок от датата на проекта на одитния доклад българската страна ще представи пред одитиращия орган становище, което следва да бъде взето предвид при изготвянето на окончателния доклад от проверката.

В заключение, следва да се отбележи, че с финансовата подкрепа на ЕК и с бюджетни средства, Република България успя да покрие всички необходими технически критерии, свързани с условията на Шенгенското споразумение, което е отчетено и при оценката за техническата готовност на страната във връзка с присъединяването й към Шенгенското пространство.

Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ

През 2011 г. са проведени 2 изслушвания пред КЕВКЕФ по Инструмента Шенген – съответно на 11 май и 20 декември.

В заседанието на Комисията на 11 май 2011 г. като представители на изпълнителната власт участват: г-н Димитър Георгиев – заместник-министър на вътрешните работи, г-н Иван Шаренков – директор на дирекция „Международни проекти” в Министерството на вътрешните работи (МВР), г-жа Моника Димитрова – директор на дирекция „Оперативна програма Административен капацитет” в Министерството на финансите (МФ) и г-жа Карина Караиванова – директор на дирекция „Национален фонд” в МФ. Сред основните моменти от проведената дискусия могат да се посочат следните:

- България отговаря на всички технически критерии за пълноправно членство в Шенгенското Пространство.
- Въз основа на извършени проверки по верификация, Изпълнителната агенция (дирекция „ЦЗФД” в МФ) е изготвила 5 доклада по сертификация и декларации за допустимите разходи, обхващащи всички изпълнени договори. Същевременно, извършените проверки на място от страна на МВР по изпълнените договори са показали, че бенефициентите използват по целесъобразност доставената техника.
- Подчертана е отличната комуникация между МВР и МФ, както и изразената увереност, че срокът за представяне на Окончателния доклад за изпълнението на Инструмента Шенген пред Европейската комисия е отчетен и спазван.
- Коментирани са редица приключили и предстоящи инициативи с международно участие, чрез които МВР представя пред европейските партньори моментното състояние и готовността на страната ни за присъединяване към Шенгенското пространство.

В заключение, председателят на КЕВКЕФ Моника Панайотова благодари за прецизно представената информация по Инструмента Шенген, по който страната ни е съумяла да постигне пълно договаряне и усвояване на предвидения финансов ресурс, както и за отличната координация между парламентарно представените партии, съвместно с изпълнителната власт, в рамките на Програмата от външнополитически действия на Народното събрание в подкрепа на присъединяването на Република България към Шенгенското пространство.

На 20 декември 2011 г. в заседанието на КЕВКЕФ от страна на изпълнителната власт участват г-н Димитър Георгиев - заместник-министър на вътрешните работи, г-н Димитър Черкезов - директор на дирекция „Международни проекти” в МВР и г-жа Иванина Белева - директор на дирекция "Централно звено за финансиране и договаряне" в МФ. Важните аспекти от изслушването могат да бъдат обобщени както следва:

- Успешно са приключили процесите на верифициране и сертифициране на разходите по Инструмента Шенген.
- На 29 юни 2011 г. Република България е изпратила на Европейската комисия Окончателен доклад за изпълнението на Инструмента.
- В периода 29 август - 16 септември 2011 г. е проведена одитна мисия от страна на Европейската комисия по цялостното изпълнение на Инструмента Шенген.
- След приключването на Инструмента Шенген се изпълняват допълнителни дейности с национално финансиране с цел надграждане, като например създаването на 2 контактни

центъра на граничните пунктове Капитан Андреево с Гърция и Турция и Калотина със Сърбия за подобряване сътрудничеството и повишаване контрола на сухопътните граници;

- Приемник на Инструмента Шенген се явява Фондът за външни граници, по който вече са контрактувани 4,8 млн. лева. През следващия Програмен период се предвижда общият размер на европейското финансиране в сектора да се увеличи на близо 11 млрд. евро, спрямо 6 млрд. евро в настоящия. Средствата ще се предоставят по линия на 2 фонда: „Убежища и миграция" и „Вътрешна сигурност".
- България е технически готова да се присъедини към Шенгенското пространство с всички свои граници. Това не изключва възможността да бъде възприет двуетапен подход с първи етап- присъединяване на въздушните и морските, и втори – на сухопътните граници.
- Единствено Холандия продължава да изразява резерви към членството на България в Шенген и да го обвързва с допълнителни условия, като Механизма за сътрудничество и проверка. Тази позиция се отдава изцяло на вътрешнополитически за Холандия причини.
- Продължава усилената работа на МВР, чрез конструктивен диалог и предоставяне на убедителни доказателства, да отпаднат всички съмнения на холандската страна в способността на България да гарантира сигурността на Шенгенското пространство;
- Протичащите в България процеси са необратими – доказва го както сътрудничеството по ФРОНТЕКС с редица държави (вкл. Холандия), така и независимият подход при осъществяване на граничния контрол, който елиминира човешкия фактор чрез ротация на служителите с компютърна система. България е единствената държава в Европейския съюз, която го прилага.

В заключение, народните представители от КЕВКЕФ приветстваха екипа на МВР за свършената работа. От своя страна заместник-министърът на вътрешните работи благодари за ценните препоръки, конструктивната критика и пълната подкрепа на членовете на комисията.

Информация относно цели, бюджет, структура за управление, бенефициенти по Инструмента Шенген и др. е публикувана на единния информационен портал за структурните фондове на ЕС в България - http://eufunds.bg/bg/page/19, както и на сайта на Министерството на финансите – http://www.minfin.bg/bg/page/449.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МВР и МФ (11 март и 20 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ФМ на ЕИП и НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

КЕВКЕФ счита за целесъобразно проследяването на процесите по усвояване на средства и от европейски източници на финансова подкрепа извън ЕС, а именно - Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия за насърчаване икономическото и социалното развитие на страната, с оглед отчитане допълняемостта им към структурните и кохезионния фонд на ЕС.

Физически и финансов напредък

По отношение на Финансовая механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП), в рамките на крайния срок за допустимост на разходите 30.04.2011 г. успешно

приключват общо 30 проекта. Офисът на Финансовия механизъм одобрява удължаване на крайния срок за допустимост на разходите до 30.04.2012 г. на 7 проекта. 5 проекта ще бъдат приключени със средства от резервния фонд. Прекратени са два проекта, поради липса на извършени дейности.

Във финансово изражение, постигнатите резултати по ФМ на ЕИП, са следните: към 31.12.2011 г. са направени плащания в размер на 14 415 582 евро (74%), от които 12 140 237 евро по индивидуалните проекти, 1 990 574 евро в рамките на Фонда за подкрепа на Неправителствени организации, 160 796 евро по Фонда за стипендии и 123 975 евро по проекта за техническа помощ. Извършените плащания в рамките на 2011 г. са на стойност 10 382 265 евро.

В рамките на отчетния период са изпълнени редица проекти с национално значение, като изграждане на първия музей на съвременното изкуство в България, реконструиране на Шуменска крепост, археологически проучвания на остров Св. Иван и реконструиране на крепостната стена край Созопол, реконструиране на детски градини в Габрово, Велико Търново и Пловдив, укрепване на капацитета за превантивни мерки в областта на наркотичните зависимости, разработване на кадастрални карти и географски информационни системи, мерки за опазване на околната среда и биоразнообразието и др.

***

По Норвежката програма за сътрудничество, в рамките на крайния срок за допустимост на разходите 30.04.2011 г. успешно приключват 19 проекта. Крайният срок за допустимост на разходите за 3 проекта е удължен до 30.04.2012 г. Два проекта ще бъдат приключени със средства от резервен фонд за проекти, финансиран по Норвежкия финансов механизъм 2009-2014.

Към края на 2011 г. са извършени плащания в размер на общо 15 626 742 евро (повече от 85% от предоставените средства по програмата), от които плащания по индивидуални проекти - в размер на 14 996 419 евро и плащания по специфични форми (проекти за подготовка на проекти и проекти за подкрепа на пътувания) в размер на 630 323 евро. Извършените плащания в рамките на 2011г. са на стойност 5 262 402 евро.

Като физически напредък, отбелязан по Норвежката програма, може да бъде отчетено изпълнението на изключително значими проекти, свързани с изграждането на комуникационна система на МВР, необходима за присъединяването към Шенген, соларен парк, изграждане на образователна ферма за биологично земеделие, въвеждане на система за енергоспестяващо осветление в Тополовград, пилотни мерки за енергийна ефективност в Черноморските общини, мерки за развитие на туристически продукти в Родопите и др.

Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Механизма и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2011 г. – 31 декември 2011 г.

По отношение на констатирани проблеми при изпълнението и управлението на ФМ на ЕИП и НПС не са идентифицирани сериозни пропуски, които да застрашават усвояването на средствата или да поставят непреодолими пречки пред изпълнението на проектите.

Планирани дейности през 2012 г. за ФМ на ЕИП и НПС

На 17 юни 2011 г. са подписани Меморандумите за разбирателство относно изпълнението на ФМ на ЕИП и Норвежката програма за периода 2009 – 2014 г. През новия период се очаква

съществено увеличение на средствата по двата механизма (приблизително три пъти повече в сравнение с предходния програмен период). Съгласно подписаните меморандуми стойността на безвъзмездната финансова помощ за България е в размер на 126,6 млн. евро (78,6 млн. евро по ФМ на ЕИП и 48 млн. евро по Норвежкия финансов механизъм).

За изпълнението на двете програми в периода 2009 – 2014 г. страните-донори въвеждат програмен подход, с цел по-лесно проследяване на постигнатите резултати и съответствие с националните приоритети, засилено партньорство със страните-донори при изпълнение на програмите и по-децентрализирана система за управление на ниво програмни оператори.

Ресорните министерства, изпълняващи функциите на програмни оператори, подготвят програмни предложения, които следва да бъдат изпратени за одобрение от страните-донори през м. февруари 2012 г.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

Изслушвания по двата инструмента са проведени в рамките на КЕВКЕФ на 15.06.2011 г. и 11.01.2012 г. Като цяло водещо събитие по време на отчетния период, което е докладвано пред КЕВКЕФ е подписването на меморандумите за изпълнение на двата механизма.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на ЦКЗ към МС и МОМН (15 юни и 11 януари 2012 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ

Реализиран напредък по Преходния финансов инструмент

От общия размер на договорираните по Преходния финансов инструмент средства – 24,3 евро (вкл. и договор, финансиран с национални средства по ПМС 243/2008 и ПМС 76/2009), към 30.11.2011 г. са разплатени 19.95 млн. евро. За периода 1 януари – 30 ноември 2011 г. разплатените средства са в размер на 1.95 млн. евро.

Към 30 ноември 2011 г. изпълнението на всички договори е приключило и те са разплатени изцяло. В заключение следва да се отбележи, че успешно са реализирани 73 договора, като са постигнати заложените задължителни резултати и са постигнати целите на проектите.

До края на м. март 2012 г. предстои изпращането до ЕК на финални декларации за изпълнението на инструмента.

Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

В рамките на проведеното на 14 декември 2011 г. изслушване като основен акцент е откроен успешното финализиране на действието на ПФИ и положителния ефект, който инструментът е оказал за подготовката на страната за членство в ЕС. В тази връзка, изслушването и отразяването на резултатите, постигнати със средствата от ПФИ в Докладите, изготвяни на шестмесечна база от КЕВКЕФ, е заключително.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МФ (11 май и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

IV. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ НА ЕС

Предприсъединителните програми са предназначени да подпомогнат България в социално-икономическата реформа и в подготовката за усвояването на средствата от СКФ на ЕС за програмния период 2007 – 2013 г.

.

ПРОГРАМА ФАР

Дейности по приключване на Програмата

Съгласно разпоредбите на съответните Финансови меморандуми/Финансови споразумения по Програма ФАР изпълнението на всички проекти, финансирани по Програмата е приключило успешно до 30 ноември 2010 г., с изключение на проект BG 2005/017-353.01.03 „Подобряване на положението и приобщаване на етническите групи в неравностойно положение със специален фокус върху ромите", управляван от Централното звено за финансиране и договаряне с краен срок за разплащане 30.04.2011 г. , по който през 2011 г. са изплатени 0,213 млн. евро средства по Програма ФАР и 0,073 млн. евро - национално съ-финансиране.

Общият размер на договорените средства по Програма ФАР по Финансови меморандуми/Финансови споразумения 1998-2006 възлиза на 1 348 млн. евро, които представляват 77% от бюджета на Програмата. Към 31.12.2011 г. са изплатени общо 1 166 млн. евро, като тези плащания представляват 86% от стойността на сключените договори по Програмата и 66% от бюджета, определен със съответните Финансови меморандуми/споразумения.

Службите на Националния ръководител са подготвили и процедирали към Европейската комисия последните декларации относно финансовото състояние на Финансовите меморандуми/Финансовите споразумения по Програма ФАР след изтичане на периода за плащане.

През 2012 г. Изпълнителните агенции по Програма ФАР ще продължат осъществяването на мониторинг на място при Бенефициентите/Изпълнителите по договори с цел гарантиране изпълнението на заложените индикатори, резултати и цели, както и на устойчивостта на проектите, финансирани със средства по програма ФАР.

Практиката по Програма ФАР във връзка с процеса на приключване на Финансовите меморандуми/Финансовите споразумения показва, че голяма част от усилията на българските институции следва да се насочат към своевременно представяне на детайлна информация, изисквана от службите на ЕК във връзка с оценката на допустимостта на разходите, извършени със средства по програма ФАР.

Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ

През 2011 г. са проведени 2 изслушвания пред КЕВКЕФ по Програма ФАР: на 11 май и на 14 декември.

По време на заседанието на КЕВКЕФ на 11 май 2011 г. актуална информация за постигнатия напредък и моментното състояние при управлението на европейските средства в страната по Програма ФАР представя г-жа Карина Караиванова, директор на дирекция „Национален фонд" в Министерството на финансите. Наред с данните за финансовото изпълнение на

Програма ФАР, народните представители са информирани, че преди затварянето на Програмата, предстоят проверки на място в България от Европейската комисия за степента на постигане на целите по Финансовите меморандуми/Финансовите споразумения, както и за гарантиране устойчивостта на резултатите.

На 14 декември 2011 г. в заседанието на КЕВКЕФ участват г-жа Боряна Пенчева – заместник-министър на финансите и г-жа Карина Караиванова, директор на дирекция „Национален фонд“ в Министерството на финансите. Отчетена е значителната роля на Програма ФАР в подготовката на страната ни за членство и за работа със Структурните и Кохезионния фонд на ЕС. Подчертана е и приемствеността, която се е изградила при изпълнението и финализирането на Програмата, защото през 20-те години от нейното действие, задачата по прилагането й е принадлежала на различни правителства.

Подробности относно същността и финансовото изпълнение на Програмата могат да бъдат открити на интернет-страницата на МФ: http://www.minfin.bg/bg/page/78

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МФ (11 май и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

ПРОГРАМА ИСПА

Статус и постигнат напредък по Програмата[9]

От началото на изпълнението на програма ИСПА до 31.12.2011 г. общо платените средства (по Финансови меморандуми, в т. ч. средства от ЕК, национално съфинансиране и заемни средства от Международни финансови институции и друго финансиране (осигурено от бенефициентите, Управляващите органи или чрез Акт на Министерския съвет), понастоящем изпълнявани съгласно изискванията на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), са на стойност 1,262 млрд. евро. Размерът на изплатените средства представлява близо 90 % от договорените и 76 % от общия бюджет по програмата. По отношение на договорените средства – общата сума възлиза на 1,424 млрд. евро, която представлява 85 % от бюджета на Програмата. Извършените плащания по програмата през 2011 г. възлизат на приблизително 193 млн. евро.

Дейности по приключване на програмата

Общият брой на подписаните Финансови меморандуми по КФ/ИСПА, които се изпълняват съгласно изискванията на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), е 40, от които 11 за сектор „Транспорт”, 25 за сектор „Околна среда” и 4 хоризонтални проекта.

От общо 40-те проекта, 7 са официално затворени, а за проект „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект - воден сектор - град София” се очаква окончателното плащане от ЕК. През м. юли 2011 г. е получено финалното плащане за проект „Реконструкция, развитие и разширяване на летище София: лот Б1 – нов терминал и съответна инфраструктура”.

[9] По-подробна информация относно финансовото изпълнение по Програма ИСПА е налична на интернет-страницата на Министерство на финансите: http://www.minfin.bg/bg/page/86

През 2011 г. Разплащателният орган е изготвил междинни сертификати по 9 от общо 32 действащи проекта, в които са включени всички несертифицирани допустими разходи, извършени до 31.12.2011 г. През 2011 г. на ЕК са изпратени 15 финални доклада по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА проекти, от които 10 в сектор „Околна среда" и 5 в сектор „Транспорт".

За периода от началото на програмата ИА „ОСЕС" е издала общо 6 доклада и декларации за приключване, от които в рамките на 2011 г. е издаден един доклад и декларация за приключване по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА - проект „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект - воден сектор град София".

От изпратените към ЕК през 2010 г. 17 искания за изменение на Финансови меморандуми, през 2011 г. ЕК одобрява изменения на Финансовите меморандуми за 10 проекта.

На 25 януари 2011 г. се провежда Десето заседание на Комитета за наблюдение и контрол на проектите, изпълнявани по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА. Направен е преглед не само на финансовия, но и на физическия напредък, постигнат със средства по програмата за последните 11 години. За този период на изпълнение на проекти, в сектор „Транспорт" са изградени нов пътнически терминал на летище София, 47 км единична ж.п. линия, 20 км двойна ж.п. линия, 10 ж.п. гари, 85 км контактна мрежа, 2 тягови подстанции, 13 ж.п. подлези и 13 ж.п. надлези. Изградени са също 20 км автомагистрала, включващи 18 пътни моста, 3 тунела, 3 пътни възела, 5 подлеза, 11 подпорни стени, 15 укрепителни стени и 32 водостока, както и са рехабилитирани 205 км пътища I клас и 39 км автомагистрали.

В сектор „Околна среда" са пуснати в експлоатация 20 ПСОВ за градовете Смолян, Ловеч, Монтана, Севлиево, Попово, Балчик, Бургас, Бургас-Меден Рудник, Стара Загора, Димитровград, Хасково, Горна Оряховица, Пазарджик, Благоевград, София, Русе, Варна, Сливен, Кюстендил и Търговище; изградена е 252 км канализационна мрежа и 366 км водопроводна мрежа, както и 5 регионални депа за твърди битови отпадъци в Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол. Подготвени са проектите за градовете в сектор „води" Пловдив, Добрич, Асеновград, Гоце Делчев, Банско, Кърджали, Ямбол, Велико Търново, Перник и Видин и в сектор „отпадъци" - Велико Търново, Левски, Борово, Варна, Стара Загора, Луковит и Костенец.

В заключение, следва да се отбележи, че с Постановление № 160 от 10.06.2011 г. е осигурен необходимият ресурс за извършване на всички плащания по проектите, съфинансирани от КФ (Регламент 1164/94) и управлявани от МОСВ, за които Управляващият орган е идентифицирал риск през 2011 г.

Статус и постигнат напредък по Програмата по сектори и отговорни структури (по данни на МОСВ, МРРБ, МТИТС)

Проекти в сектор „Околна среда", управлявани от МОСВ – към 31 декември 2011г. по програма ИСПА в сектор „Околна среда" са договорирани общо 549 млн. евро. Общият финансов ресурс на Финансовите меморандуми е в размер на 487 млн. евро. В резултат на удължените 8 финансови меморандуми (на стойност 188 млн. евро), реално спестените пари на българските данъкоплатци са на стойност 48 млн. лв.

На тези финансови постижения отговаря следният физически напредък По програма ИСПА в сектор „Околна среда" са построени 15 пречиствателни станции за отпадъчни води за близо 3 млн. еквивалент жители, изградена е 246 км водопроводна и 182 км канализационна мрежа. Въведени са в експлоатация 5 регионални депа за твърди битови отпадъци в регионите Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол, обслужващи 29 общини.

Сектор "ВОДИ" – изцяло са завършени строителните работи по:

- Пречиствателните станции за отпадъчни води за градовете: Горна Оряховица, Благоевград, Пазарджик, Смолян, Севлиево, Бургас Меден – Рудник, Монтана, Ловеч, Попово, Балчик, Кюстендил, Кубратово (София), Варна, Сливен, Търговище;
- Пречиствателните станции за питейни води в Мала Църква и Пасарел;
- Каналната помпена станция в Нови Искър и помпената станция в Аспарухово (Варна);
- ВиК мрежите на градовете: Варна, Кюстендил, Търговище, Горна Оряховица, Смолян, София - (Довеждащ канализационен колектор Банкя-Какач, Рилски водопровод и Ляв Владайски канализационен колектор, Десен перловски колектор, Десен слатински колектор, Десен Владайски и водопровод по бул. Черни връх), Балчик и на с. Ивайло, обл. Пазарджик.

По пет проекта в сектор „Води" има удължаване на срока на допустимост на разходите до 31 декември 2011 г. Това са проектите за градовете: Смолян, Кюстендил, Варна, София, Шумен,

Сектор "ОТПАДЪЦИ" – към края на 2011 г. са изцяло завършени строителните работи по депата за твърди битови отпадъци в градовете: Созопол, Монтана, Севлиево, Силистра и Русе. Продължава строителството на РЦУО гр. Кърджали със седем претоварни станции и закриването на осем стари сметища.

Сектор "ВЪЗДУХ" – в процес на строителство са сероочистващите инсталации на ТЕЦ Марица-Изток 2 за блокове 5 и 6. За етап 1, касаещ блок 6 има издадено Разрешение за ползване за изградените газоходи и димни вентилатори. По етап 2 и 3 започна подаването на димните газове в инсталацията за пречистване от серни окиси.

Проекти в сектор „Околна среда", управлявани от МРРБ – средният процент усвоени средства за проектите, финансирани от програма ИСПА на ЕС, управлявани от дирекция "Европейски инфраструктурни проекти" в МРРБ е 97,02 %, и е най-добрият резултат в сравнение с другите министерства, управляващи проекти по ИСПА. Във финансово изражение показателите са следните: договорените средства възлизат на 143,9 млн. евро, а реалното разплащане достига 139,6 млн. евро.

- Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) в басейна на р. Марица (Стара Загора и Димитровград) - всички компоненти на Финансовия меморандум по проекта са завършени и въведени в експлоатация до 31.08.2011 г. ; усвоени средства по проекта – 98,32 %. Окончателният доклад за проекта е представен от УО по КФ (1164/94) на Европейската комисия на 29 ноември 2011 г.
- Интегриран воден проект за гр. Бургас - изцяло завършен и въведен в експлоатация към 30 ноември 2010 г.; усвоени средства по проекта – 98 %. Окончателният доклад за проекта е представен от УО по КФ (1164/94) на Европейската комисия на 28 юни 2011 г.
- Интегриран воден проект в гр. Русе - На 21 юли 2011 г. е получено решението на ЕК за удължаване на Финансовия меморандум до 31 декември 2011 г. Усвоени средства по проекта – 95,35 %.

Построени са 5 пречиствателни станции за отпадъчни води за близо 1 млн. еквивалент жители, изградени са над 120 км водопроводни мрежи и 70 км канализационни мрежи.

Проекти в сектор „Транспорт", управлявани от МТИТС – основните големи инфраструктурни проекти по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектора, управлявани от страна на МТИТС са:

- Проект 2004/BG/16/P/PT/005, „Строителство на втори мост над река Дунав при Видин - Калафат”. Договорените средства по проекта са 190,72 млн. евро Изплатени от началото на проекта са 155,16 млн. евро или 81,35 % финансово изпълнение към сключените договори. През 2011 г. по проекта са изплатени 39,4 млн. евро. Крайният срок за допустимост на разходите е 31.12.2012 г., съгласно одобреното на 1 август 2011 г. от ЕК изменение на Финансовия меморандум. Прогнозният реалистичен срок за въвеждане на целия обект в експлоатация е до края на м. октомври 2012 г. Крайната стойност на обекта се очаква да достигне 82 млн. евро. На 21.12.2011 г. Министерският съвет одобрява двустранното споразумение и учредителните документи като основа за водене на преговори по създаването на Съвместно дружество за управление, експлоатация и поддържане на новия мост. Очаква се преговорите да стартират в края на м. януари 2012 г.
- Проект 2001/BG/16/P/PT/003, „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив - Свиленград”. По този проект договорените средства са 228,8 млн. евро, а разплатените 196,86 млн. евро, или 86 % финансово изпълнение на сключените договори. Стратегията за завършване на проекта се базира на прехвърляне на дейности от обхвата на ИСПА към ОПТ с цел приключване и постигане на целите на проекта със средства от ОПТ чрез промяна на обхвата на Финансовия меморандум по ИСПА, чийто срок е до 31.10.2010 г. Подготвените предложение за изменение на Финансовия меморандум по проекта, в размер на 159,2 млн. евро и формуляр за кандидатстване за финансиране на проекта по ОПТ, в размер на 207,3 млн. евро са изпратени в ЕК и в края на м. декември 2011 г. са одобрени.

През 2011 г. проектите, изпълнявани съгласно изискванията на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)/ИСПА, бяха обект на наблюдение и контрол в рамките на изслушванията, организирани от КЕВКЕФ.

Подробна информация относно докладите от изслушвания, стенограми от проведените заседания с участието на съответните министерства, управляващи проекти по ИСПА, може да бъде открита на страницата на КЕВКЕФ (http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/reports) в следния порядък - изслушвания на МОСВ – 9 март, 9 ноември 2011 г., изслушвания на МРРБ – 6 април, 15 декември 2011 г., изслушвания на МТИТС – 13 април, 2 ноември 2011 г.

ПРОГРАМА САПАРД

Информация за резултатите от прилагането на САПАРД в Република България

Република България е сключила всички седем Годишни финансови споразумения, предвидени за програмния период 2000 - 2006 г. по програма САПАРД. Ангажиментите за договаряне и плащане по всички Годишни финансови споразумения приключиха към 31 декември 2009 г.

В рамките на целия период на прилагане на програма САПАРД в Република България са сключени договори за финансирането на 3 509 проекта като общата стойност на субсидията е в размер на 724 млн. евро. От договорираните средства, фактически усвоени от бюджета на програмата са средства на обща стойност 451 млн. евро до регламентираната крайна дата за плащания по програмата (31.12.2009 г.) за общо 2 602 проекта. Българската администрация е

санкционирала 894 договора по програма САПАРД, съобразно установените процедури във вътрешните правила за работа на Агенция САПАРД. Общата стойност на тези договори, които са останали неразплатени след 31.12.2009 г., е 192 млн. евро.

По данни на Агенция САПАРД са останали неразплатени разходи за одобрени и реализирани проекти, по които са изпълнени всички условия за допустимост на плащането, но договорите им не са финансирани. В тази връзка през 2011 г., общата стойност на финансираните от бюджета на Фонда проекти е 5,7 млн. евро, съответстваща на изчислената допустима субсидия по 26 договора, сключени по програма САПАРД. До края на 2011 г. са обработени и е изчислена допустимата субсидия по 6 договора, в размер на 2,5 млн. евро, която ще бъде изплатена в началото на 2012 г.

Дейности по приключване на Програмата в периода 1 януари 2011 г. – 31 декември 2011 г. и предстоящи стъпки, в т.ч. информация за развитието по темата за разследваните проекти

Основните предстоящи дейности по програма САПАРД са свързани с процедурите по приключване на програмата и изчисляване на окончателния баланс. Съгласно разпоредбите на Многогодишното финансово споразумение (МФС) между ЕК и Република България за целите на изчисляване на окончателния баланс по програма САПАРД следва кумулативно да се изпълнят следните условия:

- Националният ръководител да е изпратил до ЕК последната Заявка за плащане. Това условие е изпълнено на 28 декември 2009 г.
- Да е одобрен от ЕК окончателният доклад за изпълнение на програма САПАРД. С писмо от 03.01.2012 г., ЕК е изискала от Министерството на земеделието и храните допълнителна информация.
- Да е изготвена окончателна оценка за прилагането на програма САПАРД. Това задължение е в компетенциите на Министерство на земеделието и храните, което следва да проведе процедура за избор на консултант по изготвянето й. Към настоящия момент не е налице информация за избран изпълнител.
- ЕК да е издала решение по чл. 11 на Секция А на МФС за уравняване на сметките за отделните финансови години. Към момента Европейската комисия не е уравнила разходи на годишна база за финансовата 2009 година и не е налице Решение на комисията за налагане на финансови корекции за финансовата 2007 година.

По процедура за Уравняване на сметките за финансовата 2007 година, през 2010 г. ЕК уравни сметките по Програма САПАРД с предложение за налагане на финансови корекции в размер на 6,45 млн. евро, за което към настоящия момент все още не е налице Решение на Комисията за налагане на тези корекции.

Във връзка с процедурата за Уравняване на сметките по съответствие по Програма САПАРД за 2008 година, с писмо № 6.2-4043/01.09.2011 г., Постоянното представителство на Република България в Европейския съюз предостави кореспонденция, с която ЕК информира българските власти, че предлага налагането на финансова корекция в размер на 5,79 млн. евро. В тази връзка, българската страна изиска стартирането на Помирителна процедура с цел намаляване на предложената ФК до размер от 4,96 евро. След изслушването на ЕК и българската страна, в средата на м. февруари 2012 г. ще бъде издаден доклад на Помирителния орган.

Със същото писмо (№ 6.2-4043/01.09.2011 г.), ЕК информира българските власти, че по процедурата за Уравняване на сметките по съответствие по Програма САПАРД за 2009 година, няма да наложи финансови корекции.

В периода 24-28.10.2011 г. ЕК проведе одитна мисия по програма САПАРД. Проверката беше концентрирана върху извършваните от Агенция САПАРД проверки на място след плащане в рамките на мониторинговия период по Програмата и процедурите относно поддържането на Книга на длъжниците- администриране на нередности, регистриране на дългове, възстановяване, приключване и отписване на дългове. Одитът се състоеше в преглед на отделни индивидуални случаи. Към настоящият момент българската страна не е получила доклад от проведената от ЕК одитна мисия.

В допълнение, с писмо № Ares (2011) 1322146 от 07.12.2011 г., ЕК информира българската страна, че сумата в размер на 24,88 млн. евро, представляваща отписани и възстановени дългове през 2010 година, следва да бъде изплатена на ЕК. С писмо от 21.12.2011 г., българската страна предостави на ЕК своите коментари, като предлага тази сума да бъде намалена до 14,62 млн. евро, основно поради факта, че за част от регистрираните дългове съдебните или досъдебните процедури и проверки са приключили без констатиране на нарушения.

По собствена инициатива Агенцията САПАРД преразгледа Книгата на длъжниците и определи възможностите за действия по конкретни дългове, за намаляване на размера на главницата на нередността до размера на нередния разход, който трябва да е равен на степента, в която е засегната инвестицията от бенефициента в резултат на извършената нередност. При прегледа на 252 дълга в Книга на длъжници към 31.03.2011 г. са изведени 79 дълга на обща стойност 55 млн. евро, които анализът е идентифицирал като проблемни и е счетено, че има основания да бъдат детайлно анализирани с оглед редуциране размера на „нередния разход” или приключване на нередността. Изготвен е план за действие за преразглеждане на тези 79 проекта в следния порядък: събиране и окомплектоване на наличната в ДФ „Земеделие” информация - прокурорски актове и други приложими към нередността документи за проектите. Приоритет е даден на тези дългове, по които не е приложена процедура по отписване на финансирането на Общността, заради заложените финансови интереси и тяхното потенциално влияние върху националния бюджет. Създадена е работна група, която да направи анализ и оценка на събраната информация и документира в доклади, предприетите действия от екипа до вземането на окончателното решение за всеки случай.

Докладите и стенограмите от проведените през годината изслушвания на представители на МЗХ (23 март и 14 декември 2011 г.) са достъпни на електронната страница на КЕВКЕФ: http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240

V. Инструментът ЛОТАР и ИСУН

Инструментът "ЛОТАР"

Основната цел на Инструмента ЛОТАР (LOTHAR instrument) е да предоставя ясна картина за изпълнението на съответната ОП и за възможността от загуба на средства при съблюдаването на правилото N+3/N+2. Инструментът дава възможност за проследяване на целия цикъл в управлението на една Програма - от сключването на договора с бенефициент, през верификацията на разходите от УО, до сертификацията на разходи от СО пред ЕК. Той може да бъде използван и като измерител за ефективността на изпълнението на всяка ОП. При анализиране постигането на целите, заложени в Инструмента ЛОТАР, следва да се вземе предвид както степента на изпълнение на отделните прогнози, така и цялостното изпълнение на ОП.

През 2011 г. се наблюдава добро изпълнение на прогнозите в ЛОТАР. Изпълнението на прогнозите за договорените средства за отделните оперативни програми е над 70% (средна стойност 75%) като единственото по слабо изпълнение е в ОП „Транспорт", поради изключително амбициозните цели поставени в началото на 2011 г. Като основна причина за по-ниските нива на договорените средства може да бъде посочена големия брой прекратени договори и по-ниските цени на пазара, които водят до не използване целия предоставен бюджет и намаляване на договорените средства. Най-слабо е постигането на целите за размерът на верифицираните средства - 66%. Основните причини за изоставането са свързани с забавянето в процесите на верификация, поради въведените допълнителни проверки получените искания за плащане. Най-добро изпълнение се наблюдава при изпълнението на прогнозите за сертификация. Изпълнението на обобщената прогноза е 82%, като за три от оперативните програми изпълнението на прогнозата е над 94%. През 2011 г. всички оперативни програми са постигнали заложените цели съгласно правилото N+2,N+3 и не са загубени средства.

Прогнозите за 2012 г. могат да бъдат характеризирани като реалистични. Базирайки се на натрупаният опит от предходни години управляващите органи са взели предвид необходимите срокове за възлагане на обществени поръчки, верификация и сертификация. Прогнозите предвиждат да бъдат договорени над 90% от бюджетите на оперативните програми, за да може през 2013 г. само да се използват освободените средства от изпълняваните проекти, а не да се изчаква последния възможен момент. Прогнозите за верификация и сертификация предвиждат удвояване на достигнатите в края на 2011 г. нива. Тези цели са реално изпълними, когато се вземат предвид цялостното изпълнение на финансираните проекти. Прогнозите направени от управляващите органи показват, че целите за правилото N+2,N+3 ще бъдат изпълнени и страната няма да загуби средства.

Съгласно последните данни на ЦКЗ, степента на съответствие между прогнозите по отделните програми и реалното ниво на изпълнение за периода 1 януари 2011 г. – 31 декември 2011 г. е както следва:

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ПРОГРАМИ КЪМ 31.12.2011 г.
СЪГЛАСНО ПРОГНОЗИТЕ ПО ИНСТРУМЕНТА ЛОТАР*

ТАБЛИЦА №20

(сумите са в евро)

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА		ОПТ**	ОПОС**	ОПРР	ОП РКБИ	ОПТП	ОПРЧР	ОПАК	ОБЩО
Финансиране от ЕС		1 624 479 623	1 466 425 481	1 361 083 545	987 883 219	48 296 513	1 031 789 139	153 670 724	**6 673 628 244**
Договорени средства – дял ЕС	Общо към 31.12.2011	955 640 825	590 123 996	966 497 253	415 957 665	24 356 313	672 152 806	91 037 577	**3 715 766 435**
	% на изпълнение от бюджета	59%	40%	71%	42%	50%	65%	59%	**56%**
	Прогноза към 31.12.2011	1 612 396 950	693 276 120	1 158 916 027	455 732 069	36 201 829	888 309 147	106 065 078	**4 950 897 220**
	% на изпълнение на прогнозата	59%	85%	83%	91%	67%	76%	86%	**75,05%**
Верифицира-ни разходи – дял ЕС	Общо към 31.12.2011	410 236 759	96 534 692	192 841 266	218 013 898	7 155 890	109 197 751	33 149 198	**1 067 129 453**
	% на изпълнение от бюджета	25,25%	6,58%	14,17%	22,07%	14,82%	10,58%	21,57%	**16,00%**
	Прогноза към 31.12.2011	594 501 328	143 885 873	396 196 793	206 757 452	14 629 534	184 774 587	78 564 055	**1 619 309 622**
	% на изпълнение на прогнозата	69%	67%	49%	105%	49%	59%	42%	**66%**
Сертифици-рани пред ЕК разходи - дял ЕС	Общо към 31.12.2011	374 639 097	69 131 824	151 960 849	204 893 250	5 589 261	98 922 112	31 319 397	**936 455 790**
	% на изпълнение от бюджета	23%	5%	11%	21%	12%	10%	20%	**14,03%**
	Прогноза към 31.12.2011	400 146 941	71 121 807	287 061 081	186 389 790	9 077 535	127 666 622	59 070 901	**1 140 534 677**
	% на изпълнение на прогнозата	94%	97%	53%	110%	62%	77%	53%	**82%**

** по данни на Централно координационно звено в Министерски съвет;*

**За договорени средства по големи проекти се отчитат сключените договори с изпълнители, а не сключени договори с бенефициенти за БФП*

ПРОГНОЗИ ПО ИНСТРУМЕНТА ЛОТАР ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ПРОГРАМИ КЪМ 31.12.2012 г.*

ТАБЛИЦА №21

(сумите са в евро)

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА		ОПТ**	ОПОС**	ОПРР	ОП РКБИ	ОПТП	ОПРЧР	ОПАК	ОБЩО
Финансиране от ЕС		1 624 479 623	1 466 425 481	1 361 083 545	987 883 219	48 296 513	1 031 789 139	153 670 724	**6 673 628 244**
Договорени средства - дял ЕС	Общо към 31.12.2011	955 640 825	590 123 996	966 497 253	415 957 665	24 356 313	672 152 806	91 037 577	**3 715 766 435**
	% на изпълнение от бюджета	59,00%	40,00%	71,00%	42,00%	50,00%	65,00%	59,00%	**56,00%**
	Прогноза към 31.12.2012	1 848 285 005	1 680 274 024	1 320 033 168	790 448 990	42 464 196	942 241 068	134 268 327	**6 758 014 779**
	% на изпълнение от бюджета	114,00%	115,00%	97,00%	80,00%	88,00%	91,00%	87,00%	**101,26%**
Верифицирани разходи – дял ЕС	Общо към 31.12.2011	410 236 759	96 534 692	192 841 266	218 013 898	7 155 890	109 197 751	33 149 198	**1 067 129 453**
	% на изпълнение от бюджета	25,00%	7,00%	14,00%	22,00%	15,00%	11,00%	22,00%	**16,00%**
	Прогноза към 31.12.2012	823 480 986	199 632 513	439 586 933	423 417 056	13 545 236	262 910 464	69 795 603	**2 232 368 792**
	% на изпълнение от бюджета	51,00%	14,00%	32,00%	43,00%	28,00%	25,00%	45,00%	**33,00%**
Сертифицирани пред ЕК разходи – дял ЕС	Общо към 31.12.2011	374 639 097	69 131 824	151 960 849	204 893 250	5 589 261	98 922 112	31 319 397	**936 455 790**
	% на изпълнение от бюджета	23,00%	5,00%	11,00%	21,00%	12,00%	10,00%	20,00%	**14,00%**
	Прогноза към 31.12.2012	569 744 615	163 104 204	299 699 342	399 870 547	10 902 988	229 083 453	54 079 397	**1 726 484 545**
	% на изпълнение от бюджета	35,00%	11,00%	22,00%	40,00%	23,00%	22,00%	35,00%	**26,00%**

** по данни на Централно координационно звено в Министерски съвет;*

** За договорени средства по големи проекти се отчитат сключените договори с изпълнители, а не сключени договори с бенефициенти за БФП*

ИСУН

Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН) има за цел да облекчи работата на Управляващите органи, да осигури контрол и прозрачност при физическото и финансовото изпълнение на всеки един проект. Чрез ИСУН се извършва ежедневно управление и наблюдение на изпълнението на всеки един проект от седемте оперативни програми от Управляващите органи на всички нива - процедура, бенефициент, подприоритет и приоритетна ос на оперативна програма. Също така тя позволява осъществяването на контрол посредством възможността от извършване на проверки от страна на Управляващите органи, Сертифициращия орган и Одитния орган относно наличието на двойно финансиране, правомерност и допустимост на разходите.

Развитие на ИСУН през 2011 г. – срещнати проблеми, предприети мерки и текущо състояние

В отчетния период конфигурацията на ИСУН се разширява по следния начин:

- Въведени са в експлоатация „електронните услуги за бенефициентите" в частта електронно подаване на проектни предложения и електронно отчитане. Към настоящия момент процедури, по които е възможно електронно подаване на проектни предложения, има обявени от ОП „Техническа помощ", ОП „Развитие на човешките ресурси" и ОП „Регионално развитие". ОП „Развитие на конкурентоспособността на Българската икономика" подготвя също подобни процедури, които ще бъдат обявени през 2012 г.
- Създаден е модул „Специализирани инструменти", който обхваща: генератор на нерегламентирани отчети, дизайнер на форми, дизайнер на бази данни. Предвидено е тези функционалности да бъдат използвани от специално обучени потребители от дирекция ИСУСЕС.
- Изграден е интерфейс за връзка с информационната система за управление на фондовете на ЕС – SFC 2007. При използването на този интерфейс Сертифициращият орган (дирекция "Национален фонд" в Министерството на финансите) ще може да изпраща по електронен път сертификатите до Европейската комисия.
- Изграден е интерфейс (модул) за връзка с външни информационни системи. Това е инструмент за изграждане на стандартизиран интерфейс в XML формат с други информационни системи. В случаите, когато това е технически приложимо, ИСУН ще може да обменя данни с други информационни системи при спазването на предварително определения за ИСУН XML формат.
- Създаден е Модул за управление на ОП за трансгранично сътрудничество. Посредством този модул в ИСУН ще бъде получавана и визуализирана информация за програмите за трансгранично сътрудничество.
- Разработени са и са утвърдени политики и процедури за информационна сигурност и от първата половина на м. ноември 2011 г. ИСУН успешно функционира в ИТ инфраструктурата на Администрацията на Министерския съвет. Реализираната инсталация отговаря на най-високите съвременни изисквания.

Разработването на „електронните услуги" е изключително важен момент в развитието на ИСУН, тъй като тяхното значение ще нарасне многократно през новия програмен период 2014-2020 г. В тази връзка следва да се отбележи, че България стои на челните места сред останалите държави-членки по разработени функционалности на своята ИСУН.

ЧАСТ II. АНАЛИЗ НА КЕВКЕФ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2011 Г.

I. ЦЯЛОСТЕН НАПРЕДЪК В УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2011 Г. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА и ПРЕПОРЪКИ

Посредством изготвянето на редовни доклади за усвояването на средствата от ЕС в Република България, КЕВКЕФ цели да установи демократичен контрол и обективен механизъм на политическо ниво за проследяване на постигнатото по отделните програми и инструменти, както и за проследяване на предприетите от страна на изпълнителната власт корективни действия за преодоляване на констатираните от КЕВКЕФ слаби места в системата за управление на европейските средства.

Цялостен напредък постигнат в управлението на европейските фондове през 2011 г.:

През 2011 г. КЕВКЕФ проведе поредица от изслушвания, насочени към упражняването на политически контрол върху дейността на структурите на държавната администрация, ангажирани с управлението на европейските средства в страната. На база представените материали от страна на изпълнителната власт за състоянието и постигнатия напредък по отделните програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, както и в резултат от проведените дискусии в рамките на заседанията на Комисията, могат да бъдат изведени следните по-съществени резултати и постигнат положителен напредък през 2011 г. в управлението на европейските средства в Република България:

1. През 2011 г. се наблюдава значителен ръст (близо 2 пъти) в договарянето и усвояването на средства по 7-те ОП, финансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз в сравнение с 2010 г. През отчетния период са разплатени нови 695,6 млн. евро. Така общият размер на изплатените средства към 31 декември 2011 г. по тези програми, по данни на Сертифициращия орган, достига 1,5 млрд. евро (18,77 % от общия бюджет). За сравнение, разплатените средства по 7-те ОП към 31 декември 2010 г. са в размер на 809,1 млн. евро (10,01 % от общия бюджет на програмите). По данни на Централното координационно звено в МС, за периода 01.01-31.12.2011 г. са договорени нови 2,3 млрд. евро по 7-те ОП, с което общият размер на сключените договори към 31 декември 2011 г. достига над 5,3 млрд. евро (65,52 % от общия бюджет). За сравнение, към 31 декември 2010 г. са договорени средства в размер на 2,9 млрд. евро (36,74 % от общия бюджет на програмите). Постигнатият близо 2 пъти ръст в договарянето на средства по оперативните програми адресира отправената от КЕВКЕФ препоръка в Междинния доклад за ускоряване на темповете по договаряне с оглед минимизиране вероятността от загуба на средства.
2. Добро изпълнение на прогнозите по Инструмента LOTHAR – прогнозата за размера на договорените средства от ЕС по 7-те ОП през 2011 г., направена чрез този инструмент за финансово планиране, е изпълнена над 75 %. Изпълнението на прогнозите за размера на верифицираните средства е 66 %. Най-добро изпълнение се наблюдава при прогнозите за сертификация – средно 82 %. При три от оперативните програми (ОПТ, ОПОС и ОПРКБИ) се наблюдава над 94 % изпълнение на прогнозата за плащания.

Прогнозите по Инструмента LOTHAR за 2012 г. за размер на договорените средства достигат 101,26 %. Прогнозите за верификация и сертификация предвиждат удвояване на достигнатите в края на 2011 г. нива.

В Държавния бюджет на Република България за 2012 г. са планирани общи разходи (европейско и национално съфинансиране) по линия на седемте оперативни програми в размер на 3,7 млрд. лв. или близо 1,9 млрд. евро. Основания за реалистичността на направената прогноза ни дават, както ускорените темпове на усвояване до момента, така и начинът, по който е направено самото планиране на средствата за 2012 г., а именно на база конкретни проекти, в процес на реализация.

3. Лидер по отношение на договарянето и разплащане през 2011 г. е ОП „Транспорт" с ръст на договорените средства от порядъка на 191 % (1,1 млрд. евро или близо 3 пъти повече договорени средства) и 304 % ръст на платените средства (341,5 млн. евро или близо 4 пъти увеличение на плащанията спрямо 2010 г.).
Като положителен аспект през отчетния период в сектор „Транспорт", КЕВКЕФ откроява сериозния подем в цялостното изпълнение на програмата, както в пътния, така и в ж.п. сектора. Даден е старт на редица големи инфраструктурни проекти, като строителството на АМ „Марица" и АМ „Струма". Запазено е доброто темпо на работа по АМ „Тракия", чието цялостно завършване е планирано за началото на 2013 г. В допълнение, като изключително сериозен успех в сектора (по линия на бившата програма ИСПА), през отчетния период, следва да се открои пускането в експолатация на АМ „Люлин". През 2011 г. в заключителната си фаза навлезе и проектът за разширението на софийското метро, който може да бъде посочен като един от успешните примери на програмата.

КЕВКЕФ подчертава ролята на инвестициите в базисна инфраструктура, като отправна точка за развитието на регионите, туризма, иновациите и като цяло на икономиката. В подкрепа на този приоритет, от предвидените 1,2 млрд. евро за процедури по оперативните програми през 2012 г., най-много средства са заложени в ОПТ - 0,8 млрд. евро.

4. Няма риск от загуба на средства – през 2011 г. всички оперативни програми са постигнали заложените цели, съгласно правилото N+2/N+3.

5. Изключително ниско ниво на грешки – на база проведените одити на операции по оперативните програми, Одитният орган констатира изключително ниско ниво на грешки с финансово изражение в 7-те ОП е под допустимия 2 % праг на същественост. Като причини за ниското ниво на грешки, Одитният орган посочва предприетите действия от страна на Управляващите органи и Междинните звена за изпълнение на одитните препоръки и преди всичко подобрения контрол и задълбочените проверки на обществени поръчки извършени от Управляващите органи, Междинните звена и Сертифициращия орган. Одитният орган определя 2011 г. като „тежка" за Управляващите органи, но и като „година на доверие" и засилено взаимодействие за преодоляване на констатираните слабости и подобряване на системите за управление и контрол. Годишните контролни доклади по всички ОП изпратени до ЕК са като цяло положителни.

6. Високата степен на изпълнение на Индикативните годишни работни програми (ИГРП) по ОП за 2011 г. показва засилен капацитет на УО в две направления – на ниво програмиране и на ниво изпълнение. От първоначално планирани за стартиране процедури на стойност близо 3 млрд. евро, реално през годината са отворени процедури на стойност 2,5 млрд.

евро (над 90 % изпълнение). Обявени са 83 от планираните 92 процедури за предоставяне на БФП, което представлява над 80 % изпълнение.
По данни на ЦКЗ, три от оперативните програми – ОПРР, ОПАК и ОПРЧР постигат над 90 % изпълнение по отношение на планирани и обявени процедури. По показател съотношение между стойност на планирани и обявени процедури най-високо изпълнение достига ОПТП (125 %), следвана от ОПАК (99 %), ОПРР и ОПТ (над 90 %).

7. Финализиране на процеса по извършване на междинни оценки – през 2011 г. КЕВКЕФ отчита напредък по отправената препоръка в Междинния доклад за навременно протичане и финализиране на процеса по извършване на междинни оценки за изпълнението на отделните ОП. В тази връзка, следва да се отбележи, че освен ОПРР, която е първата оперативна програма с успешно извършена оценка, през 2011 г. са финализирани и междинните оценки по ОПТ, ОПРКБИ и ОПАК. Резултатите от междинните оценки са ценен източник на информация за ефективността от прилагане на програмите и дават насоки за оптимизиране на програмите до края на програмния период, вкл. за потребността от евентуално пренасочване на финансови ресурси. Не на последно място резултатите от тези оценки могат да бъдат ползвани като отправна точка в процеса на програмиране на следващия програмен период (по примера на ОПРР).

8. В унисон с отправената от КЕВКЕФ препоръка в Междинния доклад за по-гъвкав подход при разпределяне на средствата чрез евентуално прехвърляне на финансов ресурс между отделните мерки/оси на програмите с цел ускоряване на усвояването и минимизиране на риска от загуба на средства, през 2011 г. се наблюдава процес на пренасочване на средства по програмите (както между приоритетни оси, така и в рамките на една приоритетна ос). Като причини за пренасочване на финансов ресурс могат да бъдат посочени: засиленият интерес от страна на бенефициентите по някои мерки/схеми (ПРСР, ОПРР), преодоляване на риска от загуба на средства по проекти (ОПТ – прехвърляне на средства от проекта „Батин-Белене” към изграждането на софийското метро), стремежът за осъществяване на важни секторни политики и реформи с помощта на европейските средства (ОПРР, ОПРЧР за деинституционализацията на децата), необходимостта да се отговори на възникващите социално-икономически потребности (ОПРЧР – мерки на пазара на труда).

9. КЕВКЕФ отчита, в унисон със своята препоръка, все по-големия акцент, който Управляващите органи поставят върху прилагането на интегриран подход между различните оперативни програми и източници на финансиране за реализиране на необходимите секторни политики и реформи. Наблюдава се процес, при който министерствата, ангажирани с управление на оперативните програми, използват приоритетно европейските средства за подкрепа на провежданите важни социално-икономически реформи във водния сектор, здравеопазването, в сферата на пазара на труда, социалните услуги и грижите за деца, образованието, жилищната политика чрез мерките за енергийна ефективност и др.

10. В стремежа към постигане на общонационалната кауза за присъединяване на България към Шенгенското пространство, през 2011 г. КЕВКЕФ продължи да осъществява последователно наблюдение и контрол върху разходването на средствата от Инструмента Шенген. Благодарение на активната работа на изпълнителната власт в лицето на МВР и МФ, КЕВКЕФ изразява задоволство от постигнатите високи резултати и пълното

усвояване на европейските средства по инструмента Шенген. Постигнатото в рамките на Инструмента Шенген се допълва и от полученото признание от страна на европейските ни партньори, че България напълно отговаря на всички технически критерии за пълноправно членство в Шенген.

11. В унисон с целите на Стратегията „Европа 2020" в областта на климата и енергетиката, КЕВКЕФ приветства приоритетното насочване на средства в ИГРП на ОП за 2012 г. (близо 260 млн. евро) към различни направления на енергийната ефективност (планирани процедури по ОПРР и ОПРКБИ).

12. През 2011 г. стартира реалното функциониране на инструментите за финансов инженеринг (фондовете за подкрепа на малките и средни предприятия по линия на JEREMIE, фондовете за градско развитие по линия на JESSICA, Националния гаранционен фонд по ПРСР и ОПРСР), предоставящи финансови услуги при преференциални условия в подкрепа на бенефициентите. В тази посока е и новата инициатива по линия на ОПРР за създаване на Фонд – мениджър за жилищна политика, като инструмент за финансов инженеринг в подкрепа на мерките за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради. КЕВКЕФ приветства придобиването на опит по прилагането на инструменти за финансов инженеринг (както от страна на УО, така и от страна на бенефициентите), предвид очакването тяхното значение да нарасне значително през следващия програмен период.

13. КЕВКЕФ приветства постигнатия значим напредък през 2011 г. по линия на инициативата за създаване на система на сътрудничество с Международните финансови институции (МФИ) – Световна банка, Европейска инвестиционна банка, Европейска банка за възстановяване и развитие.

Очертан е обхватът на стратегическо сътрудничество с българските власти и е изготвен списък с проекти за следващия програмен период (големи инфраструктурни проекти във водния, пътен и железопътен сектор), за чиято подготовка и последваща реализация ще се ползва експертизата на МФИ. КЕВКЕФ приветства и постигнатата договореност за финансиране на предоставяната експертна подкрепа по линия на европейските средства, което няма да създаде допълнителна тежест за националния бюджет.

КЕВКЕФ изразява очакване, че знанията и опита на висококвалифицираните експерти от МФИ ще бъдат приложени не само при подготовката на ключови инфраструктурни проекти, но и в подготовката за следващия програмен период, с акцент върху осъществяваните важни за страната ни реформи.

14. В съответствие с една от многократно отправяните препоръки от КЕВКЕФ към структурите на изпълнителната власт за осигуряване на електронни услуги за бенефициентите, КЕВКЕФ отчита като значителен напредък, новата функционалност на ИСУН, даваща възможност за електронно кандидатстване и отчитане по електронен път на проекти за всички оперативни програми.
КЕВКЕФ отчита като положителен факт изграденият интерфейс между ИСУН и други важни информационни системи, като Информационната система на ЕК за управление на фондовете на ЕС – „SFC 2007" и Информационната система за управление на териториалното сътрудничество, с което се повишава качеството на контрол и превенция на двойното финансиране.

15. Друга препоръка на КЕВКЕФ за оптимизиране на процеса по кандидатстване и управление на проектите и въвеждане на стандартизирани и унифицирани образци на документи, намира отражение в извършените нормативни промени през 2011 г. В резултат от промените е въведено изискване за изготвяне на унифицирани образци на формуляр за кандидатстване (ПМС № 121 от 2007 г.), актуализирани са типовите образци на документи по ПМС № 55 от 2007 г. В подкрепа на бенефициентите е усъвършенствана процедурата по разглеждане на възражения.

16. Много съществена роля за ефективното изпълнение на проектите, финансирани от ОП оказват приетите промени в Закона за обществените поръчки[10]. Основна цел на промените, които са оценени положително и от ЕК в юлския Доклад по напредъка на Република България по Механизма за сътрудничество и проверка от 2011 г., е опростяване на законодателството в сектора, облекчаване на процеса на възлагане на обществени поръчки в страната и усъвършенстване на предварителния контрол върху процедури за възлагане на поръчки, финансирани от европейските фондове. Законът предвижда засилени функции по предварителния контрол на поръчките да се осъществяват от Агенцията по обществени поръчки, с оглед прилагане на унифициран подход, облекчаване на бенефициентите и значително намаляване на административната тежест за УО. Очаква се с предложените промени да намалеят случаите на нарушения от страна на възложителите, както и да се намали броят и размерът на наложените финансови корекции.

17. Налагането на финансови корекции се извършва най-често, поради регистрирани нарушения при провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки от страна на бенефициентите. Наред с промените в ЗОП, за да бъде адекватно адресиран този проблем, през месец октомври 2011 г. е създаден консултативен механизъм под формата на експертна работна група за осъществяване на анализ на казуси, свързани с налагането на финансови корекции по седемте оперативни програми, Програмата за развитие на селските райони и Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство”. Основната цел на консултативния механизъм е уеднаквяване на практиката при налагането на финансови корекции.

18. КЕВКЕФ приветства предприетите действия от страна на изпълнителната власт във връзка с подготовката на Република България за участие в Кохезионната политика на ЕС за периода 2014-2020 г.:

- Одобрени са националните рамкови позиции по шестте законодателни предложения за Кохезионната политика в периода 2014-2020 г., по предложението за Механизъм за свързване на Европа, както и за инициативата за проектни облигации;
- Министърът по управление на средствата от ЕС г-н Томислав Дончев участва в работните формати към Съвета на ЕС и на ниво министри от държавите-членки на ЕС, отговарящи за Кохезионната политика. Основните акценти, които се открояват в рамките на преговорите между държавите-членки, са в следните посоки: преместване на фокуса от финансовото изпълнение към постигането на конкретни резултати; обвързване на Кохезионната политика с т.нар. макроикономически условия и поддържането на строга финансова дисциплина; въвеждане на предварителни условия; предвиждане на резерв от 5% от средствата от фондовете от Общата

[10] Законът за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки е одобрен от НС на 10 ноември 2011 г. Публикуван в ДВ, бр. 93 от 25.11.2011 г. Влиза в сила от 26 февруари 2012 г.

стратегическа рамка, който да бъде допустим след извършването на преглед на изпълнението в средата на периода в зависимост от постигнатите резултати;

- Подготовка на Националната програма за развитие – България 2020, която ще бъде база при подготовката на Договора за партньорство (стратегическият документ за провеждане на Кохезионната политика в страната в рамките на следващия програмен период). Сформирани са секторни работни групи по одобрените осем приоритета:
  - Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила;
  - Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;
  - Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал;
  - Развитие на земеделието за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
  - Подкрепа за развитие на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, стимулиране на иновативната активност и научните изследвания;
  - Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса;
  - Изграждане на адекватна енергийна инфраструктура, подкрепа за повишаване на ресурсната ефективност и намаляване на енергийната зависимост;
  - Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари;

Работните групи следва да детайлизират стратегията на НПР-България 2020, като посочат необходимите мерки, дейности и индикативен финансов ресурс от всички финансови източници. Очаква се процесът на програмиране да навлезе в ключова фаза през 2012 г. С оглед осигуряване на по-добра координация на процеса на програмиране е изготвено Постановление на Министерския съвет[11] за разработване на стратегическите и програмни документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на ЕС за програмен период 2014-2020 г.

Предвид напредналия етап на финансовата перспектива, както и в унисон с разширените правомощия на националните парламенти след Лисабон, КЕВКЕФ все по-активно участва в процесите, свързани с развитието на важните за ЕС политики – Кохезионна, Обща селскостопанска политика и Обща политика в областта на рибарството след 2013 г. Позицията на българския парламент по различните аспекти на тези политики, изразена чрез ресорните парламентарни комисии – КЕВКЕФ и Комисията по земеделие и гори, са по-подробно представени в част трета на настоящия доклад. КЕВКЕФ изразява увереност, че предложените от страна на парламента насоки в процеса на програмиране ще бъдат разгледани и възприети като отправна точка от страна на администрациите, участващи в процеса на програмиране.

Предизвикателства и препоръки на КЕВКЕФ

КЕВКЕФ приветства предприетите през 2011 г., от страна на изпълнителната власт, мерки за подобряване на системите за управление и контрол на средствата от ЕС в страната.

[11] ПМС № 5 от 18.01.2012 г.

Видно от изследвания напредък в цялостното управление на оперативните програми през 2011 г., КЕВКЕФ отчита изпълнение на голяма част от отправените препоръки в Междинния си доклад, което допълнително показва положителния ефект от упражняването на парламентарно наблюдение и контрол върху управлението на европейските средства в България.

Наред с „погледа в бъдещето", КЕВКЕФ е активен наблюдател на изпълнението на програмите през настоящия програмен период и се стреми да очертава онези предизвикателства пред работата на Управляващите органи, посрещането на които ще доведе до по-добри резултати. В тази връзка, КЕВКЕФ идентифицира следните предизвикателства до края на настоящата финансова перспектива, които са и отправна точка за подготовката на България за периода 2014-2020 г.:

1. **Изследване на ефекта от прилагане на Кохезионната политика в България** – на база натрупания опит от прилагане на програмите и постигнатия значителен финансов напредък, КЕВКЕФ насърчава УО, в координация с ЦКЗ и министъра по управление на средствата от ЕС, да изготвят цялостната оценка на ефекта от прилагане на програмите и постигането на предварително заложените цели и индикатори. При извършването на такъв анализ следва да се вземат предвид резултатите от междинните оценки на оперативните програми. В тази връзка, КЕВКЕФ още веднъж обръща внимание на необходимостта от ускоряване реализацията на междинните оценки на онези оперативни програми, при които се наблюдава забавяне на този процес (ОПОС, ОПРЧР, ОПТП).

2. **2012 година да бъде "Година на изпълнението" –** благодарение на усилията на всички УО, през 2011 г. значително се ускори договарянето по 7-те ОП, като към 31 декември достига 65,5 % от общия бюджет. КЕВКЕФ изразява очакване през 2012 г. да бъде договориран целият наличен ресурс по ОП и усилията на УО да се съсредоточат изцяло върху качественото и срочно изпълнение на договорените проекти. Препоръката е особено валидна за по-големите инфраструктурни проекти, предвид спецификата и по-сложния им характер, както и по-голямата вероятност за акумулиране на забавяне при изпълнението им, поради късния старт в началото на програмния период, липсата на административен капацитет, на проектна готовност, както и други непредвидени обстоятелства.

3. **Ускоряване на процеса по верификация от страна на УО на извършените разходи от бенефициентите по оперативните програми** – на база анализа от изпълнението на прогнозите по инструмента ЛОТАР през 2011 г., както и във връзка с общите констатации на Одитния орган, КЕВКЕФ препоръчва УО да насочат усилията си към подобряване процесите по верификация на средства и ускоряване на плащанията към бенефициентите.

   Като евентуални причини за по-ниските нива на верификация през 2011 г. КЕВКЕФ отчита и натрупаното забавяне, вследствие повторни проверки на процедурите по обществени поръчки. В тази връзка, КЕВКЕФ изразява очакване, че предприетите действия за подобряване процеса на възлагане на обществени поръчки, ще окажат положителен ефект и върху ускоряването на процесите по верификация, респ. плащания по програмите.

4. **Изпълнение на направените прогнози за усвояване на средства по оперативните програми през 2012 г. –** КЕВКЕФ отчита дисциплиниращия ефект на предварителното планиране от страна на УО, както чрез Индикативните работни програми, така и посредством Инструмента за финансово прогнозиране ЛОТАР. Съгласно прогнозата на

ЛОТАР през 2012 г. се предвижда удвояване на верифицираните средства спрямо кумулативния размер на верифицирани разходи към 31.12. 2011 г. Във връзка с препоръката за ускоряване на процеса по верификация, както и при отчитане на реално постигнатото през 2010 и 2011 г. в сравнение с предварително заложеното, КЕВКЕФ обръща внимание на необходимостта от мобилизиране на всички ресурси за успешното изпълнение на заложените високи цели за 2012 г. Препоръката е валидна и по отношение изпълнение на прогнозите за усвояване на средствата по оперативни програми (предвидено е усвояване на близо 2 млрд. евро по ОП), заложени в Държавния бюджет на Република България за 2012 г. По този начин тенденцията България да бъде нетен бенефициент на средства от ЕС ще се запази и задълбочи.

КЕВКЕФ изразява очакване, че през 2012 г. ще бъде максимално ускорено усвояването на средства по програмите, предвид факта, че голяма част от проектите са вече в процес на реализация (вкл. големите инфраструктурни проекти) и по тях се очаква по-голям интензитет на плащанията през 2012 г.

5. **Допълнително оптимизиране на процедурите и разширяване на електронните услуги към бенефициентите –** КЕВКЕФ отчита положителния ефект от извършените нормативни промени за цялостното оптимизиране на структурите и процедурите по управление на европейските средства. КЕВКЕФ препоръчва да бъдат предприети допълнителни мерки от страна на УО с цел облекчаване административната и финансова тежест за бенефициентите при изпълнението и отчитането на проектите – оптимизиране на условията за получаване на авансови плащания, въвеждане на повече гъвкавост при необходимост от промени на договорните условия, съкращаване на сроковете за оценка и обема на изискваните документи при отчитане на проектите.

   КЕВКЕФ препоръчва по-голяма практическа насоченост на комуникационните кампании по оперативните програми, така че да изпълняват ефективно своята функция като осигурят достатъчно високо ниво на информираност на бенефициента относно възможностите и условията за кандидатстване с проектни предложения.

   КЕВКЕФ счита, че въвеждането през 2011 г. на електронното кандидатстване и отчитане на проектите чрез ИСУН е съществен напредък и изразява очакване през 2012 г. спектърът от електронни услуги да бъде допълнително разширен в подкрепа на бенефициентите. Прилагането им от всички оперативни програми е стъпка към намаляване на административната тежест, както и в по-общия контекст за въвеждане на електронно правителство в България. КЕВКЕФ обръща внимание на необходимостта от развитие на електронни услуги по оперативните програми, тъй като се очаква значението им да нарасне многократно през следващия програмен период.

6. **Ефективно прилагане на Закона за обществените поръчки и укрепване капацитета на Агенцията по обществени поръчки за прилагане на приетите промени** – в края на месец февруари 2012 г. влизат в сила промените в ЗОП. Една съществена част от тях касаят системата на предварителния контрол, извършван от Агенцията по обществени поръчки. КЕВКЕФ следи отблизо предприетите мерки по линия на ОПТП за укрепване капацитета на агенцията с оглед поемане на тези допълнителни функции.

   През 2011 г. основната констатация от страна на Одитния орган за допуснати нередности по оперативните програми е именно във връзка с процедурите по възлагане на обществени поръчки. Приветствани са предприетите от УО мерки за засилване на контрола по процедурите.

КЕВКЕФ изразява очакване, че качественият предварителен контрол на тръжните документации от страна на АОП, от една страна ще намали значително административната тежест за УО (с което ще се ускорят процесите по изпълнение на проектите), а от друга – ще създаде необходимите предпоставки за намаляване на риска от допускане на нередности и наложени финансови корекции.

7. **Координирани действия за укрепване капацитета на бенефициентите за провеждане на процедури по обществени поръчки във връзка с изпълнението на финансираните от ЕС проекти** – една от хоризонталните препоръки на КЕВКЕФ, отправяна и в предишни доклади, е свързана с необходимостта от постоянни и координирани действия от страна на УО за изграждане на капацитет в бенефициентите, с акцент върху общините, за подготовка и провеждане на процедурите по ЗОП.
   Подготовката на документациите за възлагане на обществени поръчки при изпълнението на големите проекти в транспортния и водния сектор е сложен процес, който изисква комплексни познания и експертиза, както от страна на бенефициентите, така и от страна на УО. В тази връзка, КЕВКЕФ приветства предвидената експертна помощ по линия на МФИ и поетата инициатива за създаване на мобилно експертно звено за подкрепа на местните власти – „българският JASPERS". Същевременно, КЕВКЕФ изразява очакване през 2012 г. резултатите от дейността на тази инициатива да станат осезаеми за местните власти, както и да бъдат откроени добри практики.

   По отношение на експертната подкрепа от МФИ, КЕВКЕФ насърчава българските власти да подходят стратегически, като съсредоточат взаимодействието с МФИ към подготовката на списък от зрели инфраструктурни проекти (т.нар. project pipeline), които да бъдат готови за финансиране през новия програмен период.

8. **Разширяване обхвата и приложението на инструментите за финансов инженеринг за подкрепа на МСП и общините** – един от хроничните проблеми при изпълнението на проектите е недостига на средства в бенефициентите (общини и фирми) за осигуряване на собствено финансиране на проектите. В рамките на своите изслушвания КЕВКЕФ многократно повдигаше този въпрос пред УО и призоваваше за по-бърз старт на инструментите за финансов инженеринг, особено на Инструмента JEREMIE. КЕВКЕФ отбелязва с удовлетворение, че през 2011 г. беше даден успешен старт на инициативата и първите отпуснати кредити за МСП са вече налице. През 2011 г. е отбелязан съществен напредък и по инструмента за финансов инженеринг в подкрепа на проектите за градско развитие (JESSICA), както и по Националния гаранционен фонд по линия на ПРСР и ОПРСР.

   КЕВКЕФ приветства съчетаването на подкрепата по линия на традиционните грантове с революиращи инструменти. Засилването на ролята на инструментите за финансов инженеринг и натрупването на експертиза в УО за прилагането им е особено важно, предвид нарастващото им значение през новия програмен период. В допълнение, вливането на свеж финансов ресурс в реалния сектор под формата на финансови инструменти при преференциални условия (нисколихвени кредити, гаранции), е своеобразна антикризисна мярка в подкрепа на бизнеса.

   Същевременно, КЕВКЕФ обръща внимание, че прилагането на инструментите за финансов инженеринг следва да отчита устойчивостта на проектите в дългосрочен план. КЕВКЕФ препоръчва логиката на финансиране с оглед съществуващите потребности, а не единствено на база разполагаемия ресурс.

9. **Засилване на връзката „пари срещу реформи” –** КЕВКЕФ приветства реализацията на важни за страната реформи с подкрепата на средства от оперативните програми. Прилагането на интегриран подход между различните програми и източници на финансиране и търсенето на синергичен ефект са ключови фактори за успешното провеждане на реформите в страната с помощта на европейските средства. Добър пример за такава синергия между различни оперативни програми са предприетите важни за страната социално-икономически реформи в сферата на деинституционализацията, социалното включване, в сферата на заетостта, здравеопазването, образованието, енергийната ефективност, водната инфраструктура и др.
   Като подготовка за следващия програмен период, през който се очаква силно обвързване на европейското финансиране с постигнатите резултати, КЕВКЕФ препоръчва УО да насочат усилията си към засилване и задълбочаване на тази връзка при изпълнение на ОП.

10. **Прилагане на по-голяма „гъвкавост” при финансиране на интервенциите по оперативните програми** – през 2011 г. се наблюдава процес на пренасочване на свободен ресурс между приоритетни оси/мерки по редица оперативни програми (ОПРР, ОПТ, ПРСР). Реалокацията на средства се прави с цел максимално усвояване на средства по програмите, като се прилага различен подход - финансират се проектни предложения, които успешно са преминали оценка, но за които не е достигнал финансов ресурс, финансират се дейности, свързани с провеждането на важни политики и реформи, пренасочват се средства от неатрактивни мерки към такива, по които има засилен интерес и съответно – недостиг на ресурс.

    Базирайки се на опита от настоящия програмен период, КЕВКЕФ отбелязва, че УО на ОПРР в най-голяма степен се придържа към този подход, което дава своите положителни резултати и може да бъде ползвано като добра практика от другите оперативни програми.

11. **Предприемане на действия за увеличаване размера на европейско съфинансиране.** В условията на криза в ЕС, спазвайки стриктна фискална дисциплина, България е сред страните „отличници” по финансова стабилност. Същевременно, изпълнението на приоритетните за страната проекти, финансирани с европейски средства, поставя допълнителен натиск върху националния бюджет (под формата на национално съфинансиране). В тази връзка, за да се повиши усвояемостта и да се достигне до по-бързо вливане на допълнителни средства в икономиката, КЕВКЕФ намира за уместно да бъдат предприети действия за увеличаване размера на европейското съфинансиране за реализацията на ключови инфраструктурни проекти, при запазване общия размер на предвидените бюджети по програмите.

II. НАПРЕДЪК ПО ОТДЕЛНИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ. ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ

Оперативна програма "ТРАНСПОРТ"

Постигнат напредък

През 2011 г. по Програмата е постигнат ръст в договарянето от 191% (при съпоставяне на стойностите на показателя към 31 декември съответно през 2010 г. и 2011 г.). По данни на УО в периода 1.01. – 31.12.2011 г. е контрактуван ресурс от около 1 144,5 млн. евро и общият размер на договорените средства към края на 2011 г., считано от началото на програмния период, вече достига около 1 744,2 млн. евро или 87% от общия бюджет на Програмата. По данни на Сертифициращия орган, към 31.12. 2011 г. общо по ОПТ са разплатени над 454 млн. евро, което представлява около 22,66% от разполагаемия ресурс по Програмата. Само за 2011 г. разплащането достига над 341,5 млн. евро, което представлява ръст от близо 304%. Обобщена информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 1 и таблица 20.

Проблемни области

Основните проблеми, които са свързани с усвояването на средства по ОПТ са:

- недостиг на финансови ресурси при бенефициентите за съфинансиране и осигуряване на ДДС;
- липса на достатъчно опит и капацитет за управление на инфраструктурни проекти;
- проблеми от институционално и организационно естество;
- проблеми свързани с прилагането на Закона за устройство на територията, получаване на разрешителни за строеж, отчуждителни процедури, Оценка на въздействието върху околната среда и археологически проучвания.

Сред рисковете при изпълнението на ОПТ остават:

- наличие на разминаване във времето между началото на изпълнение на големите проекти и одобрението на съответните Апликационни форми от ЕК. При неодобрение на даден проект от ЕК, дейностите по него ще трябва да бъдат завършени с национални средства;
- многократното изместване на прогнозите за изпълнението на проектите заплашва финансовото изпълнение на Програмата;
- значителна част от проектите се очаква да завършат през 2014 – 2015 г. и в тази връзка е напълно възможно, при забавяне в изпълнението, да се надхвърлят времевите рамки на текущия програмен период;
- недостатъчно доброто качество на подаваните проектни предложения;
- административният капацитет на двата най-големи бенефициента в лицето на Агенция „Пътна инфраструктура" и Национална компания „Железопътна инфраструктура" и способността им да се справят успешно с нарастващия обем работа по проектите.

Препоръки

С оглед наличието на неравномерност в изпълнението на отделните приоритети на ОПТ, КЕВКЕФ препоръчва разработването на нови проекти по ПО 3 и ПО 4, с цел постигане очакваното социално и икономическо влияние на Програмата.

КЕВКЕФ призовава да продължат усилията за подобряване на административния капацитет на АПИ и НКЖИ, в т.ч. с провеждане на обучения и курсове за повишаване квалификацията на служителите, както и с ангажирането на външна експертиза, когато това е необходимо.

КЕВКЕФ приветства УО на ОПТ за постигнатия през 2011 г. значителен напредък по Програмата както в договарянето, така и в разплащането. С оглед минимизиране риска от загуба на средства по ОПТ, през 2012 г. тази положителна тенденция следва да се запази по линия на оптимизация на различните елементи от управленския процес и реализиране в срок на строителните работи.

КЕВКЕФ призовава за стартиране подготовката на значими проекти които ще бъдат финансирани през следващия програмен период.

Оперативна програма "ОКОЛНА СРЕДА"

Постигнат напредък

По данни на УО на ОПОС към 31 декември 2011 г. по оперативната програма са сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 958,6 млн. евро или близо 53,23 % от общия размер на средствата по програмата. По данни на Сертифициращия орган – дирекция „Национален фонд" към Министерството на финансите, плащанията по вече сключените договори, са в размер на 198,1 млн. евро или 11 % от общия ресурс на програмата. Постигнат е ръст от близо 72,7 млн. евро (58 % ръст изпълнение) в разплащанията по програмата в сравнение с размера на общо платените средства към 31 декември 2010 г. (125,4 млн. евро). Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 2 и таблица 20.

КЕВКЕФ отчита постигнатия от УО напредък по препоръката от Междинния доклад за ускоряване на процеса по набиране и оценка на проектни предложения. УО е предприел поредица от действия за преодоляване на констатираните слабости, сред които: 1) мерки за подобряване качеството на представяните проектни предложения чрез провеждане на постоянни срещи и консултации с бенефициентите на програмата; 2) ускоряване на процеса на оценка, чрез въвеждане на минимум от изисквания, на които трябва да отговарят проектните предложения преди да се пристъпи към реалната им оценка; 3) прилагане на мерки за минимизиране на риска от нарушения при провеждане на обществени поръчки, които включват серия от обучения на бенефициенти, опростяване на правилата за предварителен и последващ контрол, редовно публикуване на информация на интернет-страницата на УО и др.

В Междинния доклад КЕВКЕФ отправи препоръка към УО да предвиди възможността за договаряне на допълнителен ресурс, който да бъде финансиран в случай на икономия на средства, породена от спестен ресурс от проведени тръжни процедури или от наложени финансови корекции. В тази връзка, КЕВКЕФ отчита предприетите от УО мерки с цел

осигуряване на най-висока степен на усвояемост, чрез прилагане на подход на над-договаряне (over-booking).

С оглед засилване проектната готовност на малките агломерации (между 2 и 10 хил. еквиваленти жители) за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, КЕВКЕФ отправи препоръка към УО в Междинния си доклад, да разработи в по-кратки срокове методологията и критериите за оценяване на проектните предложения постигнатия в тази връзка напредък чрез обявената в началото на месец ноември 2011 г. покана за изграждане на ВиК мрежи и пречиствателни станции за агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж.

КЕВКЕФ отчита предприетите от УО мерки за осигуряване на по-добро финансово изпълнение на програмата (в т.ч. оптимизиране на процеса на верификация), както и за улесняване процеса на докладване от страна на бенефициентите. Конкретните действия, предприето от УО в тази насока, включват:

Одитният орган констатира, че вследствие на предприетите корективни действия от страна на УО, системите за управление и контрол на ОПОС функционират ефективно и нивото на грешка на програмата е 0,11 %, което е под прага на същественост.

КЕВКЕФ приветства възприетия от УО подход за активен диалог и консултации с общините при подготовката и изпълнението на проектите, както и провежданите обучения на бенефициенти, свързани с най-често допусканите грешки при подготовка на проектните предложения. В тази връзка, КЕВКЕФ подкрепя инициативата на УО за провеждане на обучения на новите общински администрации и съответно кметове, в рамките на организираните от страна на НСОРБ поредица от обучения по региони.

Напредък по реформата във водния сектор – КЕВКЕФ констатира значителен напредък през 2011 г. по отношение на реформата на ВиК сектора: 1) МРРБ, в качеството му на отговорна институция за реализиране на реформата, е включено като нов бенефициент по приоритетна ос 1 на ОПОС; 2) В началото на 2012 г. предстои обявяване (процедурата е обявена на 18 януари 2012 г.) на процедура „Стратегическо планиране и укрепване на капацитета на структурите, ангажирани в процеса на реформиране на ВиК сектора, за осигуряване устойчиво управление на ВиК инфраструктурата” на обща стойност 6,1 млн. евро (12 млн. лв.). Целта на процедурата е да се подпомогне успешното реформиране на ВиК сектора и устойчивото управление на ВиК инфраструктурата в страната, чрез финансиране на дейности за: стратегическо планиране във ВиК сектора - изготвяне на подзаконови нормативни актове и на отраслова стратегия за ВиК сектора; създаване на единна информационна система за ВиК услугите; укрепване капацитета на структурите в МРРБ, ангажирани в координацията и контрола на реформата във ВиК сектора, ВиК операторите и Асоциациите по ВиК за управление и планиране на ВиК системи, предвидени в Закона за водите.

Проблемни области

КЕВКЕФ отбелязва, че все още не е преодолян недостигът на средства в общините за покриване на собствения принос по проекти, финансирани със средства от фондовете на ЕС. Като причини могат да бъдат отбелязани – липсата на достатъчно собствени приходи за финансиране собственото участие в инфраструктурните проекти, както и обстоятелството, че при проекти, генериращи приходи, общината не събира приходите от инвестицията (под формата на цена на услугата), а те остават за сметка на ползвателите от страна на оператора.

КЕВКЕФ приветства усилията на УО да бъде в постоянна координация, както в рамките на МОСВ, така и с другите администрации при разрешаване на традиционните в сектора проблеми, свързани с: продължителните процедури по промяна предназначението на земята (в повечето случаи – земеделска), отчуждителните процедури на имоти/терени частна собственост, процедурите, свързани с издаване на разрешителни, съгласно екологичното законодателство и др. КЕВКЕФ отчита, че преодоляването на тези проблемни области е едно от основните предизвикателства за изпълнение на инвестиционните проекти по ОПОС.

Препоръки

С оглед напредналия етап на настоящата финансова перспектива, КЕВКЕФ обръща внимание на необходимостта от ускоряване на процеса по реализация на инвестиционните договори по приоритетна ос 1 и 2 на Оперативната програма. В тази връзка КЕВКЕФ апелира за създаване на необходимите предпоставки за провеждане на качествени търгове от страна на общините, предвид големите стойности на проектите, в т.ч. чрез засилено взаимодействие с УО.

Предвид ключовото значение на провеждането на реформата във водния сектор за успешното изпълнение на проектите по приоритетна ос 1 на ОПОС, КЕВКЕФ апелира за нейното ускоряване при взаимодействие между отговорните министерства – МОСВ и МРРБ. През 2012 г. КЕВКЕФ ще продължи да проследява и отчита предприетите действия в тази посока.

КЕВКЕФ приветства възможностите, които „българският JASPERS” и експертната подкрепа от МФИ създават за по-добрата подготовка и изпълнение на проектите и препоръчва тяхното ефективно прилагане в рамките на ОПОС.

КЕВКЕФ отчита предприетите мерки от УО за провеждане на вътрешна оценка на оперативната програма, предвид констатираното забавяне при възлагането на външна междинна оценка. Въпреки това, Комисията поддържа препоръката си от Междинния доклад за ускоряване провеждането на Междинната оценка на ОПОС. В тази връзка, КЕВКЕФ изразява очакване за своевременното приключване на обществената поръчка за избор на изпълнител за извършване на оценката и пристъпването към реалната дейност. КЕВКЕФ обръща внимание, че резултатите от Междинната оценка са ценен източник на информация и препоръки за оптимизиране на програмата до края на програмния период.

Степента на изпълнение на ИГРП на ОПОС за 2011 г. не е достатъчно задоволителна. По показател - съотношение между брой планирани и обявени процедури за предоставяне на БФП, изпълнението е близо 60 % от планираното, а по показател - съотношение между стойност на планираните и реално обявените процедури, изпълнението достига 78 %. В тази връзка, КЕВКЕФ изразява очакване УО на ОПОС да мобилизира усилия за постигане на заложените цели през 2012 г., а именно – договаряне на целия наличен ресурс по програмата до края на 2012 г.

Предвид очаквания засилен интерес от страна на малките общини да кандидатстват по обявената схема за подкрепа на агломерациите под 10 хил. е.ж. за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, относително кратките срокове за подготовка (до средата на август 2012 г.), както и изискването на УО за представяне на проекти с висока степен на готовност, КЕВКЕФ обръща внимание на необходимостта УО да оказва засилена подкрепа и консултации на конкретните бенефициенти на всеки етап от подготовката им.

КЕВКЕФ отчита, че средствата, необходими за цялостно изпълнение на поетите ангажименти във връзка с европейското законодателство за изграждане на необходимата инфраструктура в сектор „околна среда”, значително надхвърлят определения ресурс по ОПОС за периода 2007-2013 г. В тази връзка, КЕВКЕФ апелира за максимално мобилизиране на усилията за успешно

реализиране на започнатите реформи във водния сектор и в сектор отпадъци. Провеждането им е необходимата предпоставка за формулиране на ясни приоритети и визия за развитие на политиката по околна среда през следващия програмен период, както и за определяне на т.нар. *project pipeline* - списък с проекти с висока степен на готовност, чието изпълнение да стартира непосредствено с началото на новия програмен период. Новите аспекти в Кохезионната политика и основните насоки за развитие на европейското екологично законодателство в сферата на изменението на климата, определят до голяма степен посоката, в която УО ще развива своите приоритети, а именно – подобряване на качеството на въздуха и намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на енергийната ефективност, ефективното управление на водните ресурси и подобряване управлението на отпадъците. Наред с така очертаните приоритети, КЕВКЕФ разглежда и необходимостта от хоризонтална интеграция на политиката по околна среда във всички сектори/политики на национално ниво.

Оперативна програма "РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ"

По данни на УО на ОПРР към 31 декември 2011 г. по оперативната програма са сключени договори за предоставяне на БФП в размер на 1,137 млрд. евро, което представлява 71 % от бюджета на програмата. По данни на Сертифициращия орган – дирекция „Национален фонд" към Министерството на финансите, плащанията по вече сключените договори, са в размер на 323,2 млн. евро или 20,19 % от общия ресурс на програмата. По данни на Централното координационно звено в Министерския съвет през 2011 г. е постигнат ръст от 137,8 млн. евро (74 % ръст изпълнение) в разплащанията по програмата в сравнение с размера на общо платените средства към 31 декември 2010 г. (185,4 млн. евро). Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 3 и таблица 20

Степента на изпълнение на ИГРП на ОПРР за 2011 г. е висока. ОПРР бележи 100 % изпълнение по отношение на планирани и обявени процедури. По показател - съотношение между стойност на планираните и реално обявените процедури, изпълнението достига 92 %. КЕВКЕФ отчита, че към 31.12.2011 г. е отворен за кандидатстване целият ресурс по ОПРР (98% от средствата, като останалите 2 % са по приоритетна ос „Техническа помощ" и са в процес на реализация). ОПРР е сред малкото оперативни програми (заедно с ОПРЧР), която в средата на програмния период е постигнала почти 100 % програмиране и изпълнение на заложените цели.

Във връзка с общата препоръка на КЕВКЕФ, отправена към всички оперативни програми в Междинния доклад, за насочване на ресурси към мерки и дейности, допринасящи за реализацията на необходими секторни политики и реформи, КЕВКЕФ отбелязва, че УО на ОПРР в най-голяма степен се придържа към този подход, което дава своите положителни резултати. През 2011 г., в рамките на КН на ОПРР, е одобрено пренасочването на значителен финансов ресурс между различните приоритетни оси, както и в рамките на самите приоритетни оси (между съответните операции). Целта е да се осигури успешна реализация на програмата (финансират се проектни предложения, които успешно са преминали оценка, но за които не е достигнал финансов ресурс), в т.ч. на провежданите чрез нея важни политики и реформи (деинституционализацията на децата в България). Пренасочването се извършва на база предварителна оценка на изпълнението по приоритетните оси и наличието на свободен финансов ресурс. Част от пренасочените ресурси са в подкрепа на създаването на зелена и достъпна градска среда чрез новата схема за подобряване на градската среда. КЕВКЕФ счита,

че приложеният от УО на ОПРР подход за по-голяма гъвкавост при финансиране на интервенциите, може да се ползва като добра практика и от другите оперативни програми.

КЕВКЕФ приветства реализацията на важни за страната реформи с подкрепата на ОПРР в здравната (за ранна диагностика и лечение на онкологични заболявания) и социалната сфера (за деинституционализация на децата в България, за осигуряване на социални жилища на маргинализирани групи). Прилагането на интегриран подход между различните програми и източници на финансиране и търсенето на синергичен ефект са ключови фактори за успешното провеждане на реформите в страната с помощта на европейските средства. Базирайки се на опита от настоящия програмен период, КЕВКЕФ счита, че този модел е доказал своята ефикасност и следва да бъде доразвит и широко прилаган след 2013 г.

В областта на интегрирания градски транспорт КЕВКЕФ отчита постигнатия напредък с одобрението от страна на ЕК първият голям проект за интегриран градски транспорт на Бургас и изразява очакване за положителна оценка от ЕК и на втория голям проект за интегриран градски транспорт в Столична община. По отношение на схемата за интегрирания градски транспорт на 5-те големи града, КЕВКЕФ приветства подхода на УО за обявяване на схемата за БФП през ноември 2011 г., както и паралелно протичащите през 2011 г. подготвителни дейности по линия на техническата помощ на програмата (в т.ч. изготвяне на предпроектни проучвания, транспортни стратегии, финансово-икономически анализи, проучване за собствеността на подвижния състав на градския транспорт, проучвания за съпровождащата инфраструктура за градски транспорт).

КЕВКЕФ приветства придобиването на опит по прилагането на инструменти за финансов инженеринг (както от страна на УО, така и от страна на бенефициентите), предвид очакването тяхното значение да нарасне значително през следващия програмен период. В тази връзка следва да се отбележи опитът, който УО на ОПРР изгражда, посредством Инициативата JESSICA – чрез използване на Фондове за градско развитие и мерките за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради - чрез създаване на Фонд – мениджър за жилищна политика.

КЕВКЕФ приветства изключителния фокус на УО върху подготовката за следващия програмен период. КЕВКЕФ отчита, че получените изводи и резултати от успешно проведената Междинна оценка на програмата, са приложени на практика от УО в напредналата подготовка за следващия програмен период. По-конкретно, в унисон с препоръката на КЕВКЕФ от Междинния доклад, УО насочва вниманието си към програмиране, базирано на интегрирани планове за градско развитие чрез обособяване на т.нар. „полюси на растеж”. Този подход ще съдейства за определяне на приоритетните инвестиции, с по-голям акцент върху големи проекти и инвестиционни проекти от стратегическо значение. КЕВКЕФ отчита, че фокусът върху градското развитие ще спомогне за по-доброто разграничаване на интервенциите между програмите (по-конкретно с Програмата за развитие на селските райони).

Проблемни области

УО на ОПРР е предприел редица мерки за преодоляване на идентифицираните трудности, свързани с: упражняване на предварителен и последващ контрол на процедурите по възлагане на обществени поръчки; подобряване качеството на физическото изпълнение на инфраструктурните проекти; прилагането на унифициран подход при извършване на проверки на място; укрепване капацитета на бенефициентите по Програмата.

В отговор на констатираните от Одитния орган несъответствия в контрола върху обществените поръчки при процедурите по верификация, УО е извършил повторен

контрол/последваща проверка на проведените тръжни процедури от бенефициентите. В резултат от предприетите мерки, Одитният орган констатира, че системите за управление и контрол на ОПРР функционират ефективно и нивото на грешки е под прага на същественост.

Препоръки

Предвид постигнатото високо договаряне на средства по програмата, УО следва да насочи усилията си към упражняване на ефективен контрол за качественото и в срок изпълнение на проектите. В тази връзка, са необходими последователни действия за укрепване капацитета на бенефициентите за изпълнение и отчитане на проектите.

С оглед ранното констатиране от УО на отклонения при изпълнението на проектите от страна на бенефициента, КЕВКЕФ препоръчва да се извършва периодична оценка на рисковите области при изпълнение на проектите и да се въведат допълнителни процедури за управление на риска. Следва да се обмисли въвеждането на процедура и система за разкриване, отчитане, докладване и последващо разрешаване на всички регистрирани случаи на нередност по проекти, финансирани от ЕС.

Затрудненията на основния бенефициент по програмата – общините, за осигуряване на ликвиден ресурс за финансиране на проектите преди получаване на междинни и окончателни плащания, изискват адекватни мерки на национално ниво за предоставяне на временни средства за покриване на този недостиг. Възможен отговор на това предизвикателство е евентуална промяна в Наредбите за условията и реда за съставяне, изпълнение и отчитане на общинските бюджети, приемани на основание чл. 9а от Закона за общинските бюджети, чрез която да се регламентира възможността за предоставяне на средства под формата на временни безлихвени заеми от общинския бюджет по извънбюджетната сметка за проекти, финансирани от ЕС, с цел извършване на плащания преди получаване на междинни и окончателни плащания по проекта.

Предвид очакваното широко прилагане на инструментите за финансов инженеринг през следващия програмен период на Кохезионната политика, КЕВКЕФ насърчава укрепването на капацитета на УО и бенефициентите по програмата в тази посока и реализиране на т. нар. лостов ефект.

Отчитайки лимитирания ресурс по ОПРР за изграждането на инфраструктура за широколентовия достъп до малките населени места (20 млн. евро) и ангажиментите на Република България във връзка с европейското законодателство за изграждане на такъв тип инфраструктура до всички населени места, КЕВКЕФ обръща внимание на необходимостта конкретният бенефициент - Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи” към МТИТС да проведе задълбочен анализ на ситуацията, с оглед определяне на най-приоритетните места за изграждане на такава инфраструктура със средства от ОПРР. Същевременно, ЕК следва да бъде своевременно информирана с нотификация относно държавните помощи, както и да бъдат извършени евентуални корекции в Насоките за кандидатстване.

В контекста на програмирането на Кохезионната политика за периода 2014-2020 г., КЕВКЕФ счита, че и през следващия програмен период ОПРР ще играе важната роля на двигател на развитието на градските агломерации и балансиращ фактор, предвид негативните ефекти от кризата върху местните власти и ограничените бюджети за инвестиционни мерки.

КЕВКЕФ изразява очакване, че с определянето на приоритетни агломерации (на база резултатите от социално-икономическия анализ за нуждите на програмирането на

регионалното развитие за периода 2014-2020 г.), които да бъдат финансирани от бъдещата ОПРР, ще се определят регионите, които да бъдат двигатели за развитието на страната през следващия период - т. нар. „полюси на растеж” и на тази база да бъдат предвидени различни мерки за въздействие върху отделните области.

КЕВКЕФ приветства по-силния акцент върху конкурентните фактори на бъдещето - устойчивото развитие и в частност енергийната ефективност. В тази връзка, КЕВКЕФ насърчава евентуално разширяване обхвата на ОПРР през следващия програмен период, с включване на екологична и водна инфраструктура. Интегрираният подход към регионалното развитие изисква осъществяването на комбинирани проекти, каквито могат да бъдат напр. мерки за изграждане/подобряване на ВиК инфраструктура, като част от проект за подобряване на градската среда, мерки за опазване на културно-историческото наследство, като част от проект за устойчиво развитие на туризма, мерки за подобряване на здравната инфраструктура и доставка на модерно здравно оборудване като част от проект за повишаване качеството на живот и др.

Във връзка с водещата роля на МРРБ по отношение на реформата във водния сектор, КЕВКЕФ ще продължава да следи при бъдещи изслушвания по темата, развитието на дейностите по стратегическо планиране във ВиК сектора, с оглед ефективното прилагане на Закона за водите в унисон с изискванията на европейското законодателство.

Оперативна програма “РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”

Постигнат напредък

Налице е осезаемо подобрение по отношение на процесите по планиране и усвояване на средствата по Оперативната програма.

По време на отчетния период УО на ОПРЧР докладва значителен финансов напредък, както следва: разплатените средства са в размер на 196 586 525 евро[12], или 16% от бюджета на програмата, като само за 2011 г. по данни на УО те са 86 707 874 евро. В рамките само на една година плащанията към бенефициентите са се удвоили.

Договарянето също бележи значителен ръст по данни на УО. По програмата са подадени общо 5497 проектни предложения; сключени са 1754 договора на стойност 790 768 007 евро, или 65% от бюджета на ОПРЧР. За сравнение, в началото на 2011 г. този процент е бил едва 47%.

Най-сериозен ръст – над 6 пъти, е постигнат по отношение на сертифицираните разходи. НФ сертифицира разходи на стойност от около 10% от бюджета на програмата, докато през януари 2011 г., размерът на сертифицираните разходи е достигал едва 1.6% от бюджета на програмата. Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 4 и таблица 20.

Едно от важните постижения на УО се състои в това, че наличните финансови средства по ОПРЧР са програмирани с одобрените критерии за избор на операции на Деветото заседание на Комитета за наблюдение от 15 ноември 2011 г.

Разчетите на Управляващия орган изключват риск от автоматично връщане на средства (с оглед на правилото N+3/N+2) през 2011 и 2012 г.

[12] НФ посочва по-висока сума – 196 819 226 евро

На базата на задълбочен анализ, са релокирани средства в размер на над 56 млн. евро, за да се отговори на някои конкретни нужди на бенефициентите от финансиране.

Работи се по Междинната оценка на Оперативната програма, чието ускорение е препоръчано в Междинния доклад на Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове за усвояването на европейските средства през 2011 г. (договорът за извършването й е подписан на 29 август 2011 г.), като краен срок за изготвянето й е 30 юни 2012 г.

ОПРЧР е една от първите програми, предоставили на своите бенефициенти възможността за електронно кандидатстване, като УО настоява в кратки срокове да се открие такава възможност за електронно отчитане по схемите, за които би било приложимо.

През последната една година УО на ОПРЧР е обърнал значително внимание на „обратната връзка с бенефициентите“, която има не само превантивен характер по отношение на потенциалните пропуски при кандидатстване, планиране и отчитане, но и оценъчен характер за реалния ефект от програмата.

Като значителен напредък следва да се открои процесът на деинституционализация на грижите за деца е сферата, в която в най-висока степен е постигнат синергичен ефект, благодарение на добрата координация между различните финансови инструменти на ЕС, в т.ч. Европейския фонд за регионално развитие (Оперативна програма „Регионално развитие” – ОП РР), Европейския социален фонд (Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – ОП РЧР) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (Програма за развитие на селските райони – ПРСР).

Проблемни области

На базата на подадената от УО информация, както и от получените данни по време на изслушвания пред КЕВКЕФ, може да се направи заключението, че през отчетния период не се наблюдават сериозни затруднения пред управлението на Програмата.

Макар че УО докладва значителен физически напредък, именно по този показател се наблюдават някои предизвикателства, които следва да бъдат посрещнати с адекватни мерки от ОПРЧР, за да се засили ефектът от държавната политика в дадените области.

Така например, по данни на Националния статистически институт за състоянието на работната сила за 2010 година. Конкретно тревожен е фактът за това, че 17 000 млади хора миналата година допълнително са останали извън пазара на труда. Коефициентът на безработица се е увеличил с около 7 процентни пункта – от 19,5 на 26,5. Младежите като една група, която е изключително мобилна, но и силно застрашена, се превръщат в рисков фактор специално в тази сфера на пазара на труда.

Съществен проблем, идентифициран в ОПРЧР е несъответствието на образованието, което получават българските студенти с изискванията на бизнеса, поради което е разработена операция „Актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда” с бюджет в размер на 6 млн. лева.

Препоръки

КЕВКЕФ изразява изключителното си удовлетворение от гъвкавия подход на УО на ОПРЧР при определянето на схемите по програмата, възползвайки се от възможностите за предварително обсъждане на насоките за кандидатстване.

КЕВКЕФ, освен това, отчита ползата и добавената стойност от синергията и интегрирания подход при финансиране на процеса на деинституционализация. В тази връзка, КЕВКЕФ

препоръчва да се търси обвързване на някои от мерките по програмата за подпомагане на целите на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите. В частност, КЕВКЕФ настоява за регулярно отчитане на усвоените средства и реалния ефект от финансирането, с оглед осигуряване на максимална прозрачност на процесите, свързани с интеграция на маргинализираните общности (хоризонтален приоритет на ОПРЧР), тъй като отчетност по този въпрос към момента липсва.

КЕВКЕФ отчита отличните темпове на договаряне на бюджета на ОПРЧР, като също отбелязва факта, че всички разполагаеми ресурси по програмата са програмирани за 2012 г. КЕВКЕФ обаче препоръчва да се ускорят темповете на разплащане, така че разполагаемият ресурс да достигне възможно най-бързо до бенефициентите и да се смекчат някои от най-негативните ефекти от икономическата криза, засегнали в значителна степен пазара на труда.

КЕВКЕФ приветства въвеждането на електронни услуги в полза на бенефициентите на ОПРЧР, като насърчава по-нататъшното им развитие и разширяване спектъра им. В тази връзка, КЕВКЕФ препоръчва на УО да продължава да търси директен контакт с бенефициентите в още по-интензивен порядък. В този контекст, Агенцията по заетостта като междинно звено, също има възможност до допринесе за постигането на по-добра информираност на търсещите работа относно перспективите за реализацията им на пазара на труда, вкл. посредством утвърждаване практиката за обслужване на едно гише. За целта, са необходими мерки за укрепване капацитета на Бюрата по труда, за да предоставят пълен набор от информационни услуги (в т.ч. възможности за кандидатстване по ОПРЧР).

КЕВКЕФ счита, че е необходима по-голяма гъвкавост, за своевременното реагиране на възникващите потребности на пазара на труда, включително за справяне с младежката безработица и осигуряване заетост на безработните лица над 50-годишна възраст.

След финализиране на Междинната оценка, КЕВКЕФ призовава резултатите от нея да бъдат анализирани в най-спешен порядък, тъй като дискусиите за новия програмен период вече са в ход и изводите от оценката са съществени при формулиране на приоритетите на ОПРЧР за периода 2014-2020.

Оперативна програма “КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ”

Постигнат напредък

През 2011 г. са договорирани над 161 млн. евро (близо 14 % от целия бюджет на ОПРБКИ), а общо от началото на Програмата договарянето по данни на ЦКЗ достига около 487,5 млн. евро или близо 42% от бюджета на ОПРКБИ (без отчитане на прекратените договори). По данни на Сертифициращия орган през 2011 г. са разплатени близо 45 млн. евро (приблизително 4 % от целия бюджет на ОПРКБИ). Така ръстът в разплащането по Програмата за 2011 г. достига 19,8 %. Общо от стартирането на Програмата са разплатени около 271 млн. евро, като по този начин финансовото изпълнение на Програмата достига 23,3 %. Изпълнение от 91% на прогнозата за договорените европейски средства по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г. поставя ОПРКБИ по този показател на първо място от 7-те Оперативни програми. Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 5 и таблица 20.

Отбелязан е напредък по съвместната дейност, в контекста на Оперативната програма, на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и Европейската банка за възстановяване и развитие в областта на енергийната ефективност.

В последните обявени процедури качеството на методологията за оценка е значително подобрено по отношение изясняване на приложимите методи за оценка.

Постигнатите резултати отговарят на актуалните (към момента на кандидатстване и приключване на проектите) нужди на бенефициентите. Това е добър индикатор за общата насоченост на областите, покрити при програмирането на процедурите.

Проблемни области

Сред основните трудности свързани с изпълнение на програмата, могат да бъдат откроени следните:

- Продължава да е налице изоставане в изпълнението на сърцевината на ОПРКБИ – процедурите на ПО 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационните дейности" и ПО 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда". Като цяло, България продължава да изостава в иновациите според нововъведената методология на ЕК за оценка на иновационния потенциал на страните – членки.
- От момента на одобрение на Критериите за избор на операции до обявяване на Насоките за кандидатстване по отделните процедури се констатира широк времеви диапазон.
- Продължителността на процеса по оценка на проектни предложения варира от 4 месеца до повече от една година.
- Не всички процедури имат фокус към конкретни сектори от Националния класификатор на икономическите дейности.
- Високата степен на сложност при формулиране на изискванията към кандидатите затруднява процеса на кандидатстване по ОПРКБИ.
- Ключов проблем за бенефициентите е осигуряването на съфинансиране.

Препоръки

КЕВКЕФ препоръчва фокусиране на ресурсите в сферите с висок потенциал и подпомагане на взаимодействието „наука - бизнес". В тази връзка от важно значение е изпълнението на заложените в Комуникационния план за 2012 г. задачи, предвиждащи провеждане на събития като 3 работни срещи „Съвет на бизнеса" и 6 работни срещи „Бизнесът среща науката". В тези случаи е необходимо представителите на бизнеса и на науката пряко да участват в подготовката и в презентациите и дискусиите. На някои от тях да бъдат дефинирани и възлагани партньорски задачи с оглед постигане напредъка по изоставащите приоритетни оси.

По отношение на физическия напредък по ПО 1 и 2 КЕВКЕФ призовава Управляващия орган, съвместно с Междинното звено в Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия да извършат подробен анализ на реално достигнатите стойности на заложените индикатори.

КЕВКЕФ счита, че програмирането на бъдещите процедури по ПО 1 и 2 на ОПРКБИ следва да се извършва въз основа на внимателна преценка кандидати от точно кой сектор от Националния класификатор на икономическите дейности ще бъдат подпомагани по съответната процедура.

КЕВКЕФ препоръчва максимално да се ускори процеса по одобрението на Критериите за избор на операции и обявяването на документите за кандидатстване по одобрените операции.

С цел ускоряване изпълнението на ОПРКБИ, КЕВКЕФ призовава да се предприемат ефективни мерки за оптимизиране на процеса на оценка, в това число намаляване на продължителността на процеса на одобрение на докладите за оценка и проверка на документи на етапа на подписване на договора, а времевият диапазон на процедурата за възстановяване на разходите на бенефициентите да бъде съкратен.

Оперативна програма "АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ"

Постигнат напредък

От гледна точка на финансовото изпълнение, спрямо останалите 6 оперативни програми които се изпълняват в България, в процентно изражение ОПАК е с най-добри показатели. По данни на УО, размерът на договорените средства към 31.12.2011 г. възлиза на 107 102 184 евро, или повече от половината (59,24%) от финансовата помощ по Програмата, а към бенефициентите са изплатени 50 535 366 евро (27.95 %). По данните на инструмента ЛОТАР, ОПАК е и една от програмите с най-добра степен на изпълнение на заложените прогнози. Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 6 и таблица 20.

През 2012 г., ОПАК като една от програмите финансирани от ЕСФ, планира обявяването на голям брой процедури през годината - девет, като следва ОПРЧР, по която се очаква откритите процедури да бъдат дванайсет. Паралелно с това, УО предвижда до м. март 2012 г. по-голяма част от процедурите да бъдат отворени, след което ИГРП 2012 да бъде актуализирана, с цел постигане на пълно договаряне на разполагаемия бюджет по Програмата.

Годишният контролен доклад за ОПАК, изготвен от ИА ОСЕС констатира, че установените грешки по проектите с финансово изражение са само 0,22% при праг на същественост от 2%. Изводите на одитния орган са представени на Европейската комисия и се базират на извадка от 35 искания за плащане по 32 проекти на обща стойност близо 3,75 млн. евро, което представлява 47% от сертифицираните разходи през 2010 година. Според доклада установените системи за управление и контрол на ОПАК са в съответствие с изискванията на регламентите и „работят ефективно, така че да дават разумна увереност за точността на представените пред комисията отчети на разходите и оттам за законосъобразността и редовността на съпътстващите ги транзакции".

Съществен позитив в работата на ОПАК е изготвянето на Междинната оценка, тъй като тя разкрива както голяма част от постигнатия напредък, преминава през проблемните области, пред които се изправя УО, дава някои съществени препоръки и в същото време насочва към следващия програмен период. Като важно положително заключение от Междинната оценка, следва да се отбележи, че резултатите на Програмата са добри и не се налагат промени в стратегията и целите на ОПАК. Приоритетите на ОПАК са актуални, попадат в обхвата на разгледаните стратегически документи и отговарят на целите на административната и съдебната реформа. Управляващият орган е установил процедура за изготвяне на ИГРП, която осигурява възможност за съответствие с актуалните нужди на целевите групи.

Проблемни области

Според констатациите от Междинната оценка, индикаторите на ОПАК не са добре формулирани. За повечето от тях се препоръчва прилагане на промени/разширяване на дефинициите и/или актуализиране на целевите стойности.

На проектно ниво, в Междинната оценка е констатирано натрупало се забавяне по отношение изясняването статуса на т.нар. „проблемни проекти“. Общият брой „проблемни проекти” по данни на УО към 31.08.2011 г. е 76 и са на стойност 18,5 млн. евро. Трябва да се отбележи, че 50 от 72 „проблемни проекта” са приключили през 2009 г., 20 през 2010 и само 2 през 2011 г., което означава, че за 69% от проблемните проекти процесът по уточняване на констатираните проблеми продължава вече втора година.

Сред най-често срещаните проблеми на бенефициентите при кандидатстване са: липса на капацитет при управлението на проектите, проблеми с планирането на времето и разходите, трудности при взаимодействието между партньорите, непознаване на общите условия на договора, нарушения в провеждането на процедури за избор на изпълнители по реда на ЗОП, НВМОП и ПМС № 55/2010 г. и трудности при формулиране на индикаторите по проектите.

Препоръки

КЕВКЕФ, приветства разширяването на мерките за публичност и реализирането на редица комуникационно-информационни събития от страна на УО през 2011 г., считайки ги за полезни за бенефициентите.

По отношение на „проблемните проекти“ по ОПАК, КЕВКЕФ се придържа към препоръката дадена в Междинната оценка – процесът по изясняване статуса по тези проекти да бъде ускорен и с оглед на факта, че средствата, които при установяване на нередности или неизпълнение на проектите и взимане на решение за финансови корекции (възстановяване на цялата сума по проектите, трябва да бъдат възстановени) могат да бъдат пренасочени към следващи процедури при спазване на правилото N+3/N+2. КЕВКЕФ поддържа позицията си от Междинния доклад, че ОПАК е ключов инструмент за провеждането на административната реформа и има важна роля по отношение реализирането на електронното управление. В тази връзка, КЕВКЕФ счита, че са необходими координирани усилия между институциите (в т.ч. Съвета по административна реформа и МТИТС) и засилване фокуса на Програмата върху реализацията на тези важни за страната реформи.

Като цяло КЕВКЕФ препоръчва на УО да се фокусира и върху визията си за следващия програмен период 2014-2020, в контекста на националните приоритети, като се възползва максимално от изводите и препоръките в Междинната оценка, но трябва да се съсредоточи и върху финансовия си напредък през настоящия, за да го завърши с добри показатели.

Оперативна програма “ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ”

Постигнат напредък

По данни на УО към 31 декември 2011 г. сключените договори по ОПТП са 84 и възлизат на 28 654 489 евро, или над 50% от бюджета на ОП. Стойността на сключените договори само през 2011 г. е 14 344 018 евро. Разплатените средства по ОПТП от стартирането са 12 156 310 евро или 21% от бюджета на Програмата, като само за отчетния период те са 6 256 591 евро. От данни, представени на КН на ОПТП става ясно, че темповете на договаряне и разплащане

по време на отчетния период са се интензифицирали и към края на 2011 г. се наблюдава двойно нарастване на договарянето и разплащането, в сравнение с началото на 2011 г. Цялостна информация по отношение степента на финансово изпълнение на програмата и изпълнение на заложените прогнозите по Инструмента ЛОТАР към 31.12.2011 г., е представена съответно в таблица 7 и таблица 20.

УО не предвижда загуба на средства за 2011 и 2012 г., в контекста на правилото n+2/n+3, но счита, че 2013 г. крие предизвикателства в тази връзка.

УО на ОПТП е направил конкретна стъпка за преодоляване в известна степен на най-често срещания проблем – некоректното прилагане на разпоредбите и често допусканите грешки, свързани с възлагането на обществени поръчки. В тази връзка, на последното заседание на КН, е прието включването на нов конкретен бенефициент – Агенцията за обществени поръчки, с цел укрепване на капацитета на институцията и разработването на по-ефективна система за предварителен контрол върху процедурите за обществени поръчки.

Като значителен физически напредък трябва да бъде отбелязана и разширената конфигурация на ИСУН, която включва две функционалности „в услуга на бенефициентите“ - за електронно кандидатстване и отчитане на проекти за всички оперативни програми. В тази връзка, първото подадено по електронен път проектно предложение е по ОПТП. Към настоящия момент процедури, по които е възможно електронно подаване на проектни предложения, има обявени от ОП „Техническа помощ”, ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП „Регионално развитие”. ОП „Развитие на конкурентоспособността на Българската икономика” подготвя също подобни процедури, които ще бъдат обявени през 2012 г. Създаден е модул „Специализирани инструменти”, който включва: генератор на нерегламентирани отчети, дизайнер на форми, дизайнер на бази данни. Изграден е интерфейс за връзка с информационната система за управление на фондовете на ЕС – SFC 2007. Изграден е интерфейс за връзка с външни информационни системи. Полезно нововъведение е модулът за управление на ОП за трансгранично сътрудничество. Чрез него в ИСУН ще бъде получавана и визуализирана информация за програмите за трансгранично сътрудничество.

Следва да се отбележи, че България е сред първите държави-членки на ЕС, разработили функционалност на информационните си системи. Разработването на „електронните услуги” е изключително важен момент в развитието на ИСУН, тъй като тяхното значение ще нарасне многократно през новия програмен период 2014-2020 г.

Със Заповед на Ръководителя на УО на ОПТП от 11 август 2011 г. е предоставена БФП по проект „Създаване на мобилно експертно звено за подкрепа на местните и регионални администрации при изпълнението и управлението на проекти финансирани от СКФ” (инициатива, позната като „българския JASPERS”). Проектът предвижда предоставяне на специфична експертиза на бенефициентите за разрешаване на конкретни казуси при изпълнението и управлението на инфраструктурни проекти.

ОПТП е програмата, с чиито средства се извършва подготовката за следващия програмен период, а именно предстоящата реализация на проект „Подпомагане на цялостния процес по изготвяне на Договора за партньорство на Република България за периода 2014 – 2020 г.”. Основната цел на проекта е да подпомогне Централното координационно звено при подготовката на българския Договор за партньорство с ЕК за следващия програмен период.

Проблемни области

Проверките на Одитиния орган и НФ показват, че наложените финансови корекции на ОПТП са с ниска стойност - 70 000 евро, но показват някои пропуски при отчитане на разходите, както и нарушения при провеждане на процедурите за възлагане на обществените поръчки.

Основно предизвикателство пред УО си остава стартиране функционирането на 27-те Областни информационни центрове, които не успяха да започнат работа едновременно през 2011 г. и се очаква това да се случи през първата половина на 2012 г.

Препоръки

КЕВКЕФ за пореден път приветства усилията на УО за разширяване на функционалностите на ИСУН, защото, както беше отбелязано по-горе значението на „електронните услуги“ ще нарасне многократно през новия програмен период 2014-2020 г. КЕВКЕФ поздравява УО за постигнатото в тази сфера, защото то поставя България в челните места по брой функционалности, с които разполагат този тип информационни системи.

КЕВКЕФ препоръчва след като 27-те ОИЦ започнат да функционират, предвид малкото време, което остава до края на програмния период, да фокусират всички свои дейности върху подготовката за следващия – 2014-2020.

ПРОГРАМИ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Постигнат напредък

Към края на 2011 г., по **програмите за ТГС по външните граници на ЕС**, се изпълняват 136 договора на обща стойност 27,2 млн. евро в рамките на първите покани. В това число: 36 договора на стойност 7 млн. евро по Програмата за ТГС България - Македония; 47 договора на стойност 9,1 млн. евро по Програмата за ТГС България - Турция и 53 договора на стойност 11,1 млн. евро по Програмата за ТГС България - Сърбия;

По **Програмите за ТГС по вътрешните граници на ЕС** съответно по Програмата Румъния – България са одобрени за финансиране 134 проекта на обща стойност 228 млн. евро. По Програма Гърция – България, по втората покана са одобрени 26 проекта и предстои сключване на договорите с водещите партньори от Гръцка страна.

КЕВКЕФ идентифицира следните основни моменти при управлението на ТГС програмите през 2011 г.:

- Осигурено е националното съфинансиране от държавния бюджет за изпълнение на сключените договори от страна на българските бенефициенти;
- Получени са положителни оценки от ЕК за съответствие на системите за управление и контрол на програмите за ТГС;
- Ратифицирани са Меморандумите за разбирателство по отделните програми (единствено по програмата за ТГС България-Сърбия предстои финализиране на процеса по ратификация на Меморандума за разбирателство от Сръбска страна);
- Изпълняват се проектите по първата покана за набиране на проектни предложения, а през втората половина на 2011 г. са обявени и вторите покани за набиране на проектни предложения по ТГС по външните граници;

- Наблюдава се напредък по отношение на сключените договори с бенефициентите по програмите за ТГС финансирани от Инструмента за предприсъединителна помощ, както и по програмата за ТГС Гърция - България. КЕВКЕФ отчита този напредък, предвид обстоятелството, че към декември 2010 г. липсват сключени договори по ТГС програмите, с изключение на ТГС Румъния-България и проектите по Техническа помощ на отделните програми;
- Изготвен е единен набор от документи приложими при ТГС програмите по външните граници на ЕС.
- Изграден е интерфейс между ИСУН и системата ИСУТС на програмите за ТГС по външни граници на ЕС. Модулът допълва предоставяната на експертите информация за кандидати и финансираните по оперативни програми проекти/договори с информацията за кандидати и проекти/договори по програмите за трансгранично сътрудничество, която да се използва при проверки, контрол и превенция на двойното финансиране чрез ИСУН.
- Положителен напредък е и сключеният договор за поддръжка и развитие на информационните системи на програмите;

Проблемни области

Натрупаното забавяне в изпълнението на ТГС програмите по външните граници (първите договори за сключени едва през 2011 г.), предизвикано от късното получаване на оценки за съответствието, проблеми с осигуряване на съфинансирането, както и външни фактори, свързани с икономическата криза и политически промени продължава да оказва влияние от гледна точка на цялостното изпълнение на програмите.

Към този факт се добавят и забавяния на възстановяването на средства на бенефициенти по проекти от някои от Управляващите органи (напр. по ТГС България-Румъния, България-Македония), както и забавяния на одобрението на договорни промени по време на изпълнение на проектите.

Основно предизвикателство пред реализацията на ТГС програмите продължава да бъде осигуряването на съфинансиране за проектите от страна на партниращите държави, както и външни фактори, свързани с икономическата криза и политически промени.

Препоръки

КЕВКЕФ поддържа препоръките си отправени в междинния доклад. В тази връзка КЕВКЕФ изразява очакване МРРБ да предприеме необходимете действия за тяхното адресиране;

КЕВКЕФ приветства нарастващото значение на териториалното сътрудничество през следващия програмен период чрез обособяване на отделен регламент по цел “Европейско териториално сътрудничество”. В тази връзка, КЕВКЕФ насърчава активното участие на Република България в процеса на подготовка на програмите за териториално сътрудничество в периода 2014-2020 г.

Изхождайки от натрупания опит през настоящия програмен период КЕВКЕФ счита, че ТГС програмите следва да бъдат по-ясно фокусирани върху преодоляване на идентифицирани проблеми, свързани с подобряване на пътната инфраструктура (развитие на TEN-T мрежите), здравеопазването, енергийната ефективност, културно-историческото наследство и др. За целта е необходимо да се мисли в посока финансиране на по-мащабни проекти, с пряк ефект върху междурегионалните цели, включително за реализацията на Дунавската стратегия, като

фокусът се постави върху приоритети непокрити от оперативните програми и се разграничат ефектите от различните инструменти за въздействие.

Отчитайки административната тежест, която създават различните правила свързани с прилагането на ТГС програми по вътрешните и външните граници на ЕС, КЕВКЕФ счита за целесъобразно при договаряне на рамката на следващия програмен период, да се търси максимално унифициране правилата по двете категории програми, независимо от техните източници на финансиране.

В унисон с отправената препоръка от страна на КЕВКЕФ за максимално оптимизиране на процеса на управление на програмите финансирани със средства от ЕС, КЕВКЕФ счита за необходимо да бъде допълнително анализирана лансираната идея за създаване през следващия програмен период на самостоятелна агенция за управление на програмите за ТГС с необходимата материална, техническа, финансова и кадрова обезпеченост.

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Постигнат напредък

Разплатените от началото на програмния период до 31 декември 2011 г. средства по Програма за развитие на селските райони представляват 32 % от целия наличен за усвояване бюджет, като договорените средства с бенефициенти са в размер на 46,71 % от бюджета.

През 2011 г. в ДФЗ-РА е създадена много добра организация за обработката на постъпилите проектни предложения, благодарение на което е преодоляно забавянето в оценяването на натрупаните проекти от предишни години.

КЕВКЕФ отчита факта, че МЗХ и ДФЗ са се съобразили с препоръките на Комисията и приветства постигнатото темпо на работа. Като положителни тенденции следва да се открият усилията за осигуряване на информираност и публичност, опростяване на процедурите и изискванията за кандидатстване, прехвърлянето на средства между приоритетните оси и мерки, създаването на гаранционен фонд и намаляване на времето за обработка и одобрение на проектни предложения.

Проблемни области

За ПРСР 2011 г. е първата година в края, на която съществува реална опасност от загуба на неусвоени средства. Стъпка за преодоляване на този проблем е предприето с осмото изменение на Програмата, което предвижда създаването на Гаранционен Фонд за допълване на обезпечението по заеми и гаранции за авансово плащане на МСП, с одобрени проекти по ПРСР. Друга важна стъпка за по-пълното усвояване на средствата по ПРСР е предложеното в седмото изменение на ПРСР прехвърляне на средства в размер на 304 млн. евро от мерки със слаб интерес към такива, към които има заявен висок интерес и бюджета е договориран почти напълно.

КЕВКЕФ констатира като проблем и забавата при публикуване на индикативна годишна програма за прием на проекти и нейното спазване, което пречи на бенефициентите да планират ефективно своите дейности и оттам се отразява негативно на напредъка по ПРСР. Друг затрудняващ фактор е неспазването на обявените прозорци за прием, като често приемът за определени мерки въобще не стартира или пък се променят датите на прием в последния момент.

Препоръки

КЕВКЕФ препоръчва УО да продължи провежданата политика на откритост и информираност на потенциалните бенефициенти. Същевременно, КЕВКЕФ отново подчертава необходимостта от предварително оповестяване и спазване на индикативна годишна програма за прием по отделните мерки и спазване на сроковете по прозорците за прием. Добре би било да се въведе повече яснота в разпределението на бюджета по всяка от отваряните мерки. В тази връзка КЕВКЕФ препоръчва да се приложи утвърдената практика по оперативните програми – за текущо публикуване (от страна на Сертифициращия орган – дирекция „Национален фонд" към МФ) на актуални финансови справки за изпълнението на отделните програми. В рамките на ПРСР това може да се осъществи посредством публикуване на справки за усвояването на бюджетите по отделните мерки и оповестяване на информация за договорения бюджет на всеки прозорец.

Както в предишни доклади вече е подчертавано, с цел подобряване качеството на подаваните проектни предложения (респективно времето за тяхното одобрение) на база натрупания опит и идентифицираните проблемни области в процеса на подаване и изпълнение на проекти, КЕВКЕФ препоръчва актуализиране и поддържане на рубрики "Въпроси и отговори" по отделни мерки (по подобие на ОПРР и ОПОС).

КЕВКЕФ призовава УО да формулира цялостен проектографик до края на 2013 г., с цел пълното усвояване на оставащия бюджет по Програмата.

Оперативна програма за развитие на сектор "РИБАРСТВО"

Постигнат напредък

През 2011 г. се отчита подобряване темпа на усвояване на средствата по ОПРСР. Процентът на договорираните средства към 31.12.2011 г. е нараснал до 29,11 % от общия бюджет, при 8,91 % за 2010 г., а разплатените средства са в размер на 11,89 % за 2011 г. в сравнение с 3,61 % за 2010 г.

Проблемни области

Основните трудности и специфични проблеми, свързани с прилагането на програмата са: липса на достатъчно кандидати; незадоволително качество на проектите; трудности при намирането на финансиране, което забавя изпълнението на проектите или води до тяхното спиране; затруднения в процеса на изпълнение на одобрените проекти.

КЕВКЕФ отчита постигнатия напредък в договарянето и разплащането на средства през 2011 г., същевременно КЕВКЕФ обръща внимание, че темповете на договаряне остават доста под средните за ПРСР и 7-те оперативни програми (съответно над 50% и над 65%). Това поставя програмата в риск от неизпълнение на правилото N+2/N+3, съответно крие риск от загуба на неусвоения финансов ресурс.

Препоръки

КЕВКЕФ препоръчва облекчаване на процеса на кандидатстване по ОПРСР при извършваната в момента от УО ревизия на наредбите по мерките с цел засилване интереса на бизнеса. Диалогът с експертите на УО и директното консултиране на бенефициентите

посредством създаването на информационното звено, е удачна мярка, която ще доведе до постигане на заложените цели.

КЕВКЕФ приветства усилията на УО на ОПРСР за повишаване на информираността и улесняване на достъпа до финансиране на МСП, кандидатстващи по ОПРСР посредством Националния гаранционен фонд към Българската банка за развитие. По този начин ще бъде увеличен интересът на инвеститорите към програмата, тъй като ще могат да ползват гаранция за кредитите, отпускани за финансиране на проектите.

КЕВКЕФ поддържа препоръката си от миналогодишния доклад за по-пълноценно използване на средствата от техническата помощ на ОПРСР, за привличане на външна експертиза в подкрепа на УО на програмата, особено по отношение оценката на икономическата жизнеспособност на инвестиционните проектни предложения.

КЕВКЕФ изразява очакване, че в процеса на формулиране на българската позиция във връзка с реформата в Общата политика за рибарство, МЗХ (ИАЛВ) ще вземе предвид препоръките на КЕВКЕФ и КЗХ отправени в състоялите се на 05 октомври 2011 г. дискусии (вж. Част трета).

Инструментът ШЕНГЕН

Постигнат напредък

Крайният срок за изпълнение и разплащане по Инструмента Шенген е изтекъл на 31 декември 2010 г., като е постигнато 100% договаряне и разплащане на средствата. Секретариатът на Комитета за управление, наблюдение и контрол - дирекция „Международни проекти” на МВР и Междинното звено - дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” на Министерство на финансите са верифицирали разходи в размер на 128,42 млн. евро. Сертифициращият орган - дирекция „Национален фонд” при Министерство на финансите е сертифицирал разходи в размер на 128,33 млн. евро, което представлява 99.50 % от цялата сума отпусната на Република България за финансиране на дейности по Инструмент Шенген. Одитният орган - Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС” към министъра на финансите, е изразил становище, че върху сертифицираните разходи по четири договора следва да бъде приложена финансова корекция в размер на 132 182,56 евро. В изпълнение на Решение С(2007)1417 на 29 юни 2011 г. Република България е изпратила на Европейската комисия Окончателен доклад за изпълнението на Инструмент Шенген, в който е декларирана сумата от 128 194 211,77 евро.

В периода 29 август - 16 септември 2011 г. е проведена одитна мисия от страна на Европейската комисия по цялостното изпълнение на Инструмент Шенген. Проект на доклада от одита е изготвен с дата 23.11.2011 г. Европейската комисия не е установила нередности както при проведените от дирекция “ЦЗФД” към Министерството на финансите обществени поръчки, така и при извършените плащания. ЕК е признала за допустими 125,49 млн. евро, представляващи 98 % от общо декларираните разходи на стойност 128,19 млн. евро.

ФМ на ЕИП и Норвежка програма

Постигнат напредък

Във финансово изражение, постигнатите резултати по ФМ на ЕИП, са следните: към 31.12.2011 г. са направени плащания в размер на 14 415 582 евро (74%), от които 12 140 237

евро по индивидуалните проекти, 1 990 574 евро в рамките на Фонда за подкрепа на Неправителствени организации, 160 796 евро по Фонда за стипендии и 123 975 евро по проекта за техническа помощ. Извършените плащания в рамките на 2011 г. са на стойност 10 382 265 евро. Общият брой на изпълнените проекти е 30, удължен е крайният срок за допустимост на разходите по 7 проекта до 30.04.2012 г., 2 проекта са спрени, поради невъзможност за извършване на дейностите, а 5 проекта ще бъдат завършени със средства от резервния фонд.

За Норвежката програма данните изглеждат по следния начин: към края на 2011 г. са извършени плащания в размер на общо 15 626 742 евро (85% от предоставените средства по програмата), от които плащания по индивидуални проекти - в размер на 14 996 419 евро и плащания по специфични форми (проекти за подготовка на проекти и проекти за подкрепа на пътувания) в размер на 630 323 евро. Извършените плащания в рамките на 2011г. са на стойност 5 262 402 евро. В рамките на крайния срок за допустимост на разходите 30.04.2011 г. успешно приключват общо 19 проекта. Крайният срок за допустимост на разходите за 3 проекта е удължен до 30.04.2012 г. Два проекта ще бъдат приключени със средства от резервен фонд за проекти, финансиран по Норвежкия финансов механизъм 2009-2014.

Проблемни области

Основно предизвикателство пред управлението на средствата по линия на двата инструмента, е финализирането на проектите, за които е удължен крайният срок за допустимост на разходите до април 2012 г.

Препоръки

КЕВКЕФ изразява положителното си отношение към двойното увеличение на средствата по двата инструмента, като вярва, че то се дължи на доброто управление и успешното усвояване на средствата от предходния програмен период, за което говорят успешно приключилите проекти. В допълнение, КЕВКЕФ ще продължи да следи изпълнението по двата механизма, защото отчита високата им добавена стойност в области от съществена значимост за българското общество, като: правосъдие, младежки политики, екология.

Преходен финансов инструмент

Постигнат напредък

Общата стойност, изплатена по договорите по Преходния финансов инструмент към 30.11.2011 г. е 19.95 млн. евро. За периода 1 януари – 30 ноември 2011 г. са разплатени средства в размер на 1.95 млн. евро. В сбора е включена сума по извършено плащане на договор, финансиран с национални средства по ПМС 243/2008 и ПМС 76/2009.

Към 30 ноември 2011 г. изпълнението на всички договори е приключило и те са разплатени изцяло. В заключение следва да се отбележи, че успешно са реализирани 73 договора, като са постигнати заложените задължителни резултати и са постигнати целите на проектите.

До края на м. март 2012 г. предстои изпращането до ЕК на финални декларации за изпълнението на инструмента.

Програма ФАР

Постигнат напредък

Общият размер на договорените средства по Програма ФАР по Финансови меморандуми/Финансови споразумения 1998-2006 възлиза на 1 348 млн. евро, които представляват 77% от бюджета на Програмата. Към 31.12.2011 г. са изплатени общо 1 166 млн. евро, като тези плащания представляват 86% от стойността на сключените договори по Програмата и 66% от бюджета, определен със съответните Финансови меморандуми/споразумения.

Службите на Националния ръководител са подготвили и процедирали към Европейската комисия последните декларации относно финансовото състояние на Финансовите меморандуми/Финансовите споразумения по Програма ФАР след изтичане на периода за плащане.

Като положителни резултати от изпълнението на Програма ФАР могат да бъдат отчетени:

- предоставената финансова подкрепа във всички сектори и структури, както на държавната администрация, така и на други институции и публични организации;
- запазването на изградения административен капацитет в структурите на Националния координатор на помощта, Националния ръководител и Изпълнителните агенции по Програма ФАР, три от които функционират като Управляващи органи.

Отбелязвайки, че това е финалното разглеждане на Програма ФАР от страна на КЕВКЕФ, Комисията счита, че натрупаният ценен опит и административен капацитет са от съществено значение за процеса на формулиране на бъдещите приоритетни сфери, за които ще бъде търсено европейско финансиране, и призовава те да бъде адекватно използвани след приключването на Програма ФАР.

Програма ИСПА

Постигнат напредък

От началото на изпълнението на програма ИСПА до 31.12.2011 г. общо платените средства (по Финансови меморандуми, в т. ч. средства от ЕК, национално съфинансиране, заемни средства от МФИ и друго финансиране), понастоящем изпълнявани съгласно изискванията на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), са на стойност 1,262 млрд. евро. Размерът на изплатените средства представлява близо 90 % от договорените и 76 % от общия бюджет по програмата. Извършените плащания по програмата през периода 01.01-31.12. 2011 г. възлизат на приблизително 193 млн. евро. По отношение на договорените средства – общата сума възлиза на 1,424 млрд. евро, която представлява 85 % от бюджета на Програмата. Общият брой на подписаните Финансови меморандуми по КФ/ИСПА, които се изпълняват съгласно изискванията на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), е 40, от които 11 за сектор „Транспорт”, 25 за сектор „Околна среда” и 4 хоризонтални проекта. От общо 40-те проекта, 7 са официално затворени.

От изпратените към ЕК през 2010 г. 17 искания за изменение на Финансови меморандуми, през 2011 г. ЕК одобрява изменения на Финансовите меморандуми за 10 проекта. През 2011 г. на ЕК са изпратени 15 финални доклада по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА проекти, от които

10 в сектор „Околна среда” и 5 в сектор „Транспорт”. През м. юли 2011 г. е получено финалното плащане за проект „Реконструкция, развитие и разширяване на летище София: лот Б1 – нов терминал и съответна инфраструктура”.Очаква се окончателно плащане от ЕК за проект „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект - воден сектор град София”. През 2011 г. Разплащателният орган е изготвил междинни сертификати по 9 от общо 32 действащи проекта, в които са включени всички несертифицирани допустими разходи, извършени до 31.12.2011 г.

Физическият напредък, постигнат със средства по програмата за последните 11 години, е представен на Десетото заседание на Комитета за наблюдение и контрол на проектите, изпълнявани по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА (25 януари 2011 г.):

Постигнато в сектор „Транспорт”:

- нов пътнически терминал на летище София,
- 47 км единична ж.п. линия, 20 км двойна ж.п. линия, 10 ж.п. гари, 85 км контактна мрежа, 2 тягови подстанции, 13 ж.п. подлези и 13 ж.п. надлези.
- 20 км автомагистрала, включващи 18 пътни моста, 3 тунела, 3 пътни възела, 5 подлеза, 11 подпорни стени, 15 укрепителни стени и 32 водостока, както и са рехабилитирани 205 км пътища I клас и 39 км автомагистрали.

Постигнато в сектор „Околна среда”:

- пуснати в експлоатация 20 ПСОВ за градовете Смолян, Ловеч, Монтана, Севлиево, Попово, Балчик, Бургас, Бургас-Меден Рудник, Стара Загора, Димитровград, Хасково, Горна Оряховица, Пазарджик, Благоевград, София, Русе, Варна, Сливен, Кюстендил и Търговище;
- изградена е 252 км канализационна мрежа и 366 км водопроводна мрежа;
- изградени 5 регионални депа за твърди битови отпадъци в Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол, обслужващи 29 общини;
- подготвени са проектите за градовете в сектор „води” Пловдив, Добрич, Асеновград, Гоце Делчев, Банско, Кърджали, Ямбол, Велико Търново, Перник и Видин и в сектор „отпадъци” - Велико Търново, Левски, Борово, Варна, Стара Загора, Луковит и Костенец.

С Постановление № 160 от 10.06.2011 г. е осигурен необходимият ресурс за извършване на всички плащания по проектите, съфинансирани от КФ (Регламент 1164/94) и управлявани от МОСВ, за които Управляващият орган е идентифицирал риск през 2011 г.

КЕВКЕФ отчита постигнатия физически напредък по ИСПА проектите, управлявани от МОСВ, МРРБ и МТИТС. Очакваният ефект от вече изпълнените проекти, както и тези в процес на реализация, може да бъде обобщен, както следва:

В сектор „Околна среда”:

- подобрено е качеството на питейната вода и пречистването на отпадъчните води, в резултат на което се постига: подобряване опазването на околната среда на водите в речните басейни; намаляване на риска от заразяване на почвите и подпочвените води; подобряване защитата на крайречната флора и фауна; намаляване на риска за здравето на хората, живеещи в близост до нови пречиствателни станции за отпадъчни води; намаляване на замърсяването в гранични зони;
- изградени са съоръжения за обезопасяване и оползотворяване на твърдите отпадъци;

- изградени са съоръжения за очистване на въздуха в промишлени райони включително чрез изграждане на сероочистващи инсталации, които подобряват екологичната обстановка в съответните населени региони.

В сектор „Транспорт”:

- изграждане и свързване на мащабни инфраструктурни обекти от националната транспортна мрежа (жп линии и автомагистрали) с трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T),
- изграждане и обновление на софийското летище.

КЕВКЕФ приветства успешното приключване в края на 2011 г. на цялостното изпълнение на ИСПА проектите, управлявани от МРРБ, с което е постигнато 97,02 % усвояване на средствата – най-високият процент на изпълнение по тази програма в сравнение с другите управляващи органи. С оглед приключващите дейности по Програма ИСПА, КЕВКЕФ приветства готовността на МРРБ да ползва изградения административен капацитет като обособи ново звено в рамките на министерството, което да изпълнява функциите на междинно звено за управление на водната инфраструктура.

Наред с физическия напредък по проектите в сектор „околна среда”, управлявани от МОСВ, КЕВКЕФ приветства и предприетите действия за завършване с национални средства на проекти, чийто срок за допустимост на разходите по Финансови меморандуми не беше удължен от ЕК. Такъв е случаят с проекта за изграждане на сероочистващи инсталации на блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица Изток 2” ЕАД.

КЕВКЕФ приветства и постигнатият напредък по проектите за техническа помощ за подготовка на инфраструктурни проекти в сектор „води” и „отпадъци”, които подлежат на финансиране от ОПОС.

По отношение на ключовите проекти по ИСПА в сектор „транспорт”, КЕВКЕФ приветства успешното приключване на проект 2001/BG/16/P/PT/004.01 „Строителство на автомагистрала „Люлин”: Софийски околовръстен път – пътен възел Даскалово”, като на 15 май 2011 г. АМ Люлин е пусната в експлоатация.

През 2011 г. са предприети редица мерки за ускоряване изпълнението на проектите по ИСПА в сектор „транспорт” - за строителство на мост над река Дунав при Видин-Калафат и за реконструкция на жп линията Пловдив-Свиленград, по които е постигнато над 80 % финансово изпълнение. КЕВКЕФ приветства одобреното от ЕК изменение на Финансовия меморандум за изпълнение на проекта за Дунав мост 2, с което е постигнато удължаване на срока за допустимост на разходите до 31.12.2012 г. КЕВКЕФ счита, че предприетите действия за учредяване на Съвместно дружество за управление, експлоатация и поддържане на новия мост ще допринесат за устойчивите резултати на този ключов проект. По отношение на проекта за „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив - Свиленград” и полученият отказ от страна на ЕС за удължаване на Финансовия меморандум, КЕВКЕФ приветства стратегията на МТИТС за завършване на проекта чрез прехвърляне на дейности от обхвата на ИСПА към ОПТ. В тази връзка, полученото от ЕК одобрение в края на месец декември 2011 г. на предложението за финансиране на проекта по ОПТ, е предпоставка за успешната му реализация.

Чрез предприетите мерки от страна на УО по бившата програма ИСПА, КЕВКЕФ отбелязва, че до голяма степен са преодолени идентифицираните проблемни области от Междинния доклад, свързани с удължаването на ФМ и проектите за техническа помощ за подготовка на инфраструктурни проекти в сектор „води” и „отпадъци”, които подлежат на финансиране от ОПОС.

Програма САПАРД

Постигнат напредък

В рамките на целия период на прилагане на Програма САПАРД в Република България са сключени договори за финансирането на 3509 проекта като общата стойност на субсидията е в размер на 724 млн. евро. От договорираните средства, фактически усвоени от бюджета на програмата са средства на обща стойност 451 млн. евро до регламентираната крайна дата за плащания по програмата (31.12.2009 г.) за общо 2 602 проекта.

Проблемни области

Във връзка с процедурата за Уравняване на сметките по съответствие по Програма САПАРД за 2008 година ЕК предлага налагането на финансова корекция в размер на 5,79 млн. евро. Българската страна изиска стартирането на Помирителна процедура с цел намаляване на предложената ФК до размер от 4,96 евро. Очаква се решение доклад на Помирителния орган в средата на м. февруари 2012 г.

Препоръки

КЕВКЕФ препоръчва на ДФ „Земеделие” да предприема незабавни мерки за изплащането на субсидията по неразплатените проекти, веднага след приключването на процесуалните действия от страна на компетентните органи и произнасянето им в полза на бенефициентите.

Особено внимание следва да продължи да се обръща на развитието на процеса във връзка с връщането на ЕК на сумите представляващи отписани и възстановени дългове през 2010 година.

ЧАСТ III: ВИЗИЯ И ПРИНОС НА КЕВКЕФ В ПОДГОТОВКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЗА УЧАСТИЕ В ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2014-2020 Г.

Дейността на КЕВКЕФ през втората половина на 2011 г. протече изцяло в контекста на приоритетите на Полското председателство на ЕС. Една от ключовите теми на Полското председателство бе провеждането на дебатите по новата Многогодишна финансова рамка (МФР) на ЕС за периода 2014-2020 г. и в тази връзка– обсъждане на реформите в ключови за ЕС политики – Кохезионна, Обща селскостопанска, Обща политика в областта на рибарството.

КЕВКЕФ участва активно в тези дебати, посредством правомощията, дадени от Лисабонския договор (контролът по субсидиарност), както и по линия на политическия диалог с европейските институции. По-конкретно, КЕВКЕФ изрази позиция по проектоактовете на ЕК, свързани с:

- МФР 2014-2020 г. и системата на собствените ресурси на ЕС;
- Пакетът от законодателни предложения на ЕК за Кохезионната политика на Европейския съюз за периода 2014 – 2020;
- Пакетът от законодателни предложения на ЕК за Общата селскостопанска политика на Европейския съюз за периода 2014 – 2020 г.;
- Реформата на Общата политика в областта на рибарството на ЕС

Посредством изразените позиции от страна на българския парламент, КЕВКЕФ се ангажира да следи отблизо и да участва в процеса по подготовката на България за следващия програмен период. Становищата на КЕВКЕФ от една страна изразяват цялостната визия на българския парламент по предстоящите реформи на посочените по-горе политики на ЕС, а от друга – целят да бъдат в подкрепа и да послужат като отправна точка при участието на ресорните министри в преговорите в различните формати на Съвета на ЕС.

Многогодишна финансова рамка на ЕС за периода 2014-2020 г. - инструмент за постигането на целите на Европа 2020

КЕВКЕФ счита, че оценката за реформите на Кохезионната политика и Общата селскостопанска политика, както въздействието им на национално ниво, следва да се осъществява в контекста на дебатите по новата МФР на ЕС за периода 2014-2020 г. КЕВКЕФ намира предложената МФР като подходящ инструмент за инвестиции, обслужващ изпълнението на стратегията „Европа 2020”[13]. В новата многогодишна рамка е предвидено разходването на средствата от европейския бюджет да бъде резултатно ориентирано и обвързано с постигането на европейска добавена стойност. В допълнение, КЕВКЕФ изрази позицията си, че бюджетът на ЕС трябва да бъде справедлив, отчитайки степента на икономическо развитие на всяка от държавите-членки. Чрез Кохезионната политика следва да се преодолее изоставането между развити и развиващи се икономики и да се реализира т.нар. „процес на догонване”.

Кохезионна политика на ЕС за периода 2014-2020 г.

Бъдещето на Кохезионната политика на ЕС бе една от водещите теми в дневния ред на КЕВКЕФ през 2011 г., която ще запази своята актуалност и през 2012 г., предвид желанието

[13] http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/reports/ID/2961

на ресорните министерства да навлязат в съществената част на процеса на програмиране именно през 2012 г. КЕВКЕФ изразява готовността си бъде в подкрепа на този процес и ще продължава да следи подготовката на секторните стратегии, както и на Националната програма за развитие: България 2020.

В унисон с принципа на двоен демократичен контрол в дейността си, през 2011 г. КЕВКЕФ организира поредица от изслушвания на представители на изпълнителната власт и провокира широка дискусия в рамките на парламента с участието на всички заинтересовани страни още преди публикуване на законодателните предложения на ЕК през месец октомври 2011 г. Откритият дебат съдейства за по-доброто познаване на основните аспекти на тази политика и изграждането на ясна позиция, подкрепена от всички парламентарно представени сили, изпълнителната власт и гражданското общество. По-важните мероприятия на КЕВКЕФ, посветени на дебата за бъдещето на Кохезионната политика на ЕС, са следните:

Съвет за обществени консултации (СОК) на тема „Бъдещето на Кохезионната политика – готови ли сме за предизвикателствата 2014-2020” – на 12 юли 2011 г. по инициатива на КЕВКЕФ се проведе заседание на СОК, в което взеха участие председателят на НС – г-жа Цецка Цачева, посланиците от Тройката председателство на ЕС, представители на изпълнителната власт, бизнеса, неправителствения сектор и академичните среди. Дискусията върху бъдещето на Кохезионната политика в рамките на СОК зададе отправната точка за планиране на приоритетите за следващия програмен период, по която администрацията и гражданския сектор се обединиха.

С цел предварително проучване на мнението на представителите на гражданския сектор, бе проведено анкетно допитване относно техните нагласи и предложения за усъвършенстване управлението на европейските средства през програмния период 2014 - 2020 г. Общият брой респонденти в анкетата достигна 600, като най-голям бе делът на представителите на бизнес сектора. Сред основните моменти от настоящия програмен период (2007 - 2013 г.), очертани от бизнеса като предизвикателства, които не бива да остават на дневен ред и след 2013 г., бяха отбелязани тежките процедури, свързани с големия обем документация на етапа кандидатстване и отчитане на проектите. Необходимостта от рационализиране на процедурите и премахване на излишната административна тежест изведе на преден план желанието на респондентите за разширяване на спектъра на електронните услуги за бенефициентите по оперативните програми, в т.ч. електронно кандидатстване и отчитане на проектите и възможността за аутсорсинг на специфични дейности при управлението на проекти. По отношение на процеса на програмиране, изразените предпочитания на бизнеса за следващия програмен период бяха за диференциране и приоритизиране на средствата по линия на Кохезионната политика, както и за по-целенасочен и по-кратък списък с приоритети за финансиране.

В рамките на своето участие в дискусията, министърът по управление на средствата от ЕС г-н Томислав Дончев отбеляза, че в рамките на преговорите на ниво ЕС за новия програмен период България настоява да бъдат отчетени реалните потребности, като към финансирането по линия на Кохезионната политика бъдат добавени и средства за инвестиции в базисна инфраструктура. Като ключови национални приоритети за следващия програмен период той откроиобразованието, транспортната свързаност и достъпност, енергетиката (енергийна ефективност), иновациите и туризма.

Министърът на регионалното развитие и благоустройството г-н Росен Плевнелиев[14] отправи две ключови послания в контекста на подготовката за участие на Република България в Кохезионната политика на Европейския съюз за периода 2014 – 2020 г.: необходимост от инвестиции в базисна инфраструктура и в големи, а не в малки проекти. Базисната инфраструктура е отправната точка за развитието на регионите, туризма, иновациите и като цяло на икономиката. От друга страна, финансирането на големи проекти осигурява по-висока усвояемост на средствата, по-нисък риск и по-силна видимост на резултатите. Г-н Росен Плевнелиев отбеляза, че по отношение на транспортната инфраструктура, усилията в програмния период 2014 – 2020 г. ще бъдат насочени към реализацията на автомагистралите „Хемус", „Черно море" и „Струма".

Становище на КЕВКЕФ относно бъдещето на Кохезионната политика за периода 2014-2020 г. преди представяне на законодателните предложения на Европейската комисия [15] – като продължение на проведената дискусия в рамките на СОК за бъдещето на Кохезионната политика, в становището си от 14 септември 2011 г. КЕВКЕФ изведе някои ключови изводи от настоящия програмен период и предизвикателства пред участието на Република България в процеса на програмиране 2014 - 2020, оформящи една балансирана позиция относно визията на Народното събрание за участие в дебатите по бъдещето на Кохезионната политика на ЕС:

1. Определяне на малко на брой приоритети, при запазване на баланса между базисните приоритети, отразяващи националните реалности и тези, ориентирани към постигане на целите на „*Европа 2020*".
2. Формиране на ясни и измерими цели и показатели, за да може да се оценява напредъкът по тях.
3. Разпределяне, диференцирано и приоритизирано, на фондовете между оперативните програми. При определяне на националните приоритети за следващия програмен период от първостепенно значение е идентифицирането на нуждите, които да бъдат адресирани с европейски средства, а не концентрирането върху вида и конкретния брой на оперативните програми.
4. Засилване на политическата видимост и тежест на Кохезионната политика. Трябва да се следва логиката визия – стратегия – планове – програми. При подготовката на концепцията за Кохезионната политика и структурните фондове за Република България през периода 2014 - 2020 г., логиката на планиране би могла да се основава на три основни йерархични цели: обща (основна) цел – стимулиране развитието на страната и повишаване на нейната конкурентоспособност; стратегически цели, основани на „*Европа 2020*" и оперативни цели (някои вече залегнали в Националната програма за реформи, като подобряване на бизнес средата, подобряване на базисната инфраструктура, образование и конкурентоспособност на пазара на труда, административен капацитет и др.).
5. Преодоляване на недостатъците на настоящия програмен период, свързани с тежките процедури, изискващи голям обем от документация при кандидатстването с проектни предложения и отчитането на проектите; забавяне на плащанията по проекти; липса на собствен ресурс в бенефициентите за целите на проекта; неясни указания от страна на

[14] Росен Плевнелиев е избран за Президент на Република България след проведените Президентски избори от октомври 2011 г. Считано от септември 2011 г. министър на регионалното развитие и благоустройството е г-жа Лиляна Павлова.

[15] http://parliament.bg/pub/cW/20110920031141Statement_Cohesion%20Policy_CEAOEF_14.09.2011.pdf

администрацията за дейностите, които трябва да се извършат по изпълнение и отчитане на проекта; спорни текстове с възможности за различни тълкувания.

6. Прилагане на принципа на пропорционалността през следващия програмен период, посредством който, без да се подценяват правилата, да се намали административната тежест и да се улесни рационализирането на процедурите.
7. Прилагане на интегриран подход при планирането на бъдещите мерки по програмите и търсенето на синергичен ефект.
8. Следва да се има предвид логиката на документи като Европейска перспектива за пространствено развитие, а именно развитие по оста „регион - град - селски район". В тази връзка в регионалния и пътния сектор може да се разсъждава по посока инвестиции в малко на брой, но значими и мащабни проекти, с акцент върху базисната инфраструктура, които са приоритетни за икономиката и регионите на страната. Базисната инфраструктура за следващата Многогодишна финансова рамка трябва да се запази като приоритет и да е обвързана с Европа 2020. В тази връзка трябва да бъдат създадени конкретни индикатори за добавената й стойност. В контекста на устойчивия и приобщаващ растеж е потенциалът за намаляване на вредните емисии въглероден диоксид чрез рехабилитация на жп инфраструктура, намаляване бедността в района на Северна България при изграждане на автомагистрала „Хемус" и др.
9. „Регионално ниво на мислене и планиране" през следващия програмен период.
10. Поддържане на стабилна макроикономическа среда и здрава институционална рамка.

Сред основните поуки, извлечени от настоящия програмен период 2007 - 2013 г., които могат да послужат като добри практики и за страните кандидатки за членство в ЕС от Югоизточна Европа, могат да бъдат отбелязани: необходимостта от формиране още в началото на програмния период на ясна и кохерентна визия за приоритетите, които да бъдат финансирани, изграждане на устойчиви системи за управление и контрол на средствата от ЕС, оптимизация на процедурите (типова документация, по-малко бюрокрация, електронно управление), висока степен на проектна готовност в секторите транспорт и околна среда (с оглед по-бързата реализация на големите инфраструктурни проекти), доверие и постоянен диалог с всички заинтересовани страни на национално и европейско ниво, постоянно укрепване на капацитета на администрацията и бенефициентите.

Становище на КЕВКЕФ по законодателния пакет за Кохезионната политика на ЕС за периода 2014 - 2020[16] *(30 ноември 2011 г.)* – в рамките на предвидения осемседмичен срок за участие в проверката по субсидиарност на новите законодателни предложения на ЕК относно Кохезионната политика (приети от Европейската комисия на 6 октомври 2011 г.), на 30 ноември 2011 г. КЕВКЕФ проведе изслушване на министъра по управлението на средствата от ЕС Томислав Дончев. Министър Дончев откроi следните важни моменти във връзка с новата Кохезионна политика – поставен е силен фокус върху резултатите, с оглед постигане на целите на стратегията „Европа 2020"; Кохезионната политика се разглежда като инструмент за по-добра фискална дисциплина, предвид предложенията да се обвържат макроикономическите показатели на държавите членки със средствата, които следва да получат от ЕС (т.нар. „условности"); Кохезионната политика е предпоставка за по-добра координация на политиките чрез предложението за въвеждане на т. нар. предварителни условия.

[16] http://parliament.bg/pub/cW/20120103011350Cohesion_Policy_Report_bg.pdf

В резултат от предприетите действия и проведеното изслушване, становището на българския парламент по законодателния пакет на Кохезионната политика идва като естествено продължение на широката дискусия по темата с всички заинтересовани страни. В становището е изразена принципната подкрепа на Българския парламент за предложената от ЕК нова концептуална рамка на Кохезионната политика. Тъй като целите на предложенията за регламенти, включени в законодателния пакет за бъдещето на Кохезионната политика на ЕС, могат да бъдат постигнати по-добре на равнище Европейски съюз, Българският парламент изрази положителна оценка за съответствие с принципа на субсидиарност.

Българският парламент подкрепя идеята за въвеждане на Обща стратегическа рамка (ОСР) за петте фонда, която да съдържа първостепенните приоритети на ЕС и да бъде приложима към всички фондове. С цел опростяване на процедурите по управление и прилагането на по-интегриран подход, е отбелязана необходимостта ОСР да отчита спецификата на таргетиране при фондовете на Кохезионната политика и Европейския фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за рибарство. В тази връзка са подкрепени и т.нар многофондови програми, даващи възможност в рамките на една оперативна програма да се използват възможностите за целево финансиране по трите фонда (Кохезионен фонд, Европейски фонд за регионално развитие и Европейски социален фонд) в зависимост от приоритетите им.

Изграждането на по-солидна връзка между Кохезионната политика и Икономическото управление на ЕС бе разгледано в контекста на въвеждането на т.нар „условности" (conditionalities). Българският парламент изрази подкрепата си за въвеждането на макроикономическите условности, предвид дисциплиниращия ефект, който ще окажат върху страните членки. България е от страните с най-нисък бюджетен дефицит и дълг и в тази връзка беше подкрепена идеята да се предвидят допълнителни стимули за страните, спазващи стриктна финансова дисциплина.

Народните представители се обединиха около позицията, че постигането на целите на стратегията „Европа 2020" следва да бъде постигнато при запазване на баланса между базисните приоритети, отразяващи националните реалности и тези на европейско ниво. Базисната инфраструктура остава сред водещите приоритети за България и през 2014 – 2020 г., тъй като е от ключово значение за икономическото и социално сближаване на регионите в процес на конвергенция. Отчитайки дефицита в инфраструктурата в държавите от Централна и Източна Европа, българският парламент приветства идеята за създаване на Механизъм за свързване на Европа (Connecting Europe Facility), но не за сметка на средствата по Кохезионната политика. В допълнение беше подкрепено въвеждането на възможността за по-бързо, базирано на резултатите финансиране чрез „Плановете за съвместни действия с ЕС", но се подчерта необходимостта в обхвата на инструмента да се включат инфраструктурните проекти.

Народното събрание отчете нуждата от увеличаване на средствата за политиката на сближаване, тъй като предоставянето на по-голяма финансова подкрепа за по-слабо развитите региони и страни ще допринесе за икономическото, социално и териториално сближаване в рамките на ЕС. По отношение на мерките за териториално сближаване бе подкрепен по-силният фокус върху устойчивото градско развитие. В България има налице предпоставки за реализацията на интервенции в области със специфични природни или демографски характеристики, с допълнително насочване на финансови ресурси към най-отдалечените или слабо заселени зони.

Българският парламент, със своите препоръки към Управляващите органи по отделните програми в настоящия програмен период, винаги е отправял препоръки за максимално улеснение на бенефициентите да се въвежда електронно подаване и отчитане на проекти. В

продължение на този подход, парламентът приветства предложението за „е-кохезия” в следващия програмен период – т.е. информацията да се представя по електронен път.

В посока намаляване на административната тежест при отчитането на проектите и прехвърляне на фокуса върху реалните резултати, българският парламент приветства прилагането на единни и ясни правила чрез системата на „опростени разходи”, т.е. да се използват плоски ставки (flat rates), както и стандартните форми на калкулиране на разходите на базата на единична цена и чрез фиксирани суми (lump sum).

По-отношение на средствата от Европейския социален фонд (ЕСФ), българският парламент приветства предвиденото по-активно участие на социалните партньори, неправителствения сектор и гражданското общество в разработването на механизмите за по-добро усвояване на средствата по ЕСФ. Изразена бе подкрепа за промените в областта на ЕСФ, с оглед търсенето на иновативни решения на социални проблеми и потребности и поставянето на по-сериозен акцент върху борбата с младежката безработица, подкрепата за възрастните, хората в неравностойно положение и маргинализираните общности.

Предвиденото засилване значението на системата на EURES за подкрепа на мобилността, в рамките на Програмата за социални промени и иновация /PSCI/, намери широка подкрепа, тъй като този инструмент е важен за България, особено при премахване на ограниченията от някои страни-членки за работа на българи в страните от ЕС.

В становището на българския парламент са очертани и някои съображения и препоръки по конкретните параметри от законодателния пакет, в съответствие с интереса на Република България:

- Разходването на европейския бюджет за реализация на приоритетите на стратегията „Европа 2020” да бъде адаптирано и да отчита специфичните приоритети на държавите членки и степента на тяхното развитие. Българският парламент приветства подхода за насърчаване използването на иновативни финансови инструменти. Същевременно, предвид реалните потребности и сравнително краткото участие на България в Кохезионната политика на ЕС (както и попадането в групата на най-слабо развитите региони), българският парламент отчита необходимостта от запазване на възможността за по-голям дял на финансиране по линия на традиционните „грантове”.
- За да може ОСР да бъде ефективна, отчитайки спецификите и националния контекст на Стратегията „Европа 2020”, беше отправена препоръка да се преразгледа възможността ЕК да бъде оправомощена да приема делегиран акт относно ОСР и да се обмисли прилагането на обикновената законодателна процедура.
- Във връзка с общоевропейската препоръка за оптимизиране на системите за управление и контрол на европейските фондове, българският парламент изрази своята готовност, съвместно с изпълнителната власт, за създаване на Закон за еврофондовете за 2014 – 2020 г.
- Въпреки изразената подкрепа за въвеждането на т. нар. условности, предвид дисциплиниращия им ефект върху държавите членки, българският парламент поддържа убеждението си, че макроикономическите условности следва изцяло да спазват принципите на субсидиарност и пропорционалност. В тази връзка динамичните процеси на европейско ниво изискват прилагането на гъвкав подход при: промени в международната конюнктура, възникване на икономически и финансови кризи и влияние на непредвидени негативни икономически фактори в световен, европейски и национален план върху отделните региони.

- Партньорските договори между ЕК и страните членки предвиждат строго дефиниране на целите, очакваните резултати и условията за получаване на средствата. Обвързването на плащанията с резултати е добра мярка и българският парламент приветства поставянето на по-сериозен фокус върху резултатите и максимизиране ефектите от европейското финансиране. Това обаче предполага изработването на точни и конкретни индикатори за отчитане директната връзка между интервенциите и ефектите. В същото време следва да бъде отчетен и потенциалният риск от неспазване на предварително заложените в Партньорските договори графици за усвояването на средствата при възникване на икономически затруднения, предвид продължителния процес на ревизиране на националната стратегия и на оперативните програми.

Визия на КЕВКЕФ за участието на Република България в процеса на програмиране на Кохезионната политика за периода 2014-2020 г.

Основавайки се на изразените дотук позиции за процеса на програмиране и препоръки за подобряване управлението на европейските средства в страната, КЕВКЕФ извежда следните ключови насоки, придържането към които би довело до по-добри резултати за България още със самия старт на програмния период 2014-2020:

1. **Кратък и ясен списък с приоритети –** на база придобития опит от настоящия програмен период КЕВКЕФ счита, че списъкът с приоритети на Кохезионната политика трябва да бъде по-точно определен, целенасочен и по-кратък, за да бъде приспособен към дейности, осигуряващи развитие и подобряване на потенциала за икономически растеж на Република България.

   В тази връзка, КЕВКЕФ обръща внимание при разработване на бъдещия Договор за партньорство между Република България и ЕК тематичните цели на Общата стратегическа рамка, определени в предложението за Общ регламент за петте фонда - COM (2011) 615, да бъдат допълнително конкретизирани и адаптирани към нуждите на страната ни. Такъв подход е необходим, за да се реализира т. нар. процес на „догонване" между развити и развиващи се икономики. Отчитайки дефицита в инфраструктурата в държавите от Централна и Източна Европа, КЕВКЕФ счита, че за България базисната инфраструктура остава сред водещите приоритети и през новия програмен период, тъй като е от ключово значение за икономическото и социално сближаване на регионите в процес на конвергенция.

   В контекста на Стратегия „Европа 2020", КЕВКЕФ призовава акцент да бъде поставен върху сферите с висок потенциал, като образование/наука и иновации и връзката им с бизнеса, развитие на „зелена" икономика, енергийна и ресурсна ефективност и др.

2. **Постигане на широк консенсус по ключовите приоритети за финансиране през следващия програмен период и формиране на визия по отношение на големите инвестиционни проекти оказващи въздействие върху социалното, икономическо и регионално сближаване.** КЕВКЕФ споделя убеждението, изразено и от новата президентска институция[17], че единствено обединението на всички институции и на гражданското общество около общи национални приоритети, политики, проекти, залегнали в Национална програма за развитие България 2020, ще донесе устойчиви

[17] На 19 януари 2012 г. избраният за президент на Република България Росен Плевнелиев положи клетва пред Народното събрание на Република България и произнесе първото си слово като новоизбран президент: http://parliament.bg/bg/news/ID/2353

резултати в дългосрочен план и ще мобилизира целия потенциал на нацията - интелектуален, духовен и физически. В тази връзка, КЕВКЕФ призовава процесът по разработване на стратегическите и програмни документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Общата стратегическа рамка на ЕС 2014-2020 г. да включва максимално широк кръг участници от институциите, гражданския сектор, бизнеса и академичните среди. КЕВКЕФ ще продължи да дава своя принос по темата, както на национално, така и на европейско ниво.

3. **Надграждане на съществуващата институционална рамка** – в Междинния доклад за усвояването на средствата от ЕС КЕВКЕФ извърши Анализ на силните и слаби страни, предизвикателствата и заплахите (SWOT анализ) на идеята за реформиране на системата за управление на европейските средства през следващия програмен период (2014-2020 г.), чрез създаване на единен централизиран орган за управление на европейските средства под формата на агенция. Целта на анализа бе КЕВКЕФ да разгледа идеята за създаване на централизиран орган от всички възможни перспективи, което да подпомогне изпълнителната власт при по-нататъшното развитие по темата.

   Стартиралият процес на подготовка на НПР България 2020 се базира на нова институционална рамка за програмиране на развитието на Република България[18], включваща политическо (Съвет за развитие към МС) и оперативни ниво (работни групи с участието на представители на изпълнителната власт). Изградената институционална рамка предвижда ресорните министерства да отговарят за разработване на секторните стратегии, определящи политиките за развитие на определен сектор на държавното управление.

   Процесът на подготовка на стратегическите програмни документи за участие на България в Кохезионната политика 2014-2020 г. също изисква определен координационен механизъм[19] и ясно разпределение на отговорностите между основните участници – Съветът за координация при управлението на средствата от ЕС (създаден с ПМС № 70 от 14.04.2010 г.), Централното координационно звено и Управляващите органи. Предвижда се създаването на работна група с участието на широк кръг заинтересовани страни, която да подготви проект на Договор за партньорство. В съответствие с одобрения списък от тематични цели ще бъдат създадени тематични работни групи за подготовка на програмите, които ще бъдат финансирани от фондовете на Общата стратегическа рамка.

   Предвид създадената рамка за стратегическо планиране, КЕВКЕФ отчита изпълнение на препоръката си от Междинния доклад за прилагане на интегриран подход на планиране, основан на визия – стратегия – планове – програми. Всичко това създава предпоставките за надграждане на съществуващата система за координация и управление на европейките средства в страната, без да се търси непременно нейната трансформация в единен централизиран орган. Придържането към тази логика на планиране ще очертае рамката и за създаване на единна нормативна база за следващия програмен период под формата на Закон за управление на средствата от ЕС.

4. **Проектна готовност –** КЕВКЕФ, позовавайки се на уроците от настоящия програмен период, призовава към мобилизиране на усилията за подготовка на списък със „зрели”

[18] Постановление № 110 на Министерския съвет от 03.06.2010 г. за създаване на Съвет за развитие при Министерския съвет.

[19] Постановление № 5 на Министерския съвет от 18.01.2012 г. за разработване на стратегическите и програмни документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г.

проекти, в съответствие с дефинираните национални приоритети, които да бъдат заложени в бъдещите оперативни програми и готови за финансиране още със старта на програмния период. Отчитайки специфичните потребности за доизграждане на базисна инфраструктура (пътна, екологична и енергийна), КЕВКЕФ препоръчва фокусът на подготовка на проекти през следващия програмен период да бъде насочен към по-значими и мащабни инвестиции, с транснационално значение за икономическото и социално развитие на регионите и гражданите.

5. **Фокус върху резултатите – „пари срещу реформи”** – новата концептуална рамка на Кохезионната политика предвижда засилен фокус върху постигането на целите на стратегията „Европа 2020” чрез постигане на конкретни резултати и максимизиране ефектите от европейското финансиране.

   В този контекст, КЕВКЕФ насочва вниманието на Управляващите органи, при подготовката за новия програмен период, да засилят връзката между европейските средства и реализацията на важни за страната политики и реформи. КЕВКЕФ приветства постигнатия интегриран подход между няколко оперативни програми за осъществяване на политиката за деинституционализация на грижите за деца в България. Усилията на институциите трябва да продължат и за успешното провеждане на други важни реформи, подкрепени с европейски средства – здравната реформа, реформата в сферата на образованието, реформата във водния сектор, подобряване на енергийната ефективност. Същевременно, КЕВКЕФ насърчава осъществяването на интегрирани проекти, при които мерките за подобряване на екологичната инфраструктура се обвързват с цялостната концепция за подобряване на градската среда и изграждането на т. нар. „центрове на растеж”.

Реформа на Общата селскостопанска политика на ЕС за периода 2014 -2020 г.

На 12 октомври 2011 г. Европейската комисия представи пакет от регламенти за определяне на законодателната рамка за ОСП на Европейския съюз за периода 2014 -2020 г.

Спазвайки 8-седмичния срок по Договора от Лисабон за извършване на проверка по субсидиарност на проектите на регламенти, Комисията по земеделието и горите (КЗГ) и КЕВКЕФ последователно разгледаха на свои заседания пакета от предложения за реформа на ОСП и българската позиция по тях. Членовете на КЕВКЕФ подкрепиха на заседанието си от 14 декември 2011 г. [20] предложената от ЕК реформа на ОСП, като основен инструмент за превръщането й в политика от стратегическо значение за продоволствената сигурност, околната среда и териториалния баланс. Приветства се запазването на двата стълба на ОСП, както и прилагане на балансиран подход при разпределението на средствата между първи и втори стълб. Народните представители приветстваха по-големите възможности, които реформата на ОСП създава за подобряване конкурентоспособността на земеделските производители, за засилване ролята на иновациите, за по-„зелено” земеделие, както и мерките в подкрепа на млади земеделски стопани и малки земеделски стопанства.

В унисон с националния интерес, бяха очертани някои съображения и препоръки по отношение на **Първи стълб - директните плащания**, сред които могат да бъдат отбелязани:

- Запазване на директните плащания в сегашните размери, гарантиране на стабилно ниво на финансиране на ОСП и постигане на справедливо разпределение на подпомагането с директни плащания между държавите-членки на ЕС с оглед създаване на еднаква основа

[20] http://parliament.bg/pub/cW/20111216054232statement_CAP.pdf

за конкуренция. Необходимо е прилагането на по-амбициозен подход, гарантиращ по-бързо и по-съществено намаляване на различията в нивата на директните плащания между държавите-членки. Съществен напредък за постигане на конвергенция би била възможността плащанията за България и Румъния да достигнат пълния размер на националните си тавани още през 2014 г., вместо през 2016 г.

- Подкрепа за доходите на интензивните сектори и животновъдството. В тази връзка се предлага се неусвоените средства от пакетите по директните плащания, които не предвиждат фиксирана и задължителна за изпълнение ставка, да остават в Първи стълб и се използват за подпомагане на интензивните сектори и на животновъдството, чрез обвързаните с производството плащания, в допълнение към предвидения за новите държави-членки праг от националния таван за директни плащания.
- Одобрява се предложението за въвеждане на таван на директните плащания. Същевременно се счита, че решението за размера на тавана, както и на предложения праг на директните плащания, следва да бъде преразгледано, като техният размер се определи на базата на обстоен сравнителен анализ на структурата на земеделските стопанства във всички държави-членки, тъй като тя силно се различава в отделните региони.
- Изразени са резерви по отношение на предложението за въвеждането на 2011 г. като референтна година за кандидатстване през 2014 г., предвид по-големият размер на потенциално допустима за подпомагане площ в България, пред заявената през 2011 г. земеделска земя. Необходимо е да се предвиди механизъм, гарантиращ възможности за подпомагане на нови земеделски стопани.
- Въвеждането на „зелен" компонент във връзка с директните плащания се отчита като положителна стъпка. Същевременно се счита за необходимо предоставяне на повече гъвкавост при въвеждане на мерки с екологична насоченост, предвид различните екологични и природни условия в отделните региони на ЕС.

По отношение на **Втория стълб на ОСП - развитието на селските райони** бе изразена подкрепа за избрания стратегически подход чрез определяне на шест конкретни приоритета за развитие на селските райони. По-конкретно, бяха изразени следните позиции от страна на българския парламент по отношение на политиката за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.:

- Подкрепя се предложението мисията на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) да допринесе за изпълнението на стратегията „Европа 2020" чрез насърчаване на устойчивото развитие на селските райони на цялата територия на ЕС по начин, който допълва останалите инструменти на ОСП, политиката на сближаване и общата политика в областта на рибарството. Фондът следва да допринесе за един по-балансиран в териториално и екологично отношение, по-устойчив на изменението на климата и по-иновативен селскостопански сектор в ЕС. По този начин също така ще се подкрепи и насочването на мерките на ОСП за повишаване на производителността и конкурентоспособността на земеделския сектор и във всяка държава-членка. Ще се подобри ефектът на дейностите от ОСП в областта на околната среда освен на ниво ЕС и на национално и регионално ниво.
- Поддържа се включването на ЕЗФРСР в обща стратегическа рамка с други фондове на ЕС с поделено управление и със засилен, ориентиран към резултатите подход. Същевременно се изразяват резерви към постигането на търсения ефект от обвързването на съдържанието и структурата на програмите за развитие на селските райони с

предварителни условия, така както се цели с предвидените такива в Предложението за Регламент за определяне на общоприложими разпоредби за фондовете по Общата стратегическа рамка. Счита се за необходимо да бъдат синхронизирани изискванията във връзка с тези предварителни условия. С оглед намаляване на административните трудности, се счита за целесъобразно анализът и оценката на предварителните условия да бъдат извършвани само в рамките на процедурите по договорите за партньорство.

- Не се подкрепя процедурата за определяне на „Резерв за изпълнение", предвидена в Предложението за Регламент за определяне на общоприложими разпоредби за фондовете по Общата стратегическа рамка. Такава процедура би довела до значително усложняване на прилагането. Прякото обвързване на изпълнението на програмите с конкретни количествено измерими цели, които да се проверяват на етапи в рамките на програмния период, не отчита влиянието на динамиката на развитието на различните сектори, включително особено чувствителния земеделски сектор.
- Подкрепя се предложението за разработване на тематични подпрограми в рамките на програмите за развитие на селските райони, насочени към задоволяването на установени специфични нужди, по-специално по отношение на млади селскостопански производители, малки земеделски стопанства, планински райони и къси вериги на доставки.
- Подкрепя се идеята за опростяване на законодателството по отношение на възможностите за финансиране на инвестиционни проекти, както и предоставянето на възможности за бенефициентите да планират и осъществяват интегрирани проекти с повишена добавена стойност. Подкрепя се възможността всички видове инвестиции във физически активи да бъдат обхванати от една мярка за подпомагане на всички видове селскостопанска дейност и укрепване жизнеспособността на стопанствата.
- Апелира се за разширяване на обхвата на бенефициентите по мерките, касаещи подпомагането на дейностите в горите с включването на „публични собственици на гори и държавни гори, които не получават за съответната дейност помощ от държавния бюджет" по всички подмерки.
- Подкрепя се засилването на ролята на иновациите и разнообразяване на възможностите за подкрепа с цел активизиране на сътрудничеството между селското стопанство и горското стопанство и научноизследователската дейност в тези сектори. В тази връзка се счита, че предложението за Европейско партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост" ще допринесе за попълване на липсващите звена между научните изследвания в земеделието и практиката на селскостопанското производство, както и ще подпомогне насърчаването на иновациите като цяло.

Реформа на Общата политика в областта на рибарството

В рамките на националните парламенти на страните членки, българският парламент бе един от първите, започнали дискусия по реформата в Общата политика в областта на рибарството на ЕС. Преговорите за реформа на този сектор са насочени към постигане на устойчиво и отговорно управление на рибните ресурси в дългосрочна перспектива с оглед постигане на целите на Европа 2020. Дискусиите обхващат и финансирането на сектора от Европейския фонд по рибарство в контекста на преговорите по новата МФР 2014 - 2020 г.

На съвместно заседание на КЕВКЕФ и КЗГ, проведено на 5 октомври 2011 г., бе обсъдена позицията на Република България по отношение на реформата на Общата политика в

областта на рибарството и бе прието становище на българския парламент по темата[21]. В резултат от проведената дискусия с участието на представители на изпълнителната власт и браншови организации от сектора, народните представители подкрепиха предложението за мащабна реформа на политиката на ЕС в областта на рибарството. По отношение на финансирането на сектора бе споделена необходимостта от осигуряване на силна финансова подкрепа за рибарския сектор от страна на Европейския съюз. В тази връзка, в преговорите по новата МФР ще бъде отстоявана позиция за запазване на размера на настоящия бюджет на Европейския фонд за рибарство и по отношение на бъдещия финансов инструмент за сектор „Рибарство". Това ще предостави възможност на Република България и за поддържане и модернизация на риболовния флот на страната.

Комисиите приветстваха засилването на ролята на регионалните организации за управление при вземането на решения, обмен на най-добрите практики, максимално използване на данните от научните изследвания. Народните представители отчетоха като необходимо създаването на ефективен модел на сътрудничество между всички черноморски държави, участващи в усвояването на запасите, с цел устойчивото им управление. Предвид спецификата на Черно море като басейн, в усвояването на чийто споделени запаси участват и трети страни и с оглед изграждането на достоверна база данни, бе отчетена необходимостта от създаване на действащ регионален консултативен съвет за управление на Черно море. Особено внимание следва да се обърне на многогодишното управление, съобразено с екосистемите, тъй като въвеждането на многогодишни планове за управление и възстановяване на запасите са по-подходящият инструмент за постигане на целта за устойчиво управление на рибарството. По отношение на научните изследвания управлението на ресурсите следва да става на база на достатъчни и надеждни научни познания.

[21] http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/reports/ID/2990

докладът е изготвен от:

Комисия по европейските въпроси
и контрол на европейските фондове

41-во Народно събрание на Република България
пл. "Княз Александър I" №1, София 1169
тел.: (+359 2) 939 32 82, факс: (+359 2) 987 55 03,
e-mail: kei@parliament.bg

Януари, 2012 г.